

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Adéla Sokolová

Kontrolní orgány obchodních korporací

Diplomová práce

Olomouc 2012

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Kontrolní orgány obchodních korporací vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Praze dne 31. 3. 2012

Adéla Sokolová

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi svými připomínkami, radami a korekturou napomáhali při psaní diplomové práce. Především Mgr. Michalovi Černému, Ph.D. za odborné vedení a pomoc a JUDr. Vladimírovi Zoufalému za poskytnutí mnoha přínosných materiálů.

Obsah

Úvod.....	11
1 Základní pojmy	15
1.1 Právnícká osoba.....	15
1.2 Obchodní korporace.....	16
1.3 Obchodní společnost.....	17
1.3.1 Obecné vymezení	17
1.3.2 Orgány obchodních korporací	18
1.4 Způsoby řízení obchodních korporací	19
1.4.1 Monistický model	19
1.4.2 Dualistický model	21
1.5 Dozorčí rada (DR)	22
1.6 Problematika participace zaměstnanců na řízení společnosti	23
2 Historický vývoj práva ve zkoumané oblasti	26
2.1 Akciová společnost (AS)	26
2.2 Společnost s ručením omezeným (SRO).....	28
2.3 Družstvo	30
2.4 Vývoj na evropské úrovni	32
2.4.1 Vstup do EU, nařízení a směrnice.....	32
2.4.2 Evropské hospodářské zájmové sdružení (EHZS)	33
2.4.3 Evropská společnost (SE).....	34
2.4.4 Evropská družstevní společnost (SCE)	36
3 Detailní analýza dozorčích rad SRO a AS.....	38
3.1 Působnost DR	38
3.1.1 DR a statutární orgán	40
3.1.1.1 Volba a odvolávání členů představenstva.....	41
3.1.1.2 Nahlížení do obchodních a účetních knih.....	42
3.1.1.3 Přezkum účetní závěrky a návrhu na rozdělení zisku a ztráty.....	43
3.1.1.4 Omezení jednatelského oprávnění.....	44
3.1.1.5 Souhlas k nabití a zcizení majetku dle § 193 odst. 2 a § 128 odst. 2 ObZ.....	45
3.1.2 DR a valná hromada	47
3.1.2.1 Svolávání valné hromady DR.....	47
3.1.2.2 Protest.....	50
3.1.2.3 Předkládání vyjádření valné hromadě.....	52

3.1.2.4	Podávání zpráv valné hromadě.....	52
3.1.2.5	Účast členů DR na valné hromadě.....	54
3.1.2.6	Opatření proti konfliktu zájmů.....	56
3.1.3	DR a společníci, akcionáři.....	57
3.1.3.1	Posouzení odmítnutí vysvětlení k záležitostem společnosti.....	57
3.1.3.2	Žádost o přezkoumání působnosti představenstva.....	58
3.1.3.3	Právo na náhradu škody.....	59
3.1.4	DR a třetí osoby.....	60
3.1.4.1	Zastoupení.....	60
3.1.4.2	Žaloba na neplatnost usnesení valné hromady.....	62
3.2	Rozhodování a hlasování.....	63
3.3	Složení DR.....	65
3.3.1	Předseda DR.....	67
3.4	Způsobilost k členství v DR.....	68
3.5	Vznik členství v DR.....	72
3.5.1	První členové DR.....	73
3.5.2	Volba dalších členů valnou hromadou.....	73
3.5.3	Volba členů DR zaměstnanci (codetermination).....	74
3.5.4	Jmenování člena DR soudem.....	80
3.5.5	Náhradníci.....	84
3.5.6	Kooptace.....	85
3.6	Zánik členství v DR.....	89
3.6.1	Odvolaání (funkční odpovědnost).....	89
3.6.2	Odstoupení.....	91
3.6.3	Smrt.....	94
3.6.4	Uplynutí dodatečné 3měsíční lhůty a volba nového člena DR.....	94
3.6.5	Ztráta způsobilosti k výkonu funkce.....	96
3.6.6	Zánik společnosti.....	98
3.6.7	Zrušení DR jako orgánu.....	98
3.7	Funkční období členů DR.....	98
3.8	Zákaz konkurence.....	102
3.9	Odpovědnost.....	104
3.9.1	Odpovědnost za škodu.....	104
3.9.2	Zákonné ručení.....	106
3.10	Závěr.....	107

4	Kontrolní orgány v evropské společnosti (SE)	112
4.1	Právní úprava	112
4.2	Organizační struktura	112
4.2.1	Dualistický systém SE	113
4.2.2	Monistický systém SE	118
4.3	Zapojení zaměstnanců.....	121
4.3.1	Právo na informace	123
4.3.2	Právo na projednání	123
4.3.3	Právo vlivu	124
4.3.4	Závěr.....	126
5	Kontrolní komise v družstvu.....	129
5.1	Obecné vymezení družstva	129
5.2	Kontrolní komise (KK).....	129
5.2.1	Způsobilost k členství v KK.....	133
5.2.2	Vznik členství v KK	134
5.2.3	Zánik členství	136
5.2.4	Funkční období členů	140
5.2.5	Zákaz konkurence.....	141
5.2.6	Hlasování	143
5.2.7	Odpovědnost členů	143
5.2.8	Zapojení zaměstnanců.....	144
5.2.9	Obdobná použití jiných ustanovení v ObZ	145
5.3	Malé družstvo.....	145
5.4	Závěr.....	150
6	Kontrolní orgány v evropské družstevní společnosti (SCE)	152
6.1	Právní úprava	152
6.2	Organizační struktura	152
6.2.1	Dualistický model SCE	153
6.2.2	Monistický model SCE	157
6.3	Zapojení zaměstnanců.....	160
6.4	Závěr.....	162
7	Kontrola v EHZS	164
7.1	Právní úprava	164
7.2	Vnitřní organizace a kontrola	165
7.3	Zapojení zaměstnanců.....	166

7.4	Závěr	167
8	Kontrola ve veřejné obchodní společnosti (VOS) a komanditní společnosti (KS)	168
8.1	Právo na informace	168
8.2	Právo kontroly	169
8.3	Závěr	171
9	Návrh statutu evropské soukromé společnosti (SPE)	172
9.1	Legislativní proces	172
9.2	Právní úprava	173
9.3	Orgány společnosti a kontrola	173
9.4	Závěr	174
10	Návrhy de lege ferenda	175
10.1	Budoucí právní úprava SRO a AS	175
10.1.1	SRO	175
10.1.2	AS	175
10.2	Budoucí právní úprava družstva	177
10.3	Budoucí právní úprava SE, SCE, EHZS	177
10.4	Budoucí právní úprava VOS a KS	178
10.5	Vlastní návrhy autorky de lege ferenda	178
10.5.1	Návrhy de lege ferenda obecně	179
10.5.2	SRO a AS	180
10.5.3	SE	181
10.5.4	Družstvo	182
10.5.5	Návrhy u SCE	183
10.5.6	Návrhy u VOS a KS	183
	Závěr	184
	Seznam použitých zdrojů	189
	Monografie	189
	Komentáře	190
	Odborné články	191
	Ostatní nespecifikované	193
	Judikatura českých soudů	193
	Judikatura Evropského soudního dvora	194
	Elektronické zdroje	194
	Úřední díla	194
	Články	196

Anonymní zdroje	196
Abstrakt	198
Klíčová slova.....	200

Seznam použitých zkratk

AS, a. s.	- akciová společnost
ČR	- Česká republika
DR	- dozorčí rada
EHZS	- evropské hospodářské zájmové sdružení
ES	- Evropská společenství
ESD	- Evropský soudní dvůr
EU	- Evropská unie
JURI	- výbor Evropského parlamentu pro právní záležitosti
KK	- kontrolní komise
KS	- komanditní společnost
Nařízení EHZS	- Nařízení Rady (EHS) č. 2137/85 ze dne 25. července 1985, o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS)
Nařízení SCE	- Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003, o statutu Evropské družstevní společnosti (SCE)
Nařízení SE, NařES	- Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001, ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti (SE)
NOZ	- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, uveřejněný ve Sbírce zákonů ČR pod částkou 33/2012, platný od 22. března 2012 a účinný od 1. 1. 2014.
ObZ, ObchZ, obch.zák.	- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
o. s. ř.	- zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
PGŘ	- pověřený generální ředitel
Rada	- Rada Evropské unie
SCE	- evropská družstevní společnost
SE	- evropská společnost
Směrnice SCE	- Směrnice Rady č. 2003/72/ES ze dne 22. července 2003, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců

Směrnice SE	- Směrnice Rady č. 2001/86/ES, ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců
SPE	- evropská soukromá společnost
Společenství	- Evropská společenství
SR	- správní rada
SRO	- společnost s ručením omezeným
VOS	- veřejná obchodní společnost
Zákon, Zákoník	- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Zákon EHZS	- zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení, ve znění pozdějších předpisů
Zákon SCE	- zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o přeměnách	- zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů
Zákon SE, zákon o SE	- zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), uveřejněný ve Sbírce zákonů ČR pod částkou 34/2012, platný od 22. března 2012 a účinný od 1. 1. 2014.
ZP	- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
ŽZ	- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Dozorčí rada je kolektivním orgánem kapitálových společností a má všeobecnou kontrolní působnost. Jejím hlavním úkolem je dohlížet na jednání statutárního orgánu a kontrolovat jeho rozhodování.

Dozorčí radě jako kontrolnímu orgánu kapitálových společností není v českém právním povědomí věnována až na určité výjimky dostatečná pozornost. O tomto tvrzení svědčí také nedostatek publikací, které o této problematice pojednávají. U společnosti s ručením omezeným se prakticky nevyskytuje, tedy ani o její dozorčí radě mnoho napsáno nebylo. Taktéž dozorčí radu evropské společnosti najdeme jen lehce zmíněnou v literatuře, neboť jako obchodní společnost evropského typu se na našem území vyskytuje teprve od vstupu České republiky do Evropské unie. Snad tedy jen publikace o akciové společnosti vyplňují onu mezeru, která vyvstává u problematiky dozorčích rad.

Samotná dozorčí rada není jediným kontrolním orgánem v rámci obchodního práva u nás. V rámci družstva a evropské družstevní společnosti se můžeme setkat s kontrolní komisí, o které je v rámci publikací o českém družstevním právu celkem bohatě pojednáno, naprosto opačná je však situace u kontrolní komise v rámci evropského družstva.

Navíc dává evropské právo možnost volby mezi dvěma systémy řízení a eventualitu nahradit tak kontrolní orgán (u evropské společnosti a evropské družstevní společnosti) správní radou, které je taktéž svěřena určitá kontrolní působnost.

V poslední řadě je třeba si uvědomit, že určitá kontrola může probíhat i ve společnostech osobních, tedy veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti a nelze je tedy z této práce vynechat, stejně jako nejstarší nadnárodní obchodní korporaci – evropské hospodářské zájmové sdružení.

Cílem mé práce bylo tedy zanalyzovat aktuální právní úpravu dozorčích orgánů v našem právním řádu, poukázat na nejasnosti a problematické otázky, které s sebou současná právní úprava přináší a navrhnout jejich možné řešení.

U obchodních korporací, které nemají zákonem stanovený kontrolní orgán, bylo navíc mým cílem dopátrat se toho, zda v nich je vůbec někomu kontrolní pravomoc svěřena a kdo přesně s ní disponuje, jelikož to na první pohled nemusí být vůbec patrné.

V práci byla využita především metoda deskriptivní analýzy, jelikož byla nejvhodnější k řešení cílů, které jsem si na začátku práce stanovila, a bylo použito množství odborných publikací, komentářů, článků a judikatury.

Téma práce, které mi bylo přiděleno, je vzhledem k šesti obchodním společnostem, dvěma typům družstva, budoucímu návrhu další z evropských forem společností a celkové

rekodifikaci soukromého práva velice rozsáhlé, a proto je práce rozdělena do deseti kapitol a množství podkapitol.

První kapitola je zaměřena na charakteristiku základních pojmů, dotýkajících se tematiky mé práce. Zmíněny jsou také dva základní modely řízení, se kterými jsou kontrolní orgány již ve své podstatě spojeny. Jedním z důvodů začlenění této materie do mé diplomové práce je i fakt, že evropská právní úprava umožňuje volbu mezi oběma modely řízení (monistickým a dualistickým) a to i tehdy, pokud jeden či druhý právo daného státu nezná. V poslední řadě je v této kapitole obecně pojednáno o problematice participace zaměstnanců, která s dozorčími orgány nepochybně souvisí, a pro lepší pochopení je zařazena hned do první kapitoly.

V druhé kapitole je uveden krátký historický exkurz do postupného vývoje obchodních korporací, o kterých tato práce pojednává, se zaměřením na jejich kontrolní orgány. Opomenut není ani vývoj evropského práva a jeho nástroje unifikace a harmonizace obchodních korporací, neboť s nařízeními a směrnicemi je pracováno v průběhu celé diplomové práce.

V třetí kapitole najdeme detailní analýzu dozorčích rad společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Množství podkapitol se věnuje jednotlivým otázkám souvisejícím s jejich kontrolními orgány, tedy právní úpravě, odlišnostem, problémům a judikatuře, včetně participace zaměstnanců.

Čtvrtá kapitola pojednává o kontrolních orgánech evropské společnosti, tedy dozorčí radě a správní radě, a je zaměřena na problémy, které vyvstávají v souvislosti se současnou aplikací evropského i našeho práva. Vynechána není ani velmi komplikovaná participace zaměstnanců.

Pátá kapitola se týká kontrolního orgánu družstva – kontrolní komise, dále právní úpravě malého družstva či otázkám zapojení zaměstnanců v souvislosti s přijetím zákona o přeměnách.

O evropské družstevní společnosti pojednává kapitola šestá, a stejně jako kapitola o evropské společnosti je zaměřena na aplikační problémy, které vyvstávají při současné aplikaci evropského nařízení, směrnice a českých zákonů, a také na oblast participace zaměstnanců.

Do sedmé kapitoly jsem zařadila evropské hospodářské zájmové sdružení, neboť i v něm může probíhat kontrola, a lze se setkat i s názory možné participace zaměstnanců.

Osmá kapitola náleží kontrole ve veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti, právu na informace a kontrolu.

Vzhledem k tomu, že v současné době je v procesu přijímání další z evropských společností, a to evropská soukromá společnost, je o ní pojednáno v předposlední deváté kapitole. Je zaměřena jak na proces přijímání, tak na problémy, které to doprovází, a které se váží k tématu této diplomové práce.

Poslední desátá kapitola je věnována budoucímu zákonu o obchodních korporacích, který je taktéž v procesu přijímání, a to v souvislosti s celkovou rekodifikací soukromého práva, a proto zde nemůže být opomenut. Dále jsou zde zmíněny nejdůležitější návrhy de lege ferenda vytknuté z jednotlivých kapitol, ale jinak jsou navrhovány v průběhu celé diplomové práce.

Co se týče judikatury, zvláštní kapitola jí věnována není, neboť je zapracována do mé práce k jednotlivým otázkám a oblastem, ke kterým se váže, a bylo by dle mého názoru proto zbytečné, vytknout tyto oblasti do samostatné kapitoly.

V průběhu práce jsou pro lepší pochopení, přehlednost a analytické srovnání právní úpravy (především ve třetí kapitole) vytvořeny srovnávací tabulky, které nejsou pro jejich provázanost k pojednávanému tématu zařazeny do příloh.

Co se literatury týká, využila jsem pro svou práci mnoho publikací, nelze zde tedy o všech pojednat a zmíním se jen o těch stěžejních.

Je nutné uvést především publikace od K. Eliáše, který se dlouhá leta věnuje občanskému a obchodnímu právu. Jelikož je jeho publikační činnost, týkající se obchodního práva, pravidelná, lze v jeho publikacích najít aktuální úpravu hledané problematiky. A protože se nesoustřeďuje jen obecně na přehlednou úpravu obchodního práva, jak je tomu například v *Kursu obchodního práva* z r. 2005 a r. 2010, lze konkrétní otázky hledat i v publikacích soustřeďujících se na určité specifické téma, jako je *Společnost s ručením omezeným* z r. 1997 nebo *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem ke jeho reformě* z r. 2000. Odtud jsem použila především detailní poučení o historickém vývoji právního zakotvení těchto korporací. Je třeba dodat, že posledně jmenovaná kniha upravuje vývoj akciového práva opravdu velice podrobně a přináší ucelený obraz o historickém vývoji ve zmiňované oblasti. Nelze však opomenout ani jeho publikaci společně s T. Dvořákem *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006* z r. 2006.

V historické části mé práce - tedy zejména v druhé kapitole, byla pro mne rovněž stěžejní publikace T. Dvořáka *Akciová společnost a Evropská společnost* z r. 2009, kde se oběma formám obchodních korporací věnuje velice detailně, především s ohledem na to, co je pro obě společné, a co rozdílné. Také patří mezi to málo autorů, kteří pojednali o *Evropském hospodářském zájmovém sdružení* z r. 2006. Z hlediska jeho publikační činnosti v oblasti družstevnictví je třeba zmínit jeho *Družstevní právo* z r. 2006, neboť zde pojednává nejen o družstvu a vývoji družstevnictví u nás, ale i evropské družstevní společnosti.

Jako jedno z nejdůležitějších použitých děl musím uvést publikaci I. Rady *Dozorčí rada obchodních společností* z r. 2008, která se jako jediná celá věnuje problematice dozorčí rady, snad ještě

s publikací R. Kříže *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*, ta je však z r. 1999, tedy již dost neaktuální.

Velice přínosné pro mne byly i publikace a články I. Pelikánové, která přináší vždy zajímavý pohled na věc a dle mého názoru má velice netradiční způsob myšlení. Využila jsem především její *Komentáře k obchodnímu zákoníku* z r. 1995, 1998 a 2004, a také *Obchodní právo 1* z r. 2010. Její články lze nalézt i ve sborníku *Karlovarské právnícké dny*, ve kterých pravidelně publikuje.

Od kolektivu autorů I. Štenglová, S. Plíva, M. Tomsa jsem čerpala z *Komentáře k obchodnímu zákoníku* z r. 2009 a 2010. Osobně mám za to, že nepřináší většinou vysvětlení sporných zákonných otázek, spíše deklaruje zákonnou úpravu. Také je nepřehledné, když není komentář k určitému paragrafu rozlišen podle jednotlivých odstavců.

Z publikací o judikatuře byl pro mne velice přínosný dvoudílný svazek o *Judikatuře kapitálových společností s komentářem* z r. 2010 od autorů J. Dědiče a J. Lasáka, kde je řešena judikatura ke konkrétním oblastem zákonné úpravy. V této souvislosti nelze opomenout ani čtyř svazkový komentář J. Dědiče *Obchodní zákoník: komentář* z r. 2002, který je bohužel staršího data, ale přináší logická vysvětlení na otázky, která si klade. Stejně pro mne byly také publikace, které napsal společně s P. Čechem *Akciové společnosti* z r. 2007 nebo *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva* z r. 2004.

Publikace J. Pokorné *Právní úprava evropských společností v evropském a českém právu* z r. 2010 je jako jedna z mála pojednávající o evropském právu novějšího data, a proto ohledně daného tématu nejaktuálnější. Využila jsem však i její o rok starší dvoudílný komentář *Obchodní zákoník: komentář* z r. 2009, který nabízí jednak komentované znění, a jednak také pojednává o některých evropských korporacích, což u komentářů rozhodně obvyklé nebývá.

1 Základní pojmy

1.1 Právnícká osoba

Pojem „právnícká osoba“ nebyl v historii používán vždy, prosadil se teprve před 200 lety a postupně se vyvíjel až do dnešní podoby.¹ Dřívější označení, které můžeme nalézt ve všeobecném zákoníku občanském (ABGB) z r. 1811 používal pojem „osob morálních“ a v dnešní době se již neužívá. K samotnému pojmu „právnícká osoba“ K. Eliáš a K. Nykodým v komentáři k zákonu č. 40/1964 Sb., občanskému zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (v práci dále jen OZ) uvádějí: „Nelze přehlédnout, že sám název „právnícká osoba“, jakkoli se vžil, je z jazykového hlediska utvořen nesprávně. Adjektivum „právnícký“ se odvozuje od substantiva „právník“, nikoli „právo“... správné označení těchto subjektů by tedy spíše mělo být „právní“ osoby.“² Je však třeba uvést, že dle § 18 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, uveřejněného ve Sbírce zákonů ČR pod částkou 33/2012, platného od 22. března 2012 a účinného od 1. 1. 2014 (v práci dále jen NOZ), se do budoucna bude používat nadále pojem „právnícké osoby“, a nikoli „právní osoby“.

Současný OZ pojem „právnícké osoby“ nedefinuje³, jak již je uvedeno, pouze uvádí jejich výčet (v § 18 odst. 2 OZ). K. Eliáš a K. Nykodým se shodují, že „...normativní hodnota tohoto ustanovení je především v určení § 18 odst. 2, písm. d), podle něhož platí, že vlastnost právnícké osoby má jen ten útvar, jemuž tuto vlastnost zákon přiřizává.“⁴ J. Fiala a M. Kindl k písmenu d) uvádí, že „... zákon může svou silou povolovat k životu i jinou entitu, kterou nelze podřadit ani jednomu z výše uvedených tradičních typů právníckých osob“, kterými jsou korporace a nadace.⁵

V historickém vývoji právníckých osob se objevily 2 převažující teorie. Teorii fikce zastával Fridrich Carl von Savigny⁶ a její podstatou je, že právnícké osoby jsou pouhou fikcí, kterou stvořil zákonodárce, a tedy v reálném světě samy neexistují. Naproti tomu teorie reality zastává názor, že právnícké osoby existují samy o sobě, jejich existence není v moci zákonodárce a on je musí pouze akceptovat.⁷ J. Fiala a M. Kindl se zmiňují i o teorii organické, podle které má kromě členů právnícké osoby vůli, kterou může navenek projevit, i sama právnícká osoba.⁸

Koncepce právníckých osob v občanském zákoníku z r. 1950 se již přibližovala úpravě dnešní. Co se týče pojetí, lze zde hovořit o teorii fikce, ke které se občanský zákoník nejspíše přiklonil. I když text ústavy z roku 1960 obsahoval termín „právnícká osoba“, v občanském

¹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník: Velký akademický komentář- 1. díl*. Praha: Linde Praha, 2008, s. 174.

² ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. BECK, 2006, s. 160.

³ FIALA, Jan, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: Komentář-1. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 86.

⁴ ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. BECK, 2006, s. 165.

⁵ FIALA, Jan, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: Komentář-1. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 89.

⁶ Významný německý právník a představitel historicko právní školy na přelomu 19. století.

⁷ ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. BECK, 2006, s. 161.

⁸ FIALA, Jan, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: Komentář-1. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 87.

zákoníku z roku 1964 byl tento pojem nahrazen „socialistickou organizací“ a muselo se čekat až na novelu občanského zákoníku z roku 1991, která označení „právnícká osoba“ opět zakotvila.⁹

Český právní řád přiznává právníckým osobám postavení subjektů právních vztahů, mají způsobilost mít práva a povinnosti (kromě těch, které se vztahují k lidské přirozenosti jako je např. pohlaví, věk, příbuzenství),¹⁰ ale také způsobilost nabývat práva a povinnosti. OZ dále stanovuje určité identifikační znaky, které jsou pro právníckou osobu nezbytné. Především jde o název, sídlo a předmět činnosti.¹¹

Zakotvení právníckých osob, jak ji upravuje OZ, je stěžejní nejen pro právo občanské, ale i pro právo obchodní, kde se subsidiárně použije na obchodní korporace a dále i pro jiné korporace veřejného a soukromého práva, jejichž úprava je vymezena zvláštními zákony.¹²

Celková právní úprava v OZ týkající se otázek souvisejících s právníckými osobami je velice strohá a de lege ferenda je NOZ rozšířena zhruba o 293 ustanovení (§§ 118 - 418 NOZ), týkajících se mimo jiné orgánů právníckých osob, jejich přeměn nebo likvidace.

1.2 Obchodní korporace

Korporaci znalo již římské právo jako spolek osob s označením „universitates personarum“. Samotný pojem je odvozen od lat. slova *corpus* – tělo a znamená sdružení fyzických nebo právníckých osob.¹³

OZ se zmiňuje o korporaci v § 18 odst. 2¹⁴ jako o jednom z typů právníckých osob.¹⁵ Pod tento pojem spadají jak právnícké osoby soukromého práva, tak osoby veřejného práva a v neposlední řadě i zájmová sdružení právníckých osob, jejíž úpravu nalezneme komplexně v OZ.¹⁶

⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník: Velký akademický komentář- 1. díl*. Praha: Linde Praha, 2008, s. 176.

¹⁰ FIALA, Jan, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: Komentář-1. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 86.

¹¹ ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. BECK, 2006, s. 162.

¹² FIALA, Jan, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: Komentář-1. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 86.

¹³ Existují samozřejmě varianty jednočlenných společností, které může založit jediná osoba, nebo být jejím jediným společníkem jako SRO a AS (ELIÁŠ: *Obchodní společnosti...*, s. 16.).

¹⁴ Právníckými osobami jsou:

- a) sdružení fyzických nebo právníckých osob,
- b) účelová sdružení majetku,
- c) jednotky územní samosprávy,
- d) jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon.

¹⁵ Nutno podotknout, že NOZ rozlišuje 3 typy právníckých osob:

- a) korporace
- b) fundace
- c) ústavy

¹⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník: Velký akademický komentář- 1. díl*. Praha: Linde Praha, 2008, s. 176.

De lege ferenda je v NOZ korporace zakotvena jako společenství osob.¹⁷ Tato úprava se mi zdá šťastnější, neboť si myslím, že subsumuje jak sdružení fyzických nebo právnických osob, tak sdružení fyzických a právnických osob navzájem.

1.3 Obchodní společnost

Základ pro novodobé obchodní společnosti bychom mohli najít již v dobách římského práva, neboť zde existovala tzv. „societas iuris civilis“. Byl to útvar, který neměl právní subjektivitu, byl založený společenskou smlouvou a vázal společníky jen uvnitř tohoto útvaru.¹⁸

1.3.1 Obecné vymezení

M. Bartošíková uvádí, že obchodní společnost není v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (v práci dále jen ObZ) ani v OZ definována.¹⁹ Tudíž v § 56 odst. 1 ObZ najdeme pouze její charakteristické vymezení jako „právnická osoba založená za účelem podnikání,“ nestanoví-li právo Evropských společenství či zákon jinak.²⁰ O pojmu právnická osoba bylo pojednáno výše a vymezení pojmu podnikání najdeme v § 2 odst. 1 ObZ.²¹ Nutno podotknout, že mezi právnické osoby se řadí jak obchodní společnosti, tak družstva. Zásadní rozdíl lze spatřovat v tom, že obchodní společnosti jsou uzavřené subjekty s uzavřeným počtem společníků. Pokud by tedy mělo dojít ke změně počtu společníků, je třeba změnit i příslušné dokumenty (společenské smlouvy, zakladatelské smlouvy nebo stanovy). Naopak u družstva není třeba změna stanov, pokud do něj vstupují či z něj vystupují další osoby.²²

Mezi obchodní společnosti se řadí podle § 56 ObZ veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Naopak evropské družstvo není společností, ač jeho název hovoří jinak.²³

---

¹⁷ § 210 odst. 1 NOZ: „Korporaci vytváří jako právnickou osobu společenství osob.“

¹⁸ ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti: Beckova edice právo a hospodářství*. Praha: C. H. Beck, 1994, s. 42.

¹⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 5.

²⁰ K. Eliáš definuje obchodní společnost jako „vícečlennou podnikatelskou formu“. Poukazuje také na to, že ústřední pojem obchodního zákoníku je podnikatel, a nikoli obchodník, a tedy by se mělo hovořit o společnostech podnikatelských, než obchodních (ELIÁŠ: *Obchodní společnosti...*, s. 42.).

²¹ Podnikáním je soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

²² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ a kol. *Obchodní Zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 204.

²³ Dle T. Dvořáka (DVOŘÁK: *Družstevní právo*. 3. vydání..., s. 275.) není jasné, zda má být tato forma označována jako evropská družstevní společnost (dle anglické úpravy) nebo evropské družstvo (dle německé úpravy). Dle jeho názoru je možný překlad obojí. Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 hovoří o statutu o Evropské družstevní společnosti, stejně tak zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti. J. Dědič a P. Čech (DĚDIČ, ČECH: *Evropské právo společností...*, s. 224.) uvádí, že úprava tohoto nadnárodního typu družstva „...v řadě ohledů

Co se týká aplikace ObZ, tak jeho zvláštní část se použije i na ustanovení o obchodních společnostech, pokud není v rámci zvláštní úpravy, zákonem nebo evropským právem stanoveno něco jiného. Úprava obchodních společností se použije i na družstvo, pokud jeho ustanovení nestanovují jinak.

De lege ferenda dle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), uveřejněného ve Sbírce zákonů ČR pod částkou 34/2012, platného od 22. března 2012 a účinného od 1. 1. 2014 (v práci dále jen ZOK), nenastane žádná podstatná změna v pojetí obchodních společností. Důvodová zpráva uvádí, že i nadále budou právníckými osobami, jejichž hlavním cílem je podnikání, zůstává ovšem také možnost založit kapitálovou společnost i za jiným než podnikatelským účelem. V zákoně nenalezneme ani definici společnosti ani korporace, důvodová zpráva uvádí, „...že taková definice do zákona nepatří a není ani věcně potřebná (a nebyla ani historicky, aniž by to činilo potíže).“²⁴

Osobně se domnívám, že když v současném ObZ definice není, a přesto víme, co společností či korporací je, prakticky definice v zákoně dána být nemusí. Praxe tedy definici nevyžaduje.

1.3.2 Orgány obchodních korporací

Pro snazší orientaci mezi orgány společností, o kterých bude v práci pojednáváno, a jejich napojení na kontrolní orgán, následuje jejich stručný přehled.

Obchodní společnost	Nejvyšší orgán	Statutární orgán	Dozorčí orgán
SRO	<u>valná hromada</u> -všichni společníci	<u>jednatel/jednatelé</u> -obchodní vedení -jednají za společnost	<u>DR</u> -dohlíží na činnost jednatelů
AS	<u>valná hromada</u> -všichni akcionáři	<u>představenstvo</u> -řídí a jedná jménem společnosti	<u>DR</u> -dohlíží na výkon působnosti představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti
SE - dualistický	<u>valná hromada</u>	<u>představenstvo</u>	<u>DR</u>
- monistický	<u>valná hromada</u>	<u>SR</u>	
EHZS	<u>společně jednající členové</u>	<u>jednatel/jednatelé</u>	
SCE	možno zvolit mezi monistickým a dualistickým modelem		
SPE	možno zvolit mezi monistickým a dualistickým modelem		

kopíruje evropskou společnost, což pojetí evropského družstva přibližuje klasické obchodní společnosti“. Zdálo by se tak, že se formou jedná o společnost. Ve skutečnosti jde ale o družstvo ve formě nadnárodního SCE, jelikož splňuje zásady fungování družstev, které se tak odlišují od obchodních společností. To potvrzuje i F. Helešic ve své publikaci (HELEŠIC: *Evropské družstvo...*, s. 49.), kde upozorňuje na to, že „...evropské družstvo je ovládáno stejnými principy jako ostatní druhy družstev... Proto se na něj vztahuje zásada dobrovolnosti a další mezinárodní družstevní zásady...“ Stejně závěry uvádí i J. Pokorná: „I když je evropské družstvo nazýváno v české úpravě evropská družstevní společnost, jedná se o družstevní formu právnícké osoby...“ (POKORNÁ: *Právní úprava evropských společností...*, s. 110.).

²⁴ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

Družstvo	<u>členská schůze</u> -schůze členů družstva	<u>představenstvo</u> -řídí činnost družstva	<u>KK</u> -kontroluje veškerou činnost družstva
-----------------	---	---	--

Vysvětlení zkratk v tabulce a jejich následné použití v celé diplomové práci:

DR	- dozorčí rada
KK	- kontrolní komise
SR	- správní rada
SRO	- společnost s ručením omezeným
AS	- akciová společnost
SE	- evropská (akciová) společnost
EHZS	- evropské hospodářské zájmové sdružení
SCE	- evropská družstevní společnost
SPE	- evropská soukromá společnost

1.4 Způsoby řízení obchodních korporací

Vzhledem k tomu, že se ve své práci zabývám kontrolními orgány SE a SCE, považuji za nezbytné se zmínit alespoň okrajově o monistickém a dualistickém způsobu řízení. Dle Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001, ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti (v práci dále jen Nařízení SE) a Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003, o statutu Evropské družstevní společnosti (v práci dále jen Nařízení SCE) je totiž každý stát povinen dovolit vzniknout jak SE a SCE monistické, tak dualistické, a to i tehdy, pokud úprava jednoho ze systémů není v jeho právním řádu zakotvena.²⁵

V novém ZOK se povinně zavádí možnost volby mezi dualistickým a monistickým systémem řízení. Důvodová zpráva uvádí, že česká úprava by tak měla následovat řešení francouzské a italské a některými prvky i úpravu švýcarskou.²⁶ Otázkou však zůstává, do jaké míry bude u nás monistický systém využíván, s ohledem na naše tradiční dualistické pojetí. Osobně se domnívám, že veřejnost bude chtít i nadále využívat model řízení, který zná, a který je v našem právu osvědčený, tedy dualistický.

1.4.1 Monistický model

Tento způsob řízení je historicky starší a jeho počátky bychom našli v anglosaském právním prostředí. Jeho uplatnění můžeme najít především ve Francii, jejíž úprava byla vzorem pro náš zákon o evropské společnosti (blíže kapitola 2.4.3), ač se její pojetí přibližuje dualistickému modelu. Pro monistický model je typická velká flexibilita, možnost upravit si vnitřní poměry ve společnosti, ale konkrétně se jeho forma v jednotlivých zemích různí.²⁷

²⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 725.

²⁶ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

²⁷ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 14 - 15.

Stejně jako v dualistickém způsobu řízení je i zde nejvyšším orgánem valná hromada, ale statutárním i dozorčím orgánem je SR, která má jak výkonné členy, tak členy pověřené kontrolou. SR může ze svého středu volit předsedu, což není nutností, ale bývá to obvyklé.²⁸ V rámci monistického modelu můžeme rozeznávat dvě varianty, a to klasický model a oddělený model. V klasickém modelu volí valná hromada členy SR (vykonává dozorovou činnost a kontrolu), ta volí předsedu SR, který je zároveň generálním ředitelem a statutárním orgánem společnosti.²⁹ K. Eliáš uvádí, že v klasickém systému, kdy je předseda SR zároveň generálním ředitelem, pak ostatní členové SR vykonávají především dozor a kontrolu.³⁰ J. Dědič a P. Čech připodobňují jejich roli s DR v dualistickém systému.³¹

V odděleném modelu jsou funkce předsedy SR a generálního ředitele, jak již z názvu vyplývá oddělené. Valná hromada tedy volí členy SR, a ti si zvolí následně svého předsedu. Předseda zde plní především reprezentativní a koordinační funkci, zatímco statutárním a nejvyšším exekutivním orgánem je generální ředitel, kterého taktéž volí i odvolává SR. Na návrh generálního ředitele může SR jmenovat delegované ředitele, jejichž funkce spočívá v obchodním vedení a exekutivním řízení.³²

Dle K. Eliáše plní SR v tomto modelu „...*podobné funkce, jaké v dualistickém systému náležejí dozorčí radě.*“³³ Shodně míní I. Pelikánová.³⁴ J. Pokorná dodává, že v odděleném modelu plní kontrolní funkci i předseda SR.³⁵ J. Dědič a P. Čech,³⁶ přitom upozorňují, že je to právě SR, která určí, zda bude monistický systém klasický či oddělený, podle toho, koho zvolí za generálního ředitele, zda předsedu SR nebo třetí osobu.³⁷ Shodně míní i T. Dvořák³⁸ a označuje tuto možnost volby SR za třetí podsystém v monistickém modelu, který je kombinací obou předchozích. Dodává že „...*tento systém je vysoce flexibilní a umožňuje SE volit takový model řízení, který nejvíce vyhovuje jejím skutečným potřebám.*“³⁹

²⁸ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 14 - 15.

²⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Právníké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 374.

³⁰ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 382.

³¹ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 165.

³² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Právníké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 374.

³³ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 382.

³⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Evropská akciová společnost a její význam pro české právo*. In *XIII. Karlovarské právníké dny*. Praha: Linde Praha, 2003, s. 187.

³⁵ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1072.

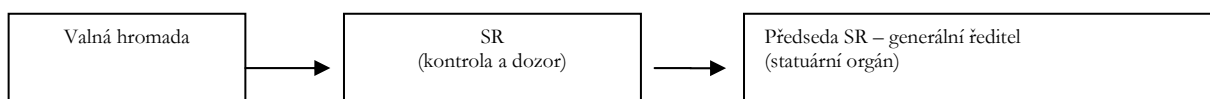
³⁶ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 165.

³⁷ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 166.

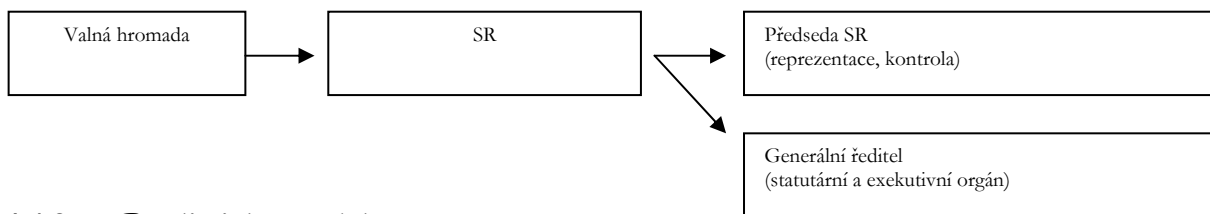
³⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 787.

³⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 786.

Klasický model v monistickém způsobu řízení

Oddělený model v monistickém způsobu řízení

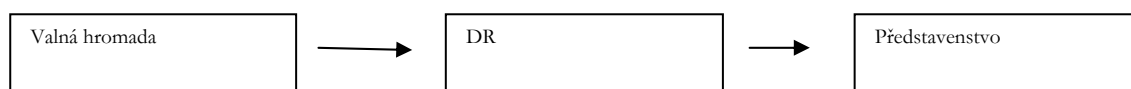

1.4.2 Dualistický model

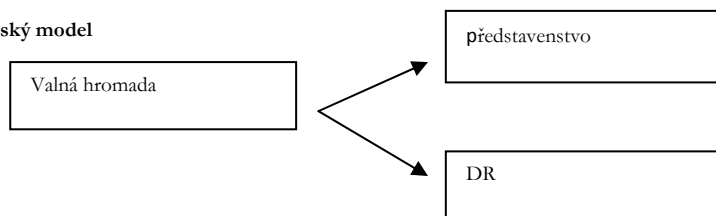
Pro dualistický způsob řízení je typická striktní oddělenost představenstva, které plní funkci vedení společnosti, a DR, pro kterou je charakteristická kontrola. DR je zde po valné hromadě a představenstvu třetím orgánem, který kontroluje orgán statutární neboli představenstvo a to jeho vnitřní i vnější působení. Kontrolní orgán zde má téměř výlučnou vnitřní působnost a má chránit zájmy akcionářů.⁴⁰

Je třeba uvést, že i v rámci dualistického modelu můžeme rozeznávat dva přístupy – německý a český model, přičemž oba mají svoje klady a zápory. Německý model se vyznačuje tím, že valná hromada volí DR, a ta poté volí představenstvo. I. Rada jako klad zmiňuje větší povědomí DR o problematice vedení společnost, zápor naopak vidí v tom, že se představenstvo bude snažit vyhovět DR namísto akcionářů společnosti. Český model je naopak charakteristický menším zapojením DR do chodu společnosti, a tedy jejím slabším postavením. Valná hromada volí jak členy představenstva, tak DR, v případě naší úpravy AS spolu se zaměstnanci, kteří volí nejméně $\frac{1}{3}$ jejich členů.⁴¹

Německý model

Český model

V závěru je třeba doplnit, že I. Rada ve své práci k monistickému a dualistickému modelu uvádí „...podle obecně přijímaného názoru jsou přítom oba systémy řízení stejně úspěšné.“⁴² Zde však musím

⁴⁰ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 19 - 22.

⁴¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 21.

⁴² RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 14.

dodat, že v našem právním řádu byl vždy platný pouze dualistický systém řízení. Teprve v souvislosti s přijetím legislativy Evropské unie (v práci dále jen EU) bylo nutné kromě klasického dualistického systému umožnit také systém monistický, a to v souvislosti s evropskými korporacemi. Přesto je však veřejnost věrná tradičnímu pojetí a zakládání monistických korporací evropského práva příliš neholduje. Nicméně § 396 ZOK umožňuje možnost volby mezi monistickým a dualistickým modelem řízení, ovšem s tím, že v pochybnostech je zvolen model dualistický. Důvodová zpráva uvádí, že se tak děje: „*V souladu s potřebami praktického života, v souladu s novým pojetím Societa Europaea a po vzoru francouzské a italské právní úpravy...*“⁴³

1.5 Dozorčí rada (DR)

DR je kolektivní kontrolní orgán v kapitálových obchodních společnostech. Co se týče SRO, je orgánem převážně fakultativním (bližší kapitola 3), naproti tomu u AS je DR orgánem obligatorním, a její zřízení je tedy povinné.

Role DR se postupem času vyvíjela. Podle I. Rady byli její členové v minulosti voleni z řad akcionářů či společníků společnosti a zastupovali jejich zájmy. V průběhu doby se zvětšoval počet nejen společností, ale také akcionářů a společníků v nich. Tím se změnila i role DR. Je třeba, aby DR mohla odborně posuzovat a kontrolovat rozhodování představenstva, což by jako laický a početný orgán nebyla prakticky schopna. Zde musím souhlasit s I. Radou, neboť DR by se měla vyznačovat jistou odborností, aby mohla plnit svou funkci, nicméně v současném ObZ nepatří k obligatorním podmínkám výkonu funkce jakákoli odbornost, a není ani *de lege ferenda* v ZOK.

I. Rada dále uvádí, že úkolem DR je chránit zájmy akcionářů, jednat v jejich zájmu a vytvořit jakýsi protipól statutárnímu představenstvu. Její povinností je jednat se všemi akcionáři stejně, nikoho nezvýhodňovat a být loajální ke společnosti.⁴⁴ Nad tímto tvrzením I. Rady je třeba se zamyslet, neboť věřím, že ve velkých AS jistě panuje určitá anonymita mezi akcionáři a možnost rovného zacházení členů DR je jistě větší, než jde-li o SRO s menším počtem společníků, kde anonymita nemusí být skoro žádná. V menším kolektivu si lidé vytvoří mezi sebou vzájemné vazby, tedy i členové DR se společníky. Proto pochybují, že se pak dá o nestrannosti hovořit.

---

⁴³ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

⁴⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 19.

1.6 Problematika participace zaměstnanců na řízení společnosti

Vzhledem k tomu, že moje práce pojednává o kontrolních orgánech, je nutné zmínit se i o možnosti zapojení zaměstnanců v nich. Původ participace zaměstnanců vzešel z francouzského a německého práva a postupně se prosadil i v právu EU.⁴⁵

ObZ dává možnost zaměstnancům podílet se na řízení AS v § 200 a stanovuje, že zaměstnanci společnosti mohou za určitých podmínek volit $\frac{1}{3}$ členů DR – tedy kontrolního orgánu společnosti.

U SE a SCE se právo na vysílání zástupců z řad zaměstnanců do DR nebo SR společnosti označuje právem vlivu. Zda zaměstnanci budou právo vlivu mít a v jakém rozsahu, se stanoví v dohodě mezi vyjednávacím výborem zaměstnanců a řídicími orgány společnosti při jejím zakládání nebo se právo vlivu bude řídit subsidiárními ustanoveními Zákona SE nebo Zákona SCE.

Je nutné zmínit se v souvislosti se zapojením zaměstnanců o návrhu páté směrnice Evropských společenství (v práci dále jen ES),⁴⁶ o struktuře orgánů akciové společnosti⁴⁷ (blíže o směrnici Rady EU kapitola 2.4.1). Návrh této směrnice obsahoval úpravu, že zaměstnanci se budou účastnit na složení DR v původním návrhu, pokud bude mít společnost 500 a více zaměstnanců a v pozměněném návrhu 1000 a více zaměstnanců. Ač byl návrh dvakrát přepracován,⁴⁸ k přijetí nakonec nedošlo.⁴⁹ J. Pokorná dodává: „*Pokud by směrnice byla přijata, znamenalo by to poměrně významný zásah do právní úpravy akciových společností ve všech státech Společenství. Snad právě proto byla tato směrnice ve svém komplexu opuštěna.*“⁵⁰

M. Černý upozornil na to, že text oné páté směrnice, ač sice nepřijatý, se částečně odrazil v Nařízení SE, tedy v úpravě SE. Totéž uvádí dle M. Černého také I. Pelikánová v souvislosti s AS, tedy že úprava zapojení zaměstnanců v DR AS obsahově vychází z nepřijaté páté směrnice.⁵¹ Upozorňuje ale na to, že návrh páté směrnice počítal s velkým počtem zaměstnanců ve společnosti, aby byla založena jejich účast v DR, avšak dle našeho ObZ zakládá participaci v DR již pouhých 51 a více zaměstnanců, což se domnívám, přehnaný a ne příliš šťastný odklon

⁴⁵ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 32.

⁴⁶ Návrh páté směrnice byl předložen Radě r. 1972, později byl pozměněn a nakonec v r. 2001 stažen (ČERNÝ: In *Soukromé právo v pohybu...*, s. 25.).

⁴⁷ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 16.

⁴⁸ Evropská komise návrh přepracovala v r. 1983 a 1991 (POKORNÁ: *Právní úprava evropských společností...*, s. 68.)

⁴⁹ ČERNÝ, Michal. Příspěvek k diskuzi nad právní úpravou dozorčí rady akciové společnosti. In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 25.

⁵⁰ POKORNÁ, Jarmila. *Právní úprava evropských společností v evropském a českém právu*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 70.

⁵¹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k § 200 odst. 1 zákona č. 513/1991 (akciová společnost – orgány společnosti)*. In ASPI 17333 (LIT).

od původního návrhu páté směrnice. A právě v této souvislosti se již řadu let přou zastánci participace zaměstnanců s jeho odpůrci.

M. Černý poukazuje na přílišnou ochranu zaměstnanců v našem obchodním právu, a to na úkor akcionářů společnosti, kteří jsou jejími vlastníky, přitom „*Bez jejich vůle a vkladu by společnost nikdy nevznikla...*“⁵² ObZ sice úpravou v § 200 ObZ chrání zaměstnance společnosti jako slabší stranu, ale dle M. Černého jsou zaměstnanci již dostatečně chráněni zákoníkem práce (v práci dále jen ZP) a dalšími právními předpisy.⁵³ Uvádí také, že akcionáři společnosti mají „...*nižší úroveň ochrany... v tom rozsahu, v jaké se na volbě členů dozorčí rady účastní zaměstnanci.*“ Přirovnává tento stav k situaci „...*kdy by o záležitostech nakládání s věcí ve spoluvlastnictví (např. dům) rozhodovali poměrně rovněž nájemníci.*“⁵⁴

I. Rada jako argument odborné literatury proti zapojení zaměstnanců uvádí „...*zvyšování jedné skupiny věřitelů oproti ostatním.*“⁵⁵ Dále také, že zaměstnanci mohou svoje zájmy uplatnit prostřednictvím odborových organizací a rad zaměstnanců, což je postačující, a že zaměstnanci v DR mohou prosazovat svoje zájmy před zájmy společnosti. Osobně se domnívám, že právě poslední argument může činit v praxi nemalé potíže, protože je pravděpodobné, že zaměstnanci budou své zájmy vždy upřednostňovat před společností a podle toho jednat. Nedomnívám se proto, že by mohli jako členové v kontrolním orgánu objektivně rozhodovat.

Mezi důvody pro participaci zaměstnanců patří zajištění rovnoprávného postavení kapitálu společnosti a práce, zajištění sociálního míru a sblížování pozic mezi společníky a zaměstnanci společnosti.⁵⁶

V důsledku přejetí zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů (v práci dále jen Zákon o přeměnách) se do ObZ dostal § 137 odst. 2 – 4 a § 244a, o čemž je blíže pojednáno v kapitolách 3.5.3 a 5.2.8. Každopádně je tak za určitých zákonem stanovených podmínek zakotvena možnost členství zaměstnanců v DR SRO a KK družstva a možnost podílet se tak na jejich řízení.

Co se týče úpravy zapojení v SE, uvádí T. Dvořák,⁵⁷ že obecně proti participaci zaměstnanců na řízení společnosti není, ale úpravu zapojení v Zákoně SE, akceptovat nemůže, vzhledem k její složitosti a nevýhodnosti právě pro zaměstnance v SE (blíže k tomu kapitola 4.3).

⁵² ČERNÝ, Michal. Příspěvek k diskuzi nad právní úpravou dozorčí rady akciové společnosti. In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 27.

⁵³ Zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

⁵⁴ ČERNÝ, Michal. Příspěvek k diskuzi nad právní úpravou dozorčí rady akciové společnosti. In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 31.

⁵⁵ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 33.

⁵⁶ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 33.

⁵⁷ DVOŘÁK, Tomáš. Rozvažování nad evropskou společností. *Právní rozhledy*, 2007, roč. 13, č. 2, s. 69.

K zapojení zaměstnanců v SCE se vyjádřil T. Dvořák a F. Helešic, o čemž blíže pojednává kapitola 6.3, avšak oba rozdílně. Zatímco T. Dvořák podobně jako M. Černý míní, že členové družstva mají v družstvu i svobodně rozhodovat a úprava ohledně zapojení v SCE je popřením družstevních principů,⁵⁸ F. Helešic vidí úpravu v SCE jako inspirativní, a soudí, že by se měla odrazit i v úpravě našeho družstva.⁵⁹

Osobně souhlasím s výše uvedeným názorem M. Černého, který přirovnal participaci zaměstnanců na řízení společnosti k rozhodování nájemníků o pronajímané věci. Věřím, že je třeba chránit slabší stranu, kterou zaměstnanci nepochybně jsou, ale je pravda, že společnost je založena společníky nebo akcionáři, kteří jsou i jejími vlastníky. Měli by dle mého názoru mít tedy absolutní právo o ní také rozhodovat. Jak M. Černý poukázal, zaměstnance chrání jiné zákony, především ZP.

Domnívám se tak, že, když již zákonodárce chtěl věnovat určitá místa v DR zaměstnancům, měl se držet návrhu výše uvedené páté směrnice a přiznat toto právo AS s více jak 1000 zaměstnanci.

---

⁵⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 492.

⁵⁹ HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 81.

2 Historický vývoj práva ve zkoumané oblasti

2.1 Akciová společnost (AS)

Počátky AS je možné najít již v klasickém římském právu.⁶⁰ Postupně se vyvíjely až do středověkého období vyspělých severoitalských měst, kde ve 12. století existovaly bankovní spolky s omezením ručením společníků⁶¹ a v 17. století se objevují již modernější AS.⁶²

Založení AS bylo možné jen na základě zvláštního právního předpisu udělovaného jako privilegium⁶³ (oktrojovaný systém) až do roku 1807, kdy byl zaveden systém povolovací (koncesní). V habsburské říši⁶⁴ povolovací systém zavedl až všeobecný obchodní zákoník (ADHGB) 1/1863 ř. z.⁶⁵ Úprava akciových společností byla v tomto zákoníku v čl. 207 až 249. Obligatorní orgány tvořilo představenstvo a valná hromada, zato DR byla pouze fakultativní⁶⁶ a dle I. Pelikánové „... jí bylo věnováno jen jedno ustanovení (čl. 225).“⁶⁷

Když začala být právní úprava akciového práva nedostatečná a změna zákonné úpravy se díky průtahům v parlamentu zdála zdlouhavá, bylo pěti ministerstvy vydáno nařízení, tzv. akciový regulativ⁶⁸ č. 175/1899 ř. z., který situaci vyřešil. Tak byl stanoven obsah stanov, který musela AS mít pro její schválení. Je zajímavé, že bylo pro příště nutné obligatorní zřízení dozorčího orgánu, a to DR nebo přehližitelů účtů.⁶⁹ I. Pelikánová uvádí, že oba orgány měla volit valná hromada. Minimální počet členů, který musela DR mít, byl tři a ve stanovách společnosti mohlo být určeno, že DR volí představenstvo. K přehližitelům dodává, že „... měli za úkol přezkoumávat vedení účetnictví a podávat o tom zprávu valné hromadě.“⁷⁰

Právní úprava obsažená v zákoně č. 1/1863 ř. z., byla převzata i do vznikajícího Československa a dle K. Eliáše na našem území platila až do r. 1950.⁷¹

V meziválečném období vznikla snaha o rekonfiguraci obchodního práva, kterou se ale již nepodařilo uskutečnit. Především se jí zabýval III. sjezd československých právníků v roce 1930, který navrhoval například „rozšíření inkompatibility členství v představenstvu a v DR i na osoby blízké“,

⁶⁰ Římské právo znalo společnost bez právní subjektivity tzv. societas (blíže kapitola 1.3).

⁶¹ Tzv. montes (z lat. mons hora peněz).

⁶² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 1 - 2.

⁶³ ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde Praha, 2000, s. 68.

⁶⁴ Tento zákoník platil pouze pro neuherskou část habsburské říše. V Uhrách platilo právo uherské.

⁶⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 2.

⁶⁶ ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde Praha, 2000, s. 75.

⁶⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo 1. 2.* vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 50.

⁶⁸ Nařízení ministerstev vnitra, financí, obchodu, práv a orby, jímž vyhláší se regulativ pro zřizování a přeměňování akciových společností v oboru průmyslu a obchodu (DVOŘÁK: *Akciová společnost...*, s. 3).

⁶⁹ ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde Praha, 2000, s. 78.

⁷⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo 1. 2.* vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 75.

⁷¹ ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde Praha, 2000, s. 75.

„zavést obligatornost DR“ nebo „umožnit DR zprostit se odpovědnosti za vady v účetnictví společnosti, svěřili jeho přeškoumání odbornému znalci, a s povinností učinit tak, nemá-li sama mezi svými členy osobou účetnictví znalou.“⁷²

Po převratu v roce 1948 byl vydán stručný zákon č. 243/1949⁷³ Sb., o akciových společnostech a jejich povolování i rušení bylo zcela přenecháno na posouzení úřadům.⁷⁴ Měl pouhých 20 paragrafů a z toho se jen tři zmiňují o DR. § 9 odst. 1 uvádí DR spolu s představenstvem a valnou hromadou jako orgány společnosti, dle § 11 jí přísluší dohlížet na veškerou činnost společnosti a v § 15 najdeme, že členové DR musí jednat s péčí řádného hospodáře a odpovídají při opomenutí za vzniklou škodu společně a nerozdílně. Důvodová zpráva k tomuto zákonu zmiňuje, že jde v případě orgánů o obligatorní ustanovení s možností zřídit i fakultativní.⁷⁵

Postupem času vystřídal i koncesní systém jiná úprava, a to normativní (registrační), u nás se tak stalo až roku 1990,⁷⁶ vydáním zákona o akciových společnostech č. 104/1990 Sb.,⁷⁷ který obsahoval 93 paragrafů a z toho 6 je přímo věnovaných DR. Znění tohoto zákona bylo poté přepracováno do obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb.⁷⁸

Následně, v rámci procesu harmonizace s právem ES/EU,⁷⁹ bylo transponováno mnoho směrnic, které harmonizovaly současný ObZ.⁸⁰

Znění dřívějšího obchodního zákoníku z roku 1991 týkající se DR změnila především novela č. 142/1996 Sb., která se dotkla §§ 171 - 196, § 197, doplnila § 196a a přímo v ustanovení DR upravila ustanovení, která se užijí obdobně a přiměřeně. Novela č. 370/2000 Sb. se dotkla ustanovení o fúzí AS, a ty jsou v současné době stejně jako u SRO součástí Zákona o přeměnách. Změnila funkční období u prvních členů DR, aby dle důvodové zprávy bylo možné

---

⁷² ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde Praha, 2000, s. 80.

⁷³ *Vládní návrh zákona č. 234/1949 Sb., o akciových společnostech* [online]. psp.cz, 1949 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0363_00.htm>;

Sbírka zákonů republiky československé, zákon č. 234/1949 Sb., o akciových společnostech [online]. mvcr.cz, 6. prosince 1949 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1949/sb79-49.pdf>>.

⁷⁴ ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde Praha, 2000, s. 84.

⁷⁵ *Vládní návrh zákona č. 234/1949 Sb., o akciových společnostech* [online]. psp.cz, 1949 [cit. 12. 12 2010]. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0363_00.htm>

⁷⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Právníké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 262.

⁷⁷ *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech* [online]. mvcr.cz, 23. dubna 1990 [cit. 25. ledna 2011]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb023-90.pdf>>.

⁷⁸ ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde Praha, 2000, s. 84.

⁷⁹ Od účinnosti lisabonské smlouvy 1. 12. 2009 již nerozeznáváme zvlášť Evropská společenství a Evropskou unii. Lisabonská smlouva zrušila systém pilířů Evropských společenství a nahradila je Evropskou unií. Místo komunitárního práva se od té doby mluví jako o právo EU (PELIKÁNOVÁ: *Obchodní právo 1*. 2. vydání ..., s. 179.).

⁸⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 4.

zajistit, že po prvním roce fungování společnosti dojde k volbě členů DR zaměstnanci. Upřesnila, že valná hromada není oprávněna odvolávat členy DR volené zaměstnanci společnosti, upravila v DR zapojení zaměstnanců a doplnila § 201 o čtvrtý odstavec.

2.2 Společnost s ručením omezeným (SRO)

Na rozdíl od jiných obchodních společností, které mají rozsáhlou minulost, byla SRO vytvořena uměle rozhodnutím zákonodárce. Měla mít to nejlepší z obou tradičních forem podnikání, především omezovat rozsah ručení společníků a přitom mít jednodušší vnitřní strukturu než AS.⁸¹ K. Eliáš ostatně k vývoji SRO uvádí: „(Určitým inspirativním a zčásti využitelným prototypem byly v tomto směru bavorské společnosti s omezenou ručební povinností, upravené zákonem z r. 1869.) Proto se společnost s ručením omezeným někdy charakterizuje jako mladší sestra akciové společnosti.“⁸²

SRO byla poprvé zakotvena v Německu roku 1892 a postupem se začala šířit i do dalších zemí. V době, kdy byl v Německu zákon přijímán, platil v Rakousku - Uhersku⁸³ všeobecný zákoník obchodní č. 1/1863 ř. z. (ADHGB), ale už v r. 1906 byl přijat zákon č. 58/1906 ř. z.,⁸⁴ o společnostech s ručením „obmezeným“. Dle I. Pelikánové zde „Dozorčí rada musela být zřízena ve společnosti, jejíž základní kapitál převyšoval 1 mil. Kč a počet společníků 50. V ostatních případech bylo možné její dobrovolné zřízení – podobně jako je tomu dnes.“⁸⁵

T. Dvořák ve své publikaci uvádí: „První československá republika tuto právní úpravu beze změny recipovala zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého, kterým se přebíraly (až na výjimky) veškeré právní předpisy říšské a zemské platné k 28. 10. 1918 pro české země a uherské právní předpisy pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi...., a tak až do zániku ČSR v r. 1939 byl zákon č. 58/1906 ř. z. pouze jednou přímo novelizován, a to zákonem č. 271/1920 Sb. z. a n.“⁸⁶ Dodává, že tato jeho jediná novela rozšířila působnost zákona č. 58/1906 ř. z. i na Slovensko a Podkarpatskou Rus.⁸⁷

Po roce 1945 byl zákon č. 58/1906 ř. z. dvakrát novelizován a nakonec byl zrušen novým občanským zákoníkem č. 141/1950 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 1951. Konečně zákon

⁸¹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 168.

⁸² ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektum, 1997, s. 17.

⁸³ Platil v neuherské části Rakouska-Uherska, jak již je zmíněno v kapitole 2.1.

⁸⁴ Tento zákon však neplatil v Uhrách, jelikož se jím uherský sněm odmítl zabývat (DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným*. 3. vydání..., s. 3.).

⁸⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo 1*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 65.

⁸⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právnícké osoby*. 3. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 3 - 4.

⁸⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právnícké osoby*. 3. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 4.

č. 109/1946 Sb., hospodářský zákoník, znamenal konečnou likvidaci obchodního práva u nás a SRO na 40 let vymizely z naší právní úpravy.⁸⁸

Rok 1989 znamenal změnu poměrů a novela hospodářského zákoníku č. 103/1990 Sb. obnovila SRO, ač dle T. Dvořáka v pouhých šesti paragrafech.⁸⁹ V tomto ohledu však musím nesouhlasit, neboť tato novela upravila SRO jen ve 4 paragrafech (106n - 106q). DR jako kontrolní orgán nebyla u SRO zmíněna vůbec, jen v § 106o najdeme, že ve společenské smlouvě se též uvedou orgány společnosti SRO, způsob jejich ustanovení a rozsah oprávnění.⁹⁰

Potřeba definitivní změny nakonec vyústila v přijetí nového obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb. s účinností od 1. 1. 1992. SRO zde byla upravena od § 105 do § 153. Byla vyčleněna přímo ustanovení věnovaná DR, a to §§ 137 – 140, tedy je v tomto zákoně problematika kontrolních orgánů zpracována ve čtyřech paragrafech. Znění důvodové zprávy k tomuto ustanovení bylo: „*Kontrolním orgánem společnosti je dozorčí rada. Dozorčí rada je stejně jako jednatel volena valnou hromadou; pouze první jednatel a členové dozorčí rady se uvádějí ve společenské smlouvě. Dozorčí rada je povinně zřizována jen u větších společností a ze stejných důvodů jako u akciové společnosti je jedna třetina jejích členů u těchto společností volena zaměstnanci společnosti, pokud počet zaměstnanců je vyšší než počet společníků společnosti.*“⁹¹

Původně bylo v důvodové zprávě a v návrhu zákona, že se DR zřizuje pouze, stanoví-li to společenská smlouva, a pokud má společnost více jak dvacet společníků. Toto bylo ale nakonec změněno a § 137 odst. 1 zněl: „*Dozorčí rada se zřizuje, stanoví-li tak společenská smlouva.*“⁹² Změna byla nakonec i v § 139, kde byl vypuštěn druhý odstavce: „*Jednu třetinu členů dozorčí rady volí zaměstnanci společnosti v hlavním pracovním poměru, jestliže dozorčí rada se zřizuje povinně a počet zaměstnanců v době volby je vyšší než počet společníků.*“⁹³ Členy DR (pokud byla zřízena) tak volila od počátku účinnosti ObZ pouze valná hromada.

Změny, co se týče DR v SRO, přinesla novela ObZ č. 370/2000 Sb., která doplnila § 138 odst. 1, písm. c), kdy DR přezkoumává nově ne roční účetní závěrku, ale řádnou, mimořádnou a

⁸⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právní osoby*. 3. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 4 - 5.

⁸⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právní osoby*. 3. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 5.

⁹⁰ *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 103/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník* [online]. mvcr.cz, 23. dubna 1990 [cit. 27. března 2012].

Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb022-90.pdf>>.

⁹¹ *Důvodová zpráva k zákonu č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník* [online]. psp.cz [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0684_15.htm>.

⁹² *Důvodová zpráva k zákonu č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník* [online]. psp.cz [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0684_15.htm>.

⁹³ *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník* [online]. mvcr.cz, 18. prosince 1991 [cit. 25. ledna 2011]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2510>>.

konsolidovanou, popřípadě i mezitímní účetní závěrku, a návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty a předkládá své vyjádření valné hromadě. Dle důvodové zprávy se tak zpřesňuje terminologie, která se týká účetních závěrek, které DR přezkoumává, a to v souladu s úpravou v § 125 ObZ.⁹⁴ Ta samá novela doplnila ještě do téhož paragrafu odstavec 2, a pro členy DR nově platí ustanovení § 194 odst. 2, 4 až 7 ObZ, tedy část úpravy představenstva akciové společnosti (dříve měl § 194 ObZ pouze 6 paragrafů, takže tato novela doplnila sedmý). Novela zasáhla také do fúzí SRO, jak bylo ale již uvedeno v kapitole 2.1, úprava fúzí není v současné době součástí ObZ, ale zákona o přeměnách.

Poslední zásah do úpravy DR SRO znamenala novela č. 126/2008 Sb., tedy změna v souvislosti s přijetím Zákona o přeměnách, která rozšířila § 137 o 3 odstavce. Důvodem byla implementace desáté směrnice – směrnice Evropského parlamentu a Rady ES č. 2005/56 ze dne 26. 10. 2005, o přeshraničních fúzích kapitálových společností, a tedy přijetí Zákona o přeměnách. Pokud tudíž bude do obchodního rejstříku zapsána SRO z důvodu přeshraniční fúze, zaměstnanci mají právo účastnit se v její DR.⁹⁵

2.3 Družstvo

Samotný pojem družstva se objevuje v první polovině 19. století. V roce 1844 vzniká ve Velké Británii vůbec první družstvo na světě a postupem času se myšlenka družstevnictví rozšířila i do ostatních zemí. Brzy se objevuje i v českých zemích roku 1847 a v blízké době následoval prudký rozmach družstev, a to různých druhů.⁹⁶

V Rakousku-Uhersku byl prvním předpisem týkajícím se družstev císařský patent č. 253/1852 ř. z., o spolcích.⁹⁷ Později se základem pro úpravu družstevního práva u nás stal zákon č. 70/1873 ř. z., o výtěžkových a hospodářských společnostech, dle kterého mohla být ve společenstvu fakultativně zřízena DR.⁹⁸ Zákon byl později doplněn dalším právním předpisem č. 133/1903 ř. z., o revizi společenstev výtěžkových a hospodářských a jiných spolků.

Po rozpadu Rakousko-Uherska byla tato úprava recipována do československého právního řádu a doplněna řadou prováděcích předpisů.⁹⁹

V roce 1942 došlo z důvodu lepší kontroly ze strany okupantů k nucené reorganizaci družstev. Družstva se po roce 1945 postavila do cesty novému režimu, neboť byla vždy

⁹⁴ Vládní návrh zákona č. 370/2000 Sb. [online]. psp.cz, 1999 [cit. 10. října 2010]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

⁹⁵ Vládní návrh zákona č. 126/2008 Sb. [online]. psp.cz, 2007 [cit. 10. října 2010]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=360&CT1=0>>.

⁹⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 403.

⁹⁷ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 4.

⁹⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo 1*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 62.

⁹⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 404.

soukromoprávními subjekty. Novou státní politikou se stalo združstevňování, ale jen v těch oblastech, které se novému režimu hodily. Zemědělská družstva sice přežila a ze zemědělské malovýroby se přetvořila ve velkovýrobní Jednotná zemědělská družstva (JZD¹⁰⁰), ostatní nevyhovující byla ale likvidována (jako první družstva živnostenského charakteru¹⁰¹).¹⁰²

Po roce 1989 vstoupily v platnost dva nové zákony. Prvním byl zákon č. 162/1990Sb.,¹⁰³ o zemědělském družstevnictví, který měl 62 paragrafů, z toho § 17 se týkal pouze KK družstva, který byl skoro totožný s dnešním § 244 odst. 1-5 ObZ.

Druhým byl zákon č. 176/1990 Sb.,¹⁰⁴ o bytovém, spotřebním, výrobním a jiném družstevnictví (zemědělské družstevní organizace upravoval zákon č. 162/1990 Sb.). KK byla zakotvena v § 18. Toto ustanovení je skoro identické s § 17 zákona č. 162/1990 Sb. a následná společná ustanovení pro orgány družstva rovněž.

Oba tyto zákony byly ale nahrazeny k 1. 1. 1992 ObZ č. 513/1991 Sb.¹⁰⁵ Pro úplnost je třeba zmínit i zákon č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech (transformační zákon), který znamenal restituci „*původních majetkových práv oprávněných osob*“¹⁰⁶ a zákon č. 57/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících,¹⁰⁷ který se pokusil znovu zapojit družstevní záložny do společenského života¹⁰⁸

Do úpravy KK v družstvech dále zasáhla novela č. 370/2000 Sb., která umožnila, aby se člen družstva (tedy i KK) nechal na členské schůzi zastoupit jakoukoli způsobilou osobou (dosud tuto možnost musely zakotvovat stanovy a zastupovat mohl jen jiný člen v družstvu) a zvýšila odpovědnost členů KK, neboť zakotvila v § 243 odstavec 8 a v § 244 odstavec 8.¹⁰⁹

Zásah do práv zaměstnanců provedla novela č. 126/2008 Sb., která jak už je uvedeno výše souvisí s přijetím Zákona o přeměnách a přijetím desáté směrnice, která v čl. 16 odst. 2

---

¹⁰⁰ Zákon č. 69/1949 Sb., o jednotných zemědělských družstvech, zákon č. 49/1959 Sb. o jednotných zemědělských družstvech.

¹⁰¹ Lihovarnická, mlékárenská aj.

¹⁰² DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 4 - 5.

¹⁰³ *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 162/1990 Sb., o zemědělském družstevnictví* [online]. mvcr.cz, 10. května 1990 [cit. 25. ledna 2011]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb029-90.pdf>>.

¹⁰⁴ *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 176/1990 Sb., o bytovém, spotřebním, výrobním a jiném družstevnictví* [online]. mvcr.cz, 18. května 1990 [cit. 25. ledna 2011]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb031-90.pdf>>.

¹⁰⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 403-405.

¹⁰⁶ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 6.

¹⁰⁷ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 7.

¹⁰⁸ Zákon ale nepřinesl takový rozkvět, jaký se očekával a v letech 1999/2000 vedl k obrovskému úpadku družstevních zálož. Situaci napravil až zákonodárce přijetím četných novel zákona č. 57/1995 Sb. a zapracováním Úvěrové směrnice.

¹⁰⁹ *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 370/2000 Sb.* [online]. psp.cz, 1999 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

uvádí případy, kdy zaměstnanci nástupnického družstva mají právo na zapojení při přeshraniční fúzi.¹¹⁰ Touto novelou se do ObZ dostal § 244a, který toto zapojení realizuje.

2.4 Vývoj na evropské úrovni

2.4.1 Vstup do EU, nařízení a směrnice

Dne 1. května 2004 se Česká republika (v práci dále jen ČR) stala součástí EU a tudíž na našem území začalo platit i právo evropské. Velkou změnu pro evropské právo znamenala Lisabonská smlouva, která vstoupila v účinnost k 1. 12. 2009, a změnila tak strukturu EU. Vzhledem k tomu, že se k tématu mé diplomové práce evropské právo váže, je nutné o něm krátce pojednat.

Evropské právo můžeme dělit na primární, a sekundární. Do primárního patří zakládající smlouvy a akty je pozměňující a revidující, do sekundárního zase nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení, stanoviska a judikatura Evropského soudního dvora (v práci dále jen ESD).¹¹¹

Pro evropské právo je charakteristická nadřazenost, bezprostřední použitelnost a přímý účinek, který je odlišný u nařízení a směrnic, jakožto hlavních právních nástrojů vydávaných evropskými orgány. U nařízení není třeba žádného přijetí do vnitrostátního řádu, vstupem v platnost se stává i účinným.¹¹² Naopak u směrnic je ponechána lhůta pro jejich implementaci do vnitrostátního právního řádu daného státu.¹¹³

Nadřazenost práva EU (neboli aplikační přednost) znamená přednostní použití evropské normy a neaplikování normy vnitrostátní.¹¹⁴ Bezprostřední použitelnost zase zajišťuje, že se evropské právo jako „evropské“ aplikuje bez jakékoli recepce do vnitrostátního řádu daného státu.¹¹⁵

Co se týče přímého účinku, ESD vypracoval kritéria přímého účinku (tzv. Van Gend en Loos formule),¹¹⁶ která umožňují dovolání se jednotlivcem evropských norem přímo před vnitrostátními soudy jednotlivých států. Přímý účinek rozeznáváme dvojí, a to horizontální¹¹⁷ a vertikální,¹¹⁸ podle jeho působení mezi soukromými osobami či mezi státem a jednotlivcem.

---

¹¹⁰ *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 126/2008 Sb.* [online]. psp.cz, 2007 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=360&CT1=0>>.

¹¹¹ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 9.

¹¹² Účinek nařízení může být i odložen – popřípadě i jednotlivých článků.

¹¹³ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, ŠTEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 - Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha, 2007, s. 90 - 95.

¹¹⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo 1*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 192.

¹¹⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo 1*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 193.

¹¹⁶ Rozhodnutí ESD Van Gend en Loos.

¹¹⁷ Deklaroval ho ESD ve věci Defrenne v. Sabena.

¹¹⁸ Deklaroval ho ESD ve věci Van Gend en Loos.

Oba druhy přímého účinku se uplatňují u nařízení, u směrnic se uplatňuje pouze vertikální,¹¹⁹ a to za předpokladu splnění přesně daných kritérií.¹²⁰

S účinností směrnic se hovoří ještě o tzv. nepřímém účinku,¹²¹ kdy národní soudy mají povinnost aplikovat vnitrostátní právo v souladu s účelem a cílem neprovedené směrnice. Přímý a nepřímý účinek směrnic tedy umožňuje domoci se jednotlivci těch práv, která by mu vznikla, kdyby byla směrnice náležitě implementovaná. V případě neaplikované, nebo nenáležitě aplikované směrnice odpovídá členský stát za škodu.^{122,123}

Co se týče směrnic dotýkajících se obchodních společností, přišla Evropská komise na počátku 60. let 20. století s plánem přijetí 14 směrnic, které měly harmonizovat úpravu členských států v dané oblasti. Nakonec jich bylo přijato 11,¹²⁴ s tím že pátou,¹²⁵ devátou,¹²⁶ a čtrnáctou¹²⁷ se dosud přijmout nepodařilo.¹²⁸

K tématu mé práce se významná především jeví nepřijatá pátá směrnice o struktuře a orgánech AS a přijatá desátá směrnice Rady č. 2005/56/ES o přeshraničních fúzích, která byla implementována zákonem č. 125/2008 Sb. do českého právního řádu s účinností od 1. 7. 2008.

	Doba účinnosti	Přijmout opatření k provedení	Účinek	Přímý účinek
Nařízení	vstup v platnost	neexistence	horizontální + vertikální	presumuje se
Směrnice	vypršení lhůty pro implementaci	existence	vertikální (vzestupný)	výjimky

2.4.2 Evropské hospodářské zájmové sdružení (EHZS)

Jako nejstarší právní instrument na evropské úrovni bylo Nařízením Rady (EHS) č. 2137/85 ze dne 25. července 1985, o evropském hospodářském zájmovém sdružení vytvořeno EHZS (v práci dále jen Nařízení EHZS), proto je o něm v kapitole týkající se evropského práva pojednáváno nejdříve.

Přijetím Nařízení EHZS byla završena snaha o hospodářskou spolupráci, kterou iniciovali francouzští poslanci v Evropském parlamentu a to již na počátku 70. let 20. století.

¹¹⁹ Rozhodnutí ESD Van Duyn – poprvé ESD deklaroval přímý účinek směrnic.

¹²⁰ Za prvé splnění Van Gend en Loos formule, za druhé marné uplynutí lhůty k provedení směrnice, a za třetí že bezprostřední aplikací směrnice nedojde k uložení povinnosti jednotlivci.

¹²¹ Rozhodnutí ESD Von Colson.

¹²² Rozhodnutí ESD Francovich - podmínky odpovědnosti členského státu za škodu.

¹²³ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 10 - 14.

¹²⁴ První – o publicitě, druhá – o založení a kapitálu AS, třetí – o fúzích AS, čtvrtá – o roční účetní závěrce, šestá – o rozdělení AS, sedmá – o konsolidované účetní závěrce, osmá – o auditorech a auditorských společnostech, jedenáctá – o publicitě poboček, dvanáctá – o jednočlenné společnosti, desátá – o přeshraničních fúzích kapitálových společností.

¹²⁵ O struktuře orgánů AS

¹²⁶ O koncernech

¹²⁷ O přeshraničním přemístění sídla společnosti – je ve fázi návrhu.

¹²⁸ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 15 - 18.

Vzorem budoucí nadnárodní korporace se tak stala právě právní úprava francouzská, pro kterou se vžila zkratka G. I. E.¹²⁹ Toto francouzské hospodářské zájmové sdružení¹³⁰ bylo zavedeno již o 10 let dříve, než vůbec francouzští poslanci iniciovali vznik nadnárodní EHZS, a tato úprava byla ve Francii velice populární.¹³¹

Nežli mohlo být přijato samo Nařízení EHZS, byly předloženy Evropskou komisí další dva návrhy. První byl vydán 12. 4. 1973 a pozměněný návrh následoval 12. 4. 1978. Samotné Nařízení EHZS nabylo platnosti 31. 7. 1985 s účinností od 1. 7. 1987.¹³² Protože se ČR stala členem EU až k 1. 5. 2004, je pro ČR nařízení účinné až od tohoto data.¹³³

Vzhledem k tomu, že Nařízení EHZS ukládá subsidiární aplikaci národního právního řádu¹³⁴ podle toho, kde se EHZS nachází, bylo nutné „...stanovit použitelná ustanovení českého právního řádu pro evropská hospodářská zájmová sdružení...“¹³⁵ Český zákonodárce tak přijal zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém (v práci dále jen Zákon EHZS).

2.4.3 Evropská společnost (SE)

První podnět k vytvoření nadnárodní AS byl uskutečněn na 59. národním kongresu notářů v Tours ve Francii.¹³⁶ Myšlenka byla nadále rozvíjena a z podnětu francouzské vlády se jí začala zabývat Evropská komise. Následně byl r. 1966 nizozemským profesorem obchodního práva P. Sandersem vyhotoven neoficiální návrh nařízení, který se čtyři roky nato stal oficiálním. Díky četným diskuzím a pozměňovacím návrhům Evropského parlamentu byl návrh nakonec předložen r. 1975 v revidovaném znění. Cílem tohoto snažení bylo vytvořit úpravu nadnárodní AS, která by se řídila pouze evropským právem, a nezáleželo by na poloze jejího sídla. Vzhledem k tomu, že se členské státy nehodlaly vzdát své právní úpravy a řídit se pouze úpravou SE, bylo přijato mnoho směrnic kvůli harmonizaci právní úpravy členských států.¹³⁷ Nakonec bylo vydáno Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001, ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti, s účinností od 8. 10. 2004 (v práci dále jen Nařízení SE). Vzhledem k velkým rozdílům národních úprav jednotlivých států, musela být myšlenka jejich sloučení odsunuta. Nařízení SE tak upravuje

---

¹²⁹ Groupement d'intérêt économique

¹³⁰ DVORÁK, Tomáš. *Evropské hospodářské zájmové sdružení*. Praha: ASPI, 2006, s. 1.

¹³¹ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 75.

¹³² S výjimkou čl. 39, 41 a 42, které nabyly účinnosti dnem platnosti.

¹³³ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 75.

¹³⁴ Pokud dané otázky neupravuje Nařízení EHZS samo nebo smlouva o sdružení.

¹³⁵ *Vládní návrh zákona č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení* [online]. psp.cz, 2003 [cit. 18. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=501&CT1=0>>.

¹³⁶ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 723.

¹³⁷ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 723 - 724.

základní otázky SE, mnohé ale ponechává na úpravě v právním řádu členským států.¹³⁸ Kvůli zohlednění zapojení zaměstnanců byla později přijata Směrnice Rady č. 2001/86/ES, ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců (v práci dále jen Směrnice SE).

Vzhledem k tomu, že Nařízení SE nabylo účinnosti ve výše uvedeném termínu, měl český zákonodárce možnost upravit určité otázky nařízením uložené pouze do této doby.¹³⁹ Místo aby byla úprava začleněna do ObZ, zvolil zákonodárce jinou cestu a byl přijat zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti (v práci dále jen Zákon SE).

Důvodová zpráva sice nevylučovala možnost, že by se Zákon SE stal v budoucí době součástí nového obchodního kodexu, v současné době však tato úprava součástí ZOK není. Co se týče výše uvedené Směrnice SE, šlo zde o směrnici, tedy o jiný nástroj ES, než je nařízení, a byla tedy se všemi důsledky pro implementaci směrnic transponována do českého právního řádu. Najdeme ji v druhé části Zákona SE.¹⁴⁰

T. Dvořák ve své publikaci (r. 2009) uvádí: „...*rozhodně nelze souhlasit s jásotem eurooptimistů, podle nichž je vydání tohoto Nařízení počátkem nové éry v dějinách obchodních společností...*“¹⁴¹ a odkazuje přitom na článek I. Pelikánové v Karlovarských právnických dnech.¹⁴² Z jejího příspěvku lze skutečně usuzovat, že I. Pelikánová viděla v počátcích SE (Karlovarské právní dny r. 2003) velký význam pro obchodní společnosti vůbec a již trochu skeptická byla, co se týče ochoty investorů zakládat SE právě na území ČR.

Ráda bych zde jen zmínila, že z 633 existujících SE po Evropě jich bylo 302 založeno v ČR, 157 v Německu a 30 v Holandsku (data k 27. 9. 2010, zdroj: The European Trade Union Institute).¹⁴³ Dle mého názoru bylo Nařízení SE jistě přínosem pro určité skupiny podnikatelů a je jen otázkou času, kdy se tato forma s postupem evropské integrace rozroste v ještě větším měřítku.

Zdálo by se tak, že I. Pelikánová byla v roce 2003, vzhledem k množství SE zakládaných na našem území, možná skeptická zbytečně. Avšak je nutno uvést, že Evropská komise uvažuje

---

¹³⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 371.

¹³⁹ Dle důvodové zprávy k zákonu č. 627/2004 Sb. musí zákonodárce bez výjimky respektovat nařízení Rady, a tedy upravovat další otázky jím neurčené, pouze pokud mu to ono nařízení přímo ukládá nebo pokud dává tu možnost.

¹⁴⁰ *Vládní návrh zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti* [online]. psp.cz, 2004 [cit. 15. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=691&CT1=0>>.

¹⁴¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 724.

¹⁴² PELIKÁNOVÁ, Irena. Evropská akciová společnost a její význam pro české právo. In *XIII. Karlovarské právní dny*. Praha: Linde Praha, 2003, s. 180 - 193.

¹⁴³ *Zajímavosti* [online]. evropskespolecnosti.cz, 9. dubna 2010 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.evropskespolecnosti.cz/?lng=cz&sel=evropskaspolecnost>>. Data jsou zde uvedena k 27. 9. 2010.

v současné době o změnách, a to právě z důvodů, které souvisí se zakládáním SE (bližší kapitola 10.3).

2.4.4 Evropská družstevní společnost (SCE)

V současné době je SCE prozatím třetí a nejmladší supranacionální obchodní korporace u nás.¹⁴⁴ Nejde o sjednocení různých právních řádů evropských států v této oblasti, ale o vznik družstva nového, a to nadnárodního.¹⁴⁵

Statutu evropské družstevní společnosti předcházely 3 návrhy. První byl návrh Koordinačního výboru asociací družstev ES z roku 1990 a druhý a třetí pocházely od Evropského parlamentu a Rady z let 1994¹⁴⁶ a 2001.¹⁴⁷ Tyto snahy však zaznamenaly úspěch až o 13 let později.¹⁴⁸ SCE se tak do naší právní úpravy dostala přímým Nařízením Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003, o statutu Evropské družstevní společnosti (v práci dále jen Nařízení SCE) a Směrnicí Rady č. 2003/72/ES, z téhož dne, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců (v práci dále jen Směrnice SCE). Jako směrnice musela být implementována do našeho právního řádu a k tomu došlo zákonem č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti, ze dne 23. 5. 2006 (v práci dále jen Zákon SCE). Tento zákon se stal účinným 18. 8. 2006 spolu s Nařízením SCE.¹⁴⁹

Co se týče důvodů přijetí, tak ani SE ani EHVS neodpovídá zvláštnostem družstev, proto bylo třeba přijmout Nařízení SCE, které umožňuje rozvinutí činnosti družstev i za hranicemi jednotlivých států.

Je třeba upozornit na to, že podle českého právního řádu je sice SCE družstvem, v jiných zemích EU je však obchodní společností (bližší poznámka pod čarou č. 25).¹⁵⁰ Dle názoru J. Dědiče a P. Čecha se SCE právě přibližuje klasické obchodní společnosti, neboť v mnoha případech až kopíruje SE.¹⁵¹ Dle mínění T. Dvořáka je tomu proto, že již vznik SE provázela řada politických neshod a kompromis byl jen stěží dosažitelný, proto byl v případě SCE zvolen stejný model.¹⁵²

¹⁴⁴ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU: aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?* 2. vydání. Praha: Bova Polygon, 2005, s. 224.

¹⁴⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 489.

¹⁴⁶ T. Dvořák (DVOŘÁK: *Družstevní právo.* 3. vydání..., s. 275.) uvádí rok 1995, na rozdíl od F. Helešice (HELEŠIC: *Evropské a české družstevní právo...*, s. 79.) a R. Stediga, kteří hovoří o roku 1994 (STEDIG, Rolf. *Evropské družstvo – „Věčný návrh“ nebo projekt, který má budoucnost? Právník*, 2002, roč. 141, č. 6, s. 695 – 700).

¹⁴⁷ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo.* Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 76.

¹⁴⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 275.

¹⁴⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 489.

¹⁵⁰ KOVAL, Jan, SOCHOROVÁ, Petra. *Evropská družstevní společnost* [online]. epravo.cz, 22. června 2007 [cit. 12. června 2011]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-druzstevni-spolecnost-48836.html>>.

¹⁵¹ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU: aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?* 2. vydání. Praha: Bova Polygon, 2005, s. 224.

¹⁵² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 490.

Co se týče vývoje kontrolního orgánu v SCE, tak v průběhu přijímacího procesu nedošlo k mnoha změnám. V původním návrhu z r. 2004 můžeme najít úpravu, která dovolovala členským státům, aby mohly pro SCE zakotvit jiný model řízení než monistický nebo dualistický, jak je to zakotveno v současném Nařízení SCE.¹⁵³ Návrh z r. 2001 zase upravoval, že počet investujících členů v KK může být $\frac{1}{3}$ jejich členů, oproti Nařízení SCE, které mluví o $\frac{1}{4}$. A co se týče zapojení zaměstnanců, s jejich členstvím počítal návrh z r. 1994, a to ještě před tím, než byla vydána ona Směrnice SCE.¹⁵⁴

---

¹⁵³ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 100.

¹⁵⁴ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 101.

3 Detailní analýza dozorčích rad SRO a AS

Kontrolní orgán obou těchto obchodních korporací nese společné pojmenování - dozorčí rada - a v obou případech jde o orgán kolektivní. Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.5, jde u SRO o orgán převážně fakultativní povahy, jeho zřízení však může určit společenská smlouva nebo zakladatelská listina. Jeho obligatorní ustanovení může vyplynout také ze zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu¹⁵⁵ nebo ze Zákona o přeměnách.¹⁵⁶ K. Eliáš k této fakultativní možnosti dané ObZ uvádí, že „Většina společností, zejména ty z nich, které mají pouze malý počet společníků, proto dozorčí radu nezřizuje.“¹⁵⁷ Shodně míní i I. Štenglová a dodává, že většina SRO se zřízenou DR pochází ještě z doby před platností ObZ, jelikož v původním návrhu byla DR v SRO obligatorní.¹⁵⁸

U AS jde vždy o orgán obligatorní, což vyplývá z § 187 odst. 1, písm. e) ObZ, který svěřuje do působnosti valné hromady volbu a odvolávání členů DR a z kogentní úpravy § 197n. Na složení DR se však u AS podílí za určitých zákonem stanovených podmínek i zaměstnanci společnosti a participují tak na řízení AS (blíže kapitola 3.5.3).

3.1 Působnost DR

Působnost DR v SRO je zakotvena v § 138 ObZ a pro AS v §§ 197 – 199 ObZ. I. Štenglová v souvislosti s působností DR zastává názor, že lze DR svěřit i další oprávnění, která zákon přímo nestanovuje. Odůvodňuje své stanovisko možností zřizovat ve společnosti i fakultativní orgány a svěřovat jim určité pravomoci,¹⁵⁹ avšak pokud je DR zřízena, odejmout jí zákonem svěřenou pravomoc nelze.¹⁶⁰ Shodně míní i T. Dvořák.¹⁶¹ Naopak odlišný názor zastává J. Dědič¹⁶² a I. Rada,¹⁶³ dle kterých se mohou od působnosti DR společenská smlouva a stanovy odchýlit jen v zákonem stanovených případech. J. Dědič však později v publikaci s J. Lasákem

¹⁵⁵ Jde o společnosti ve formě SRO které vykonávají určité činnosti dané tímto zákonem. Mezi takovéto činnosti patří obchodování s cennými papíry nebo organizátorství regulovaného trhu (ELIÁŠ: *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání..., s. 235.).

¹⁵⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 234 - 235.

¹⁵⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 233.

¹⁵⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 427.

¹⁵⁹ S výjimkou pravomocí zákonem svěřenou jiným orgánům společnosti.

¹⁶⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 444 - 445.

¹⁶¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právnícké osoby*. 3. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, s. 531 - 532.

¹⁶² DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220zřb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2454.

¹⁶³ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 116.

(2010) uvádí, že je možné rozšířit působnost DR, avšak ne na úkor valné hromady nebo představenstva společnosti.¹⁶⁴

J. Pokorná se omezuje na konstatování, že působnost DR je možno rozšířit,¹⁶⁵ poté ale uvádí, že „... *náleží do působnosti... dozorčí rady jen ty věci, které jsou výslovně určeny stanovami nebo zákonem...*“¹⁶⁶ Domnívám se, pokud J. Pokorná hovoří o věcech určených stanovami nebo zákonem, a ne o věcech, které zákon upravit připouští, přiklání se k názoru, že do působnosti DR lze svěřit i jiná oprávnění, o kterých zákon výslovně nehovoří.

Osobně se přikláním k názoru I. Štenglové, jejíž argumentace se mi v předpise soukromoprávní povahy zdá nejlogičtější. Nevidím totiž důvod, proč by DR nemohla být svěřena další oprávnění, pokud by je zákon výslovně nesvěřoval jiným orgánům společnosti. Vhodné by také bylo ve společenské smlouvě nebo stanovách společnosti působnost DR konkretizovat, neboť na mnohé otázky zákon neodpovídá, o čemž budu hovořit dále.

Naopak do působnosti DR zákon nesvěřuje řídicí ani výkonnou působnost a není oprávněna ani k obchodnímu vedení společnosti, které náleží pouze představenstvu, nestanoví-li zákon jinak (§ 194 odst. 4 ObZ).¹⁶⁷ I. Štenglová zde doplňuje, že ač se představenstvo řídí pokyny valné hromady, tak se nesmí tyto pokyny týkat bezprostředně obchodního vedení společnosti.¹⁶⁸ Lze tedy shrnout, že k obchodnímu vedení je povoláno pouze představenstvo společnosti, a pokud by do něj chtěla DR zasahovat, vybočovala by z působnosti jí zákonem svěřené. De lege ferenda však dle ZOK budou „...*připušteny zásahy do obchodního vedení tehdy, požádá-li o to představenstvo.*“¹⁶⁹

J. Dědič a J. Lasák k negativnímu vymezení působnosti DR navíc uvádějí: „*Dozorčí radě nepřísluší kontrolovat věcnou stránku rozhodovacích procesů...*“¹⁷⁰ o čemž bude blíže pojednáno v kapitole 3.1.1.3.

---

¹⁶⁴ DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: Přehled judikatury s komentářem- 1. díl.* Praha: Linde Praha, 2010, s. 747.

¹⁶⁵ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 640.

¹⁶⁶ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 924.

¹⁶⁷ LOCHMANOVÁ, Ludmila. Dozorčí rada akciové společnosti: (se zaměřením na ust. § 200 odst. 5 ObchZ). In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 134.

¹⁶⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář.* 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 719.

¹⁶⁹ *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)* [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

¹⁷⁰ DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: Přehled judikatury s komentářem- 1. díl.* Praha: Linde Praha, 2010, s. 748.

3.1.1 DR a statutární orgán

DR je v obou typech společností orgánem vykonávajícím kontrolu ve společnosti. Zákon jí svěřuje dohled nad statutárním orgánem SRO v § 138 odst. 1, písm. a) ObZ a AS v § 197 odst. 1 ObZ. U posledně jmenované má navíc dohlížet i na uskutečňování podnikatelské činnosti, tedy na podnikání společnosti. Rozsah její působnosti u AS je tedy širší, na což upozornil již J. Dědič, jelikož v rámci kontroly podnikatelské činnosti musí DR dle jeho názoru dohlížet i na odpovědné zástupce¹⁷¹ a zaměstnance společnosti.¹⁷²

I. Rada v souvislosti s dozorem nad představenstvem AS poukazuje na mizivou zákonnou úpravu povinnosti informování DR představenstvem, ač „...z přiměřeného použití mandátní smlouvy je sice třeba dovést povinnost statutárního orgánu poskytovat informace dostatečné k výkonu činnosti...“¹⁷³ Informovat o podnikatelské činnosti sice ukládá představenstvu § 192 odst. 2 ObZ,¹⁷⁴ ale pouze ve vztahu k valné hromadě společnosti.

T. Dvořák vidí dohled nad činností představenstva AS DR jako klíčový. Dohlíží tak dle jeho názoru „...jak na obchodní vedení společnosti ve všech jeho oborech bez výjimky, tak i na výkon jednatelské působnosti navenek.“¹⁷⁵ Plní tak dohled jak formální (soulad s právními předpisy, stanovami a usneseními valné hromady), tak věcný (zda představenstvo plní svou funkci s péčí řádného hospodáře).¹⁷⁶

Z výše uvedeného tedy dle mého názoru plyne, že by statutární orgán měl podrobně a pravidelně DR informovat nejen o své činnosti, ale i podnikatelské činnosti společnosti a DR by měla mít oprávnění také po představenstvu informace vyžadovat. Jak jinak totiž může DR svědomitě dohled vykonávat, byť má přístup do všech dokumentů společnosti. Ostatně takovouto informační povinnost zakládá u DR i Nařízení SE a zmiňuje se o ní i Zákon SE v § 25. Dokonce i úprava informovanosti KK v družstvu je zákonem podrobněji zakotvena, než v DR AS. De lege ferenda by bylo dle mého mínění vhodné do ZOK zakotvit povinnou informační povinnost vzhledem k DR, a to nejen o současném podnikání společnosti, ale i o jeho předpokládaném vývoji, aby měla DR možnost v čas zasáhnout. Bohužel v ZOK v platném znění takovouto povinnost nenajdeme.

---

¹⁷¹ § 11 odst. 1 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, stanovuje, že podnikatel může provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce.

¹⁷² DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220zřb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2455.

¹⁷³ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 121.

¹⁷⁴ ObZ zde stanovuje, že představenstvo musí předložit valné hromadě AS zprávu o podnikatelské činnosti AS a o stavu jejího majetku, a to ve lhůtě, kterou určí stanovy nebo nejméně jednou za účetní období.

¹⁷⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 532.

¹⁷⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 532.

3.1.1.1 Volba a odvolávání členů představenstva

DR má tedy dohlížet na činnost představenstva v AS. Její vztah k němu může být ještě více prohlouben, neboť na rozdíl od SRO u AS dává zákon v § 194 odst. 1 ObZ možnost svěřit DR ve stanovách i oprávnění volit¹⁷⁷ a odvolávat¹⁷⁸ členy představenstva.¹⁷⁹ J. Dědič zde upozorňuje, že není možné, aby někteří akcionáři společnosti navrhovali členy, ze kterých by poté DR členy představenstva volila.¹⁸⁰ Shodně míní i I. Štenglová.¹⁸¹ Dle J. Pokorné by ale stanovy společnosti měly upravit, kdo dává návrh na volbu či odvolání členů představenstva volené DR,¹⁸² s čímž se ztotožňuje i J. Dědič.¹⁸³

V souvislosti s volbou členů představenstva DR míní T. Dvořák, že v takovém případě není možná kooptace členů představenstva. Odůvodňuje svůj názor tím, že v případě DR volené valnou hromadou je kooptace smysluplná proto, aby se nemusela valná hromada složitě scházet. Ovšem v případě, že členy představenstva volí sama DR, je její operativnost sejit se do 3 měsíců¹⁸⁴ bezproblémová.¹⁸⁵

Dle mého názoru se na první pohled zdá, že v ObZ ustanovení na podporu tvrzení T. Dvořáka nenajdeme. § 194 odst. 2 ObZ totiž jasně zakotvuje možnost kooptovat členy představenstva. Nezmiňuje se však o tom, že by se dané ustanovení nepoužilo, pokud by členy představenstva volila a odvolávala DR. Lze sice souhlasit s názorem T. Dvořáka, že operativnost DR sejit se je oproti valné hromadě bezproblémová, výslovný zákaz o použití kooptace v takovémto případě však nenajdeme. Řešení této situace je snad jediné možné najít v poslední větě § 194 odst. 2 ObZ, který uvádí, že kooptace je možná pouze do příštího zasedání valné hromady. Nehovoří tedy o DR, která by v takovémto případě členy představenstva volila. Jedině z toho by dle mého názoru bylo možné dovodit, že by se kooptace v daném případě nepoužila.

Mám však zato, že účelem kooptace je zajistit nepřetržité fungování orgánu, kterého se týká. Není tedy důvod, proč by bylo možné dovolit kooptaci představenstva, jehož členové jsou

---

¹⁷⁷ DR by volila členy představenstva prostou většinou hlasů, pokud by stanovy nebo zákon nestanovily většinu kvalifikovanou (ŠTENGLOVÁ: *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání..., s. 664.); (POKORNÁ: *Obchodní zákoník: komentář- I. díl...*, s. 960.).

¹⁷⁸ Není možné, aby členy představenstva zvolila DR a odvolala valná hromada AS.

¹⁷⁹ V této souvislosti je třeba upozornit na to, že pokud bude členy představenstva volit DR, bude také dle § 194 odst. 1 ObZ schvalovat „...smlouvy o výkonu funkce podle § 66 odst. 2, odměnu za výkon funkce a plnění podle § 66 odst. 3 místo valné hromady.“

¹⁸⁰ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220zřb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2403.

¹⁸¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 664.

¹⁸² POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 940.

¹⁸³ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220zřb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2403.

¹⁸⁴ Dle § 149 odst. 2 ObZ je nutné zvolit do 3 měsíců nového člena představenstva nebo DR, pokud se jeho místo uprázdní.

¹⁸⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 486.

volení valnou hromadou, a ne kooptaci představenstva, jehož členy volí DR. Domnívám se proto, že kooptace členů představenstva je možná i v případě volby jejích členů DR, a že v § 194 odst. 2 ObZ jde pouze o nepřesnost zákonodárce.

Na závěr je třeba dodat, že důvodová zpráva k ZOK uvádí: „Oproti dnešní úpravě je však možnost kooptace rozšířena na všechny členy představenstva a nikoliv pouze na ty, které jmenovala valná hromada. Důvod je zejména v tom, že možnost kooptace je podmíněna příslušnou úpravou stanov a jest tedy věcí společnosti, aby kooptaci připustila čili nic.“ Z toho by se tedy dalo vyvodit, že v dnešním ObZ taková možnost zakotvena není, což však dle mého názoru nelze z ObZ zcela jasně dovodit (viz výše).¹⁸⁶

3.1.1.2 Nahlížení do obchodních a účetních knih

Se statutárním orgánem společnosti souvisí i oprávnění DR SRO v § 138 odst. 1, písm. b) nahlízet¹⁸⁷ do obchodních a účetních knih společnosti, jakožto i do jiných jejích dokladů a kontrolovat tam obsažené údaje. Ustanovení § 197 odst. 2 ObZ u AS se zdá podobné. Navíc je však DR AS svěřeno kontrolovat, zda jsou řádně vedeny účetní zápisy a v souladu se skutečností, a zda se podnikatelská činnost AS (na kterou dle zákona DR také dohlíží) uskutečňuje v souladu s právními předpisy, stanovami a pokyny valné hromady.

Ke všemu jsou výše uvedená oprávnění svěřena každému členovi DR AS (což T. Dvořák považuje za sporné¹⁸⁸) oproti DR SRO, která má kontrolu vykonávat jako celek. Osobně se domnívám, že v tomto ohledu sporu není, neboť zákon zní jasně a uvádí „Členové dozorčí rady jsou oprávněni ...“,¹⁸⁹ k čemuž se nakonec přiklání i T. Dvořák.¹⁹⁰ Dle I. Rady by však oprávnění náležející každému členovi DR AS mělo patřit stejně jako u SRO DR jako celku.¹⁹¹

Ustanovení v ObZ:	Kdo nahlíží:	Kam nahlíží:	Co kontroluje:
SRO § 138 odst. 1, písm. b)	DR	do obchodních a účetních knih a jiných dokladů	kontroluje tam obsažené údaje
AS § 197 odst. 2	členové DR	do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti	kontrolují, zda účetní zápisy jsou řádně vedeny v souladu se skutečností a zda podnikatelská činnost společnosti se uskutečňuje v souladu s právními předpisy, stanovami a pokyny valné hromady

¹⁸⁶ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

¹⁸⁷ Pojem „nahlížení“ interpretuje R. Kříž především jako možnost pořizování kopií (KRÍŽ: *Akcionové společnosti*. 6. vydání..., s. 492).

¹⁸⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 533.

¹⁸⁹ § 197 odst. 2 ObZ

¹⁹⁰ Předpokládám, že ačkoli je v publikaci T. Dvořáka uveden § 199 odst. 2 ObZ, míní § 197 odst. 2 ObZ, který hovoří o oprávněních jednotlivých členů DR (DVOŘÁK: *Akcionová společnost*..., s. 533).

¹⁹¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 122.

Dle mého názoru však není vůbec na škodu, že toto oprávnění má každý člen DR AS. Společnosti tohoto typu bývají mnohem větší než SRO, a lze předpokládat, že je efektivnější, aby byla možnost kontroly svěřena i každému členovi DR zvláště, a ne jen DR jako celku. Nehledě na to mohou mít členové DR AS různou odbornost a mohou se takto lépe zaměřovat na oblasti, které do jejich odborného působení spadají. Poté samozřejmě informují DR jako celek, a ta může dle jejich zpráv vyvodit patřičné důsledky.

3.1.1.3 Přezkum účetní závěrky a návrhu na rozdělení zisku a ztráty

Naprosto totožná ustanovení u DR SRO i AS můžeme najít v § 138 odst. 1, písm. c) a § 198 ObZ. DR obou společností se tak dle zákona vyjadřuje ke všem účetním závěrkám,¹⁹² návrhu na rozdělení zisku nebo úhrady ztráty, přezkoumává je a své vyjádření poté předkládá valné hromadě.

J. Pokorná k této problematice míní, že i když ObZ o součinnosti představenstva v této oblasti mlčí, je právě představenstvo povinno poskytnout DR náležitou součinnost, dostatečné informace a celkově umožnit přezkum jak účetní závěrky, tak obou návrhů. Dokonce analogicky vyvozuje, že by se daná ustanovení o přezkumu a vyjádření DR měla analogicky použít i v případě, že společnost utrpěla ztrátu.¹⁹³

Jak jsem již uvedla v kapitole 3.1.1.1, je zakotvení informovanosti DR představenstvem AS v ObZ skoro nulová. Proto lze doporučit její zakotvení do stanov společnosti a vyvarovat se tak možných negativních důsledků.

Otázkou zůstává, v čem přezkum DR spočívá, neboť o tom zákon nehovoří. Odpověď na tuto otázku dávají však dle svého renomévaní autoři. I. Rada uvádí, že přezkoumání návrhu na rozdělení zisku nebo úhrady ztráty znamená, „...*zda je předložený návrh v souladu se zákonem, společenskou smlouvou, resp. stanovami společnosti, a zda neodporuje usnesení valné hromady společnosti.*“¹⁹⁴ Shodně míní i J. Dědič.¹⁹⁵

Dle I. Štenglové: „*Návrh na rozdělení zisku zkoumá dozorčí rada též z hlediska dodržení § 178 odst. 2 – 3 a z hlediska dodržení dalších právních předpisů.*“¹⁹⁶ J. Dědič soudí, že u návrhu na rozdělení zisku nebo úhrady ztráty „... *nepřísluší dozorčí radě kontrolovat věcnou stránku návrhu.*“¹⁹⁷

---

¹⁹² Řádné, mimořádné, konsolidované i mezitímní

¹⁹³ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 962.

¹⁹⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností.* 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 122.

¹⁹⁵ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2457.

¹⁹⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář.* 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 738.

¹⁹⁷ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2457.

S názorem J. Dědiče lze dle mého názoru souhlasit do určité míry: pokud DR již před návrhem důsledně přezkoumala účetní závěrku a její konečný výsledek i její věcnou stránku, sestavení a celé účetnictví, ze kterého návrh poté vychází. Domnívám se, že poté by nebylo třeba věcnou stránku návrhu stránku návrhu kontrolovat, protože by měl vycházet z již kompletně překontrolovaného účetnictví.

Co se týče účetní závěrky, J. Pokorná uvádí, že DR přezkoumává „...roční účetní závěrku jak po stránce věcné správnosti jejího vyhotovení, tak i po stránce celkového vedení účetnictví... Z přezkoumání účetní závěrky by mělo být též zřejmé, zda byl v daném roce vytvořen zisk, jaká je výše tohoto zisku a zda je možné ... navrhnout část zisku k rozdělení mezi akcionáře. Z tohoto hlediska by měla dozorčí rada prověřit i návrh představenstva na rozdělení zisku.“¹⁹⁸ K. Eliáš k tomu uvádí, že „Závěrka musí být zkontrolována po stránce formální i věcné“,¹⁹⁹ domnívám se, že tedy zastává obdobní názor jako J. Pokorná. Ovšem v této souvislosti musím opětovně poukázat na to, že zákon obligatorně neukládá členům DR povinnost odborné kvalifikace. Aby však byli schopní formálně i věcně překontrolovat účetní závěrku, zdá se takováto kvalifikace v daném ohledu nezbytná.

3.1.1.4 Omezení jednatelského oprávnění

Představenstvo je statutárním orgánem AS, tudíž jedná jménem společnosti ve všech záležitostech a rozsah jeho jednatelského oprávnění určí společnost dle § 191 odst. 2 ObZ ve svých stanovách. DR AS má právo toto jednatelské oprávnění představenstva omezit, avšak pouze s účinky uvnitř společnosti. Není tedy účinné vůči třetím osobám. Co bude ovšem následovat, pokud DR takto jednání představenstva omezí, avšak jeho členové zákaz poruší a budou nadále jednat ve stejném rozsahu jako dříve. Dle I. Štenglové,²⁰⁰ J. Pokorné,²⁰¹ T. Dvořáka,²⁰² J. Dědiče a J. Lasáka²⁰³ je následkem pouze odpovědnost daných osob, neboť právní úkon takto učiněný zůstává platný a účinný. To dle mého názoru vyplývá ze zákonného ustanovení v § 191 odst. 2 ObZ, které jasně uvádí, že „...tato omezení nejsou účinná vůči třetím osobám.“

S § 191 odst. 2 ObZ souvisí § 201 odst. 4 ObZ, který umožňuje, aby DR dala souhlas k některým jednáním ve společnosti nebo aby jednání představenstvu úplně zakázala. To již dle

¹⁹⁸ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 962.

¹⁹⁹ ELIÁŠ, Karel, DVOŘÁK, Tomáš a kol. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, 2006, s. 443.

²⁰⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 653.

²⁰¹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 924.

²⁰² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 532.

²⁰³ DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: Přehled judikatury s komentářem- 2. díl*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 1009.

I. Rady umožňuje sám § 191 odst. 2 ObZ, a nedostatek souhlasu DR má tudíž dle jeho mínění stejný následek, jako u § 191 odst. 2 ObZ.²⁰⁴ Stejný názor zastává také I. Štenglová.²⁰⁵ Domnívám se, že pokud § 191 ObZ opravňuje k něčemu, co konkretizuje § 201 odst. 4 ObZ, lze dovodit, že následky nedostatku budou poté v obou ustanoveních stejné, a nelze jinak, než se k názorům výše uvedených autorů přiklonit.

V souvislosti s možností DR AS zakázat představenstvu určitá jednání existuje názor, že DR má možnost udělovat představenstvu pokyny v souvislosti s jejím dohledem nad ním. Takový názor zastává I. Štenglová.²⁰⁶ Opačně soudí S. Černá²⁰⁷ a I. Rada, který je přesvědčen, že „...*takové oprávnění DR dovodit nelze.*“²⁰⁸ Z. Čáp dodává, že oba orgány jsou založeny na „partnerské úrovni“, nejsou si tedy ani podřízeny ani nadřízeny, a ukládání úkolů tedy odmítá.²⁰⁹

Osobně nemohu s I. Štenglovou souhlasit, neboť se domnívám, že ani představenstvo, ani DR si vzájemně pokyny udělovat nemohou. Tedy ani DR nemůže udělovat pokyny představenstvu, ač dle § 197 odst. 1 ObZ dohlíží na výkon jeho působnosti. Jistě mu tedy může předložit návrhy k nápravě, nemůže mu je ale závazně uložit. To může dle mého mínění až valná hromada, kterou může DR také v určitých záležitostech svolat.

3.1.1.5 Souhlas k nabití a zcizení majetku dle § 193 odst. 2 a § 128 odst. 2 ObZ

V souvislosti s jednatelským oprávněním představenstva se v ObZ můžeme setkat s ustanoveními, která váží jeho jednání na souhlas jiného orgánu společnosti.²¹⁰ § 193 odst. 2 ObZ²¹¹ požaduje souhlas DR k uzavření smlouvy, na jejímž základě má společnost nabyt nebo zcizit majetek, pokud by toto nabytí nebo zcizení mohlo mít významný dopad na hospodaření AS. Toto ustanovení se užije dle § 128 odst. 2 ObZ obdobně i pro SRO.

Je třeba si uvědomit, že zákon hovoří pouze o souhlasu DR, neuvádí tedy, zda jde o souhlas předchozí nebo následný. K. Eliáš zastává názor, že se jedná o souhlas před uzavřením

²⁰⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 123.

²⁰⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 743.

²⁰⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 719.

²⁰⁷ ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo 3: Akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2006, s. 233.

²⁰⁸ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 123.

²⁰⁹ ČÁP, Zdeněk. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář - II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1217.

²¹⁰ Dle I. Štenglové „... např. § 67a, 161a, 161e, 161g, § 193 odst. 2, § 196a a některá ustanovení úpravy přeměn společnost“ (ŠTENGLOVÁ: *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání..., s. 702.).

²¹¹ § 193 odst. 2 Obz: „K uzavření smlouvy, na jejímž základě má společnost nabyt nebo zcizit majetek, přesahuje-li hodnota nabytí nebo zcizení majetku v průběhu jednoho účetního období jednu třetinu vlastního kapitálu vyřvávajícího z poslední řádné účetní závěrky nebo z konsolidované účetní závěrky, sestavuje-li společnost konsolidovanou účetní závěrku, se vyžaduje souhlas dozorčí rady. Vydala-li společnost účastnické cenné papíry, které byly přijaty k obchodování na evropském regulovaném trh, vyžaduje se i souhlas valné hromady. Ustanovení § 196a odst. 4 platí obdobně.“

takové smlouvy.²¹² Stejně míní i J. Dědič²¹³ a I. Rada, který svůj názor odůvodňuje tak, že „... *souhlas má být již k uzavření smlouvy, tj. nutně před tím, než bude smlouva uzavřena.*“²¹⁴ Opačně soudí I. Štenglová za kolektiv autorů S. Plíva a M. Tomsa, jelikož míní, „... *z ustanovení § 193 odst. 2 nevyplyvá povinnost předchozího souhlasu dozorčí rady.*...“²¹⁵

Osobně se domnívám, že zákon v § 193 odst. 2 ObZ hovoří jasně, a to: „*K uzavření smlouvy... se vyžaduje souhlas dozorčí rady.*“ Aby tedy mohla být smlouva uzavřena, je souhlas DR podmínkou. Dle mého názoru musí být tedy souhlas předběžný.

Lze se však zamyslet i nad tím, že by smlouva byla uzavřena i bez předchozího souhlasu DR, byla by tedy platná, ale dosud neúčinná. Její účinnost by byla vázána až na souhlas DR (odkládací podmínka). Domnívám se však, že toto je velice problematické téma, vzhledem k judikatuře Nejvyššího soudu, která stanovuje různé následky pro nedostatek předchozího nebo následného souhlasu (jak je popsáno níže).

Nelze tedy než doufat, že judikatura dá co nejdříve odpověď na otázku, zda je souhlas dle § 193 odst. 2 ObZ předběžný nebo následný, aby bylo možné předvídat následky z absence takového souhlasu.

Na to, jaké důsledky bude mít neudělení souhlasu DR, existují různé názory. K. Eliáš,²¹⁶ J. Dědič²¹⁷ a T. Dvořák²¹⁸ zastávají názor, že důsledkem takové absence není neplatnost právního úkonu, neboť jde pouze o překročení jednatelského oprávnění představenstva, důsledky tedy budou stejné jako ve výše uvedeném porušení § 191 odst. 2 ObZ (kapitola 3.1.1.4).

Naopak I. Štenglová se za kolektiv autorů S. Plíva a M. Tomsa s výše uvedeným názorem neztotožňuje a přiklání se jako k důsledku k neúčinnosti smlouvy „... *neboť povinnost schválení smlouvy dle § 193 odst. 2 vyplývá přímo ze zákona a toto ustanovení je třeba vzhledem k jeho povaze považovat za ustanovení kogentní. Nejde tedy o případ stanovený v... § 191 odst. 2,²¹⁹ § 194 odst. 4.*“^{220, 221}

²¹² ELIÁŠ, Karel. Některé zákonné konstrukce k ochraně majetku akciové společnosti: (Poznámky k § 193 odst. 2 a k § 196a obchodního zákoníku). In *XII. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde Praha, 2002, s. 114.

²¹³ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220zřb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2400.

²¹⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 126.

²¹⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 711.

²¹⁶ ELIÁŠ, Karel. Některé zákonné konstrukce k ochraně majetku akciové společnosti: (Poznámky k § 193 odst. 2 a k § 196a obchodního zákoníku). In *XII. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde Praha, 2002, s. 114.

²¹⁷ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220zřb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2401.

²¹⁸ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 514.

²¹⁹ § 191 odst. 2 ObZ: „*Stanovy, rozhodnutí valné hromady nebo dozorčí rady mohou omezit právo představenstva jednat jménem společnosti, avšak tato omezení nejsou účinná vůči třetím osobám.*“

²²⁰ § 194 odst. 4 ObZ: „*Představenstvo se řídí zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou, pokud jsou v souladu s právními předpisy a stanovami. Jejich porušení nemá vliv na účinky jednání členů představenstva vůči třetím osobám. Nestanoví-li tento zákon jinak, není nikdo oprávněn dávat představenstvu pokyny týkající se obchodního vedení společnosti.*“

²²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 661.

Lze tedy shrnout závěry autorů, že pokud je souhlas DR v § 131 odst. 2 ObZ nutný před uzavřením smlouvy, bude jako důsledek absence souhlasu smlouva platná, jelikož jde pouze o překročení jednatelského oprávnění. Pokud bude souhlas následný, bude smlouva neúčinná. Přitom však T. Dvořák²²² upozorňuje na judikaturu Nejvyššího soudu, která má za následek absence souhlasu neúčinnost takové smlouvy²²³ a za absenci předchozího souhlasu absolutní neplatnost smlouvy²²⁴ (blíže kapitola 3.1.2.6).

3.1.2 DR a valná hromada

3.1.2.1 Svolávání valné hromady DR

Valná hromada je primárně svolávána statutárním orgánem společnosti, za jistých okolností však zákon svěřuje tuto pravomoc DR AS a DR SRO, pokud je zřízena. J. Pokorná ke svolání valné hromady DR AS uvádí, že jde „...o opatření, které je mimořádné a které svědčí o tom, že se buď společnost dostala do potíží, nebo o tom, že je představenstvo pasivní a neplní svoje zákonné povinnosti.“²²⁵ Vidí v tomto oprávnění i jedinou možnost, jak pokračovat pokud představenstvo AS nebude reagovat na upozornění DR k nápravě zjištěných nedostatků.

DR obou společností má dle § 140 odst. 2 ObZ a § 199 odst. 1 ObZ právo a povinnost svolat valnou hromadu,²²⁶ pokud to vyžadují zájmy společnosti²²⁷ a DR AS navíc zákon ukládá navrhnout na valné hromadě přijetí potřebných opatření. Co však znamená „zájem společnosti“ zákon neuvádí. Dle I. Štenglové,²²⁸ J. Pokorné,²²⁹ J. Dědiče²³⁰ a I. Rady²³¹ je to tedy zcela neomezené právo DR, aby sama posoudila, zda v daném případě je třeba valnou hromadu svolat, zda si to zájmy společnosti žádají. K důvodům svolání valné hromady SRO I. Štenglová dodává: „Z povahy věci vyplývá, že důvody by měly být převážně ekonomické – vyplývá to z působnosti dozorčí rady.

²²² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 515.

²²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2004, sp. zn. 29 Odo 1137/2003

²²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2003, sp. zn. 32 Odo 560/2003

²²⁵ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 963.

²²⁶ Zde je třeba uvést usnesení Nejvyššího soudu, ve kterém judikoval, že rozhodnutí DR o svolání valné hromady vychází z kontrolní působnosti DR (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2001, sp. zn. 29 Cdo 2072/2000).

²²⁷ Nejvyšší soud ve svém usnesení z 3. února 2009 jasně uvedl: „Jestliže zájem společnosti nevyžaduje svolání valné hromady, předpoklady stanovené zákonem pro svolání valné hromady dozorčí radou nejsou splněny.“ (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. února 2006, sp. zn. 29 Odo 4223/2007)

²²⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 475.

²²⁹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 644.

²³⁰ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2458.

²³¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 132.

*V praxi však zpravidla dochází ke svolání valné hromady dozorčí radou za situace, kdy má dojít k odvolání jednatelů, kteří se odvolání brání.*²³² Shodně soudí i J. Pokorná.²³³

Lze si však položit otázku, co by následovalo, kdyby DR svolala nákladně valnou hromadu, avšak zájmy společnosti by to rozhodně nevyžadovaly. Domnívám se, že takto zbytečné svolání valné hromady by mělo za následek porušení péče řádného hospodáře členy DR, a tedy i následnou odpovědnost za škodu, která společnosti vznikla.

Dle J. Dědiče: „Zpravidla půjde o situace nečinnosti představenstva v případech, kdy mu stanovy nebo zákon ukládají svolat valnou hromadu, nebo o případy, kdy dozorčí rada učiní určitá kontrolní zjištění a k odstranění nedostatků bude třeba nutně a neodkladně uložit na valné hromadě představenstvu pokyn k jejich odstranění.“²³⁴

Ač to zákon výslovně neuvádí, někteří autoři jsou názoru, že valnou hromadu může svolat i jeden člen DR AS. Tuto možnost připouští např. I. Štenglová „... při splnění podmínek § 184a odst. 1“²³⁵...²³⁶ J. Dědič k tomu uvádí, že lze „... dovodit, že valnou hromadu je oprávněn svolat i každý její člen, pokud se dozorčí rada na jejím svolání bez zbytečného odkladu neusnesla a zákon stanoví povinnost valnou hromadu svolat, anebo pokud dozorčí rada není dlouhodobě schopna se usnášet...“²³⁷ Stejný názor jako J. Dědič sdílí i I. Rada a dodává, že „... dlouhodobou neschopností se usnášet se přitom rozumí objektivní nezpůsobilost přijímat rozhodnutí.“²³⁸ Ač tedy ObZ výslovně na § 184a odst. 1 neodkazuje, výše uvedení autoři využívají jeho analogické užití i na členy DR AS. V této souvislosti je nutno uvést, že Nejvyšší soud 2. září 2009 judikoval, že i jednotlivý člen DR může valnou hromadu AS svolat, neboť platí přiměřeně ustanovení § 184 - § 190 ObZ,²³⁹ tudíž se domnívám, že nadále není v této otázce sporu.

Pokud tedy je možné, aby valnou hromadu AS svolal i jeden člen DR, lze si klást otázku, zda je možné, aby totéž učinil člen DR SRO, jestliže tedy byla DR v SRO zřízena. Dle názoru J. Dědiče je dle zákona třeba, aby se na svolání valné hromady usnesla DR jako orgán, avšak domnívá se, že i rozhodnutí valné hromady svolané jedním členem DR bylo platné, „... pokud by

²³² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 475.

²³³ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář - I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 644.

²³⁴ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář - III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2458.

²³⁵ Pokud tedy ObZ ukládá valnou hromadu svolat a představenstvo se na jejím svolání bez zbytečného odkladu neusneslo, nebo pokud není představenstvo dlouhodobě schopné se usnášet, nestanoví-li zákon jinak.

²³⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 738.

²³⁷ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář - III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2459.

²³⁸ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 132.

²³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. září 2009, sp. zn. 29 Odo 4547/2008

se však sešli na základě takové pozvánky všichni společníci a přijali rozhodnutí nebo nepřítomní společníci vyjádřili svůj dodatečný souhlas podle § 127 odst. 7 ObchZ²⁴⁰ ...²⁴¹

J. Dědič tak soudí nejspíše z odkazu na § 131 odst. 3 ObZ, písm. c), který hovoří o tom, že soud neplatnost usnesení valné hromady nevysloví, pokud sice valná hromada byla svolána v rozporu se zákonem, ale byli na ní přítomni všichni společníci SRO nebo by nepřítomní následně projevíli souhlas.

S názorem J. Dědiče lze patrně souhlasit minimálně do té míry, že zde lze použít § 131 odst. 3, písm. d) ObZ a připustit tak i možné svolání SRO jedním členem DR. Otázkou však je, proč by se nemohl analogicky použít i zde § 184a odst. 1 ObZ jako na DR AS. Lze argumentovat, že na něj ObZ upravující SRO výslovně neodkazuje, ale neodkazuje na něj výslovně ani u AS. Dále lze argumentovat, že ObZ v § 140 odst. 2 uvádí, že valnou hromadu může svolat jen DR jako celek, ale to uvádí i § 199 ObZ u AS. Lze argumentovat i tím, že dané ustanovení se týká představenstva AS, ale stejně tak je možné ho dle výše uvedených názorů a za určitých podmínek aplikovat na DR AS. Pokud tedy stejné okolnosti vyvstanou i u DR SRO, bylo by dle mého názoru logičtější vyvodit závěr, že v určitých zákonem stanovených případech může i jeden člen DR SRO valnou hromadu svolat.

Další otázka vyvstává v souvislosti, jakou valnou hromadu může DR AS svolat. Rozeznáváme totiž řádnou, mimořádnou i náhradní²⁴² valnou hromadu AS. Je tedy DR AS oprávněna svolat všechny druhy valné hromady, nebo je omezena pouze na některé. Na to ObZ odpověď nedává. I. Štenglová je toho názoru, že DR AS může svolat jak řádnou valnou hromadu, tak i mimořádnou v případech, „... zjistí-li při své činnosti závažné porušení povinnosti členů představenstva, závažné nedostatky v hospodaření společnosti apod.“²⁴³ Dle J. Pokorné²⁴⁴ a J. Dědiče²⁴⁵ může dokonce DR AS svolat i náhradní valnou hromadu, s čímž se ztotožňuji, neboť pokud může DR svolat řádnou valnou hromadu, nevidím důvod, aby nemohla svolat náhradní, pokud se řádná nemohla usnášet z důvodu nízkého počtu akcionářů. Navíc Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 27. 4. 2005 judikoval,²⁴⁶ že DR nemusí dodržet v případě svolání náhradní valné hromady

²⁴⁰ Toto ustanovení dává možnost společníkům, kteří nebyli přítomni na valné hromadě, projevit souhlas s rozhodnutím valné hromady i následně.

²⁴¹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl. § 93 - § 175*. Praha: Polygon, 2002, s. 1221.

²⁴² § 185 odst. 3 ObZ slouží k přijetí možného usnesení v případech, kdy původně svolaná valná hromada neměla dostatečný počet akcionářů.

²⁴³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 738.

²⁴⁴ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 963.

²⁴⁵ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220zřb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2459.

²⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 567/2004

namísto představenstva patnáctidenní lhůtu danou zákonem, z čehož lze jasně vyvodit, že DR může, vyžadují-li to zájmy společnosti, svolat i náhradní valnou hromadu.

Jelikož při svolání valné hromady DR obou společností ObZ odkazuje na přiměřené užití ustanovení, která se váží na svolání valné hromady statutárním orgánem společnosti, bude DR tedy postupovat přiměřeně dle těchto ustanovení. Konkrétně u SRO dle § 129 odst. 1 ObZ a u AS dle §§ 184 až 190 ObZ. Zde je nutné uvést názor I. Pelikánové, podle kterého přiměřené užití výše uvedených ustanovení nemusí DR vždy ve všech podrobnostech dodržet. Uvádí tak především možnost, aby DR nemusela dodržet 30 denní lhůtu, ve které představenstvo svolává valnou hromadu AS.²⁴⁷ Naproti tomu K. Eliáš míní, že „*Tento závěr lze připustit, avšak jako výjimečný, pro případ vážného a aktuálního obroženi společnosti, které nelze jinak řešit.*“²⁴⁸

Osobně souhlasím s oběma názory výše uvedených autorů. DR má dle ObZ právo svolat valnou hromadu, pokud to vyžadují zájmy společnosti. Jistě se však může vyskytnout tak naléhavý zájem, že bude třeba valnou hromadu svolat co nejdříve a zákonná 30 denní lhůta, která se má použít přiměřeně, by tak mohla bránit operativnosti jednání DR. Navíc zákonodárce sám stanovil, že ustanovení o svolání valné hromady představenstvem se má užit přiměřeně, a nikoli tedy obdobně.

Co se týká ustanovení, která se užijí obdobně, tak zde dále rozebírána nebudou, neboť téma této práce je dostatečně obsáhlé, než aby zde byl rozebírán postup svolávání valné hromady představenstvem AS. Je nutné pouze uvést, že DR bude v obou společnostech při přiměřeném užití vykonávat povinnosti svolatele valné hromady s právy a povinnostmi náležejícími jinak statutárnímu orgánu společnosti.²⁴⁹

3.1.2.2 Protest

§ 188 odst. 2, písm. f) ObZ uvádí, že člen DR AS může podat proti rozhodnutí valné hromady protest, a pokud o to požádá, bude obsah protestu uvedený v zápise o valné hromadě. U SRO na stejné zákonné ustanovení odkazuje § 129 odst. 4 ObZ a ukládá jeho přiměřené užití.

O tom, z jakého důvodu lze protest podat, jaké jsou jeho podmínky, či dokdy tak lze učinit, zákon mlčí. Proto I. Štenglová²⁵⁰ a I. Rada²⁵¹ usuzují, že protest lze podat z jakéhokoli důvodu. A oba se shodují v tom, že podání protestu není podmínkou pro vznik práva na podání návrhu na neplatnost usnesení valné hromady.

²⁴⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář ke obchodnímu zákoníku-2. díl. § 56 – 260*. 2. vydání. Praha: Linde. 1998, s. 964.

²⁴⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 318.

²⁴⁹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 963.

²⁵⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 634.

²⁵¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 137.

Na otázku, dokdy lze protest podat, se však odpovědi různí. J. Dědič míní: „*Zákon výslovně nestanoví, že lze protestovat proti rozhodnutí valné hromady jen na valné hromadě, takže toto právo by mohlo, pokud stanovy neurčí něco jiného, být uplatněno i po skončení valné hromady v jakékoliv lhůtě.*“²⁵² Obdobně usuzuje také R. Kříž.²⁵³ Naproti tomu I. Rada soudí: „*Vzhledem k tomu, že zápis má dokumentovat průběh valné hromady a že přímá úprava práva protestovat proti rozhodnutí valné hromady zákonem upravena není, je při absenci podrobnější úpravy ve stanovách společnosti třeba vycházet jen ze sporné úpravy § 188 odst. 2 ObchZ, ze které je podle mého názoru naopak možno dovodit jen právo vznést protest v průběhu valné hromady samotné.*“²⁵⁴

Zde se musím přiklonit k názoru I. Rady, neboť dle mého mínění, zápis z valné hromady, který jak I. Rada poznamenal, má dokumentovat průběh valné hromady, a proto se v případě protestu člena DR tento protest zaznamenává (pokud o to člen DR požádá). Navíc § 188 odst. 2 ObZ jasně uvádí „*Zápis o valné hromadě obsahuje protest*“, z čehož lze dle mého názoru usuzovat, jak již výše poznamenal I. Rada, že nelze protestovat kdykoli, ale pouze na valné hromadě a pouze do zápisu z ní. Každopádně, jelikož ObZ protest a otázky kolem něho nikterak neupravuje, lze doporučit jeho bližší úpravu ve stanovách společnosti.

Co se týká ZOK, je třeba upozornit, že de lege ferenda bude úprava obsahu protestu odlišná. Důvodová zpráva uvádí, „*Pakliže si účastník valné hromady nenechá do zápisu zapsat protest, pak se nemůže z důvodu, který měl jinak protestovat, dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady, ledaže protest nebyl zapsán chybou zapisovatele, případně se důvody pro protest objevily později.*“²⁵⁵ Dojde tedy ke změně v tom ohledu, že pokud bude účastník valné hromady mít možnost protestovat, protestovat musí, jinak se pak nemůže dovolat neplatnosti usnesení valné hromady. Důvodem je „*...vyšší tlak na samotné účastníky valné hromady...*“ a „*...vyšší jistota obledně platnosti nebo neplatnosti usnesení valné hromady.*“²⁵⁶ Domnívám, že z ustanovení ZOK lze také dovodit lhůtu, do kdy je třeba protest podat, tedy na valné hromadě, neboť později učiněný protest nebude brán v potaz.

---

²⁵² DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2325.

²⁵³ KŘÍŽ, Radim. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii.* 1. vydání. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 33.

²⁵⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností.* 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 137.

²⁵⁵ *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)* [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

²⁵⁶ *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)* [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

3.1.2.3 Předkládání vyjádření valné hromadě

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.1.1.3, ObZ shodně u obou společností uvádí, že DR přezkoumává účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty (§ 138 odst. 1, písm. c) a § 198 ObZ). V souvislosti s valnou hromadou je zde důležité, že DR své vyjádření poté předkládá valné hromadě společnosti. I. Rada se zde pozastavuje nad tím, že zákon hovoří o „předkládání vyjádření valné hromadě“, a nikoli o „předkládání vyjádření k účetní závěrce a oběma návrhům“. Doplnuje, že to je však z ustanovení zákona třeba dovodit: „*Byť to není z použité formulace zcela zřejmé...*“²⁵⁷ Osobně se však domnívám, že je to ze znění zákona zcela evidentní, neboť ukládá DR přezkoumat výše uvedené dokumenty a následně předložit své vyjádření valné hromadě. K čemu jinému by však DR předkládala své vyjádření, než právě k tomu, co přezkoumala.

Odpověď na otázku, co se stane, pokud DR přezkum provede, avšak narazí na nedostatky, dává J. Pokorná. „*Svá zjištění jistě předloží dozorčí rada představenstvu, nemůže je však zavazovat k nápravě nedostatků ani kontrolovat, zda a jak byly odstraněny.*“²⁵⁸ Dodává, že v případě nepřijetí příslušných opatření představenstvem, by pak následovalo předložení vyjádření valné hromadě společnosti, což se domnívám je stejný postup, jako u KK družstva.

Otázkou, v jaké formě má být vyjádření valné hromadě předkládáno, se zabývá R. Kříž, jelikož § 198 ObZ výslovně o žádné formě nehovoří. R. Kříž z § 188 odst. 3 ObZ²⁵⁹ dovozuje, že zde musí jít o písemné vyjádření, jelikož se příkládá k zápisu valné hromady,²⁶⁰ což by samozřejmě jinak nebylo možné.

Osobně se domnívám, že výše uvedená otázka se může řešit opravdu jen z teoretického hlediska, neboť si v praxi neumím představit situaci, kdy by zpráva DR o přezkoumání účetní závěrky a návrhu na rozdělení zisku nebo úhrady ztráty předkládaná valné hromadě nebyla písemná.

3.1.2.4 Podávání zpráv valné hromadě

Co se týče podávání zpráv valné hromadě, je úprava DR u AS a SRO odlišná. U AS § 201 odst. 1 ObZ hovoří o tom, že jednotliví členové DR AS se jednak účastní valné hromady a jednak jsou povinni ji seznámit s výsledky své kontrolní činnosti. I. Rada zde upozorňuje na zákonnou formulaci, která tuto povinnost přiznává každému členovi DR, a to na každé valné

²⁵⁷ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 137.

²⁵⁸ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 962.

²⁵⁹ § 188 odst. 3 ObZ hovoří o tom, že se k zápisu z valné hromady AS „...přiloží návrhy a prohlášení, předložená na valné hromadě k projednání, a listina přítomných na valné hromadě.“

²⁶⁰ Shodně míní R. Kříž u zprávy o výsledcích kontrolní činnosti dle § 201 odst. 1 ObZ (KŘÍŽ: *Dozorčí rada a představenstvo...*, s. 32).

hromadě. Dovojuje však: „Vzhledem k tomu, že působnost DR je třeba vztahovat k orgánu jako celku, mám za to, že povinnost seznámit valnou hromadu s výsledky kontrolní činnosti přísluší DR, a nikoli jejím členům.“²⁶¹ I. Štenglová hovoří v této souvislosti o právu a povinnosti jednotlivých členů DR AS, nehovoří tedy o DR jako celku.²⁶² Naproti tomu J. Pokorná uvádí: „Tato povinnost není adresována jednotlivým členům dozorčí rady, nýbrž dozorčí radě jako celku... Tato povinnost se vztahuje ke každé valné hromadě... Výjimku z povinnosti dozorčí rady tvoří jen mimořádná²⁶³ valná hromada...“²⁶⁴ Shodně míní i J. Dědič a doplňuje: „Je proto i povinností dozorčí rady požádat představenstvo, aby zařadilo na pořad jednání valné hromady zprávu o výsledcích kontrolní činnosti.“²⁶⁵ Jinak bude DR postupovat dle § 199 odst. 1 ObZ.²⁶⁶

Co se týče povinnosti k účasti, domnívám se, že ze zákonné dikce § 201 odst. 1 ObZ „členové dozorčí rady se účastní valné hromady“ lze dovodit jejich povinnost k účasti na ní (oproti členům DR SRO, což je rozebráno v kapitole 3.1.2.5). Dané ustanovení uvádí, že tito členové, kteří jsou povinni k účasti na DR AS, jsou také povinni seznámit valnou hromadu s výsledky své kontrolní činnosti. Mám za to, že z této povinnosti seznámení s výsledky kontrolní činnosti lze dovodit i povinnost členů DR AS k účasti na valné hromadě společnosti.

Je pravda, že ObZ v tomto smyslu nehovoří o DR jako celku, ale o jejích jednotlivých členech, mám však za to, že toto seznámení s výsledky kontrolní činnosti (tedy kontrolní činnosti celé DR) se vztahuje k DR jako celku. DR si sice v rámci své organizace může rozdělit oblasti kontroly, podle míry vzdělání a zaměření svých členů, pořad je ale kolektivním kontrolním orgánem společnosti.

Naproti tomu u DR SRO § 138 odst. 1, písm. d) uvádí, že k podávání zpráv valné hromadě je oprávněna DR jako celek, a to ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, a pokud taková lhůta stanovena nebude, tak jednou ročně. Oproti úpravě u AS, kdy stanovy dle I. Rady²⁶⁷ nemůžou odlišně upravit povinnost členů DR seznámit s výsledky každou valnou hromadu, tak může být ve společenské smlouvě SRO tato lhůta v rámci zákona stanovena.

Jak mají vypadat formální a obsahové náležitosti zprávy však zákon neřeší. Dle mého názoru, ač zákon písemnou formu pro zprávu nestanovuje, bylo by jistě vhodné ji takto podávat.

²⁶¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 136.

²⁶² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 742.

²⁶³ J. Dědič uvádí, že v případě svolání mimořádné valné hromady akcionáři nebo jedním akcionářem dle § 181 ObZ, musí ti, co o svolání požádali, také požádat, aby byl na pořad jednání zařazen bod o seznámení DR s kontrolní činností, jinak do programu zařazen nebude (DĚDIČ: *Obchodní zákoník: komentář- III. díl...*, s. 2486.).

²⁶⁴ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 970.

²⁶⁵ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220zř*. Praha: Polygon, 2002, s. 2485.

²⁶⁶ § 199 odst. 1 ObZ: „Dozorčí rada svolává valnou hromadu, jestliže to vyžadují zájmy společnosti, a na valné hromadě navrhuje potřebná opatření. Pro způsob svolávání valné hromady platí průměrně ustanovení § 184 až 190.“

²⁶⁷ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 136.

Jednak by to byl vhodnější způsob k seznámení se s ní pro jednotlivé akcionáře a jednak s ohledem na možnost archivace.

Co se týče otázky, co má taková zpráva obsahovat, lze uvést mínění I. Rady: „*Z povahy věci je třeba dovodit, že DR obou společností podává zprávy o zjištěních v rámci celé své kontrolní činnosti*“,²⁶⁸ což je dle mého mínění nepochybné. DR by měla valnou hromadu seznámit se vším, co během kontroly podnikla, co zjistila, jaké řešení navrhuje. Zda představenstvo zjednálo nápravu nedostatků, na které ho upozornila, a jaké změny je třeba učinit. Zpráva by měla jistě být co nejpodrobnější, neboť valná hromada se neschází příliš často a důsledně připravenou a podrobnou zprávou by se dle mého mínění mohla DR vyvarovat jejího svolávání mimo plánované schůze.

V souvislosti s podáváním zpráv valné hromadě je třeba pamatovat také na ustanovení § 201 odst. 2 ObZ, dle kterého se musí valné hromadě spolu s kontrolními závěry členů DR, sdělit i rozdílné názory, které měli členové DR z řad zaměstnanců. V této souvislosti může vzniknout otázka, zda je třeba ze zákonné dikce „*rozdílný názor členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci*“ vyvodit nutnost více takových rozdílných závěrů, či zda stačí být jen jeden. J. Dědič míní: „*V tomto případě se lze spíše přiklonit k výkladu extenzivnímu a vztažnout povinnost sdělit odlišný názor i jen jednoho člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci*.“²⁶⁹ Shodně uvádí také R. Kříž.²⁷⁰

Domnívám se, že účelem tohoto ustanovení je, aby byla valná hromada obeznámena s odlišnými závěry členů DR z řad zaměstnanců, tedy s jejich názory na řízení společnosti, což je samo osobě účelem participace zaměstnanců v DR. Proto mám za to, že zde měl zákonodárce na mysli i odlišný závěr byt' jednoho jediného člena DR zvoleného zaměstnanci společnosti.

3.1.2.5 Účast členů DR na valné hromadě

Členové DR jak SRO tak AS mají oprávnění účastnit se valné hromady společnosti. Avšak oproti členům DR SRO, kterým zákon dle § 140 odst. 1 ObZ²⁷¹ ukládá právo účasti,²⁷² § 201 odst. 1 ObZ²⁷³ ukládá členům DR AS povinnost účastnit se každé valné hromady.

K. Eliáš²⁷⁴ a T. Dvořák²⁷⁵ však míní, že i členové DR SRO jsou povinni, a nikoli oprávnění účastnit se valné hromady. I. Rada v tomto ohledu souhlasí jen z části, „... a to pokud

²⁶⁸ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 136.

²⁶⁹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2486.

²⁷⁰ KRÍŽ, Radim. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*. 1. vydání. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 31.

²⁷¹ § 140 odst. 1 ObZ: „Členové dozorčí rady jsou oprávněni účastnit se valné hromady. Musí jim být uděleno slovo, kdykoli o to požádají.“

²⁷² I. ŠTENGLOVÁ upozorňuje, že právo účasti neopravňuje k hlasování, pouze k vyjadřování a upozorňování (ŠTENGLOVÁ: *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání..., s. 475.).

²⁷³ § 201 odst. 1 ObZ: „Členové dozorčí rady se účastní valné hromady společnosti a jsou povinni seznámit valnou hromadu s výsledky své kontrolní činnosti.“

*jde o povinnost účasti členů DR na valné hromadě svolané DR a na valné hromadě, která přezkoumává... účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo úbradu ztráty.*²⁷⁶ J. Dědič se k účasti členů DR SRO vyjadřuje: „Účast členů dozorčí rady na jednání valné hromady není jen jejich právem, ale i právní povinností dovozovanou z povinnosti vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře.“²⁷⁷

Naopak o právu účasti členů DR SRO na valné hromadě hovoří I. Štenglová²⁷⁸ a J. Pokorná.²⁷⁹

Osobně se domnívám, že v obou případech, jak DR SRO, tak AS jde o právo i zároveň povinnost účasti jejich členů na valné hromadě společnosti (ač to zákon výslovně neukládá). Naprosto se zde ztotožňuji s argumentem J. Dědiče, že toto právo i povinnost sebou nese ona péče řádného hospodáře. Je jasné, že z důležitých důvodů lze samozřejmě účast člena DR na valné hromadě omluvit, rozhodně by to ale nemělo být pravidlem.

Navzdory nepřesnému zákonnému znění účasti členů DR SRO a AS na valné hromadě, lze v zákoně nalézt i výslovné ustanovení, kdy se DR obou společností valné hromady účastnit musí. To stanovuje § 132 odst. 2 ObZ²⁸⁰ a § 190 odst. 2 ObZ²⁸¹ v případě, kdy má SRO jediného společníka nebo AS jediného akcionáře a ten si účast na DR na valné hromadě vyžádá.

Dle mého názoru lze tedy shrnout, že výslovná povinnost členů DR k účasti na valné hromadě je v ObZ uvedena pouze (viz výše) u jednočlenné společnosti. Domnívám se, že jde o nepřesnost zákonodárce, když u SRO uvádí „členové dozorčí rady jsou oprávněni účastnit se valné hromady“ a u AS „členové dozorčí rady se účastní valné hromady společnosti“. U AS lze sice povinnost účasti dovodit ze zákonného znění, u SRO tomu však není. Avšak vzhledem k tomu, že členové DR obou společností musí postupovat s péčí řádného hospodáře, a tu by svou libovolnou neúčastí na valné hromadě mohli porušit, mám za to, že u SRO i AS jde o účast obligatorní.

De lege ferenda však lze doporučit zpřesnění zákonné dikce, aby v této oblasti nedocházelo k pochybnostem.

---

²⁷⁴ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektum, 1997, s. 143.

²⁷⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právnícké osoby*. 2. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2005, s. 229.

²⁷⁶ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 140.

²⁷⁷ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. II. díl. § 93 - § 175. Praha: Polygon, 2002, s. 1221.

²⁷⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 475.

²⁷⁹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 643.

²⁸⁰ § 132 odst. 2 ObZ: „Jediný společník je oprávněn vyžadovat, aby se rozhodování podle odstavce 1 účastnil i jednatel a dozorčí rada, pokud byla zřízena. Písemné rozhodnutí jediného společníka musí být doručeno jednatelem a dozorčí radě, pokud byla zřízena.“

²⁸¹ § 190 odst. 2 ObZ: „Jediný akcionář je oprávněn vyžadovat, aby se rozhodování podle odstavce 1 účastnilo představenstvo a dozorčí rada. Písemné rozhodnutí jediného akcionáře musí být doručeno představenstvu a dozorčí radě.“

3.1.2.6 Opatření proti konfliktu zájmů

Vzhledem k tomu, že také § 196a se týká členů DR AS, tak členů DR SRO (odkaz na jeho obdobné použití najdeme v § 135 odst. 2 ObZ) je o něm nutné alespoň krátce pohovořit.

Účelem tohoto zákonného ustanovení je dle judikatury Nejvyššího soudu „...zabránit osobám, jež mohou ovlivnit podmínky uzavření konkrétní smlouvy, aby z tohoto svého postavení osobně či prostřednictvím osob blízkých na úkor společnosti těžily,²⁸² a těmito osobami mohou být i členové DR.

Pokud by tedy společnost hodlala se členem DR uzavřít smlouvu o úvěru, smlouvu, jejímž obsahem je zajištění závazku člena DR či na něj bezplatně převést majetek společnosti, je k tomuto úkonu zapotřebí předchozího souhlasu valné hromady²⁸³ společnosti a může k tomu dojít jen za podmínek obvyklých v obchodním styku.

Odpovědí na otázku, jaký bude následek absence souhlasu valné hromady v § 196a odst. 1 a 2 ObZ, dal Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí ze dne 3. 10. 2000²⁸⁴ a stanovil tak absolutní neplatnost smlouvy. Obdobně se vyjádřil i Nejvyšší soud o 4 roky později.²⁸⁵

Jestliže by společnost (nebo jí ovládaná osoba) nabyla majetek od člena DR, a to za podmínek stanovených v § 196a odst. 3 ObZ, je třeba, aby hodnotu majetku určil znalec, kterého jmenuje soud. Souhlas valné hromady je v tomto případě nutný pouze, pokud k nabytí majetku dochází do 3 let od vzniku společnosti.²⁸⁶ Na rozdíl však od odstavce 1 a 2 citovaného ustanovení je tento souhlas možné dát i následně a jeho absence způsobuje neúčinnost smlouvy, a nikoli neplatnost (valná hromada může souhlas udělit dodatečně).²⁸⁷ Avšak absencí znaleckého posudku je v daném případě taktéž absolutní neplatnost právního úkonu, jako v prvních dvou odstavcích.²⁸⁸

Domnívám se, že ve výše citovaném ustanovení je třeba uvědomit si následující rozdíly. První odstavec § 196a (a čtvrtý, odkazující na první) hovoří o předchozím souhlasu valné hromady, odstavec 2 uvádí souhlas valné hromady a odstavec 3 schválení valnou hromadou.

V prvním případě zákonodárce jasně stanovil, že souhlas valné hromady musí být předběžný, na rozdíl od odstavce 2, proto je jediné dobře, že se zde vyjádřila judikatura a zodpověděla problematiku následky absence souhlasu. Ve třetím odstavci zvolil zákonodárce pojem „schválení“, z čehož tedy není jasně vyvoditelné, zda jde o schválení předběžné či následné, což opět upřesnila výše uvedená judikatura.

²⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 1780/2008

²⁸³ Výjimku ze souhlasu valné hromady uvádí zákon v druhém odstavci § 196a ObZ a jde o vztahy mezi ovládajícími a ovládanými osobami.

²⁸⁴ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 3. října 2000, sp. zn. 9 Cmo 1016/1999

²⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003

²⁸⁶ Výjimky z § 196a odst. 3 ObZ upravuje následující odstavec 4 téhož ustanovení.

²⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2004, sp. zn. 29 Odo 1137/2003

²⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2007, sp. zn. 32 Odo 613/2005

3.1.3 DR a společníci, akcionáři

3.1.3.1 Posouzení odmítnutí vysvětlení k záležitostem společnosti

Akcionáři společnosti mají dle § 180 odst. 1 ObZ právo žádat po představenstvu na valné hromadě informace, vztahující se k záležitostem společnosti. DR v tomto případě dle § 180 odst. 4 ObZ²⁸⁹ dohlíží na rozhodnutí představenstva takovou informaci neposkytnout. I. Štenglová zde poukazuje na praktický dopad tohoto ustanovení, jelikož se může stát, že představenstvo by jemu nepohodlnou informaci nemuselo chtít poskytnout a odvolávalo by se na zákonem stanovené možnosti, kdy se taková informace akcionáři poskytnout nemusí nebo nesmí.²⁹⁰ Dle I. Rady v tomto případě rozhodne DR kolektivně a „... musí zaujmout stanovisko k podání informace ještě na valné hromadě.“²⁹¹ Stejný názor jako I. Rada zastává i J. Dědič a dodává „...i členové dozorčí rady musejí být přítomni na jednání valné hromady.“²⁹²

Navíc se posledně zmiňovaný autor pozastavuje nad ustanovením zákona, kdy „Informace může být zcela nebo zčásti odmítnuta“²⁹³ představenstvem. Zdálo by se tak, že se představenstvo může samo rozhodnout, zda informaci akcionářům poskytne či nikoli. J. Dědič ale soudí, že taková informace, musí být v zákonem stanoveném případě odmítnuta. Lze tak usuzovat ze zákonné formulace „...z důvodů, pro které se informace odmítá.“²⁹⁴

Osobně se domnívám, že existují zákonné důvody (uvedené v § 180 odst. 4 ObZ), proč danou informaci představenstvo odmítnout musí, a to pokud jde o vnitřní informaci podle zvláštního právního předpisu nebo je daná informace předmětem obchodního tajemství AS anebo je utajovanou informací podle zvláštního právního předpisu. Všechny uvedené případy, kdy se informace poskytnout nesmí, jsou dle mého názoru jasně dané, a není třeba o nich diskutovat. Představenstvo bude vědět, zda je např. informace předmětem obchodního tajemství AS, nebo ne. A podle toho informaci buď poskytne, anebo neposkytne. Zda však poskytnutí informace může společnosti způsobit újmu, je na rozhodnutí a posouzení představenstva, které to však ve všech případech 100% vědět nemůže. Domnívám se, že proto dává ObZ představenstvu možnost informaci odmítnout (s řádným odůvodněním), a nikoli povinnost.

---

²⁸⁹ Dle § 180 odst. 1 ObZ má akcionář společnosti právo požadovat vysvětlení k určitým záležitostem společnosti. V zákonem stanovených případech ho však poskytnout nelze, a zda jde v konkrétním případě o zákonem stanovený případ, rozhoduje představenstvo. Se souhlasem DR by však informace představenstvem odmítnutá poskytnuta být mohla. V opačném případě je jediná možnost akcionáře podat žalobu na soud, na krajský soud, který obchodní rejstřík vede (POKORNÁ: *Obchodní zákoník: komentář- I. díl...*, s. 813.).

²⁹⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 562.

²⁹¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 142.

²⁹² DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 1809.

²⁹³ § 180 odst. 4 ObZ

²⁹⁴ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 1808.

Další problematická otázka dle mého názoru vyvstává v souvislosti s tím, že není stanovena žádná lhůta, ve které se musí DR vyjádřit. To může mít negativní praktický dopad, a proto by bylo vhodné de lege ferenda toto ustanovení doplnit. To však zákonodárce v novém ZOK skutečně udělal (§ 360 ZOK) a právní úpravu týkající se práva na vysvětlení doplnil a upřesnil. DR tak bude muset především rozhodnout o návrhu akcionáře přímo na jednání valné hromady, popřípadě do 5 pracovních dnů ode dne konání. Akcionář se i nadále bude moci obrátit s žalobou na soud, avšak do 1 měsíce ode dne konání valné hromady (nebo od doby, co se DR nevyjádřila, či se vyjádřila záporně). Pokud by byl návrh podán po zákonem stanovené lhůtě, tak k němu nebude přihlíženo.

3.1.3.2 Žádost o přezkoumání působnosti představenstva

Jak již bylo uvedeno, DR AS dohlíží na výkon působnosti představenstva. Může se však stát, že představenstvo svoji působnost neplní tak, jak by mělo, a DR je v tomto ohledu nečinná. Pak mohou sami akcionáři společnosti uvedení v § 181 odst. 1 ObZ²⁹⁵ dle § 182 odst. 1, písm. b) ObZ podat žádost, aby DR výkon působnosti přezkoumala. Otázkou zůstává, co se stane, pokud tak DR neučiní, nebo tak neučiní důkladně. Vzhledem k tomu, že ObZ na tuto otázku odpověď nedává, je sankcí dle I. Štenglové klasická odpovědnost k náhradě škody, neboť DR porušila svoji povinnost k výkonu funkce.²⁹⁶ Stejný názor zastává i I. Rada a poukazuje na to, že zákon neříká nic o lhůtě, ve které by DR měla působnost přezkoumat či koho by poté měla o výsledku informovat.²⁹⁷ J. Pokorná se vyjádřila k nestanovené zákonné lhůtě tak, že „...*dozorčí rada by měla postupovat tak, jak si vyžaduje péče řádného hospodáře.*“²⁹⁸

Osobně se domnívám, že pokud ObZ neobsahuje žádnou speciální odpovědnost za porušení výše uvedené povinnosti DR, lze usuzovat, že se bude postupovat podle obecných pravidel odpovědnosti členů DR, proto souhlasím s I. Štenglovou.

Co se týče lhůty k přezkoumání, ta zákonem stanovena není. J. Dědič však soudí, že „... § 201 odst. 1 ObchZ plyne, že dozorčí rada je povinna seznámit s výsledky své kontrolní činnosti valnou hromadu. Z toho lze vyvozovat, že dozorčí rada je povinna seznámit s výsledky svého šetření ...všechny akcionáře přítomné na nejbližší valné hromadě, a nikoliv samostatně akcionáře, který o přezkoumání působnosti dozorčí

²⁹⁵ J. Dědič soudí: „Pokud by dozorčí radu požádal jiný než oprávněný akcionář, může, ale nemusí jeho žádosti vyhovět, ledaže stanovy akciové společnosti neurčí, že výše uvedené právo má každý akcionář“ (DĚDIČ: *Obchodní zákoník: komentář*- III. díl..., s. 1822.).

²⁹⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 568 - 569.

²⁹⁷ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 142.

²⁹⁸ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář*- I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 823.

*radly požádal.*²⁹⁹ Lze tedy shrnout, že odpovědí J. Dědiče je, že lhůtou je konání nejbližší valné hromady a tu také informuje o zjištěných nedostatcích. Dle názoru J. Pokorné je však DR kromě informování „... oprávněna též realizovat svoje kontrolní a další práva (např. § 199 odst. 1 zákona), pokud si to výsledky přezkoumání vyžadují.“³⁰⁰

Domnívám se, že vzhledem k tomu, že zákon nezakotvuje nic jiného, než že DR na základě žádosti přezkoumá výkon působnosti představenstva, a to v záležitostech v žádosti určených, bylo by vhodné upravit otázky související s žádostí, především lhůtu, do kdy tak má DR učinit, ve stanovách společnosti, aby se předešlo případným budoucím komplikacím.

Je třeba doplnit, že v ZOK je de lege ferenda doplněna lhůta k přezkoumání působnosti představenstva, a to bez zbytečného odkladu, a nejpozději do 2 měsíců ode dne, kdy byla žádost DR doručena (§ 370 ZOK).

3.1.3.3 Právo na náhradu škody

Pokud vznikne společnosti právo na náhradu škody vůči členovi představenstva, je třeba, aby jí takový člen uhradil buď z vlastní vůle, nebo aby toto plnění po něm vymáhalo samo představenstvo. Může se ale stát, že nedojde ani k jednomu, a škoda vůči společnosti bude stále neuhrazena. Poté mohou akcionáři společnosti, uvedení v § 181 odst. 1 ObZ, žádat³⁰¹ DR, aby uplatnila právo na náhradu škody společnosti proti členovi představenstva dle § 182 odst. 1, písm. c) ObZ. Podle názoru I. Štenglové je účelem tohoto ustanovení, aby se představenstvo a jeho členové nemohli neustále své povinnosti vyhýbat.³⁰² J. Pokorná soudí: „*Dozorčí rada je opět povinná žádosti akcionářů vyhovět, není však podle mého mínění povinná členu představenstva žalovat, pokud se domnívá, že je nárok společnosti neoprávněný.*“³⁰³ Naproti tomu I. Rada soudí odlišně: „*Dozorčí rada není oprávněna přezkoumávat oprávněnost žádosti a je povinná podat jménem společnosti žalobu na náhradu škody i v případě, že o oprávněnosti takového nároku nebude přesvědčena.*“³⁰⁴ Dodává, že v opačném případě hrozí riziko náhrady škody.

²⁹⁹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 1822.

³⁰⁰ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 823.

³⁰¹ Dle J. Dědiče je nutné v žádosti stanovit, jaké právo má DR po členovi představenstva vymáhat, jakou povinnost člen představenstva porušil a také, jaká škoda z toho vznikla (DĚDIČ: *Obchodní zákoník: komentář. III. díl...*, s. 1823.).

³⁰² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář. 12. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009, s. 569.

³⁰³ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 283.

³⁰⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností.* 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 143.

Osobně se domnívám, pokud zákon stanovuje, že „...*dozorčí rada uplatní právo na náhradu škody, které má společnost vůči členovi představenstva...*“³⁰⁵ měla by být i sama o oprávněnosti daného nároku přesvědčena. Je těžké si představit, že DR se domnívá, že takový nárok daný není, a přesto ho bude svědomitě uplatňovat, zvláště pokud ObZ dává akcionářům možnost v § 181 odst. 2 ObZ, aby uplatnili právo na náhradu škody sami, pakliže tak DR bez zbytečného odkladu neudělá. V tomto ohledu tedy souhlasím s J. Pokornou.

3.1.4 DR a třetí osoby

3.1.4.1 Zastoupení

V rámci zastupování³⁰⁶ společnosti členem DR se můžeme setkat v ObZ s dvěma případy. Jeden upravuje § 131 odst. 6 ObZ³⁰⁷ a § 183 odst. 1 ObZ³⁰⁸ a druhý najdeme v § 199 odst. 2 ObZ.³⁰⁹ Jak je vidno, první z nich se uplatní pro DR obou společností, avšak druhý jen pro DR AS.³¹⁰

§ 183 odst. 1 ObZ určuje, že pro AS platí o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady obdobně § 131 odst. 1 – 10 a 12, tedy i § 131 odst. 6 ObZ. Ten stanovuje, že v případě, že v řízení stojí proti sobě jednatele společnosti a společnost, zastupuje ji určený člen (nebo členové) DR.

Uvedená ustanovení tedy platí pro DR obou společností. V této souvislosti vyvstává otázka, kdo bude společnost zastupovat proti členovi statutárního orgánu, pokud ten bude mít další členy. Dle názoru I. Štenglové bude i v těchto případech zastupovat společnost člen DR, jelikož to vyplývá „...*z důvodu ustanovení § 131 odst. 2 a rovněž z jeho účelu...*“³¹¹ a ne člen statutárního orgánu. Shodně míní také I. Rada a odkazuje na § 199 odst. 2 ObZ, podle kterého „... *obecně dozorčí radou určený člen dozorčí rady a. s. zastupuje společnost ve sporech byť i jen proti jednomu členovi představenstva.*“³¹² Naopak J. Dědič³¹³ a T. Dvořák³¹⁴ se přiklání v tomto případě ke zbývajícím členům statutárního orgánu společnosti, a ne ke členovi DR.

³⁰⁵ § 182 odst. 1, písm. c) ObZ

³⁰⁶ Zákonné zastoupení dle § 23 OZ.

³⁰⁷ § 131 odst. 6 ObZ: „*V řízení jednají za společnost jednatele; jsou-li však účastníky řízení sami jednatele, zastupuje společnost určený člen (členové) dozorčí rady. Navrhují-li jako jednatele, tak členové dozorčí rady, nebo není-li dozorčí rada zřízena, určí zástupce společnosti valná hromada. Neučiní-li tak do tří měsíců od doručení návrhu společnosti, ustanoví soud společnosti opatrovníka.*“

³⁰⁸ § 183 odst. 1 ObZ: „*O vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady platí obdobně ustanovení § 131 odst. 1 až 10 a 12.*“

³⁰⁹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 147.

³¹⁰ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 147.

³¹¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 423.

³¹² RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 147.

³¹³ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. II. díl. § 93 - § 175. Praha: Polygon, 2002, s. 1176.

³¹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právníké osoby*. 2. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2005, s. 256.

Osobně jsem toho názoru, že z § 131 odst. 6 ObZ jasně vyplývá, že pokud jsou účastníky řízení sami jednatelé, zastupuje společnost člen DR. Zákon tedy nehovoří o zastupování ostatních členů statutárního orgánu, ani takovouto možnost neumožňuje. Pokud bychom argumentovali tím, že zákon ve výše uvedeném paragrafu hovoří o jednatelech SRO, a ne o jediném jednatele: „*V řízení jednají za společnost jednatelé; jsou-li však účastníky řízení sami jednatelé, zastupuje společnost určený člen (členové) dozorčí rady*“³¹⁵, je třeba upozornit na § 199 odst. 2 ObZ, tedy že člen DR, zastupuje společnost i proti jedinému členu představenstva. Domnívám se proto, že pokud bude v SRO více jednatelů, bude stejně jednat za společnost člen DR a ne ostatní jednatelé společnosti.

Sporné může však být i to, kdo určí člena DR SRO oprávněného k zastupování společnosti dle § 131 odst. 6 ObZ. Dle názoru I. Štenglové „*Nestanoví-li způsob jeho výběru společenská smlouva, zakladatelská listina či stanovy, bude o tom muset rozhodnout sama dozorčí rada, popřípadě společníci.*“³¹⁶ T. Dvořák souhlasí jen, co se týče rozhodnutí samotné DR.³¹⁷ I. Rada se přiklání k názoru T. Dvořáka, že v daném případě rozhodne právě DR, a to vzhledem k § 199 odst. 2 ObZ. Osobně se domnívám, že v případě určení člena k zastupování v DR SRO je skutečně možné užít analogicky § 199 odst. 2 ObZ, a tedy že onoho člena určí sama DR.

Co se týče § 199 odst. 2 ObZ,³¹⁸ platí pouze pro DR AS. V průběhu existence AS se může stát, že se společnost dostane do sporu s nějakým členem svého představenstva. *Zákonodárce tak svěřil oprávnění k jejímu zastupování členovi DR, kterého sama DR určí, neboť DR jako taková není jednatelským orgánem společnosti. Dle I. Štenglové z takového ustanovení vyplývá, že členové představenstva by tudíž v řízení před soudy či jinými správními orgány nemohli činit žádné úkony.*³¹⁹ T. Dvořák k tomu dodává: „*Určený člen dozorčí rady tu pak jedná jako určený zástupce společnosti... je přitom povinností dozorčí rady určit ze svých řad osobu k zastupování zájmů společnosti.*“³²⁰

Otázkou je, jaké následky by mělo, pokud by DR i přes to svého člena k zastupování společnosti neurčila. Odpověď dává § 29 odst. 2 o. s. ř.³²¹ a společnosti bude soudem jmenován opatrovník.

---

³¹⁵ § 131 odst. 6 věta první ObZ

³¹⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 423.

³¹⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právníké osoby*. 2. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2005, s. 318.

³¹⁸ § 199 odst. 2 Obz: „*Dozorčí rada určí svého člena, který zastupuje společnost v řízení před soudy a jinými orgány proti členu představenstva.*“

³¹⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 738.

³²⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 535.

³²¹ § 29 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (v práci dále jen o. s. ř.) mimo jiné uvádí, že opatrovníka ustanoví předseda senátu právnické osobě, která jako účastník řízení nemůže před soudem vystupovat proto, že tu není osoba oprávněná za ni jednat ... je-li tu nebezpečí z prodlení.

3.1.4.2 Žaloba na neplatnost usnesení valné hromady

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, odkazuje § 183 odst. 1 ObZ na § 131 odst. 1 ObZ, dle kterého má každý člen DR právo domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady u soudu, pokud je v rozporu s právními předpisy, společenskou smlouvou, zakladatelskou listinou nebo stanovami. Zákonodárce zde zakotvil i lhůty, do kdy se lze neplatnosti domáhat, a to i při rozhodnutí mimo valnou hromadu SRO.³²²

I. Rada poukázal na otázku, „...*zda musí postavení navrhovatele (v našem případě tedy členství v DR) trvat po celou dobu řízení, či zda postačí, aby bylo toto postavení dáno jen v době podání žaloby.*“³²³ ObZ sice odpověď nedává, avšak nakonec ji dala judikatura a dle rozhodnutí Nejvyššího soudu³²⁴ musí být oprávněná osoba aktivně legitimovaná po celou dobu řízení, pokud ovšem i po ztrátě postavení ve společnosti na ni může rozhodnutí valné hromady dopadat, aktivní legitimace jí náleží i tak.³²⁵

K důvodům neplatnosti usnesení valné hromady je třeba uvést rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 1996, ve kterém k důvodům vyslovení neplatnosti dle § 131 odst. 1 ObZ uvedl také „... *případy, kdy usnesení není v souladu s předpisy upravujícími způsob svolávání valné hromady.*“³²⁶ Tedy i v tomto případě může člen DR požádat do 3 měsíců o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. Dále pak dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005 judikoval, že pokud DR rozhodne v přenesené působnosti valné hromady, lze toto rozhodnutí návrhem dle § 183 a § 131 ObZ napadnout.³²⁷ Tedy podle R. Kříže „...*je pak možno podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení dozorčí rady obdobně jako v případě usnesení valné hromady.*“³²⁸

Naopak v usnesení ze dne 31. 1. 2006 judikoval, že pokud DR nedostatečně přezkoumá zprávu o vztazích mezi propojenými osobami, tak to „... *nemůže být důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o schválení roční účetní závěrky a rozdělení zisku.*“³²⁹

---

³²² § 131 odst. 1 ObZ: „*Každý společník, jednatel, likvidátor, insolvenční správce (d) nebo člen dozorčí rady se může domáhat, aby soud vyslovil neplatnost usnesení valné hromady, pokud je v rozporu s právními předpisy, společenskou smlouvou, zakladatelskou listinou nebo stanovami. Není-li toto právo uplatněno do tří měsíců ode dne konání valné hromady nebo, nebyla-li řádně svolána, ode dne, kdy se mohl dovědět o konání valné hromady, nejdéle však do jednoho roku od konání valné hromady, zaniká. Jestliže bylo usnesení přijato postupem podle § 127 odst. 7, lze toto právo uplatnit do tří měsíců ode dne, kdy společnost oznámila společníkovi přijetí usnesení, nejdéle však do jednoho roku od přijetí usnesení.*“

³²³ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 146.

³²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 11/2002

³²⁵ V Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 371/2005, se Nejvyšší soud vyslovil i pro možnost podání žaloby člena DR, jenž přestal být členem DR již před podáním žaloby.

³²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. ledna 1996, sp. zn. Odon 23/1995

³²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004

³²⁸ KŘÍŽ, Radim. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akcionářské společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 493.

³²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 601/2004

3.2 Rozhodování a hlasování

Pro rozhodování DR se uplatní především ustanovení ve společenské smlouvě a stanovách³³⁰ upravené danou společností.³³¹ Pokud taková úprava není, použije se obecně § 66 odst. 4 ObZ, který je aplikovatelný na DR SRO, vzhledem k tomu, že ObZ pro ni neobsahuje zvláštní úpravu. Naopak pro DR AS takovou úpravu obsahuje, a to v § 201 odst. 3 ObZ, který pro rozhodování DR vyžaduje souhlas většiny hlasů všech jejích členů. Ve stanovách však může AS určit i počet vyšší, ne však nižší, to by odporovalo ustanovení zákona. Aby byla tedy DR schopna se usnášet, vyžaduje se také přítomnost většiny všech členů DR na jednání.³³²

Dle názoru I. Rady se tak neužije pro DR AS ustanovení § 66 odst. 4 ObZ první věty, jelikož ta uvádí, že k přijetí usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných členů orgánu společnosti, pokud zákon, společenská smlouva nebo stanovy nestanoví jinak. S tímto názorem se ztotožňuji, jelikož § 66 ObZ je obecné ustanovení k § 201 ObZ. Je tedy nutné přednostně použít § 201 ObZ, pokud se od § 66 ObZ odchyluje.

Dle I. Štenglové,³³³ K. Eliáše³³⁴ a I. Rady³³⁵ se však zbytek ustanovení § 66 odst. 4 uplatní i pro DR AS. Tedy v případě rovnosti hlasů při rozhodování v DR je rozhodující hlas předsedajícího. A v obou případech může také společenská smlouva nebo stanovy společnosti se souhlasem všech členů DR stanovit možnost písemného hlasování nebo hlasování mimo DR prostřednictvím prostředků sdělovací techniky. Členové DR, kteří by tak mimo DR hlasovali, by se dle ObZ považovali za přítomné. J. Pokorná vidí účelnost tohoto ustanovení především u zástupců zahraničních investorů, kteří by jinak museli vynaložit značné prostředky na dopravu do místa konání zasedání DR.³³⁶

Vzhledem k speciálnímu § 201 odst. 3 ObZ, který rozhodně speciálně neupravuje všechna ustanovení v § 66 odst. 4 ObZ uvedená, se shodně s výše uvedenými autory domnívám, že je třeba užít i obecný § 66 odst. 4 v části, která speciálně v § 201 ObZ upravena není.

---

³³⁰ V § 173 odst. 1, písm. g) ObZ zákonodárce mimo jiné stanovil, že stanovy AS musí obsahovat způsob rozhodování DR.

³³¹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 336.

³³² POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 970.

³³³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář.* 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 689.

³³⁴ K. Eliáš sice v této souvislosti hovoří o užití § 66 odst. 3 ObZ, domnívám se však, že myslí § 66 odst. 4 ObZ hovořící o rozhodování orgánů obchodních společností (ELIÁŠ: *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva.* 6. vydání..., s. 319.).

³³⁵ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností.* 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 117.

³³⁶ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 337.

Podrobnosti o rozhodování DR AS jsou dle § 173 odst. 1, písm. g) ObZ určeny ve stanovách společnosti a lze je zakotvit i v jednacím řádu DR, a to především četnost jejich zasedání, způsob svolávání nebo pravidla o protokolarizaci.³³⁷

Podle § 201 odst. 3 ObZ má každý člen DR, tedy volený valnou hromadou i volený zaměstnanci společnosti, při hlasování jeden hlas. Z každého zasedání DR AS se pořizuje zápis, a ObZ stanovuje i jeho náležitosti v § 195 odst. 2 ObZ, který se v tomto případě použije obdobně. Zápis musí navíc podepsat předseda DR, o čemž je pojednáno v kapitole 3.3.1. Dle názoru T. Dvořáka musí předseda zápis podepsat, i pokud bude zasedání nepřítomen.³³⁸ Což se samozřejmě shoduje s ustanovením zákona, že zápis jím musí být podepsán. Účelem by však dle mého názoru mělo být, aby předseda DR svým podpisem potvrdil správnost zápisu,³³⁹ což může svým dodatečným podpisem z důvodu své nepřítomnosti na zasedání stvrdit jen stěží.³⁴⁰ Ovšem jaký je skutečný účel toho ustanovení, se dá je těžko dovozovat, jelikož důvodová zpráva o tomto mlčí. Nutno ovšem dodat, že ZOK obsahuje v tomto ohledu změnu a uvádí, že zápis má být napříště podepisován předsedajícím, nikoli tedy předsedou DR (§ 450 odst. 1 ZOK). To dle mého názoru koresponduje s mou výše uvedenou domněnkou.

Zápis musí navíc obsahovat dle I. Štenglové jmenovitý seznam těch členů DR, kteří hlasovali proti usnesení, nebo se hlasování zdrželi.³⁴¹ T. Dvořák k nim připojuje i členy, kteří na zasedání DR vůbec přítomni nebyli.³⁴² Důvodem je, že osoby v zápise ze zasedání neuvedené se počítají za hlasující pro přijetí usnesení. Což je důležité pro možnou odpovědnost za škodu z důvodu porušení povinnosti při výkonu funkce člena DR. J. Hejda v této souvislosti však upozornil na zvýhodnění členů DR volených zaměstnanci, neboť člen DR volený valnou hromadou musí o uvedení svého odchylného stanoviska při hlasování požádat, ale u členů DR volených zaměstnanci se musí jejich odchylné stanovisko poznamenat vždy.³⁴³ Domnívám se, že J. Hejda má zde nepochybně pravdu, důvodová zpráva k zákonu č. 370/2000 Sb. ale jasně stanovuje: „*V návaznosti na povinnost podle odstavce 2³⁴⁴ se výslovně zakotvuje, že odchylný názor členů*

³³⁷ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 970.

³³⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 537.

³³⁹ Což míní i K. Eliáš (ELIÁŠ: *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání..., s. 319.)

³⁴⁰ Stejně míní i R. Kříž a dodává, zda by zápis „... neměl podepsat spíše předsedající zasedání dozorčí rady.“ (KŘÍŽ: *Akcionářská společnost*. 6. vydání..., s. 508)

³⁴¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 689.

³⁴² DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 537.

³⁴³ HEJDA, Jan. *Evropská společnost - I. Právní rádce*, 2005, č. 9, s. 15.

³⁴⁴ § 201 odst. 2 ObZ: „*Rozdílný názor členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci společnosti se sdělí valné hromadě spolu se závěry ostatních členů dozorčí rady.*“

dozorčí rady zvolených zaměstnanci musí být vždy uveden v zápise z dozorčí rady, a to i v případě, že o to osoby zvolené zaměstnanci nepožádají.³⁴⁵

	SRO	AS
Aplikace ustanovení ObZ na rozhodování ve společnosti	Způsob rozhodování prioritně určuje společenská smlouva, subsidiárně pak § 66 odst. 4 ObZ.	Způsob rozhodování prioritně určují stanovy, je však třeba řídit se § 201 odst. 3 ObZ a subsidiárně se uplatní i § 66 odst. 4 ObZ.
Usnášeníschopnost DR	§ 66 odst. 4 Pokud je přítomna většina všech členů DR, neurčuje-li zákon, společenská smlouva nebo stanovy jinak.	§ 66 odst. 4 Přítomna většina všech členů DR.
Přijetí usnesení DR	§ 66 odst. 4 Většinou přítomných členů DR, neurčuje-li zákon, společenská smlouva nebo stanovy jinak.	§ 201 odst. 3 Většina všech členů DR.
Rovnost hlasů	§ 66 odst. 4 Při rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedajícího.	§ 66 odst. 4 Při rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedajícího.
Písemné hlasování a hlasování mimo DR	§ 66 odst. 4 Společenská smlouva může připustit písemné hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání orgánu, pokud s tím souhlasí všichni členové orgánu. Hlasující se pak považují za přítomné.	§ 66 odst. 4 Stanovy mohou připustit písemné hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání orgánu, pokud s tím souhlasí všichni členové orgánu. Hlasující se pak považují za přítomné.

3.3 Složení DR

U AS i SRO ObZ uvádí, že jejich DR musí mít minimálně 3 členy, proto jde v obou případech o orgán kolektivní povahy. Ani u jedné společnosti však není stanovený maximální počet členů, což však lze nalézt v právní úpravě jiných evropských států.³⁴⁶

U SRO zákon pouze uvádí, že DR musí mít alespoň 3 členy (§ 139 odst. 3 ObZ). V tomto případě může zakladatelská smlouva nebo společenská smlouva určit, kolik členů bude DR v konečném výsledku mít. Pokud však tuto problematiku neupraví ani jeden z výše uvedených dokumentů výslovně, bude dle I. Štenglové počet DR stejný jako jejich prvních členů.³⁴⁷ Stejně míní také J. Dědič.³⁴⁸

U AS tuto materii upravuje § 200 odst. 1 ObZ. V této společnosti musí být konkrétní počet členů DR určen ve stanovách,³⁴⁹ ty mohou také stanovit vyšší počet členů DR, které budou volit zaměstnanci společnosti. Zákon totiž stanovuje počet na $\frac{1}{3}$ členů, stanovy ho však mohou zvýšit na $\frac{1}{2}$.

Na rozdíl od úpravy DR v SRO zákonodárce u DR AS zakotvil, že počet jejich členů musí být dělitelný třemi, v případě, že by stanovy určily jejich vyšší počet (než je zákonem

³⁴⁵ *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 370/2000 Sb.* [online]. psp.cz, 1999 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

³⁴⁶ Rakouské, německé (RADA: *Dozorčí rada...*, s. 28.)

³⁴⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 475.

³⁴⁸ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl. § 93 - § 175*. Praha: Polygon, 2002, s. 1219.

³⁴⁹ Dle § 173 odst. 1, písm. g) ObZ, který uvádí, že stanovy musí obsahovat určitý počet členů DR.

stanovené minimum 3 členů DR). Důvod tohoto ustanovení vidí I. Rada ve skutečnosti, že $\frac{1}{3}$ členů DR je volena zaměstnanci.³⁵⁰

J. Pokorná³⁵¹ a K. Eliáš zastávají stejný názor jako I. Rada, a K. Eliáš dodává, že „*Jde však o jednu ze zákonodárkových nedomyšleností, která vznikla jako dobrý příznak úsluví, že právníci neumějí počítat.*“³⁵² Upozorňuje na to, že v ObZ není nic o dělitelnosti beze zbytku a že třemi jsou dělitelná i čísla jako 5 nebo 8. Pokud by šlo skutečně o dělitelnost beze zbytku, tak při stanovení počtu členů DR na 5 by 3 členy mohla volit valná hromada a 2 členy zástupci zaměstnanců a smysl daného ustanovení by zůstal zachován. I. Rada by místo dělitelnosti třemi doporučil zakotvení lichého počtu členů DR, z důvodu nevyvstání možnosti patové situace.³⁵³ Dle mého názoru zde však nemůže jít o řešení patové situace dělitelností třemi, neboť právě číslo 5 není dělitelné třemi beze zbytku, a přitom by zde patová možnost vzniknout nemohla.

I. Rada navíc míní, že i sudý počet členů DR by byl dle § 66 odst. 4 ObZ³⁵⁴ možný, neboť při rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedajícího.³⁵⁵

T. Dvořák vidí smysl ustanovení o dělitelnosti třemi v tom, aby šlo „...snadno zjistit, kolik členů dozorčí rady má být voleno zaměstnanci.“³⁵⁶ Dle jeho názoru však toto zakotvení v ObZ „...stejně nic neřeší, neboť každé číslo je dělitelné třemi, ovšem jen některá jsou dělitelná třemi beze zbytku.“³⁵⁷ Jako příklad usnadnění výpočtu uvádí číslo 7, které pokud bychom dělili se zbytkem, ObZ vyhovuje. 7 děleno 3 jsou 2 (se zbytkem) a počet členů DR volených zaměstnanci by tak měl být 2. Jenomže počet členů volených zaměstnanci musí být alespoň $\frac{1}{3}$, a $\frac{1}{3}$ ze 7 jsou 2,33. Pokud by zaměstnanci v DR měli pouze 2 křesla, a ne 2,33 křesel, tak by se zredukovalo jejich zákonem stanovené právo.³⁵⁸

S ohledem na důvodovou ZOK se domnívám, že ustanovení o dělitelnosti třemi má odůvodnění skutečně jen v možnosti zapojení zaměstnanců. Nový ZOK totiž zachovává dělitelnost třemi jen u těch společností, kde je povinná participace zaměstnanců. Důvodová zpráva také uvádí, že „*Není nutné do zákonné úpravy vkládat dodatek, že dělitelnost je nutná beze zbytku –*

³⁵⁰ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 28.

³⁵¹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 965.

³⁵² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 315.

³⁵³ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 28.

³⁵⁴ § 66 odst. 4 ObZ: „*Neurčí-li zákon, stanovy nebo společenská smlouva jinak, mohou se statutární a jiné orgány usnášet, jen je-li přítomna nadpoloviční většina jejich členů, a ke usnesení je zapotřebí souhlasu většiny přítomných členů. Při rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedajícího. Stanovy či společenská smlouva mohou připustit i písemné hlasování nebo hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání orgánu, pokud s tím souhlasí všichni členové orgánu. Hlasující se pak považují za přítomné.*“

³⁵⁵ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 28.

³⁵⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 536.

³⁵⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 536.

³⁵⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 536.

arg. je samozřejmost takového požadavku – dělit osoby se zbytkem v právu možné není.³⁵⁹ Tím dává odpověď na otázku, zda současný ObZ míní dělitelností třemi možnost dělit se zbytkem nebo beze zbytku.

	Počet členů DR	Dělitelnost	Konkrétní počet upraví	ObZ
SRO	alespoň 3	-----	může ZI, SS	§ 139 odst. 3
AS	nejméně 3	třemi	musí ST	§ 200 odst. 1

ZI = zakladatelská listina

SS = společenská smlouva

ST = stanovy

3.3.1 Předseda DR

Co se týče předsedy DR u SRO, nestanovuje ObZ žádnou úpravu, pokud by tedy chtěla SRO tuto funkci zřídít, popřípadě i funkci místopředsedy, je nutné zakotvit ji do společenské smlouvy.³⁶⁰

U AS najdeme pouze v § 201 odst. 3 ObZ větu, že „O zasedání dozorčí rady se pořizuje zápis podepsaný jejím předsedou.“ Z toho lze tedy vyvodit, že DR musí mít jako kolektivní orgán svého předsedu, který podepisuje zápisy z DR.³⁶¹

Vyvstává zde otázka, kdo předsedu DR volí a kdo se jím může stát. J. Pokorná totiž poukazuje na to, že na rozdíl od předsedy představenstva AS ObZ neurčuje, že předsedu DR volí sami členové DR.³⁶² T. Dvořák analogií s § 194 odst. 3 ObZ³⁶³ vyvozuje, že předsedu volí ze svých řad sami členové DR, pokud ovšem ve stanovách není úprava volby svěřena valné hromadě.³⁶⁴ Stejně míní i R. Kříž³⁶⁵ a I. Rada.³⁶⁶ Posledně zmiňovaný dodává, jestliže je předseda volen DR, může ho zase jen DR odvolat. Pokud by ho odvolala valná hromada, bylo by dle něj odvolání neplatné.³⁶⁷ Osobně se domnívám, že ač zákon přímo neuvádí, že předseda DR je volen přímo členy DR, z jiných ustanovení zákona, vztahujících se k představenstvu AS³⁶⁸ nebo KK³⁶⁹ v družstvu, lze analogicky dovodit, že předsedu DR volí členové DR ze svého středu. Tuto

³⁵⁹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

³⁶⁰ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 117.

³⁶¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 116 - 117.

³⁶² POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 970.

³⁶³ Toto ustanovení stanovuje, že členové představenstva AS volí svého předsedu.

³⁶⁴ DVORÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 536.

³⁶⁵ KRÍŽ, Radim. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akcionářská společnost*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 504 - 505.

³⁶⁶ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 116.

³⁶⁷ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 117.

³⁶⁸ § 194 odst. 3 ObZ: „Členové představenstva volí svého předsedu.“

³⁶⁹ § 244 odst. 5 ObZ: „Kontrolní komise volí ze svých členů předsedu, popřípadě místopředsedu, pokud stanovy neurčují, že jsou voleni členskou sbůží.“

domněnku navíc potvrzuje ZOK a jasně stanovuje, že DR sama volí a odvolává svého předsedu (§ 448 odst. 3 ZOK).

Co se týče otázky, kdo může být předsedou DR, odpověď dala našťestí judikatura Nejvyššího soudu, a může jím být tedy jen člen DR.³⁷⁰

K otázce místopředsedy T. Dvořák uvádí, že lze zvolit i místopředsedu DR či více místopředsedů. I. Rada ale doplňuje, že je nutné zakotvit tuto funkci ve společenské smlouvě nebo ve stanovách společnosti, což mi připadá logické, neboť ObZ zde mlčí, a je tedy na společnosti, aby funkci zřídila.

3.4 Způsobilost k členství v DR

Důvod, proč zákonodárce do ObZ zakotvil ustanovení pojednávající o způsobilosti k výkonu funkce, spatřuje T. Dvořák v zamezení možnosti, aby se členem orgánů právnických osob staly osoby nepovolané, právně či jinak nezpůsobilé,³⁷¹ přičemž ale odborné znalosti zákon výslovně nepožaduje, což by se dle mého názoru mělo de lege ferenda zvážit (blíže kapitola 10.5.1).

Podmínky, které musí člen DR kapitálových společností splňovat, aby se mohl stát jejím členem, jsou upraveny v § 194 odst. 7 ObZ,³⁷² na které odkazuje u SRO § 138 odst. 2 ObZ a § 200 odst. 3 ObZ u AS. U obou odkazů zákon uvádí „obdobné užití“ ustanovení 194 odst. 7 ObZ, které upravuje podmínky pro výkon funkce člena představenstva AS.

Zákon tedy u obou společností požaduje pro členství v DR věk 18 let, plnou způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, absenci překážek provozování živnosti, a navíc členem může být dle zákona pouze fyzická osoba. I. Rada si ve své publikaci klade otázku, zda je podmínka dosažení věku 18 let vůbec nutná s ohledem na podmínku plné způsobilosti k právním úkonům.³⁷³ Osobně se domnívám, že nutná je, jelikož zákon zde podmínkou dosažením 18 let věku dle mého míní přesně tento časový okamžik. Fyzická osoba v tomto věku nabývá plné způsobilosti k právním úkonům, plné způsobilosti však může nabýt i před 18 rokem, a to

³⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. 35 Odo 755/2005

³⁷¹ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 140.

³⁷² § 194 odst. 7 ObZ: „Členem představenstva může být pouze fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, která je plně způsobilá k právním úkonům, která je bezúhonná ve smyslu zákona o živnostenském podnikání a u níž nenastala skutečnost, jež je překážkou provozování živnosti podle zákona o živnostenském podnikání. Osoba, která uvedené podmínky nespĺňuje nebo na jejíž straně je dána překážka výkonu funkce, se členem představenstva nestane, i když o tom rozhodl příslušný orgán. Přestane-li člen představenstva splňovat podmínky stanovené pro výkon funkce tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, jeho funkce tím zaniká, nestanoví-li tento zákon jinak. Tím nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře.“

³⁷³ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 23.

uzavřením sňatku.³⁷⁴ Dle mého názoru tak chtěl zákonodárce vyloučit, aby se do orgánů právnických osoby nemohla dostat fyzická osoba mladší 18 let.

Co se týče bezúhonnosti, tu definuje negativním způsobem zvláštní zákon o živnostenském podnikání č. 455/1991 Sb. (v práci dále jen ŽZ) v § 6 odst. 2,^{375,376} a totéž se týká i překážek provozování živnosti, které jsou uvedeny v § 8 v tomtéž zákoně.

Ač zákon výslovně uvádí, že členem DR mohou být pouze osoby fyzické, existuje dle názorů určitých autorů jistá výjimka v § 194 odst. 2 ObZ. Ten totiž umožňuje, aby za určitých podmínek jmenoval chybějícího člena DR soud, a pak touto osobou nemusí být pouze osoba fyzická, ale též právnická, o čemž pojednává kapitola 3.5.4.

Je ovšem nutné rozlišovat mezi podmínkami pro výkon funkce – které daná osoba musí splňovat, aby se členem DR stala a překážkami pro výkon funkce, které naopak splňovat nesmí. Překážky výkonu funkce upravuje ObZ v § 381,³⁷⁷ jehož účelem je, aby se na řízení či kontrole právnické osoby podnikatele nepodílely v určité době osoby, které se podílely na úpadku jiné právnické osoby.³⁷⁸ Tato překážka však odpadá, pokud osoba byla zvolena nebo jmenována do funkce se souhlasem $\frac{2}{3}$ hlasů společníků přítomných na valné hromadě (tedy prostou většinou) nebo $\frac{2}{3}$ všech členů DR nebo oprávněných zaměstnanců společnosti (kvalifikovanou většinou), jde-li o člena DR voleného zaměstnanci, a zároveň, pokud byl příslušný orgán na překážku upozorněn.³⁷⁹

Pokud nastane překážka dle § 381 ObZ a daná osoba je již členem DR, musí člena DR valná hromada nebo zaměstnanci společnosti odvolat nebo potvrdit ve funkci, a to stejným poměrem hlasů, jako je uvedeno výše. V opačném případě by po 3 měsících po vzniku překážky dle § 381 výkon funkce člena DR zanikl.

Zde je třeba zmínit, že J. Dědič vztahuje § 381 také na nepřímou volbu zaměstnanců do DR, prostřednictvím jejich volitelů. Dle jeho názoru tak může překážka dle § 381 odpadnout, když se pro volbu vysloví $\frac{2}{3}$ všech volitelů.³⁸⁰ Stejný názor zastává i I. Rada.³⁸¹

³⁷⁴ Dle § 13 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, může uzavřít sňatek osoba starší 16 let, tedy nezletilý. Lze tak učinit pouze výjimečně, v souladu se společenským účelem manželství a na základě povolení soudu. Bez takového povolení by bylo manželství neplatné a soud by jeho neplatnost vyslovil i bez návrhu.

³⁷⁵ ELIÁŠ, Karel, ŠVESTKA, Jiří. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. BECK, 2006, s. 83 - 84.

³⁷⁶ § 6 odst. 2 ŽZ: „Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který oblaňuje, pokud se na ni nebledí, jako by nebyla odsouzena.“

³⁷⁷ § 381 odst. 1 ObZ: „Statutárním orgánem, členem statutárního nebo jiného orgánu právnické osoby, která je podnikatelem, nemůže být ten, kdo vykonával kteroukoli ze srovnatelných funkcí v právnické osobě, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs. Totéž platí, byl-li insolvenční návrh podaný proti takové právnické osobě zamítnut pro nedostatek majetku.“

³⁷⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 154.

³⁷⁹ § 381 odst. 5 ObZ

³⁸⁰ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2481.

Domnívám se, že oba výše uvedení autoři mají pravdu, neboť § 38l odst. 5 ObZ³⁸² hovoří o odpadnutí překážky, pokud osoba, u které se překážka vyskytuje, byla zvolena $\frac{2}{3}$ oprávněných zaměstnanců společnosti. Zákon zde tedy počítá s tím, že členy DR volí zaměstnanci společnosti, nepočítá ale s možností volby nepřímé, a to prostřednictvím volitelů. Dle mého názoru zde zákonodárce volitele opomenul, protože oni mohou stejně jako zaměstnanci zvolit členy DR. Proto by se ustanovení § 38l odst. 5 ObZ mělo užít i na nepřímou volbu členů DR AS.

Osoba, která podmínky pro výkon funkce nesplňuje, nebo u které je dána některá z překážek provozování živnosti se samozřejmě členem DR nestane. Pokud by i přesto příslušný orgán společnosti o volbě rozhodl³⁸³ – v našem případě tedy valná hromada, pak by bylo rozhodnutí shodně dle I. Štenglové³⁸⁴ i I. Rady³⁸⁵ nicotné, a tedy nemělo by ani žádné právní účinky. I. Štenglová dodává „*Proto není třeba se domáhat prohlášení takového usnesení valné hromady za neplatné, neboť o tom, že jeho účinky nenastaly, může soud kdykoli rozhodnout jako o předběžné otázce...*“³⁸⁶

Naopak K. Eliáš místo termínu „nicotný“ hovoří o volbě zdánlivé, a tedy „... *hledí se na ni, jako by nenastala...*“ Svůj názor odůvodňuje tím, že výrazy jako „nicotný“ nebo „nicotnost“ „...*často užívané v obchodních souvislostech nejsou vhodné, jde o otrocký překlad německých slov nichtig a Nichtigkeit.*“³⁸⁷

Zde je nutné uvést, že u výše uvedených autorů jde pouze o jiný název pro tutéž skutečnost. Pokud je právní úkon nicotný, tedy zdánlivý, nevyvolává žádné právní účinky a hledí se na něj, jako by neexistoval, nikdy totiž nevznikl.³⁸⁸ Lze tedy dle mého mínění shrnout, že volba člena DR, u kterého trvá překážka provozování živnosti nebo nesplňuje podmínky pro výkon funkce dle ObZ, je nicotná, neboli zdánlivá, a hledí se na ni, jako by nikdy učiněna nebyla.

ObZ však upravuje ještě další překážky, pro které se určitá osoba členem DR stát nemůže, a to z důvodu konfliktu zájmů. Tyto překážky najdeme v § 139 odst. 2 ObZ pro SRO a v § 200 odst. 4 ObZ pro AS. Podle prvního paragrafu nemůže být členem DR jednatel společnosti. Pokud by se tak stalo, jednatel by se dle I. Rady i J. Pokorné³⁸⁹ členem nestal a

---

³⁸¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 25.

³⁸² § 38 odst. 5, písm. a) ObZ: „*Překážka podle odstavce 1 odpadá, pokud byla osoba, na jejíž straně se vyskytuje, zvolena nebo jmenována do funkce se souhlasem ... dvou třetin ... oprávněných zaměstnanců společnosti, jde-li o člena dozorčí rady voleného zaměstnanci...*“

³⁸³ J. Pokorná upozorňuje, že na rozdíl od překážek výkonu funkce v § 38l ObZ zde není možné absenci podmínek výkonu funkce překonat rozhodnutím valné hromady nebo DR (POKORNÁ: *Obchodní zákoník: komentář- I. díl...*, s. 949).

³⁸⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 671.

³⁸⁵ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 25.

³⁸⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 722.

³⁸⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 303.

³⁸⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník: Velký akademický komentář- 1. díl*. Praha: Linde Praha, 2008, s. 248.

³⁸⁹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVÁŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 967.

usnesení o volbě by bylo nicotné.³⁹⁰ K. Eliáš upozorňuje na to, že ač ObZ uvádí neslučitelnost funkcí pouze pro jednatele SRO „*Argumentací a maiori ad minus lze dovodit rovněž neslučitelnost funkce člena dozorčí rady a likvidátora...*“ Zároveň dodává, že zákon nezakazuje, aby člen DR byl zároveň prokuristou společnosti. „*Přesto by šlo o krajně nežádoucí kumulaci funkcí... ale také by obrozovala postavení jednatelů...*“³⁹¹

Shodně o neslučitelnosti funkce člena DR s funkcí likvidátora míní I. Rada,³⁹² avšak v souvislosti s inkompatibilitou členů DR v AS, jelikož likvidátora uvádí mezi osobami jednajícími jménem společnosti.³⁹³ Podle § 200 odst. 4 ObZ nesmí být člen DR zároveň členem představenstva, prokuristou nebo osobou oprávněnou podle zápisu v obchodním rejstříku jednat jménem společnosti. V tomto případě by následkem dle mínění I. Rady nebyla nicotnost, ale zánik původní funkce nebo právního vztahu ke společnosti. Úprava v ObZ je tak dle jeho názoru přesně opačná.³⁹⁴ Stejně soudí J. Dědič a míní, že „...*jeho funkce člena dozorčí rady tímto okamžikem zanikne.*“³⁹⁵ Pokud by byla situace opačná, tedy osoba v § 200 odst. 4 ObZ by byla zvolena valnou hromadou či zaměstnanci společnosti do DR, uvádí J. Dědič, že „...*by se členem dozorčí rady nestala, neboť její volba by byla nicotná.*“³⁹⁶

ObZ	Nelze:	Následek:
SRO § 139 odst. 2	DR ←----- jednatel v	jednatel se nestane členem DR usnesení o volbě je nicotné
AS § 200 odst. 4	člen DR v -----→ v představenstvu prokuristou osobou oprávněnou jednat	původní funkce/vztah zaniká
	členem DR ←----- člen představenstva prokurista osoba oprávněná jednat	uvedená osoba se nestane členem DR usnesení o volbě je nicotné

Lze tedy učinit závěr, že ObZ upravuje neslučitelnost funkcí u člena DR SRO a AS přesně opačným způsobem, následky takového porušení však nestanovuje. Odpověď dala až literatura a shoduje se na stejném následku, pokud jde o člena statutárního orgánu společnosti (dále pak prokuristu a osobu oprávněnou jednat u AS), který je zvolen členem DR (usnesení o volbě je nicotné). Jaký by však byl následek pro situaci přesně opačnou, tedy člen DR by byl zvolen členem statutárního orgánu společnosti, popřípadě prokuristou nebo osobou oprávněnou za společnost jednat? J. Dědič u AS uvádí jako následek zánik původní funkce,³⁹⁷ a proto se

³⁹⁰ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 26.

³⁹¹ ELIÁŠ, Karel, DVORÁK, Tomáš a kol. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, 2006, s. 324.

³⁹² RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 26.

³⁹³ Stejně jako insolvenčního správce nebo vedoucího organizační složky.

³⁹⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 26.

³⁹⁵ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2478.

³⁹⁶ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2478.

³⁹⁷ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2478.

domnívám, že by stejný závěr měl být učiněn také u té samé situace v případě, pokud bude člen DR zvolen jednatelem společnosti. Nevidím totiž důvod, proč by měl být následek u úpravy SRO a AS odlišný.

Na závěr bych se zde ráda zmínila o novele ObZ č. 351/2011 Sb., kterou byl do ObZ s účinností od 1. 1. 2012 vložen nový paragraf 66d. Díky němu je totiž nově v obchodním právu možný souběh funkcí, tedy aby jedna osoba vykonávala dvě funkce - pracovní a obchodněprávní. Vzhledem k tématu mé práce zde nebudu rozebírat legislativní a historický proces doprovázející zakotvení § 66d do ObZ. Spíše bych chtěla poukázat na problém, který by v souvislosti s ním mohl v praxi nastat. První odstavec výše uvedeného paragrafu totiž uvádí, že statutární orgán může jinou osobu pověřit obchodním vedením společnosti. Touto jinou osobu může být i zaměstnanec společnosti a vykonávat obchodní vedení v pracovněprávním vztahu dle ZP, přičemž daný zaměstnanec může být zároveň členem statutárního orgánu společnosti nebo jeho členem (tedy jedna osoba vykonává dvě funkce). Pokud by tedy například představenstvo AS pověřilo obchodním vedením zaměstnance své AS, ten by poté vykonával obchodní vedení společnosti a mohl by být i členem představenstva. Zákon ovšem neřeší situaci, pokud by představenstvo pověřilo obchodním vedením zaměstnance, který je zároveň členem DR. Je třeba mít zde na paměti, že mezi členy statutárního a kontrolního orgánu platí neslučitelnost funkcí. Domnívám se proto, že § 66d ObZ je v tomto ohledu nepřesný, a představenstvo v AS (nebo jednatel či jednatele v SRO) nemůže pověřit obchodním vedením společnosti zaměstnance společnosti, který je současně členem v DR. Onen zaměstnanec sice nemusí být členem statutárního orgánu společnosti, ale již samotné pověření obchodním vedením soustředěné dohromady s kontrolou v rukách jedné osoby se mi jeví jako krajně porušující zásadu inkompatibility.

3.5 Vznik členství v DR

Co se týče ustavení členů DR do funkce, poukazuje I. Rada³⁹⁸ na terminologickou nejednotnost obsaženou v ObZ. U AS § 200 odst. 1 ObZ hovoří o volbě členů DR valnou hromadou nebo zaměstnanci společnosti, u SRO § 139 odst. 1 uvádí sice volbu členů DR valnou hromadou, avšak v § 125 odst. 1, písm. g) ObZ si odporuje a uvádí, že do působnosti valné hromady SRO patří jmenování, odvolávání a odměňování členů DR. I. Rada ale míní „*Ve skutečnosti se však funkce člena DR zakládá volbou.*“³⁹⁹ Zde souhlasím s I. Radou, neboť ObZ

---

³⁹⁸ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 30.

³⁹⁹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 30.

hovoří na jiných místech o volbě orgánů společnosti,⁴⁰⁰ o volbě členů představenstva AS⁴⁰¹ a členů DR AS⁴⁰² a stejně o volbě členů KK,⁴⁰³ nevidím tedy důvod, aby u SRO šlo o jmenování členů DR, a nikoli také o volbu.

Určitou výjimku můžeme najít v § 194 odst. 2 ObZ, který hovoří o kooptaci člena DR, neboť zde dochází ke jmenování, a ne k volbě kooptovaného člena a totéž ustanovení dává i možnost soudu za určitých podmínek jmenovat členy DR. Jedná se tedy opět o volbu, a ne o jmenování.⁴⁰⁴

Je však třeba uvést, že v ZOK je již terminologie více sjednocena, neboť § 190 odst. 2, písm. c) i § 448 odst. 2 ZOK uvádí, že valná hromada obou společností volí a odvolává členy DR. Kooptace členů DR AS však zůstává nadále jmenováním (§ 454 odst. 1 ZOK).

3.5.1 První členové DR

Vzhledem k tomu, že ObZ se u AS zmiňuje o prvních členech DR v souvislosti s jejich funkčním obdobím, je nutné poukázat i na ustavení prvních členů DR, a to v případě SRO (první členové jsou jmenováni ve společenské smlouvě nebo zakladatelské listině⁴⁰⁵) a AS zakládané simultánně rozhodnutím zakladatelů společnosti a u AS založené sukcesivně volbou na ustavující valné hromadě společnosti.

T. Dvořák ale poukazuje na to, že vlastní funkce vzniká samozřejmě až dnem, když vznikne i sama společnost. Tedy až je zapsána do obchodního rejstříku,^{406,407} což uvádí sám § 62 odst. 1 ObZ.

3.5.2 Volba dalších členů valnou hromadou

Další členové DR jsou u SRO dle § 139 odst. 1 ObZ voleni valnou hromadou společnosti a stejně tak i u § 200 odst. 1 AS. Úprava AS ovšem umožňuje za splnění zákonných podmínek, aby část členů DR volili zaměstnanci společnosti, o čemž pojednává kapitola 3.5.3.

---

⁴⁰⁰ § 171 odst. 1, písm. c) ObZ

⁴⁰¹ § 187 odst. 1, písm. d) ObZ

⁴⁰² § 187 odst. 1, písm. e) ObZ

⁴⁰³ § 238 odst. 1 ObZ

⁴⁰⁴ R. Kříž v této souvislosti uvádí: „Výkon funkce člena v dozorčí radě vzniká volbou, neboť obchodní zákoník považuje jmenování, kdy o vzniku funkčního vztahu rozhoduje jediný akcionář nebo soud, za volbu.“ (KŘÍŽ: *Akciové společnosti*. 6. vydání..., s. 501)

⁴⁰⁵ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář II. díl. § 93 - § 175*. Praha: Polygon, 2002, s. 1218.

⁴⁰⁶ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 538.

⁴⁰⁷ K zápisu člena DR do obchodního rejstříku se váže otázka, co se stane, pokud soud daného člena do obchodního rejstříku odmítne zapsat. Zde existují dva výklady. Jeden uvádí, že pokud soud zamítne návrh na zápis člena DR do obchodního rejstříku, bude jeho volba či jmenování od počátku neplatná. K tomu se přiklání i T. Dvořák (DVORÁK: *Akciová společnost...*, s. 539) a I. Pelikánová (PELIKÁNOVÁ: *Komentář ke obchodnímu zákoníku-I. díl. 3. vydání. 2003...*, s. 287 – 288.). Druhý výklad míní, že zamítnutí zápisu má deklaratorní účinky, „... a tudíž že tato osoba členem dozorčí rady zůstává.“ (DVORÁK: *Akciová společnost...*, s. 539).

Tuto volbu musí příslušný orgán společnosti provést do 3 měsíců,⁴⁰⁸ jestliže člen DR zemřel, odstoupil z funkce, byl odvolán anebo jakkoli jinak skončilo jeho funkční období. Tímto členem může být dle § 194 odst. 7 ObZ pouze fyzická osoba, navrhnout ji může dle I. Rady jak osoba, která valnou hromadu svolala, tak společníci SRO či akcionáři AS.⁴⁰⁹

Pro volbu se musí na valné hromadě obou společností vyslovit prostá většina jejích členů, pokud tedy společenská smlouva nebo stanovy neurčují počet vyšší.

Samozřejmě je po zvolení dané osoby členem DR zapotřebí ještě souhlasu samotného zvoleného s volbou. I. Rada uvádí, že souhlas nemusí být formální, naopak, postačí i konkludentní (souhlas se zápisem zvolené osoby do obchodního rejstříku).⁴¹⁰

Volbou, kterou valná hromada učiní, se mezi zvoleným členem DR a společností zakládá vztah, který může být upraven smlouvou o výkonu funkce, nebo se bude přiměřeně řídit ustanoveními ObZ o mandátní smlouvě.

V poslední řadě je třeba zmínit se i o § 190 odst. 1 ObZ, kdy v případě jediného akcionáře jmenuje členy DR svým rozhodnutím tento jediný akcionář. Za těchto okolností se totiž nekoná valná hromada a její působnost vykonává jediný akcionář.

3.5.3 Volba členů DR zaměstnanci (codetermination)

Zapojení zaměstnanců do řízení společnosti je v ObZ upraveno obligatorně pouze v souvislosti s AS, a to za podmínek, že AS dosáhne určitého počtu zaměstnanců. Avšak i u SRO může vyplynout právo zaměstnanců na zapojení v DR z přijetí zvláštního Zákona o přeměnách. V jeho důsledku byl poté přijat zákon č. 126/2008 Sb. a zakotvil do ObZ § 137 odst. 2, 3 a 4 u DR SRO a § 244a u KK družstva. Oba paragrafy jsou obsahově totožné a reagují na implementaci desáté směrnice do našeho právního řádu. Jelikož se mi však jeví možnost zapojení zaměstnanců do záležitostí družstva mnohem více neobvyklá, než u obchodní společnosti, jako je SRO, a z důvodu neopakování se je o těchto paragrafech, které přinesl zákon č. 126/2008 Sb., pojednáno v kapitole 5.2.8 týkající se družstva, a platí tedy obdobně i pro SRO.

Co se týče participace zaměstnanců u AS, ObZ v § 200 odst. 1 uvádí, že zaměstnanci se budou na řízení společnosti podílet nejméně $\frac{1}{3}$, pokud má AS 51 a více zaměstnanců. Tito zaměstnanci musí být ke společnosti v pracovním poměru, a to na pracovní dobu, která přesahuje $\frac{1}{2}$ týdenní pracovní doby stanovené ZP. To vše se váže k časovému okamžiku, a to k prvnímu dni účetního období, v němž se koná valná hromada AS, která volí členy do DR.

---

⁴⁰⁸ § 194 odst. 2 ObZ

⁴⁰⁹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 31.

⁴¹⁰ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 32.

T. Dvořák poukazuje na to, že musí jít o pracovní poměr „...jiné skutečnosti jsou bez významu.“ Tedy žádné práce na základě jiné smlouvy či dohod konaných mimo pracovní poměr.⁴¹¹

Stanovy však mohou fakultativně upravit i vyšší počet členů DR, které budou zaměstnanci společnosti volit, a to až 1/2. Ve stanovách může být rovněž zakotveno, že zaměstnanci budou participovat na řízení AS, ač má společnosti méně než 51 zaměstnanců, to je však již zcela na rozhodnutí společnosti. V této souvislosti si klade J. Dědič otázku, zda je toto zákonné ustanovení zcela dispozitivní, nebo zda je nutné dodržovat i tak hranice dané zákonem (minimálně 1/3 a maximálně 1/2 zaměstnanců v DR). Ze zákonné dikce „...stanovy... mohou rovněž určit, že zaměstnanci volí část členů dozorčí rady i při menším počtu zaměstnanců společnosti“ však usuzuje, že zde není žádné omezení.⁴¹²

Osobně jsem toho názoru, že hranice dané zákonem o počtu zaměstnanců v DR se vztahují k celé zákonné úpravě, pojednávající o společnosti, která má více jak 50 zaměstnanců za podmínek v § 200 odst. 1 ObZ. Zákonodárce výše citovaným ustanovením pouze umožnil AS, které mají zaměstnanců méně, než je zákonná hranice pro obligatorní participaci zaměstnanců, aby ve svých stanovách mohly participaci také zakotvit. Buď tedy zamýšlel pouze tuto možnost v ObZ zmínit, nebo zakotvil fakultativní možnost s tím, že se poté bude daná AS řídit úpravou pro participaci zaměstnanců v ObZ. Domnívám se však, že zákonodárce kogentní ustanovení v ObZ pro participaci zaměstnanců v AS vztáhl pouze na AS, kteří mají více jak 50 zaměstnanců, proto mám za to, že se při menším počtu zaměstnanců kogentní zákonná úprava nepoužije obligatorně, a tedy ani hranice minimálně 1/3 a maximálně 1/2. To je již zcela na dané společnosti, jakou úpravu zvolí. Zákonodárce pouze stanovil omezení, že lze takto zvolit „část členů dozorčí rady“, tedy ne všechny členy DR.

Co se týče aktivního volebního práva, tedy práva volit členy DR, to mají všichni zaměstnanci ve společnosti. Mohou své zástupce volit do DR přímo nebo prostřednictvím volitelů. Nejdříve by tedy zaměstnanci zvolili své volitele a ti by pak volili členy do DR společnosti.

Pasivní volební právo má na rozdíl od aktivního práva nejen zaměstnanec společnosti, ale i osoba, která je jeho zástupcem nebo členem zástupce zaměstnanců dle ZP,⁴¹³ a nemusí být tedy zaměstnancem společnosti. K. Eliáš odůvodňuje tuto úpravu tím, že „...brání, aby se zaměstnanecké hlasy staly stupínky ke obsazování funkce pro ty kandidáty, kteří se zájmy zaměstnanců vůbec spjata nejsou.“⁴¹⁴

⁴¹¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 540.

⁴¹² DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. III. díl. § 176 - § 220zřb. Praha: Polygon, 2002, s. 2461.

⁴¹³ ZP v § 276 odst. 1 stanovuje, kdo je zástupcem zaměstnanců. Uvádí tak odborovou organizaci, radu zaměstnanců a zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

⁴¹⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 316.

I. Rada míní, že pro člena DR voleného z řad zaměstnanců jsou podmínky pro vznik pasivního volebního práva i podmínkami pro výkon funkce v DR,⁴¹⁵ což je dle mého názoru nepochybně pravda, jinak by se daná osoba z řad zaměstnanců členem DR stát nemohla.

U obou výše uvedených práv (tedy aktivního i pasivního) I. Rada upozorňuje, že jde o zaměstnance společnosti bez ohledu na rozsah jejich pracovní doby.⁴¹⁶ Shodně míní i T. Dvořák.⁴¹⁷ Dle mého názoru je tedy důležité uvědomit si, že rozsah pracovní doby je důležitý pouze pro určení, zda se v AS budou zaměstnanci podílet na řízení společnosti nebo ne.

Dle zákona musí být volby tajné a účastnit se jich musí alespoň polovina oprávněných voličů, anebo zvolených volitelů, jinak budou neplatné. K tomu T. Dvořák uvádí, že konstrukce daná zákonodárcem o polovině oprávněných voličů je dle něho nedomyšlená, protože se může lehce stát, že zaměstnanci neprojeví dostatečný zájem o volby a „prostě volit nebudou“. Pak budou volby, byť i opakovaně neplatné.⁴¹⁸ Stejně míní i J. Pokorná a dovozuje, že DR by pak zůstala neobsazena ze strany zaměstnanců, neboť valná hromada by nemohla zvolit chybějící členy namísto zaměstnanců.⁴¹⁹ Sama míní, že pokud „...počet zaměstnanců poklesne pod zákonem stanovenou hranici, nevede to podle mého názoru k automatickému zániku funkcí zaměstnaneckých členů dozorčí rady.“ Členy DR volené zaměstnanci tak mohou odvolat zas a pouze zaměstnanci, a nikoli valná hromada společnosti.⁴²⁰

Z výše uvedeného by bylo dle mého názoru de lege ferenda vhodné zamyslet se nad přeformulováním oné podmínky účasti alespoň poloviny oprávněných voličů. Domnívám se, že je třeba si uvědomit dopad ustanovení § 200 odst. 5 ObZ. Ten totiž zakotvuje pouze podmínku účasti alespoň poloviny oprávněných voličů a povinnost představenstva organizovat volby tak, aby se jich co nejvíce takových voličů mohlo zúčastnit. Hovoří se zde tedy pouze o organizační stránce, kdy statutární orgán umožní zaměstnancům účastnit se voleb, a to v co nejvyšším počtu. Zaměstnanci však nemají povinnost se voleb zúčastnit, i když jim to představenstvo umožnilo. Pokud budou volby následně neplatné z důvodu malé účasti voličů, a DR zůstane poté částečně neobsazena, bylo by tedy vhodné zakotvit de lege ferenda nějakou pojistku, jak donutit zaměstnance společnosti jít k volbám, nebo by se měla DR nechat neobsazená, anebo by měla mít v těchto případech možnost valná hromada zvolit chybějící členy DR sama?

⁴¹⁵ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 36.

⁴¹⁶ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 35.

⁴¹⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 451.

⁴¹⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 544.

⁴¹⁹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 968.

⁴²⁰ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 965 - 966.

Dle ZOK však již nebude participace zaměstnanců v AS obligatorní jako doposud, úprava voleb je tedy vypuštěna, a tak odpadne řešení i výše uvedené otázky.

Když však pominu nový ZOK, tak by jedním z řešení bylo, že by DR zůstala do dalších voleb neobsazená,⁴²¹ neboť by mělo být zcela k tíži zaměstnanců, že nevyužili svého práva volit. Nemohou tedy očekávat, že společnost bude pořád dokola organizovat finančně náročné volby, až do doby, dokud nepřijde dostatečný počet zaměstnanců. Výhodou pro společnost by tak mělo být, že by do příštích voleb v DR rozhodovali pouze členové volení valnou hromadou. Na druhou stranu ale musí počet členů v DR odpovídat společenské smlouvě nebo stanovám společnosti, což by v daném případě nevyhovovalo. Možná by tedy bylo lepším řešením buď do zákona zakotvit povinnost zaměstnanců účastnit se voleb, nebo vypustit ze zákona ustanovení o přítomnosti alespoň poloviny oprávněných voličů.

Jestliže se však voleb bude účastnit požadovaný počet zaměstnanců, stane se členem DR osoba, která dostala nejvyšší počet odevzdaných hlasů.⁴²² Jinou většinu může určit pouze volební řád. Ten upravuje volbu a odvolávání členů DR z řad zaměstnanců a připravuje ho představenstvo po projednání⁴²³ s odborovou organizací nebo radou zaměstnanců. Pokud se ani jeden ze zástupců ve společnosti nevyskytuje, může je představenstvo projednat i se zaměstnanci společnosti,⁴²⁴ ovšem opět jen s těmi s pracovní dobou přesahující polovinu týdenní pracovní doby. Avšak následkem takového neprojednání není dle J. Dědiče neplatnost volebního řádu, jak by se mohlo zdát.⁴²⁵ T. Dvořák soudí stejně, tedy že „*Porušení těchto pravidel neznamená ani neplatnost volebního řádu, ani neplatnost voleb samotných, neboť zákon nic takového nestanoví...*“⁴²⁶ Výjimku vidí pouze v porušení v takové míře, že by se jednalo o rozpor s dobrými mravy.

Otázkou se tedy jeví, jaký bude mít důsledek takové neprojednání volebního řádu s odborovou organizací či radou zaměstnanců, pokud se prostě představenstvo rozhodne volební řád neprojednat. Znamená tedy neuvedení porušení v ObZ, že žádný důsledek následovat nebude? Domnívám se, že jediné možné řešení je dovolávat se porušení péče řádného hospodáře členů představenstva, neboť nepostupovali tak jak jim zákon ukládá.

---

⁴²¹ Shodně KRÍŽ, Radim. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 505.

⁴²² I. Rada upozorňuje „*Zde je patrný rozdíl oproti členům DR voleným valnou hromadou, kteří musí být zvoleni prostou většinou hlasů*“ (RADA: *Dozorčí rada...*, s. 36.).

⁴²³ M. Černý a L. Lochmanová shodně uvádějí, že na tento legální pojem je potřeba analogicky užít ustanovení o ZP, jelikož v ObZ jeho obsah definován není. ZP v § 278 odst. 3 stanovuje: „*Projednáním se rozumí jednání mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci, výměna stanovisek a vysvětlení s cílem dosáhnout shody*“ (ČERNÝ: In *Soukromé právo v pohybu...*, s. 30.); (LOCHMANOVÁ: In *Soukromé právo v pohybu...*, s. 140.).

⁴²⁴ T. Dvořák zde míní, že projednání se zaměstnanci lze uskutečnit nejspíše jen vyvěšením návrhu v provozovnách společnosti s možností podání připomínek z řad zaměstnanců (DVOŘÁK: *Akciová společnost...*, s. 543).

⁴²⁵ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2482.

⁴²⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 543.

V této souvislosti je nutné poukázat na názor T. Dvořáka, který míní: „*Pokud ve společnosti nepůsobí ani odborová ani jiní zástupci zaměstnanců, musí představenstvo návrh projednat se zaměstnanci majícími aktivní volební právo.*“⁴²⁷ A dle něho mají aktivní volební právo „...*pouze zaměstnanci v pracovním poměru, a to bez zřetele k velikosti svého pracovního úvazku.*“⁴²⁸ Jenomže zákon odkazuje na projednání se zaměstnanci, kteří splňují podmínku v § 200 odst. 1 ObZ, tedy dle mého názoru na ty, jejichž pracovní doba přesahuje polovinu týdenní pracovní doby. Domnívám se proto, že zde je velikost pracovního úvazku podmínkou (J. Dědič zde míní stejně⁴²⁹).

Volby členů DR, které volí zaměstnanci společnosti, organizuje představenstvo AS (určení místa, času, sestavení volební komise⁴³⁰), a to po projednání s odborovou organizací nebo radou zaměstnanců, tak, aby se jich mohlo účastnit co nejvíce voličů.⁴³¹ Poslední dva jmenovaní musejí projednat návrh představenstva do 2 měsíců od předložení, jinak představenstvo návrh projedná se zaměstnanci společnosti s pracovní dobou přesahující polovinu týdenní pracovní doby. Dle I. Rady ne tedy se všemi zaměstnanci společnosti, byť oni všichni disponují aktivním volebním právem.⁴³² T. Dvořák soudí opět opačně a uvádí, že je nutné projednání se zaměstnanci mající aktivní volební právo (viz výše).⁴³³

Možnost volit člena DR nepřímou volbou, tedy prostřednictvím volitelů, může připustit volební řád, pokud má AS více jak 1000 zaměstnanců v zaměstnaneckém poměru ke společnosti. K. Eliáš hodnotí nepřímou volbu za určitých okolností jako výhodnou „... *např. ve velkých podnicích, v podnicích se směnným provozem.*“⁴³⁴

V praxi zde ale vniká otázka, zda poslední věta § 200 odst. 7 ObZ⁴³⁵ a § 200 odst. 5 ObZ si navzájem neodporují. I. Štenglová zde rozpor vidí a odůvodňuje ho tím, že dle § 200 odst. 5 ObZ se zdá, že nepřímá volba je možná při zakotvení ve volebním řádu bez jakéhokoli omezení, avšak § 200 odst. 7 ObZ uvádí,⁴³⁶ že je možná pouze, má-li společnost více jak 1000 zaměstnanců. Také J. Dědič zastává názor, že nepřímá volba je možná pouze v případě splnění

---

⁴²⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 543.

⁴²⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 541.

⁴²⁹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2485.

⁴³⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 543.

⁴³¹ Dle T. Dvořáka je tak třeba vynaložit „...*maximální možné úsilí*“ (DVOŘÁK: *Akciová společnost...*, s. 544)

⁴³² RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 36.

⁴³³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 544.

⁴³⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 317.

⁴³⁵ Poslední větu § 200 odst. 7 ObZ vložil zákon č. 501/2001 Sb.

⁴³⁶ Domnívám se, že zde je nejspíše v komentáři na straně 741 chyba, jelikož I. Štenglová hovoří o poslední větě § 200 odst. 5 ObZ v souvislosti s možností nepřímé volby u více jak 1000 zaměstnanců, to však zákon upravuje v § 200 odst. 7 ObZ (ŠTENGLOVÁ: *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání..., s. 741.).

podmínky poslední věty § 200 odst. 7 ObZ.⁴³⁷ Opačně soudí T. Dvořák a žádný rozpor v těchto ustanoveních nepozoruje.⁴³⁸

Osobně se kloním k názoru I. Štenglové a J. Dědiče, neboť dle mého názoru by v § 200 odst. 5 ObZ mělo být uvedeno, že nepřímá volba je možná pouze za podmínek § 200 odst. 7 ObZ, když ten uvádí, že nepřímá volba je možná, avšak jen a pouze, pokud má společnost více jak 1000 zaměstnanců.

Podmínkou nepřímé volby je, aby byly volební obvody stanovené takovým způsobem, aby každý volitel byl volen přibližně stejným počtem voličů. Při volbě volitelů se pak dle § 200 odst. 5 ObZ postupuje obdobně jako u popsané přímé volby. I. Rada si pokládá otázku, co všechno se dle § 200 odst. 5 ObZ má na volitele použít. Zákon totiž pouze stanovuje „*Při volbě volitelů se postupuje obdobně.*“ Dle I. Rady se tak na volitele vztahuje organizace voleb představenstvem, to že volba musí být tajná, účast alespoň 1/2 oprávněných voličů a požadavek, aby byl volitel zaměstnancem společnosti. Stejně soudí také J. Dědič.⁴³⁹ Názor, že volitelem může být jen zaměstnanec společnosti, zastává i T. Dvořák a dodává, že musí mít „*aktivní volební právo.*“⁴⁴⁰ J. Dědič se v tomto ohledu vyjadřuje tak, že pokud volitelé volí členy DR z řad zaměstnanců, musí tedy splňovat i stejné podmínky, jako sami zaměstnanci, tedy být i zaměstnancem společnosti.⁴⁴¹

Návrh na kandidáta do DR může podat představenstvo společnosti, odborová organizace, ale také rada zaměstnanců v AS nebo 10 % zaměstnanců s pracovní dobou přesahující polovinu týdenní pracovní doby. J. Pokorná ale uvádí, že jde o zaměstnance s aktivním volebním právem,⁴⁴² a to mají dle zákona všichni zaměstnanci společnosti v pracovním poměru.⁴⁴³ T. Dvořák a J. Pokorná tak dle mého názoru nejspíše přisuzují aktivní volební právo dle § 200 odst. 5 první věty ne všem zaměstnancům společnosti v pracovním poměru, ale pouze těm, jejichž pracovní doba přesahuje polovinu týdenní pracovní doby. Opačně soudí I. Rada, jak je již uvedeno výše, a I. Štenglová, která přisuzuje aktivní volební právo všem zaměstnancům společnosti,⁴⁴⁴ s čímž se ztotožňuji, jelikož ObZ u aktivního volebního práva výslovně uvádí:

---

⁴³⁷ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220zřb.* Praha: Polygon, 2002, s. 2479.

⁴³⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost.* 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 542.

⁴³⁹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220zřb.* Praha: Polygon, 2002, s. 2480 - 2482.

⁴⁴⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost.* 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 543.

⁴⁴¹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220zřb.* Praha: Polygon, 2002, s. 2480.

⁴⁴² POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 968.

⁴⁴³ § 200 odst. 5 ObZ

⁴⁴⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář.* 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 741.

„Právo volit členy dozorčí rady mají pouze zaměstnanci, kteří jsou ke společnosti v pracovním poměru...“⁴⁴⁵ a nestanovuje žádnou další podmínku. Z toho lze tedy dovodit, že jde o všechny zaměstnance společnosti.

Na závěr je třeba zmínit, že ObZ nedává výslovně žádnou možnost soudní ochrany ve věci voleb zaměstnanců. Dle J. Dědiče⁴⁴⁶ je možné podat určovací žalobu podle o. s. ř., T. Dvořák však v tomto řešení vidí značné obtíže.⁴⁴⁷

3.5.4 Jmenování člena DR soudem

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.5.2, není možné, aby v DR SRO ani AS trvale chyběl nějaký z jejích členů. Je třeba, aby faktický stav členů v DR souhlasil se společenskou smlouvou nebo se stanovami společnosti (ty stanovují přesný počet členů DR). Valná hromada tomu musí dostát do 3 měsíců a zvolit chybějícího člena DR. Za určitých okolností může však chybějícího člena DR jmenovat soud, a to za podmínek v § 194 odst. 2 ObZ, který se vztahuje sice na členy představenstva AS, ale podle § 138 odst. 2 a § 200 odst. 3 ObZ i na členy DR SRO i AS.

Pokud nebude DR schopna plnit úkoly jí svěřené, a to z důvodu jejího neúplného složení, může na návrh osoby, která osvědčí právní zájem⁴⁴⁸ v takovémto případě jmenovat chybějícího člena DR soud.⁴⁴⁹ Příslušným soudem ke jmenování člena DR je krajský soud, v jehož obvodu má společnost své sídlo.⁴⁵⁰

I. Rada uvádí, že DR nebude moci plnit svou funkci „...zpravidla tehdy, klesne-li počet členů DR pod polovinu, pakliže nestanoví společenská smlouva nebo stanovy společnosti něco jiného.“⁴⁵¹ Účelem možnosti jmenovat chybějícího člena DR soudem je dle něho tedy dosažení usnášeníschopnosti DR,⁴⁵² což potvrzuje také I. Štenglová.⁴⁵³

Hned v úvodu je třeba se ptát, zda může soud jmenovat jen chybějícího člena DR, kterého zvolila valná hromada, nebo zda lze jmenovat člena DR i na uprázdněné místo po členovi z řad zaměstnanců společnosti.

---

⁴⁴⁵ § 200 odst. 5 ObZ

⁴⁴⁶ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2481.

⁴⁴⁷ Podrobněji DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost.* 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 545.

⁴⁴⁸ Podle J. Pokorné takovou osobou může být „... akcionář, člen dozorčí rady, věřitel nebo dlužník“ (POKORNÁ: *Obchodní zákoník: komentář. I. díl...*, s. 944.).

⁴⁴⁹ T. Dvořák upozorňuje na to, že jmenovaná osoba se stane členem DR dnem doručení usnesení soudu (DVOŘÁK: *Akciová společnost...*, s. 488).

⁴⁵⁰ § 9 odst. 3, písm. b) a § 85 odst. 3 o. s. ř.

⁴⁵¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností.* 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 37.

⁴⁵² RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností.* 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 38.

⁴⁵³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář.* 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 716.

První možnost podporuje J. Dědič a míní: „*Nezvolí-li zaměstnanci své zástupce do dozorčí rady, nelze postup podle § 194 odst. 2 ObchZ použít.*“⁴⁵⁴ Svůj názor odůvodňuje tím, že ObZ v § 194 odst. 2 hovoří o orgánech společnosti a tím zaměstnanci nejsou. Stejně míní i L. Lochmanová⁴⁵⁵ a I. Rada, který dodává „...*že zákonodárce nestanovuje, jaká osoba by měla být soudem jmenována na místo člena DR zvoleného zaměstnanci.*“⁴⁵⁶

T. Dvořák je názoru opačného. „*Může se totiž v praxi docela dobře stát, že buďto nebude nikdo, kdo by byl ochoten do dozorčí rady kandidovat, anebo budou volby pro nízkou účast zaměstnanců neplatné. To jsou faktory, které jsou vůlí... neovlivnitelné buďto vůbec, anebo jen stěží.*“⁴⁵⁷ A jelikož ze zákona zákaz neplatné, zastává T. Dvořák názor, že lze jmenovat soudem i členy na uprázdněná místa z řad zaměstnanců společnosti. Navíc argumentuje, že § 200 odst. 3 ObZ uvádí obdobou aplikaci § 194 odst. 2, a ne tedy přiměřenou.⁴⁵⁸

Osobně se domnívám, že možnost jmenovat soudem členy DR na uprázdněné místo po členovi z řad zaměstnanců by vyřešilo problém, o kterém pojednává kapitola 3.5.3, tedy že pro neúčast určitého počtu oprávněných voličů budou volby do DR neplatné. Bylo by však vhodné, aby soud jmenoval člena z řad zaměstnanců společnosti, neboť jinak by celá participace zaměstnanců na řízení společnosti dle mého názoru postrádala smysl.

Na druhou stranu zaměstnanci nejsou orgánem společnosti a § 194 odst. 2 ObZ hovoří o tom, že soud jmenuje chybějící členy DR, do doby, než budou zvoleni příslušným orgánem společnosti. Souhlasím tedy s názorem J. Dědiče, že § 194 odst. 2 ObZ nelze v současné době použít na jmenování členů DR na uprázdněné místo po zaměstnanci společnosti.

Ovšem i názor T. Dvořáka se mi jeví jako opodstatněný, jelikož ObZ v § 200 odst. 3 ObZ (tedy pro DR AS) hovoří mimo jiné o tom, že „...*pro členy dozorčí rady platí obdobně*⁴⁵⁹ *ustanovení § 194 odst. 2...*“ A Legislativní pravidla vlády ČR, čl. 41 jasně stanovují, že se ustanovení, na které se obdobně odkazuje, použije v celém svém rozsahu. Lze tedy konstatovat, že si v ObZ zákonodárce odporuje, jelikož v § 200 odst. 3 ObZ sice odkazuje obdobně na § 194 odst. 2 ObZ, v něm ovšem umožňuje jmenování soudem pouze na uprázdněná místa členů orgánů společnosti, kterým ovšem zaměstnanci společnosti nejsou.

---

⁴⁵⁴ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2468.

⁴⁵⁵ LOCHMANOVÁ, Ludmila. Dozorčí rada akciové společnosti: (se zaměřením na ust. § 200 odst. 5 ObchZ). In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 142.

⁴⁵⁶ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností.* 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 38.

⁴⁵⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost.* 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 540.

⁴⁵⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost.* 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 540.

⁴⁵⁹ Na rozdíl od slova „přiměřeně“, které znamená volnější spojení mezi dvěma zákonnými ustanoveními (Legislativní pravidla vlády ČR, čl. 41).

V ZOK je však onen pojem „orgán společnosti“⁴⁶⁰ v souvislosti se jmenováním soudem vypuštěn, dle mého názoru by se tedy dalo usuzovat, že nově bude moci soud jmenovat i členy DR na místa pro zaměstnance společnosti, což by bylo velice příhodné, zvláště pokud by byly volby do DR pro nedostatečnou účast zaměstnanců neplatné a jejich místa v DR tím pádem uprázdněná (blíže kapitola 3.5.3).

Lhůta, kdy lze onen kvalifikovaný návrh na soud (osoby která osvědčí právní zájem) podat, není zákonodárcem stanovena. I. Rada však vyvozuje vzhledem k ustanovení § 194 odst. 2 ObZ, které hovoří o povinnosti zvolit do 3 měsíců chybějícího člena DR, že daný návrh lze podat až po uplynutí této lhůty, dřívější by se tak musel posoudit jako předčasný,⁴⁶¹ což se domnívám lze skutečně ze zákona spolehlivě dovodit.

Nový člen DR jmenovaný soudem se však ujímá uvolněné funkce člena DR jen do té doby, dokud valná hromada společnosti nezvolí nového člena řádným způsobem.

V případě, kdy kvalifikovaný návrh na jmenování chybějícího člena DR nebude podán vůbec, může soud, a to i bez návrhu zrušit společnost a nařídit její likvidaci. I. Rada si klade otázku, kdy může takto soud učinit a společnost zrušit. Z § 68 odst. 6, písm. a) ObZ,⁴⁶² který hovoří o důvodech, kdy soud může rozhodnout o zrušení společnosti a její následné likvidaci, vyvozuje „... že společnost lze zrušit až po uplynutí jednoho roku poté, co DR pro nedostatek členů není schopna plnit své úkoly.“⁴⁶³ Dodává, že „Stanoví-li zákonodárce lhůtu jednoho roku pro situace, kdy DR nemá žádného člena, je jen těžko možné, aby společnost zrušil před uplynutím této lhůty v případě, kdy některé členy má.“⁴⁶⁴ Osobně se domnívám, že v takovémto případě je nutné § 68 odst. 6, písm. a) ObZ použít, neboť výslovně hovoří o lhůtě, po jejímž uplynutí lze společnost zrušit. Z toho lze dle mého názoru vyvodit, že společnost nelze zrušit dříve, než tato lhůta uplyne.

§ 194 odst. 2 ObZ odkazuje na obdobné užití § 71 odst. 2 věty druhé, třetí, čtvrté a páté, odst. 6 a 7, tedy na ustanovení upravující jmenování likvidátora. Soud podle těchto ustanovení může jmenovat členem DR i bez jeho souhlasu⁴⁶⁵ některého ze společníků⁴⁶⁶ ve společnosti. Ten

---

⁴⁶⁰ § 453 odst. 1 ZOK

⁴⁶¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 38.

⁴⁶² § 68 odst. 6, písm. a) ObZ uvádí možnosti zrušení společnosti soudem na návrh státního orgánu nebo osoby, která osvědčí právní zájem, pokud nebyla zvolena DR, které skončilo funkční období, nebo pokud skončilo funkční období všem jejím členům před více jak 1 rokem (nestanoví-li ObZ jinak).

⁴⁶³ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 39.

⁴⁶⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 39.

⁴⁶⁵ Výjimka z pravidla, že ke jmenování je třeba souhlasu dané osoby.

⁴⁶⁶ Je nutné poznamenat, že dle I. Štenglové by soud neměl jmenovat členem DR drobného akcionáře, který pro takovýto výkon funkce člena DR nemá patřičné předpoklady (ŠTENGLOVÁ: *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání..., s. 716.).

se své funkce sice nemůže vzdát, ale může požádat soud, aby ho z funkce odvolal, ovšem jen za předpokladu, nelze-li po něm spravedlivě požadovat, aby funkci vykonával.⁴⁶⁷

Zde je třeba zmínit, že Vrchní soud v Praze judikoval, že do funkce likvidátora by neměla být vůbec jmenována osoba, po které tuto funkci nelze spravedlivě žádat. Dle mého názoru by se tak v praxi předešlo situacím, kdy by byla zdoluhavým procesem soudem jmenována takováto „nežádoucí“ osoba, která by poté žádala soud o své odvolání. Soud by tedy měl před volbou pečlivě uvážit své rozhodnutí.

Stejný názor zastává také I. Štenglová a uvádí, že „...již při jeho jmenování musí soud podle konkrétních okolností případu zkoumat, zda po něm lze spravedlivě požadovat výkon funkce.“⁴⁶⁸ J. Dědič k tomu uvádí, že „... členem dozorčí rady by měl být jmenován především ten akcionář, který vahou svých hlasů může ovlivnit volbu člena dozorčí rady.“⁴⁶⁹

Spornou se jeví otázka, zda může soud jmenovat členem DR právnickou osobu. Vzhledem k tomu, že společníky ve společnosti mohou být i právnické osoby, a že soud z těchto společníků může jmenovat chybějícího člena DR, zdá se, že může být členem DR jmenována i právnická osoba.

Tento názor zastává I. Rada, jelikož považuje § 71 odst. 2 ObZ, na který ObZ odkazuje v § 194 odst. 2 za speciální.⁴⁷⁰ Stejně míní i J. Dědič.⁴⁷¹ I. Štenglová jmenování právnické osoby členem DR připouští, avšak bez jakéhokoli odůvodnění.⁴⁷² J. Dědič uvádí: „Soud jmenuje členem dozorčí rady především toho, kdo s tím souhlasí. Soud však může jmenovat členem dozorčí rady i bez jeho souhlasu některého ze společníků, i když je právnickou osobou.“⁴⁷³

Naprosto opačný názor zastává T. Dvořák a upozorňuje na to, že § 194 odst. 2 ObZ odkazuje na § 71 odst. 2 ObZ, ne tudíž na § 71 odst. 1 a i sám § 71 odst. 1 ObZ uvádí, že likvidátorem může být jmenována právnická osoba, pouze stanoví-li to ObZ nebo zvláštní právní předpis. Tímto je dle T. Dvořáka pouze zákon č. 21/1112 Sb., o bankách. „Z toho tedy lze dovodit, že členem představenstva jmenovaným soudem z řad akcionářů může být jen fyzická osoba...“⁴⁷⁴

Pokud bychom se přikláněli k názoru I. Rady, J. Dědiče a I. Štenglové, jmenovaná právnická osoba musí určit osobu fyzickou, která bude jejím jménem vykonávat funkci člena DR

⁴⁶⁷ T. Dvořák upozorňuje, že co přesně znamená „nelze spravedlivě žádat“ je nutné posuzovat vždy v konkrétním případě. Příkladem uvádí „...vážnou nemoc, závažné rodinné důvody apod.“ (DVOŘÁK: *Akcionářská společnost...*, s. 488).

⁴⁶⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 716.

⁴⁶⁹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220zb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2468.

⁴⁷⁰ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 40.

⁴⁷¹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220zb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2410.

⁴⁷² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 473.

⁴⁷³ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- II. díl. § 93 - § 175*. Praha: Polygon, 2002, s. 1216.

⁴⁷⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 487.

a která se také запиše do obchodního rejstříku. Pokud by se tak do 10 dnů nestalo (od vykonatelnosti rozhodnutí o jmenování členem DR), pak by funkci vykonával statutární orgán společnosti, popřípadě jeho členové. Pokud by člena DR nešlo jmenovat podle shora určených pravidel, byl by jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců.

Osobně se ale domnívám, že § 71 odst. 2 je obecný k § 194 odst. 7 ObZ, který uvádí, že členem DR může být pouze fyzická osoba. Jenomže § 194 odst. 2 ObZ na § 71 odst. 2 výslovně odkazuje a ukládá jeho obdobné užití. Výslovně tedy odkazuje i na poslední větu tohoto ustanovení, která začíná „*Je-li likvidátorem právnická osoba, je povinna určit fyzickou osobu...*“ Avšak podle § 71 odst. 1 ObZ může být likvidátorem pouze fyzická osoba, nestanoví-li jinak ObZ (v § 71 odst. 2) nebo zvláštní zákon (kterým je, jak je výše uvedeno, zákon o bankách). Z toho by se tak dalo vyvodit, že členem DR právnická osoba být nemůže. Na druhou stranu, § 194 odst. 2 ObZ odkazuje na obdobné užití (nikoli přiměřené) § 71 odst. 2 ObZ a ne § 71 odst. 1 ObZ, který jako možného likvidátora (tedy i člena DR) uvádí pouze právnickou osobu. Domnívám se tedy, že dle současného znění ObZ lze jmenovat soudem do DR i právnickou osobu, k čemuž se přiklání i většina renomovaných autorů.

Celou situaci de lege ferenda vyřeší ZOK, dle důvodové zprávy totiž bude moct být členem DR i právnická osoba (která bude vykonávat svou působnost prostřednictvím osoby fyzické). „*Toto řešení, které není ve světovém právu ničím neznámým, vychází z toho, že se uznává reálná existence právnických osob a jejich častou vyšší ekonomickou silou se zesiluje ochrana společnosti a třetích osob v případě náhrady škody apod.*“⁴⁷⁵ Domnívám se, že by tak do budoucna neměl vyvstat problém, pokud by soud jmenoval členem DR právnickou osobu.

3.5.5 Náhradníci

Volba náhradníků je v ObZ upravena v souvislosti s úpravou členů KK v družstvu, které zde dopředu volí členská schůze družstva pro případ, že by některému členovi KK skončil výkon funkce před uplynutím jeho funkčního období. Pro členy DR SRO a AS však výslovně tato možnost upravena není. Jelikož se v tomto ohledu ObZ nevyjadřuje, I. Rada vyvozuje, že tato úprava tedy není vyloučena, ale je k ní třeba zakotvení ve společenské smlouvě nebo ve stanovách společnosti. J. Dědič⁴⁷⁶ zastává stejný názor.

---

⁴⁷⁵ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

⁴⁷⁶ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. III. díl. § 176 - § 220. Praha: Polygon, 2002, s. 2412.

I. Štenglová míní, že právní praxe se přiklání k možnosti zakotvení tohoto institutu do společenské smlouvy nebo stanov společnosti a považuje ho za obecně možný.⁴⁷⁷ T. Dvořák tuto možnost však kategoricky odmítá „...nebot' se jedná o statusovou otázku, která je vždy z povahy věci upravena kogentními normami zákona. Jelikož zákon nic takového nedovoluje, je evidentní, že tento postup není možný a případné klauzule ve stanovách jej umožňující jsou absolutně neplatné...“⁴⁷⁸ Jako příklad uvádí, že není možné vytvořit další druh obchodní společnosti, přestože to ObZ výslovně nezakazuje. Osobně však v tomto s T. Dvořákem nesouhlasím, neboť dle mého názoru zákon vyjmenovává druhy obchodních společností taxativně v § 56 ObZ, a contrario tedy jiné nežli tam uvedené nejsou možné.

Dle mého názoru se závěry I. Rady nejeví zcela nemožné, neboť právní úprava ObZ v družstvu umožňuje volbu náhradníků KK také, avšak je potřeba zakotvení této možnosti ve stanovách družstva, což i dle I. Rady je podmínkou institutu náhradníků v DR SRO a AS. Dále v soukromém právu platí zásada, co není zakázáno, je povoleno. Pakliže ObZ mlčí, lze vyvodit, že danou problematiku upravit ve společenské smlouvě nebo stanovách SRO nebo AS nezakazuje. Navíc dle ZOK je tato možnost výslovně zakotvena do zákona, není dle mého názoru tedy důvod, aby stanovy nebo společenská smlouva nemohly tento institut zakotvit i při účinnosti současného ObZ.⁴⁷⁹

3.5.6 Kooptace

Kooptace je jednou z možností, jak obsadit uprázdněné místo v DR a je výslovně uvedena v ObZ v § 194 odst. 2, poslední věte⁴⁸⁰ pro členy představenstva AS. Díky § 138 odst. 2 ObZ pojednávajícímu o DR SRO a § 200 odst. 3 ObZ u AS toto ustanovení platí obdobně i pro členy DR obou společností. Zákon tedy umožňuje, aby DR, jejíž počet členů zvolených valnou hromadou, neklesl pod polovinu, mohla jmenovat⁴⁸¹ náhradní členy do příštího zasedání valné hromady. Tato úprava slouží jak dle I. Rady,⁴⁸² tak dle I. Štenglové⁴⁸³ k upuštění od nutnosti svolávat valnou hromadu jen kvůli volbě nového člena DR. Stejně míní i T. Dvořák⁴⁸⁴ a K. Eliáš dodává, že kooptace je možností „...pro pružné řešení případů, kdy některý z členů... náhle

⁴⁷⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 717.

⁴⁷⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 488.

⁴⁷⁹ § 454 odst. 2 ZOK: „Stanovy mohou také určit volbu náhradníků, kteří nastupují na uvolněné místo člena dozorčí rady podle stanoveného pořadí.“

⁴⁸⁰ Stanovy mohou určit, že představenstvo, jehož počet členů zvolených valnou hromadou neklesl pod polovinu, může jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady.

⁴⁸¹ I. Rada upozorňuje na to, že ObZ je „...terminologicky nedůsledný, když uvádí, že je kooptace jmenováním“ (RADA: *Dozorčí rada...*, s. 42.).

⁴⁸² RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 42.

⁴⁸³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 666.

⁴⁸⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 146.

odpadne...“⁴⁸⁵ K účelu kooptace se vyjádřil i Nejvyšší soud v usnesení ze dne 19. 9. 2010 a judikoval, že účelem kooptace je zajištění nepřetržitého fungování orgánu společnosti.⁴⁸⁶

Jak už jsem uvedla výše, kooptace je možnost, kterou může určit společenská smlouva nebo stanovy v případě SRO a stanovy v případě AS.⁴⁸⁷ Podmínkou je, že počet členů DR, které volí valná hromada, neklesl pod $\frac{1}{2}$.⁴⁸⁸ I. Rada k tomuto uvádí, že účelem je zamezit, aby počet členů, které kooptuje DR, byl vyšší než počet, který zvolila valná hromada. Tak by totiž mohlo dojít k tomu, že by vůle kooptovaných členů mohla přesáhnout vůli členů volených.⁴⁸⁹

Kooptace je však možná pouze do nejbližšího zasedání valné hromady. Členství kooptované osoby v DR tak dle T. Dvořáka končí v den, kdy se tato valná hromada sešla usnášeníschopná. Konkrétně když započne její zasedání. Stejný názor zastává také I. Rada.⁴⁹⁰ T. Dvořák dále vyvozuje, že požadavek usnášeníschopnosti vyplývá přímo ze zákona, ten ohraničuje funkční období kooptovaného člena pouze do doby, než bude zvolen člen nový. Aby se tak ale mohlo stát, musí být valná hromada usnášeníschopná, jinak by nemohla nového člena zvolit.⁴⁹¹

Domnívám se, že tento názor T. Dvořáka a I. Rady podpořila také judikatura Nejvyššího soudu (19. 9. 2010) který jasně stanovil, že „... *funkce kooptovaného člena... zaniká ke dni, kdy se konala (měla konat) nejbližší následující valná hromada, jež mohla (měla možnost) zvolit nové členy...*“⁴⁹² Nelze tedy ani přiměřeně užít § 66 odst. 1 ObZ, kdy „... *funkce odstoupivšího člena představenstva zanikne i v případě, že se tato valná hromada nekoná, resp. odstoupení člena představenstva neprojedná...*“⁴⁹³

Mám za to, že aby bylo vyhověno názoru Nejvyššího soudu, je třeba, aby se valná hromada společnosti sešla skutečně usnášeníschopná, jinak by totiž neměla možnost zvolit nové členy do DR.

Nejasná je však otázka funkčního období kooptované osoby. T. Dvořák u kooptace představenstva míní, že funkční období kooptovaného člena potvrzeného ve funkci počíná již dnem kooptace, a ne až potvrzením valnou hromadou, což lze vztáhnout i na kooptaci DR.⁴⁹⁴ Lze tedy shrnout, že dle T. Dvořáka u potvrzení kooptovaného člena valnou hromadou jeho funkční období započaté v den kooptace pokračuje dál, a nezaniká tudíž počátkem zasedání valné

⁴⁸⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 304.

⁴⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009

⁴⁸⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 446.

⁴⁸⁸ Pokud valná hromada volí $\frac{2}{3}$ členů DR, pak $\frac{1}{3}$ členů volí zástupci zaměstnanců. Stanovy však mohou navýšit počet členů volených zaměstnanci, a to až na $\frac{1}{2}$, pak by valná hromada volila také $\frac{1}{2}$ členů DR.

⁴⁸⁹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 41.

⁴⁹⁰ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 41.

⁴⁹¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 539.

⁴⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009

⁴⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009

⁴⁹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 486.

hromady. Pokud ale valná hromada kooptovaného člena nepotvrdila, jeho funkční období končí v okamžiku zahájení zasedání valné hromady a do zvolení nového člena je tak uprázdněno (během jejího zasedání).

Obdobný názor jako T. Dvořák zastává také J. Pokorná a uvádí, že pokud nejsou kooptovaní členové DR ve své funkci nejbližší valnou hromadou potvrzeni, jejich funkce zaniká.⁴⁹⁵ A contrario z toho lze dle mého názoru dovodit, že v případě potvrzení kooptovaného člena, jejich funkce nezaniká. To by však znamenalo, že jejich funkce pokračuje dál, stejně jako u T. Dvořáka.

Dle I. Štenglové valná hromada na svém zasedání rozhodne, zda ponechá kooptované členy v DR, či zda je odvolá, a tedy i jmenuje členy nové. Dále uvádí, že valná hromada nemusí kooptované členy výslovně odvolat, ale stačí, když jmenuje členy nové. Pouze pokud by DR nebyla plně obsazena, bylo by třeba členy výslovně odvolat, aby nedošlo k pochybnostem, kdo je vlastně členem DR.⁴⁹⁶

Naopak I. Rada míní, že „... funkční období kooptovaného člena DR je vázáno jen na zasedání příští valné hromady.“⁴⁹⁷

Osobně se domnívám, že zákonného ustanovení § 194 odst. 2 ObZ „...do příštího zasedání valné hromady...“ lze jasně dovodit, že kooptace je tedy možná pouze do doby, než započne nejbližší zasedání valné hromady společnosti, s tímto tedy souhlasím s názorem T. Dvořáka a domnívám se, že jinou interpretaci ze zákona dovodit nelze.

Co se týče funkčního období, mám za to, že kdyby ObZ výslovně uváděl, že je třeba potvrzení kooptovaného člena valnou hromadou, dalo by se z toho vyvodit, že funkční období kooptovaného člena může pokračovat dál, pokud ho valná hromada ve funkci potvrdí. Jenomže z ustanovení zákona „...může jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady“ dle mého názoru dovodit nelze, že funkční období kooptovaného člena pokračuje po potvrzení dál, ač se k tomu výše uvedení autoři přiklánějí. Naopak se mi z ustanovení zákona a ve světle výše uvedeného usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2010 (ve kterém zdůrazňuje dočasnost kooptace)⁴⁹⁸ jeví, že funkční období kooptovaného člena by mělo končit počátkem zasedání valné hromady vždy a v případě potvrzení valnou hromadou by mělo začít funkční období danému členovi zcela nové a řádné. Navíc v ZOK bude tato otázka definitivně vyřešena, neboť § 454 odst. 1 ZOK uvádí: „Doba výkonu funkce náhradního člena dozorčí rady se nezapočítává do doby výkonu

⁴⁹⁵ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 944.

⁴⁹⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 446.

⁴⁹⁷ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 41.

⁴⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009

funkce člena dozorčí rady, neurčují-li stanovy něco jiného.“ Tedy mám za to, že řádně zvolenému členovi DR bude začínat zcela nové funkční období, což by dle mého mínění mělo platit i za účinnosti současného ObZ.

Je nutné upozornit i na to, že valná hromada sice volí členy DR dle § 139 odst. 1 a § 200 odst. 1, ale v případě kooptace jde o jmenování členů DR. Navíc se literatura neshoduje v tom, zda se kooptovaní členové na nejbližší valné hromadě volí (tedy potvrzují) do funkce, nebo jmenují. Názory renomovaných autorů na toto téma zobrazuje následující tabulka.

Autor	Názor na kooptaci	Názor na akt nejbližší valné hromady
T. Dvořák ⁴⁹⁹	jmenování	volba
I. Štenglová ⁵⁰⁰	jmenování	jmenování u SRO potvrzení dosavadního a volba nového člena DR u AS
I. Rada ⁵⁰¹	jmenování (dle jeho názoru terminologická nejednotnost ObZ)	-----
J. Dědič ⁵⁰²	jmenování	potvrzení
J. Pokorná ⁵⁰³	jmenování	potvrzení

Důležité je, že kooptace se může týkat jen členů DR jmenovaných valnou hromadou, a tedy a contrario není možná u členů volených zaměstnanci. Zákon totiž uvádí, že kooptace je možná pouze do příštího zasedání valné hromady a dle I. Rady „...v případě, že by byla dozorčí rada oprávněna kooptovat i členy dozorčí rady namísto členů zvolených zaměstnanci, by toto časové ohraničení nemělo smysl.“⁶⁰⁴ T. Dvořák zastává stejný názor, tedy že „Nelze kooptací obsadit uprázdněná místa po členech dozorčí rady volených zaměstnanci,“⁵⁰⁵ a stejně tak J. Dědič.⁵⁰⁶

Osobně souhlasím s názorem I. Rady, jehož odůvodnění se mi zdá logické a jasně vyplývající z ustanovení zákona.

Odpověď na otázku, co by následovalo, kdyby byli kooptováni členové DR volení zaměstnanci společnosti, dává J. Dědič. Dle jeho mínění „Pokud jsou členové dozorčí rady voleni a odvoláváni zaměstnanci, je ustanovení stanov o možnosti kooptace neplatné, a proto je i neplatná provedená kooptace a osoba, jež byla kooptována, se nestala členem dozorčí rady.“⁵⁰⁷ Domnívám se, že pokud zákon

⁴⁹⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 486.

⁵⁰⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 475 - 717.

⁵⁰¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 42.

⁵⁰² DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2411.

⁵⁰³ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 944.

⁵⁰⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 41.

⁵⁰⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 539.

⁵⁰⁶ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2469.

⁵⁰⁷ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2469.

koopťaci členů DR z řad zaměstnanců nedovoluje (o čemž bylo výše pojednáno), tak ustanovení stanov (popřípadě společenské smlouvy) o možnosti takové kooptace by bylo pro rozpor se zákonem neplatné a nelze než s J. Dědičem souhlasit.

	Koopťaci umožňuje	Počet členů DR volených valnou hromadou nesmí klesnout pod:	Koopťace je možná	Obchodní zákoník
SRO	SS	$1/2$	DR	§138 odst. 2 odkaz na § 149 odst. 2
AS	ST	$1/2$	DR	§ 200 odst. 3 odkaz na § 149 odst. 2
Družstvo	-----	-----	KK	§ 248 odst. 3

Srovnávací tabulka možnosti kooptace u SRO a AS ve srovnání s úpravou družstva.

SS – společenská smlouva

ST - stanovy

3.6 Zánik členství v DR

ObZ upravuje zánik členství v DR především v § 194 odst. 2, na který odkazují ustanovení týkající se SRO v § 138 odst. 2 a v AS v § 200 odst. 3 a stanovuje jeho obdobné užití. § 194 odst. 2 ObZ tedy jmenovitě hovoří o úmrtí, odstoupení z funkce, odvolání a jiných možných ukončeních funkčního období.

3.6.1 Odvolání (funkční odpovědnost)

Odvolání, někdy označováno jako funkční odpovědnost, je jedním z nejčastějších případů zániku funkce.⁵⁰⁸

K odvolání členů DR volených valnou hromadou je u SRO⁵⁰⁹ i AS⁵¹⁰ oprávněna taktéž valná hromada společnosti, kromě členů DR volených z řad zaměstnanců, kterou provádí dle § 200 odst. 5 ObZ zaměstnanci společnosti. T. Dvořák míní, že v případě, že by členu DR z řad zaměstnanců odvolala valná hromada a naopak, „... *takové rozhodnutí by bylo nutně neplatné, resp. nicotné, a výkon funkce takto odvolaného členu by nezánikl.*“⁵¹¹

U obou společností rozhoduje valná hromada prostou většinou, tedy většinou hlasů přítomných členů. Společenská smlouva SRO nebo stanovy AS mohou určit většinu vyšší, ne však nižší.

Co se týče odvolání členů DR, kteří byli zvoleni zaměstnanci společnosti, platí to, co bylo řečeno v kapitole 3.5.3 o jejich volbě. K platnosti odvolání je tedy třeba, aby bylo tajné a aby se ho zúčastnila alespoň polovina voličů. Návrh na odvolání mohou podat ti, kteří jsou oprávněni navrhnout volbu členu DR z řad zaměstnanců. Postup odvolání musí stejně jako volbu upravovat

⁵⁰⁸ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 55.

⁵⁰⁹ § 125 odst. 1, písm. g) ObZ

⁵¹⁰ § 187 odst. 1, písm. e) ObZ

⁵¹¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 546.

volební řád, který připravuje představenstvo společnosti, a v případě, že má AS více jak 1000 zaměstnanců, je možné odvolat člena DR i nepřímo.

V souvislosti s problematikou odvolání vzniká otázka, zda je možné, aby společenská smlouva či stanovy společnosti zakotvily, že je člen DR neodvolatelný. Odpověď na tuto otázku dala judikatura Nejvyššího soudu,⁵¹² která tuto možnost vyloučila s odůvodněním, že ustanovení zákona o možnosti odvolání jsou kogentní, a nelze je tedy cestou společenské smlouvy nebo stanov měnit.⁵¹³

Z daného usnesení tudíž vyplývá, že pokud jsou daná ustanovení kogentní, lze je omezit pouze, pokud to ObZ výslovně připouští. A takové omezení I. Rada spatřuje právě v zákonné možnosti společenské smlouvy nebo stanov určit pro odvolání členů DR vyšší většinu než prostou, danou zákonem.

Navíc se domnívám, že ObZ sám vylučuje neodvolatelnost členů DR, když v § 187 odst. 1, písm. e) jasně uvádí, že do působnosti valné hromady AS náleží „volba a odvolání členů dozorčí rady“.

Co se týče důvodu odvolání, dle I. Rady zákonná možnost odvolání znamená i možnost odvolání z jakéhokoli důvodu⁵¹⁴ a I. Štenglová uvádí, že i bez udání důvodu.⁵¹⁵ Dle J. Pokorné však lze okruh důvodů upravit ve stanovách společnosti nebo ve smlouvě o výkonu funkce,⁵¹⁶ což je dle mého názoru nepochybně možné a také vhodné. Nezdá se mi účelné a příliš motivující, aby odvolaný člen DR a i ostatní zbývající členové nevěděli, proč byl jeden z jejich členů odvolán.

Hojně diskutovaná je i otázka účinnosti odvolání. J. Pokorná zastává názor, že odvolání je účinné okamžikem, kdy se o něm mohl daný člen DR dozvědět, neboť pokud by byl časový okamžik vázán na okamžik, kdy se o něm daná osoba skutečně dozví, „... *mohl by odvolaný svoje odvolání nejrůznějším způsobem mařit.*“⁵¹⁷ Opačně soudí J. Dědič⁵¹⁸ a I. Rada,⁵¹⁹ kteří váží účinnost odvolání na okamžik doručení, tedy kdy se daná osoba o svém odvolání skutečně dozví. I. Rada dodává, že pokud by člen odvolaný valnou hromadou nebyl na valné hromadě přítomen, muselo

---

⁵¹² I. Rada v této souvislosti namísto Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. října 2000, sp. zn. 29 Cdo 968/2000, uvádí „*Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 1. 2001, sp. zn. 29 Cdo 968/2000*“ (RADA: *Dozorčí rada...*, s. 55.). Domnívám se, že jde o chybu, vzhledem k obsahu uváděného judikátu, který spisovou značkou i obsahově sedí právě s Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 11. října 2000. Shodně tento judikát uvádí i T. Dvořák pod sp. zn. 29 Cdo 968/2000 ze dne 11. října 2000 (DVOŘÁK: *Družstevní právo*. 3 vydání..., s. 151.).

⁵¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. října 2000, sp. zn. 29 Cdo 968/2000

⁵¹⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 56.

⁵¹⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 715.

⁵¹⁶ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 943.

⁵¹⁷ POKORNÁ, Jarmila. *Zánik funkce člena představenstva akciové společnosti*. *Obchodní právo*, 2003, č. 9, s. 2.

⁵¹⁸ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220*. Praha: Polygon, 2002, s. 2302.

⁵¹⁹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 57.

by se dle J. Pokorné dokazovat, že na ní měl být přítomen, aby bylo možné presumovat, že o svém odvolání mohl vědět. Poukazuje přitom na ustanovení § 45 odst. 1 OZ, který uvádí že „Projev vůle působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí dojde.“

Dle mého názoru lze skutečně z § 45 odst. 1 OZ vyvodit, že pokud není osoba přítomna danému projevu vůle, je pro ni účinný okamžikem doručení. Proto z logiky věci vyplývá, že odvolání by se mělo doručit odvolané osobě a tím by se mělo stát i účinným. Za doručené by však dle mého mínění mělo být i takové odvolání, které se dostalo do sféry vlivu odvolávaného člena, a to s ohledem na rozhodovací praxi soudů.⁵²⁰

3.6.2 Odstoupení

Možnost odstoupení upravuje pro členy DR § 66 odst. 1 ObZ a dává tak členům DR na vůli, zda v DR setrvají či nikoli. Již I. Pelikánová poukázala na dobrovolnost členství v DR, nelze tedy danou osobu nutit, aby v DR zůstala.⁵²¹

Pokud se taková osoba pro tento krok rozhodne, je třeba odstoupení oznámit DR nebo valné hromadě, tedy orgánu, který ji do funkce zvolil. Odstupujícímu členu tak dává zákon na výběr, pro který orgán se rozhodne a tímto oznámením nabývá odstoupení platnosti.

Avšak je třeba, aby odstoupení nabylo také účinnosti. Konec funkce odstupujícího člena tak nastává až v okamžiku, kdy odstoupení projednala⁵²² nebo měla projednat valná hromada.⁵²³ Zákon ale dává společnosti možnost, aby ve společenské smlouvě nebo stanovách zakotvila, že postačí projednání DR, tedy orgánu, jejíž je odstupující osoba členem. Tato možnost se mi jeví jako velice příhodná, neboť by nebylo nutné ani náročně svolávat mimořádnou valnou hromadu představenstvem společnosti ani čekat rok na konání řádné valné hromady, pokud by představenstvo neshledalo nutnost pro projednání odstoupení mimořádnou valnou hromadu svolat.⁵²⁴ To ostatně potvrzuje také I. Štenglová. „Není sice vyloučeno, že se k žádosti odstupujícího člena

---

⁵²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 2004, sp. zn. 32 Odo 442/2003: „Podle § 45 odst. 1 obč. zák. působí projev vůle vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí dojde. Z povahy adresovaných právních úkonů vyplývá, že ke své perfekci (vzniku) vyžadují, aby byly seznatelné těmi osobami, kterým jsou určeny (uplatňuje se tzv. teorie dojití). Nedošel-li projev vůle jednajícího do sféry adresáta, právní úkon není perfektní. Projev vůle dojde adresátovi, jakmile se dostane do sféry jeho dispozice, tzn. v okamžiku, kdy adresát nabude objektivní možnost seznámit se s obsahem projevu vůle.“

⁵²¹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku-2. díl. § 56 – 260*. 2. vydání. Praha: Linde. 1998, s. 132.

⁵²² Dle I. Rady u jednočlenné SRO nebo AS není možné projednání (není více jak 1 subjekt) na valné hromadě a jediný společník nebo akcionář může vzít odstoupení pouze na vědomí (RADA: *Dozorčí rada...*, s. 58.).

⁵²³ I. Rada poukazuje na případy u jednočlenné společnosti a u SRO na přijímání rozhodnutí mimo valnou hromadu (§ 130 odst. 1 ObZ), kdy nebude projednávat odstoupení valná hromada, nýbrž v prvním případě ho vezme na vědomí společník a v druhém případě ho projednají společníci SRO (RADA: *Dozorčí rada...*, s. 59.).

⁵²⁴ ObZ v § 184a odst. 1 uvádí, že valná hromada AS se koná nejméně jednou za rok a svolává jí představenstvo společnosti.

*svolává mimořádná valná hromada, takový postup by však nebyl, zejména u společností s velkým počtem akcionářů, praktický...*⁵²⁵

Domnívám se, že by bylo také možné tímto zakotvením do společenské smlouvy nebo stanov předejít mnohým obtížím, na které upozornil I. Rada.⁵²⁶ Jako kdyby byla mimořádná valná hromada svolána, ale nebylo by to pro odstoupení nutné, nebo by to nebylo v zájmu společnosti, ale pouze daného odstupujícího člena, či by to neospravedlnilo náklady na svolání takové valné hromady.⁵²⁷ Mohlo by se také stát, že by valnou hromadu svolal člen představenstva než by uplynula zákonem stanovená lhůta bez zbytečného odkladu,⁵²⁸ která mu dává možnost valnou hromadu svolat nebo by ji svolala DR a přitom by to nevyžadovalo zájmy společnosti.⁵²⁹

Naopak DR by se dle mého názoru mohla sejít mnohem operativněji, bez zbytečně vynaložených nákladů na svolání mimořádné valné hromady a také tímto způsobem předejít možným výše uvedeným komplikacím.

Výše uvedené pravidlo o projednání DR platí v ObZ bez výjimky pro členy DR volené z řad zaměstnanců a jejich výkon funkce tak končí v okamžiku, kdy odstoupení projednala nebo měla projednat DR společnosti. Dle J. Pokorné je tomu právě proto, že jsou ustanovováni do funkce zaměstnanci společnosti, případně jejich voliteli a ne tedy valnou hromadou.⁵³⁰

V souvislosti s oznámení odstoupení a jeho následném projednání orgánem společnosti je nutné poukázat na tuto problematiku v jednočlenné společnosti. V takovýchto společnostech totiž nemůže být odstoupení adresováno valné hromadě společnosti, ani poté nemůže být orgánem společnosti projednáno, neboť § 132 odst. 1 ObZ a § 190 odst. 1 ObZ uvádějí, že má-li společnost jediného společníka (akcionáře), nekoná se valná hromada a působnost valné hromady vykonává tento společník (akcionář) společnosti. Zde I. Rada poznamenává, že takovýto jeden společník nebo akcionář nemůže odstoupení projednat „... neboť takového projednání předpokládá mnohost subjektů...“; ale jen vzít na vědomí.⁵³¹

Otázkou se však může jevit, jaké účinky bude mít doručení odstoupení do rukou takového jednoho společníka anebo akcionáře společnosti. Nepochybně bude plané, ale otázkou je, kdy bude účinné. Zde dala odpověď judikatura Nejvyššího soudu.⁵³² Ten se ztotožnil

⁵²⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 262.

⁵²⁶ RADA, Ivan. Odstoupení z funkce. *Právní rozhledy*, 2009, č. 24, s. 869 - 871.

⁵²⁷ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 60.

⁵²⁸ ObZ v § 184a odst. 1 uvádí, že valnou hromadu AS může svolat také člen představenstva, pokud ObZ stanoví povinnost valnou hromadu svolat a představenstvo se na jejím svolání neusnese bez zbytečného odkladu, nebo také pokud představenstvo není dlouhodobě usnášeníschopné.

⁵²⁹ § 199 ods.1 ObZ: „Dozorčí rada svolává valnou hromadu, jestliže to vyžadují zájmy společnosti...“

⁵³⁰ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář: I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 333.

⁵³¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 59.

⁵³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. září 2006, sp. zn. 29 Odo 1549/2006

s usnesením Vrchního soudu v Praze⁵³³ a potvrdil, že „...u společnosti s jediným společníkem je třeba na oznámení jednatele společnosti o odstoupení z funkce doručené jedinému společníkovi společnosti s ručením omezeným přiměřeně aplikovat poslední větu ustanovení § 66 odst. 1 obch. zák. a posuzovat je jako oznámení učiněné na zasedání příslušného orgánu společnosti. Pak platí, že výkon funkce osoby odstupující z funkce končí uplynutím dvou měsíců po doručení oznámení jedinému společníkovi společnosti, pokud tento na žádost odstupující osoby neschválí jiný okamžik zániku funkce.“ Je třeba uvést, že novela ObZ č. 351/2011 Sb. doplnila § 66 odst. 1 ObZ⁵³⁴ s ohledem na závěry judikatury výše uvedené, a odstranila tak možné pochybnosti doprovázejí účinky odstoupení člena DR adresovaného jedinému společníkovi či akcionáři.

Co se týče zániku funkce odstupujícího člena DR, ObZ dává v § 66 tři možnosti. Jednak může jeho funkce končit dnem, kdy byla svolána nejbližší valná hromada (popřípadě DR), a to jakmile se o odstoupení dozvěděla. Jak už jsem však uvedla výše, problém u valné hromady může dle mého názoru být i rok čekání, což ostatně míní také I. Štenglová.⁵³⁵

Pokud ovšem odstupující člen oznámí svůj úmysl přímo na zasedání valné hromady nebo DR, jeho funkce bude končit uplynutím 2 měsíců od takového zasedání. Důvodem tohoto ustanovení je dle I. Štenglové zajistit „... ochranu společnosti před zneužitím institutu odstoupení odstoupením ze dne na den, tj. před šikanózním výkonem práva.“⁵³⁶ Shodně uvádí Nejvyšší soud a dodává, že „... takový postup by totiž v konkrétním případě mohl zcela ochromit činnost společnosti.“⁵³⁷

Domnívám se, že pro odstupujícího člena DR by bylo mnohem vhodnější své odstoupení oznámit na zasedání výše uvedeného orgánu společnosti, než se spoléhat na možné svolání mimořádné valné hromady v prvním případě.

Jako poslední možnost dává ObZ valné hromadě nebo DR možnost, aby na žádost odstupujícího člena stanovila v usnesení jiný časový okamžik, tedy dřívější nebo pozdější než 2 měsíce. I. Rada však k tomu poznamenává, že zde by se mohlo obrátit toto ustanovení proti společnosti, jelikož by bez žádosti odstupujícího člena nemohla jinou lhůtu (především kratší) sama určit, pokud by nechtěla, aby svojí funkci dále vykonával. Nakonec ale dodává, že zde je možné takového člena odvolat nebo zvolit do DR člena nového.⁵³⁸

⁵³³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. září 2003, sp. zn. 7 Cmo 364/2002

⁵³⁴ § 66 odst. 1 ObZ poslední věta: „Pokud působnost valné hromady vykonává jediný společník a ten neschválí na žádost osoby, která je statutárním orgánem nebo jeho členem anebo členem jiného orgánu společnosti, jiný okamžik zániku funkce, končí výkon funkce této osoby uplynutím lhůty 2 měsíců ode dne doručení odstoupení jedinému společníkovi.“

⁵³⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 262.

⁵³⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 263.

⁵³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. září 2006, sp. zn. 29 Odo 1549/2006

⁵³⁸ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 62.

Na závěr je třeba zmínit se o rozhodnutí Vrchního soudu v Praze z r. 2008,⁵³⁹ který významně zasáhl do posuzování informování valné hromady o odstoupení. Opustil tak dřívější dvoustupňový systém, kdy musela být valná hromada jak informována o odstoupení, tak poté řádně svolána, jinak nebylo její informování řádné. Od tohoto rozhodnutí je však valná hromada o odstoupení informována již samotným doručením odstoupení společnosti (na její adresu),⁵⁴⁰ neboť sama valná hromada nemá právní subjektivitu a nelze jí proto doručovat. Pokud tedy nebude valná hromada řádně svolána, nebo nebude svolána vůbec, odstoupení bude přesto účinné v den, kdy k tomuto projednání mělo dojít.

Mám za to, že toto rozhodnutí je v problematice odstoupení nepochybně klíčové, jelikož již nejde k tíži odstupujícího společníka, že valná hromada nebyla řádně svolána.

3.6.3 Smrt

Smrtí samozřejmě zaniká i funkce člena DR, a to ke dni smrti dané osoby, nebo právní mocí prohlášení soudu za mrtvého. J. Pokorná k tomu upozorňuje, že jde dle § 66 odst. 2 ObZ o závazek osobní povahy, a je proto vázán na osobu zemřelého.⁵⁴¹

Dokladem prokazujícím úmrtí je úmrtní list, který vydá matriční úřad, a tím by se obchodnímu rejstříku prokázala smrt dané osoby. I. Rada v této souvislosti upozorňuje na to, že společnost nemá přístup k takovému dokladu, a bude si je muset obstarat soud ex offo.⁵⁴²

3.6.4 Uplynutí dodatečné 3měsíční lhůty a volba nového člena DR

Vzhledem k tomu, že ObZ stanovuje maximální délku funkčního období pouze u členů DR AS, vztahuje se úprava uplynutí funkčního období pouze na ně, pokud tedy není něco jiného zakotveno ve společenské smlouvě SRO.

ObZ odkazuje v § 200 odst. 3 na § 194 odst. 2, který stanovuje, že funkční období člena DR nezaniká uplynutím funkce – tedy v případě členů AS nejdéle po 5 letech, ale až uplynutím dodatečné 3měsíční lhůty. Zároveň však uvádí, že dříve může funkční období zaniknout volbou nového člena DR.⁵⁴³ K tomu I. Štenglová uvádí, že ustanovení o tom, že funkce člena DR

⁵³⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. července 2008, sp. zn. 7 Cmo 56/2008

⁵⁴⁰ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. prosince 2009 je odstoupení oznámeno orgánu společnosti jejím doručením v písemné formě společnosti a k řádnému doručení je nutné, aby se dostalo do sféry její dispozice (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. prosince 2009, sp. zn. 23 Odo 3867/2007). Přičemž dle jeho rozhodnutí ze dne 10. února 2009, pokud bude odstoupení předáno předsedovi představenstva (což mám za to lze vztáhnout i na předsedu DR), je tímto doručeno také společnosti (Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. února 2009, sp. zn. 29 Cdo 2863/2008).

⁵⁴¹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 942.

⁵⁴² RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 62.

⁵⁴³ K. Eliáš odůvodňuje toto zákonné ustanovení tím, že se valná hromada společnosti, která má zvolit nového člena DR nesejde přesně v den, kdy původnímu členu DR funkce končí. Proto zákonodárce do ObZ zakotvil, že jeho

„... zaniká volbou nového člena..., lze vzít v úvahu pouze na případy, kdy bude zvolen plný počet členů... anebo jestliže bude v usnesení valné hromady (dozorčí rady⁵⁴⁴) výslovně uvedeno, za kterého dosavadního člena je nový člen volen.“⁵⁴⁵ V takovém případě by funkce člena DR zanikla, i pokud nebyl odvolán. I. Štenglová ale doporučuje výslovné odvolání člena DR z funkce.

Osobně se domnívám, že výslovné odvolání původního člena z funkce by zamezilo jakýmkoli pochybnostem, avšak pokud by v usnesení valné hromady bylo výslovně uvedeno (jak uvádí výše I. Štenglová) za kterého člena DR je nový člen zvolen, nemělo by to ponechávat žádné pochybnosti.

I. Rada dodává, že dle jeho názoru lze ustanovení § 194 odst. 2 ObZ, tedy že funkce člena DR zaniká volbou člena nového „... vzít v úvahu i na případy, kdy funkční období člena DR uplyne a příslušný orgán zvolí v tříměsíční lhůtě člena nového, nebo na... případ člena DR, který odstoupí z funkce na zasedání valné hromady. Stejně zaniká výkon funkce i u člena DR jmenovaného soudem...“⁵⁴⁶

Stejný názor zastává i J. Dědič, tedy že funkce člena DR zaniká volbou nového člena i v dodatečné 3měsíční lhůtě.⁵⁴⁷ Ovšem u DR SRO upozorňuje na to, že funkční období u ní zákonem stanoveno není, proto jsou jmenováni na dobu neurčitou, pokud ovšem nebude stanoveno jinak ve společenské smlouvě. Dodává, že volbou nového člena DR by tak zanikla funkce původního člena jen v dodatečné 3měsíční lhůtě.⁵⁴⁸

Osobně se domnívám, že i v dodatečné 3měsíční lhůtě zaniká funkční období původního člena DR volbou člena nového. Lze to dle mého názoru dovodit ze zákonného ustanovení § 194 odst. 2 ObZ: „Funkce člena představenstva zaniká volbou nového člena představenstva, nejpozději však uplynutím tří měsíců od uplynutí jeho funkčního období.“ Zákon zde jasně uvádí, že funkce člena představenstva (tedy i člena DR) zaniká v prvé řadě volbou nového člena, teprve za nejzazší termín zániku funkce uvádí uplynutí 3 měsíců. Tedy dle mého názoru je možno zvolit nového člena DR kdykoli do uplynutí 3 měsíců po skončení jeho funkčního období.

Na závěr je třeba dodat, že účelem této zákonné úpravy je dle J. Pokorné dostatečná časová možnost, aby AS našla nového vhodného kandidáta do DR společnosti, a současně zavazuje i původního člena DR, aby pokračoval ve výkonu své funkce.⁵⁴⁹

---

funkce člena DR zaniká i volbou člena nového (ELIÁŠ: *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání..., s. 304).

⁵⁴⁴ Váže se k zákonnému ustanovení ObZ § 187 odst. 1, písm. d), že AS může ve stanovách zakotvit volbu představenstva DR společnosti.

⁵⁴⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 717.

⁵⁴⁶ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 62 - 63.

⁵⁴⁷ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář - III. díl. § 176 - § 220zřb*. Praha: Polygon, 2002, s. 2408.

⁵⁴⁸ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář - II. díl. § 93 - § 175*. Praha: Polygon, 2002, s. 1217.

⁵⁴⁹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVÁŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář - I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 943.

Otázkou dle mého názoru je, do jaké míry bude takovýto původní člen DR zastávat svou funkci v DR, když ví, že se mu „čas krátí“ a vykonává svou funkci v podstatě nad rámec svého funkčního období. Domnívám se, že odpovědí může být hrozba možné odpovědnosti z porušení povinnosti při výkonu své funkce, která by ho nutila i nadále svou funkci vykonávat svědomitě, a dále i možnost být do DR opětovně zvolen.

3.6.5 Ztráta způsobilosti k výkonu funkce

Způsobilost k výkonu funkce upravuje § 194 odst. 7 ObZ a bylo o ní pojednáno již v kapitole 3.4. Je nutné ale pohovořit o situaci, kdy osoba, která je již členem DR, v průběhu svého funkčního období podmínky pro výkon funkce splňovat přestane. Poté samozřejmě její funkce zanikne,⁵⁵⁰ nestanoví-li ObZ jinak (odlišný režim se uplatní, jak je již uvedeno v kapitole 3.4 u § 38l ObZ, u překážek výkonu funkce⁵⁵¹). Ze zákonné dikce lze dle mého názoru usuzovat, že v okamžiku, kdy člen DR přestane podmínky výkonu funkce splňovat, stejným okamžikem zaniká ex lege i jeho členství v DR.

Zákon dodává, že tímto, tedy zánikem jeho funkce, nejsou dotčena práva třetích osob, která daná osoba nabyla v dobré víře. T. Dvořák k tomuto uvádí, že pokud bývalý člen DR i nadále svou funkci vykonává, jsou třetí osoby samozřejmě chráněny, pokud jednájí v důvěře ve stav zápisu v obchodním rejstříku. Stejně tak, pokud daný člen DR dosud v obchodním rejstříku zapsán vůbec nebyl.⁵⁵²

U členů DR volených z řad zaměstnanců zaniká jejich funkce stejně jako u členů volených valnou hromadou, pokud přestanou splňovat podmínky pro výkon funkce. Otázkou však je, jak se bude postupovat, pokud zvolený zaměstnanec v DR přestane být zaměstnancem společnosti. Zda tedy takový člen musí být po celou dobu své funkce v pracovním poměru ke společnosti nebo ne.

Dle J. Pokorné existují dva názory, první míní, že by člen DR, který by již nebyl zaměstnancem společnosti, jen stěží hájil práva, na kterých právě zaměstnancům společnosti záleží. K tomuto argumentu se dle J. Pokorné kloní většina názorů.⁵⁵³ Stejně míní i M. Bartošíková a uvádí, že okamžikem, kdy člen DR přestane být zaměstnancem společnosti,

---

⁵⁵⁰ ObZ však pamatuje na případy, pokud by daná osoba i nadále svou funkci vykonávala, jsou třetí osoby chráněné v důvěře v obchodní rejstřík a jejich práva nabytá v dobré víře nejsou dotčena.

⁵⁵¹ § 38l odst. 6 ObZ zde uvádí, že potvrzení volby či jmenování člena DR, u kterého nastala překážka výkonu funkce, musí být provedeno do 3 měsíců od doby, kdy nastala. Jinak výkon funkce zanikne posledním dnem této lhůty.

⁵⁵² T. Dvořák tak uvádí ve vztahu k členovi představenstva, to však lze vztáhnout i na členy DR (DVOŘÁK: *Akcionářská společnost...*, s. 469.).

⁵⁵³ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 967.

zanikne pravděpodobně i jeho členství v DR.⁵⁵⁴ K tomuto názoru se přiklání také I. Rada a odůvodňuje své tvrzení tím, že být zaměstnancem společnosti je v daném případě jedna z podmínek výkonu funkce a jejím zánikem zanikne i funkce zaměstnance v DR.⁵⁵⁵ Stejně míní i J. Dědič⁵⁵⁶ a T. Dvořák.⁵⁵⁷

Druhý pohled na věc uvádí, že by právě zaměstnanci měli rozhodovat, zda člena DR voleného ze svých řad, chtějí i nadále v DR, ač zaměstnancem není, či nikoli. Jeden z argumentů pro tento názor – a dle J. Pokorné velmi významný – poukazuje na možnost, že by se společnost mohla touto cestou nepřímo zbavovat členů DR z řad zaměstnanců, a to prostým podáním výpovědi.⁵⁵⁸

Osobně se domnívám, že když už mají zaměstnanci právo podílet se na rozhodování ve společnosti, ve které jsou pouhými zaměstnanci, nikoli vlastníky, tak nevidím důvod, proč by nemohli svobodně rozhodovat o svých členech v DR. Přesto se domnívám, že podmínka zaměstnaneckého poměru ke společnosti je i jednou z podmínek pro výkon funkce. Pokud ji tedy zaměstnanec společnosti přestane splňovat, zanikne i jeho funkce v DR (opačně míní M. Bartošíková, dle které jsou podmínky pro výkon funkce pouze ty, které uvádí § 194 odst. 7 ObZ⁵⁵⁹). Jediný problém spatřuji v zákonném ustanovení „v době volby v pracovním poměru ke společnosti“. Z této konstrukce přijaté zákonodárcem by se dle mého názoru dalo bez obtíží dovést, že člen DR z řad zaměstnanců musí být zaměstnancem společnosti pouze v době jeho volby.⁵⁶⁰

Dá se však říci, že odpověď na výše uvedené problémy dala judikatura Vrchního soudu v Praze 1. března 2006, kde Vrchní soud stanovil, že zánik funkce člena DR voleného zaměstnanci nastává, pokud přestane být v pracovním poměru ke společnosti nebo zástupcem zaměstnanců. U osoby, která splňuje oba dva předpoklady, je nutné zániku obou dvou předpokladů, jelikož pro výkon funkce v DR postačí pouze jeden.⁵⁶¹ Z toho lze dle mého názoru spolehlivě dovést, že pokud bude člen DR jak zaměstnancem společnosti, tak zástupcem zaměstnanců, jeho funkce v DR nezanikne, pakliže zaměstnancem býti přestane. Naopak, pokud

---

⁵⁵⁴ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava. *Ukončení funkce člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci*. ASPI: 22505 (LIT).

⁵⁵⁵ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 64.

⁵⁵⁶ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2466.

⁵⁵⁷ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 547.

⁵⁵⁸ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 967.

⁵⁵⁹ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava. *Ukončení funkce člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci*. ASPI: 22505 (LIT).

⁵⁶⁰ Podrobněji LOCHMANOVÁ, Ludmila. Dozorčí rada akciové společnosti: (se zaměřením na ust. §200 odst. 5 ObchZ). In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 141 - 147.

⁵⁶¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. března 2006, sp. zn. 7 Cmo 418/2005

je člen DR pouze zaměstnancem společnosti, jeho funkce odpadnutím této podmínky pro výkon funkce zaniká.

3.6.6 Zánik společnosti

Pokud by došlo k zániku SRO nebo AS, došlo by samozřejmě i k zániku funkce člena DR. Pokud by pak rejstříkový soud rozhodoval o výmazu společnosti, rozhodoval by i o výmazu jejích členů z obchodního rejstříku.

3.6.7 Zrušení DR jako orgánu

Tato možno se naskýtá pouze u SRO, jelikož její DR nemusí být obligatorní. Je logické, že zánikem celé DR jako orgánu společnosti by nepochybně došlo i k zániku funkce člena DR v ní. Změna společenské smlouvy by se poté doložila notářským zápisem.⁵⁶²

3.7 Funkční období členů DR

Úpravu funkčního období členů DR AS najdeme v § 200 odst. 2 ObZ,⁵⁶³ u členů DR SRO však úprava chybí. I. Rada z toho vyvozuje, že je tudíž jejich funkční období „...podle příslušných ustanovení Obchodního zákoníku neomezené...“⁵⁶⁴

Lze se domnívat, že pokud zákon nedává výslovně žádné omezení, a co není zakázáno, je v soukromém právu dovoleno, je úprava funkčního období členů DR SRO zcela v kompetenci společenské smlouvy. Ta ale může určité funkční období stanovit a tím jeho zákonnou neohraničenost omezit.

Jak už je výše uvedeno, u AS je úprava funkčního období v ObZ zakotvena a stanovy musí vždy funkční období členů DR AS určit,⁵⁶⁵ s tím, že nesmí přesáhnout 5 let, zato opakovaná volba je možná.⁵⁶⁶

Trochu krkolomné ustanovení však můžeme najít u prvního funkčního období členů DR, které je stanoveno na 1 rok. Znění zákona však není zcela přesné, když uvádí: „První funkční období členů dozorčí rady činí 1 rok od vzniku společnosti...“⁵⁶⁷ neboť tak jde o první funkční období všech

⁵⁶² RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 65.

⁵⁶³ § 200 odst. 2 ObZ: „Členové dozorčí rady jsou voleni na dobu určenou stanovami. Funkční období člena dozorčí rady nesmí přesáhnout 5 let. První funkční období členů dozorčí rady činí 1 rok od vzniku společnosti.“

⁵⁶⁴ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 44.

⁵⁶⁵ I. Rada upozorňuje na problém, který se může vyskytnout v praxi. Ve stanovách se „...může objevit úprava, podle které funkční období členů DR trvá např. 3 roky, a v případě, že valná hromada nezvolí DR novou, nebo nestvrdí její členy ve funkci na další dva roky, se má za to, že jejich funkční období se prodlužuje o další dva roky.“ Takovouto úpravu považuje za neplatnou (RADA: *Dozorčí rada...*, s. 45.).

⁵⁶⁶ Shodně ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 740.; POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 966.

⁵⁶⁷ § 200 odst. 2 věta druhá ObZ

nových členů DR. I. Rada k tomu uvádí, že správně by formulace měla znít „*Funkční období prvních členů dozorčí rady činí...*“⁵⁶⁸ a shodně míní i J. Pokorná.⁵⁶⁹ S tímto názorem se zcela ztotožňuji, pokud chtěl zákonodárce skutečně upravit funkční období prvních členů DR, a ne první funkční období členů DR. Avšak ze znění důvodové zprávy k novele ObZ č. 370/2000 Sb., která pouze uvádí: „*V odstavci 2 se upravuje, obdobně jako u právní úpravy členů představenstva, funkční období člena dozorčí rady...*“⁵⁷⁰ lze dle mého názoru jasně dovodit, že jde o nepřesnost zákonodárce a jeho cílem bylo upravit funkční období prvních členů DR.

	Funkční období:	Ale:	1. funkční období
SRO	neomezené	společenská smlouva ho může omezit	-----
AS	určené ve ST	maximálně 5 let	1 rok

Otázka, zda je možné, aby stanovy upravily různou délku funkčního období pro členy DR, je řešena nejednotně. I. Rada zastává názor, že je taková úprava přípustná, neboť je dovoleno, co zákon nevyklučuje.⁵⁷¹ Naopak J. Dědič⁵⁷² a L. Lochmanová⁵⁷³ tuto možnost vylučují. Také P. Čech vyjádřil názor, že „*Stanovy nemohou upravit různě dlouhá funkční období pro různé členy dozorčí rady...*“⁵⁷⁴

Domnívám se však, že určit různou délku pro členy DR není ObZ vyloučeno, a to z důvodu znění § 200 odst. 2 ObZ, který jasně hovoří o členech DR a ne o DR jako celku. „*Členové dozorčí rady jsou voleni.... Funkční období člena dozorčí rady nesmí přesáhnout.... První funkční období členů dozorčí rady...*“ V této souvislosti by se dal proto použít argument M. Pekárka a I. Štenglové týkající se funkčního období členů DR v družstvu, kteří míní, že funkční období může být stanoveno různě, neboť zákon nehovoří „... o funkčním období jako celku, ale o funkčním období jednotlivých členů orgánu družstva“⁵⁷⁵ a u DR AS je tomu zrovna tak. Je tedy zřejmé, že znění zákona sice hovoří pro závěr, že členové DR mohou mít různé funkční období, mám však za to, že jde o nepřesnost, neboť by tak docházelo k diskriminaci členů DR volených zaměstnanci nebo naopak volených valnou hromadou.

⁵⁶⁸ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 44.

⁵⁶⁹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 966.

⁵⁷⁰ *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 370/2000 Sb.* [online]. psp.cz, 1999 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.

⁵⁷¹ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008, s. 45.

⁵⁷² DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. III. díl. § 176 - § 220zřb. Praha: Polygon, 2002, s. 1706.

⁵⁷³ LOCHMANOVÁ, Ludmila. Dozorčí rada akciové společnosti: (se zaměřením na ust. § 200 odst. 5 ObchZ). In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 144.

⁵⁷⁴ ČECH, Petr. K (ne)přípustnosti zkrácení funkčního období člena dozorčí rady. *Právní rádce*, 2007, č. 2, s. 70.

⁵⁷⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 246.

J. Dědič⁵⁷⁶ si klade v této souvislosti otázku trochu jinou, a to zda může mít různé funkční období člen DR volený valnou hromadou a člen volený zaměstnanci. Dle jeho mínění je to vyloučeno a stejný názor zastává i T. Dvořák „... *vzhledem k zákažu diskriminace...*“⁵⁷⁷ a R. Kříž.⁵⁷⁸

Domnívám se, že pokud by členové DR mohli mít různé funkční období, je třeba se ptát, jaký dopad by to mělo v praxi. Jestliže by totiž mohli mít různé funkční období členové DR, měli by ho mít také členové DR z řad zaměstnanců. V případě, že by se argumentovalo zákazem diskriminace, je třeba hledat jiné východisko. Nevidím však jiné řešení, aby se diskriminaci v DR zabránilo, než aby měli všichni členové DR stejné funkční období. Je tedy možné, že zákonodárce daným zakotvením buď mýlil stanovit různé funkční období pro všechny členy DR, nebo je ustanovení o funkčním období členů DR AS nepřesné a má se jednat o funkční období DR jako celek.

V praxi se dále stala problematickou otázka zkrácení funkčního období člena DR změnou stanov. Odpověď na ni dala judikatura Nejvyššího soudu,^{579,580} ve kterém tento soud vyslovil jasný názor, že změnou stanov nelze zkrátit funkční období člena DR voleného zaměstnanci. Cílem právní úpravy totiž je, aby zaměstnanci volbou člena (členů) DR, mohli kontrolovat hospodaření společnosti. Kromě organizačních věcí tak na ně má společnost minimální vliv, aby nemohla odvolávat nepohodlné členy DR volené zaměstnanci stejně tak, jako členy ostatní. Nejvyšší soud k tomu uvedl: „*Bylo by popřením tohoto účelu připustit, aby společnost (její akcionáři), kteří nemohou členy dozorčí rady volené zaměstnanci odvolat, mohli dosáhnout jejich odchodu z funkce tím, že zkrátí změnou stanov jejich funkční období. Takový výklad právní úpravy volby dozorčí rady zaměstnanci by byl zcela nelogický a odporoval by jejímu účelu.*“⁵⁸¹

Tímto rozhodnutím se v Právním rádci zabýval P. Čech⁵⁸² a poukázal na jeho problematické následky. Pokud totiž ve světle rozhodnutí Nejvyššího soudu nelze funkční období člena DR z řad zaměstnanců zkrátit, nelze ho ani prodloužit, neboť by tak valná hromada mohla prodlužovat funkci člena DR, který ji vyhovuje, ačkoli lze samozřejmě argumentovat tím, že zaměstnanci mohou takového člena odvolat.⁵⁸³

---

⁵⁷⁶ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2463.

⁵⁷⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost.* 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 546.

⁵⁷⁸ KRÍŽ, Radim. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti.* 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 507.

⁵⁷⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp. zn. 29 Odo 839/2006

⁵⁸⁰ Problém spočíval v tom, že zaměstnanci zvolili člena DR na funkční období pěti let. Valná hromada pár měsíců na to změnila stanovy (s účinností toho dne) a funkční období všech členů DR zkrátila na 3 roky. Zhruba 2 měsíce na to znovuzvolili zaměstnanci do funkce tutéž osobu. Nejvyšší soud dovedl, že dané rozhodnutí valné hromady odporuje právu.

⁵⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp. zn. 29 Odo 839/2006

⁵⁸² ČECH, Petr. K (ne)přípustnosti zkrácení funkčního období člena dozorčí rady. *Právní rádce*, 2007, č. 2, s. 67 - 70.

⁵⁸³ ČECH, Petr. K (ne)přípustnosti zkrácení funkčního období člena dozorčí rady. *Právní rádce*, 2007, č. 2, s. 68.

Negativní dopad na členy DR z řad zaměstnanců by měla také situace, pokud by stanovy společnosti snížily počet členů DR, a tím by došlo taktéž ke snížení počtu míst pro členy zaměstnanců a vyvstal by stejný problém jako ve výše uvedeném případě, tedy byl by to negativní dopad na členy DR z řad zaměstnanců. Takto se tedy zdá, že jednou přijatá organizace DR valnou hromadou je nevratná, neboť její další změny mohou zaměstnance negativně ovlivnit.⁵⁸⁴

Největší problém ale P. Čech spatřuje v tom, že místo nákladné změny stanov může společnost ukončit pracovní poměr člena DR, a tím zanikne funkční období v DR, a tedy i pasivní volební právo.⁵⁸⁵

Jak je tedy dle mého názoru vidno, jakýkoli zásah, ať přímý či nepřímý, který může negativně ovlivnit zaměstnance v DR, je nepřipustný. To však dle mého názoru naprosto neodpovídá svobodě rozhodování o záležitostech své společnosti, na které by měli mít akcionáři nárok.

Jediné řešení této situace vidí P. Čech v tom, aby valná hromada účinnost svého usnesení odložila na dobu, kdy jiným způsobem zanikne funkční období členů DR, a tak by se nové znění stanov vztahovalo až na členy DR nově zvolené.⁵⁸⁶

Domnívám se však, že takto je společnost zcela ochromena, co se týče rozhodování o akutních záležitostech společnosti. Pokud by totiž vyvstala potřeba okamžitě jednat o otázkách týkající se organizační struktury DR, je potřeba vyčkat, až členům DR skončí jejich funkční období, což může trvat dle zákonné dikce také 5 let.

	Funkční období členů DR:	
AS - ObZ	1. určí stanovy -----> Ale:	2. maximálně na 5 let
AS - ZOK	1. určena ve stanovách nebo smlouvě o výkonu funkce-----> jinak:	2. stanovena na 5 let

V souvislosti s funkčním obdobím vyvstává také otázka, co bude následovat, pokud stanovy prodlouží funkční období členů DR, a ti se budou nacházet v dodatečné 3měsíční lhůtě. Je tedy možné, že by se tímto způsobem mohlo prodloužit jejich funkční období? Představme si například 3 členy DR, kteří mají funkční období na 4 roky, běží 3měsíční lhůta po skončení funkčního období a stanovy společnosti prodlouží funkční období ze 4 na 5 let. Je tedy možné, aby jim doběhl onen jeden rok, o který se funkční období navýšilo? Odpověď na tuto otázku dala judikatura Nejvyššího soudu v Praze,⁵⁸⁷ který se vyjádřil negativně. Odůvodnil to tím, že funkční

⁵⁸⁴ ČECH, Petr. K (ne)připustnosti zkrácení funkčního období člena dozorčí rady. *Právní rádce*, 2007, č. 2, s. 69.

⁵⁸⁵ ČECH, Petr. K (ne)připustnosti zkrácení funkčního období člena dozorčí rady. *Právní rádce*, 2007, č. 2, s. 69.

⁵⁸⁶ ČECH, Petr. K (ne)připustnosti zkrácení funkčního období člena dozorčí rady. *Právní rádce*, 2007, č. 2, s. 70.

⁵⁸⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. června 2004, sp. zn. 7 Cmo 263/2003

období člena DR již došlo (ve výše uvedeném příkladu) po 4 letech. Změna se tedy bude týkat až funkcionářů nových.

Domnívám se, že tímto judikátem se mohl inspirovat P. Čech v řešení výše uvedeného problému se změnou funkčního období členů DR, neboť Vrchní soud jasně stanovil, že změna stanov se netýká stávajících „dobíhajících“ členů DR, avšak až členů budoucích. Mám za to, že je to jediné řešení v případech, kdy stanovy společnosti mění otázky funkčního období členů DR, a nedojde tak k diskriminaci členů DR z řad zaměstnanců.

3.8 Zákaz konkurence

V ObZ je zákaz konkurence pro členy DR SRO upraven v § 136, na který odkazuje § 139 odst. 4 ObZ a pro členy DR AS v § 196, na který najdeme odkaz v § 200 odst. 3 ObZ. Dá se říci, že ObZ tímto zákazem brání, aby členové DR v určitých zákonem stanovených případech uzavírali se společnostmi smlouvy, jinými slovy, aby nebyli jejich obchodními partnery, neboť jsou svým členstvím v DR zvýhodněni oproti jiným osobám. Jsou tak obeznámeni se záležitostmi společnosti a dostávají se jim informace, kterých by poté mohli využít.⁵⁸⁸

Obě ustanovení zákazu konkurence pro členy DR SRO a AS jsou obsahově shodná, rozdílem je u AS odst. 3 v § 196 ObZ,⁵⁸⁹ který dle K. Eliáše zdůrazňuje „...že pracovníprávní povinnosti nejsou povinnosti obchodní...“ a je umožněn souběh pracovního poměru s výkonem funkce člena DR.⁵⁹⁰ Shodný názor zastává i J. Pokorná.⁵⁹¹ T. Dvořák vidí v tomto zákonném ustanovení značný problém, a to že není vyloučeno „... že účelem konstrukce mohlo být zvýraznění principu, že u pracovních smluv a dohod o práci konané mimo pracovní poměr se odpovědnost řídí nikoliv obchodním zákoníkem, nýbrž zákoníkem práce.“⁵⁹² J. Dědič⁵⁹³ v tomto odstavci zase vidí zmírnění ustanovení § 196 odst. 1, písm. a) ObZ, tedy zákazu „...podnikat v oboru stejném nebo obdobném oboru podnikání společnosti ani vstupovat se společností do obchodních vztahů.“ Toto ustanovení totiž J. Dědič⁵⁹⁴ a T. Dvořák posuzují jako zákaz absolutní, vztahující se na „... veškeré obchodní vztahy.“⁵⁹⁵

⁵⁸⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 676.

⁵⁸⁹ § 196 odst. 3 ObZ: „V případě, že člen představenstva vykonává pro společnost práci na základě pracovní smlouvy či jiné smlouvy tuto nabízející, nepovažuje se takový vztah za obchodní.“

⁵⁹⁰ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 312.

⁵⁹¹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVÁŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 955.

⁵⁹² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 510.

⁵⁹³ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2437.

⁵⁹⁴ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2435.

⁵⁹⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 508.

I. Štenglová v § 196 odst. 3 vidí „...vyjasnění povahy vztahu člena představenstva, který je ke společnosti v zaměstnaneckém poměru.“⁵⁹⁶

Osobně se domnívám, že výše uvedené ustanovení slouží k tomu, aby členové DR (a představenstva) společnosti mohli pro společnost vykonávat i jiné činnosti, než je jejich činnost v dozorčím nebo statutárním orgánu společnosti, a to na základě pracovních vztahů, naproti tomu činnost člena DR a představenstva nemohou vykonávat na základě pracovní smlouvy, jak již uvedla judikatura.⁵⁹⁷

Je nutné poukázat dle I. Štenglové i na to, že v SRO lze zákaz konkurence vztáhnout společenskou smlouvou i na společníky společnosti (ne však již na zaměstnance SRO), což o akcionářích AS neplatí.⁵⁹⁸

Zákaz konkurence vymezený zákonodárcem lze samozřejmě rozšířit,⁵⁹⁹ což zákon sám dovoluje, nelze ho ale omezit ani vyloučit.

U zákazu konkurence AS si T. Dvořák klade otázku, zda lze rozsah stanovit odlišně pro členy DR a členy představenstva AS, neboť na oba orgány se vztahuje zákaz stejný. Řešení vidí v pravidle, co není zakázáno, je dovoleno, a tak se přiklání ke kladnému závěru. Upozorňuje však na to, že v rámci DR je třeba stanovit zákaz konkurence pro všechny členy stejný (volenými valnou hromadou a zaměstnanci).⁶⁰⁰ Důsledkem by dle T. Dvořáka⁶⁰¹ byla neplatnost takového ustanovení.⁶⁰²

Domnívám se, že vzhledem k tomu, že představenstvo a DR AS jsou dva odlišné orgány společnosti, lze pro každý z nich stanovit zákaz konkurence odlišně. Sice se na oba orgány vztahuje zákaz stejný, to však platí i u dalších ustanovení DR, které odkazují na úpravu představenstva AS, aby ObZ neobsahoval několikrát stejná ustanovení. Druhá stránka věci je dle mého názoru zákaz konkurence vztahující se na DR AS, neboť se domnívám, že se vztahuje k DR jako celku, a nelze ho tedy stanovit odlišně pro členy DR volené valnou hromadou a členy z řad zaměstnanců společnosti. Souhlasím tedy s výše uvedeným názorem T. Dvořáka.

Porušení zákazu konkurence najdeme v § 65 ObZ, kterým je pouze získání prospěchu při takovémto obchodu nebo převedení nabytých práv, a to osobou, která zákaz konkurence porušila. K. Eliáš zde upozorňuje, že toto je jediný důsledek porušení, a nelze tedy stanovit jiný, jako například neplatnost volby (pokud by členem DR byla zvolena osoba, která podléhá zákazu

⁵⁹⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 730.

⁵⁹⁷ Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky, R 13/1995

⁵⁹⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 440.

⁵⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2007, sp. zn. 29 Odo 1053/2007

⁶⁰⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 548.

⁶⁰¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 508.

⁶⁰² Rozpor s dobrými mravy dle OZ.

konkurence stanovené v ObZ).⁶⁰³ Shodně míní i T. Dvořák.⁶⁰⁴ J. Pokorná⁶⁰⁵ ale uvádí, že důsledkem porušení zákazu konkurence může být u SRO i návrh na vyloučení společníka ze společnosti dle § 149 ObZ.⁶⁰⁶ Tento paragraf umožňuje SRO, aby se u soudu domáhala vyloučení společníka, který závazným způsobem porušuje své povinnosti, ačkoliv k jejich plnění byl vyzván a na možnost vyloučení byl písemně upozorněn. Domnívám se, že pokud se takto stalo v souvislosti se zákazem konkurence, a člen DR SRO je zároveň společníkem ve společnosti, je možné § 149 použít, neboť tímto porušením zákazu konkurence také závazným způsobem porušil své povinnosti.

3.9 Odpovědnost

V poslední řadě je nutné zmínit se v souvislosti s DR také o odpovědnosti, která se na členy DR vztahuje. Nebudu zde však hovořit o odpovědnosti trestněprávní a správněprávní, která jim nepochybně také náleží, avšak patří spíše do jiných právních odvětví, ale pouze o té, kterou můžeme nalézt v ObZ.

Pro členy DR obou společností (SRO a AS) není odpovědnost v ObZ speciálně upravena a je pouze odkazováno § 138 odst. 2 ObZ a § 200 odst. 3 ObZ na obdobné užití § 194 odst. 4 – 6 ObZ, pojednávající o představenstvu AS. Zde zákonodárce upravil jednak odpovědnost za škodu, která se tak na členy DR vztahuje, a jednak jejich zákonné ručení.

3.9.1 Odpovědnost za škodu

DR se dle znění ObZ musí řídit zásadami a pokyny,⁶⁰⁷ které schválila valná hromada jako nejvyšší orgán společnosti. Ani DR se ale nemůže řídit všemi jejími pokyny a zásadami, ale jen těmi, které jsou v souladu s právními předpisy a stanovami společnosti. Jestliže by totiž byly protiprávní a DR by je uposlechla, odpovídali by její členové za škodu, kterou by tím společnosti způsobili.

Pokud by byla situace opačná a členové DR by zásady a pokyny valné hromady, které jsou v souladu s právními předpisy a stanovami, porušili, byly by i takového úkony členů DR směřující

⁶⁰³ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 312.

⁶⁰⁴ DVORÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 509.

⁶⁰⁵ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 963.

⁶⁰⁶ § 149 ObZ: „Společnost se může domáhat u soudu vyloučení společníka, který porušuje závazným způsobem své povinnosti, ačkoliv k jejich plnění byl vyzván a na možnost vyloučení byl písemně upozorněn.“

⁶⁰⁷ J. Dědič vymezuje rozdíl mezi zásadami a pokyny tak, že „... zásada vymezuje obecné pravidlo, zatímco pokyn se vztahuje ke konkrétní situaci.... Pokyn na rozdíl od zásady musí být formulován výslovně.“ (DĚDIČ: *Obchodní zákoník: komentář. III. díl...*, s. 2414.)

vůči třetím osobám platné. J. Pokorná zde uvádí, že porušení těchto zásad a pokynů má totiž důsledky pouze směrem dovnitř společnosti.⁶⁰⁸

Posouzení takovýchto protiprávních pokynů ze strany valné hromady je už na DR, neboť její členové musí postupovat s péčí řádného hospodáře^{609,610} zde, ale také při výkonu jakékoli své působnosti. J. Dědič míní, že: „...jde o samostatnou právní povinnost v tom smyslu, že ke založení právní odpovědnosti člena... postačí, že při plnění svých povinností nejednal s péčí řádného hospodáře.“⁶¹¹

I. Štenglová upozorňuje na to, že je diskutabilní, zda se v tomto případě vylučuje ustanovení § 66 odst. 2⁶¹² a § 567 odst. 1⁶¹³ ObZ hovořící o odborné péči.⁶¹⁴ Ta se však od péče řádného hospodáře odlišuje, jak již uvedl J. Dědič. „Odborná péče vyžaduje specializaci na určitou oblast, avšak člen představenstva nemůže být odborníkem v celém rozsahu činnosti společnosti.“⁶¹⁵ Mám tedy za to, že se zde neužije § 66 odst. 2 ObZ, neboť je sám o sobě obecný k § 194 odst. 5 ObZ, hovořící o péči řádného hospodáře, a nikoli o péči odborné. Navíc § 66 odst. 2 ObZ míní přiměřené užití ustanovení o mandátní smlouvě, nikoli tedy obdobné.

Je nutné také uvést, že zákonem č. 370/2000 Sb. došlo k přenesení důkazního břemene v pochybnostech, zda člen DR jednal s péčí řádného hospodáře či nikoli. Důkazní břemeno pak nese tento člen DR společnosti, a ne tedy samotná společnost. Musí sám prokázat, že s péčí řádného hospodáře v daném případě postupoval a jeho kritéria dodržel.

Pokud se prokáže, že daný člen nebo více členů DR s péčí řádného hospodáře nejednali, a společnosti tak způsobili škodu, budou za ni také společně a nerozdílně odpovídat.

Zákonodárce v této souvislosti výslovně v § 194 odst. 5 ObZ stanovil, že není možné, aby ustanovení stanov nebo smlouva mezi členy DR a společností vyloučily nebo omezily odpovědnost za škodu členů DR. Jako následek za takovéto porušení je ObZ stanovena neplatnost ustanovení stanov nebo smlouvy.

---

⁶⁰⁸ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář - I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 945.

⁶⁰⁹ Dle I. Štenglové si lze „... představit takovou péči, s jakou by hospodář, který je vybaven potřebnými znalostmi a dovednostmi a chová se odpovědně a svědomitě, pečoval o svůj vlastní majetek...“ (ŠTENGLOVÁ: *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání..., s. 719.).

⁶¹⁰ Podrobněji o tomto pojmu a jeho obsahu v publikaci POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář - I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 946.

⁶¹¹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář - III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2416.

⁶¹² Pro vztah mezi členem DR a společností se užije především ustanovení ve smlouvě o výkonu funkce, pokud však takováto smlouva uzavřena nebude, užijí se přiměřeně ustanovení ObZ o mandátní smlouvě.

⁶¹³ § 567 odst. 1 ObZ: „Mandatář je povinen postupovat při zřizování záležitostí s odbornou péčí.“

⁶¹⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 719.

⁶¹⁵ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář - III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2417.; obdobně DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: Přehled judikatury s komentářem - 2. díl*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 1351.

Jako jednu ze složek péče řádného hospodáře uvádí J. Pokorná⁶¹⁶ povinnost mlčenlivosti, která je samostatně zmíněná v § 194 odst. 5 ObZ. Dle ní musejí členové DR zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích (které ale zákon výslovně nespécifikuje), jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo způsobit škodu společnosti.

J. Dědič a J. Lasák hovoří kromě povinnosti mlčenlivosti také o povinnosti loajality, která je dle jejich názoru součástí péče řádného hospodáře. Dovozejí tak z ustanovení § 567 odst. 2 ObZ⁶¹⁷ a nepřímou ze zákazu konkurence a povinnosti mlčenlivosti.⁶¹⁸

Co se týče možného zproštění odpovědnosti, tak J. Dědič poukazuje na to, že člen DR se může zprostit odpovědnosti za škodu, „...*jen když prokáže, že mu bránila ve splnění povinností vyšší moc ve smyslu § 374 ObchZ.*“⁶¹⁹

O odpovědnosti členů DR AS je samostatně pojednáno v § 201 odst. 4 ObZ, kdy DR může využít svého práva zakázat představenstvu určité jednání jménem společnosti (blíže kapitola 3.1.1.4), anebo kdy stanovy AS nebo zákon⁶²⁰ mohou vyžadovat k určitým jednáním představenstva právě předchozí souhlas DR. Členové DR pak odpovídají za škodu, pokud společnosti vznikla v důsledku porušení péče řádného hospodáře, neboť DR buď zakázala představenstvu jednat, anebo mu nedala předchozí souhlas s určitým jednáním.

Může však nastat případ i opačný, tedy kdy DR takovýto souhlas dá, avšak poruší tak péči řádného hospodáře, a pokud ho poruší i představenstvo, tím že dle DR jedná, odpovídají společně a nerozdílně jak členové DR, tak členové představenstva společnosti.

3.9.2 Zákonné ručení

V určitých případech stanovených v § 194 odst. 6 ObZ mají členové DR SRO a AS nejen odpovědnost za škodu, ale také jim vzniká zákonné ručení vůči třetím osobám, kterým vznikla škoda v důsledku porušení jejich povinnosti. Takovéto zákonné ručení je stejně jako odpovědnost za škodu solidární a zaniká, jakmile jí členové DR uhradí.

ObZ však stanovuje, že rozsah ručení členů DR je omezen právě výší škody, ke které jsou povinni. Věřitelé však mohou požadovat plnění z důvodu ručení, až pokud marně vymáhali svůj

⁶¹⁶ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 947.

⁶¹⁷ § 567 odst. 2 ObZ věta první: „*Činnost, ke níž se mandátář zavázal, je povinen uskutečňovat podle pokynů mandanta a v souladu s jeho zájmy, které mandátář zná nebo musí znát.*“

⁶¹⁸ DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: Přehled judikatury s komentářem- 2. díl*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 1352 – 1353.

⁶¹⁹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2419.

⁶²⁰ Takovým ustanovením je § 193 odst. 2 ObZ a J. Pokorná k němu dodává, že tato úprava „... je pro svou nadměrnou přísnost a nejasné důsledky právě na jednání s třetími osobami navrhována ke zrušení.“ (POKORNÁ: *Obchodní zákoník: komentář- I. díl...*, s. 917.)

nárok po společnosti, a jestliže odpovědný člen DR škodu neuhradil (dle J. Pokorné „...společnost tuto náhradu škody vůči členovi... neuplatnila, popř. sice uplatnila, ale soudně nevymáhala...“⁶²¹).

J. Dědič k tomuto zákonnému ustanovení míní, „...že jde pouze o ručení za peněžité závazky, lze dovodit z toho, že vznik ručení je vázán na platební neschopnost AS.“⁶²² Vyvozuje tak ze zákonného ustanovení § 194 odst. 6 ObZ, tedy že „...věřitelé nemohou dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku společnosti pro její platební neschopnost nebo z důvodu, že společnost zastavila platby.“ Doplnuje, že „...u jiných závazků společnosti nemůže být splněna podmínka platební neschopnosti nebo zastavení plateb společnosti...“⁶²³

Domnívám se, že je třeba dát v tomto ohledu J. Dědičovi za pravdu, neboť si lze jen stěží představit splnění výše uvedené podmínky, pokud by byl předmětem závazku například nábytek.

3.10 Závěr

Kontrolním orgánem je jak v SRO, tak v AS DR, jejíž zřízení je však u AS obligatorní a u SRO fakultativní, pokud ovšem nejsou splněné zákonné podmínky pro její obligatorní ustanovení.

Zákonné zakotvení DR obou společností je si v určitých otázkách podobné, v některých stejné a v jiných odlišné. Avšak u obou společností je její úkol de facto stejný, dohlíží na činnost statutárního orgánu a na kontrolu ve společnosti. U AS je její působnost dokonce rozšířena i na dohled nad uskutečňováním podnikatelské činnosti ve společnosti.

V souvislosti se zákonnou úpravou v ObZ však vzniká mnoho teoretických i praktických problémů. Na některé již dala odpověď judikatura, na některé hledá odpověď literatura a na některé prozatím odpovědi nejsou.

Problémy plynou především z neurčité zákonné úpravy, z nevysvětlitelných odlišností zakotvení DR SRO a AS a z praktické použitelnosti, na kterou upozorňují především renomovaní autoři. O těch nejdiskutovanějších otázkách budu tedy hovořit dále.

První a velice důležitá otázka vzniká v oblasti působnosti DR. ObZ sice vymezuje zvlášť právní úpravu SRO a AS, ale neuvádí odpověď na to, zda lze DR svěřit i další působnost, která není v ObZ výslovně stanovena. Zde se literatura různí, jedni tvrdí (I. Štenglová, T. Dvořák, J. Dědič), že je to možné vzhledem k výslovně zakotvené možnosti ObZ zřizovat i další fakultativní orgány ve společnosti. Najdeme však i odlišné mínění (I. Rada), že ObZ by musel

⁶²¹ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 948.

⁶²² DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2421.

⁶²³ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2421.

výslovně takovou možnost stanovit. Osobně se však přikláním k zastáncům první varianty, jelikož dle mého mínění je ze zákonné dikce možnosti vzniku dalších fakultativních orgánů ve společnosti možné dovodit, že i DR lze společenskou smlouvou nebo stanovami svěřit další zákonem neuvedená oprávnění, pokud ovšem nejsou dle ObZ svěřena valné hromadě nebo představenstvu.

K tomuto závěru mě vede i fakt, že pokud by zákonodárce již veškerou možnou pravomoc ve společnosti svěřil valné hromadě, představenstvu a DR, a jelikož jim takto svěřenou pravomoc odebrat nelze, tak by ustanovení o možnosti zřídit fakultativní orgány bylo zbytečné, protože by již neexistovala pravomoc, která by jim mohla být svěřena.

Další problematická otázka se týká možné kooptace v představenstvu AS, pokud představenstvo volí DR, a nikoli valná hromada společnosti. Existuje totiž názor, že v takovém případě kooptace možná není, jelikož účelem kooptace je, aby se nemusela složitě scházet valná hromada za účelem volby členů představenstva, kdežto u DR je její možnost sejít se kvůli volbě bezproblémové.

Domnívám se však, že účelem kooptace je zajistit nepřetržité fungování daného orgánu ve společnosti – zde tedy představenstva. Pokud je tedy kooptace možná, když jsou členové představenstva voleni valnou hromadou a místo se uprázdní, nevidím důvod, proč by to v případě volby DR mělo být odlišné. Lze sice připustit, že operativnost sejít se je u DR bezproblémovější, než u valné hromady, nicméně se domnívám, že ani to nemusí být pravidlem. Nehledě na to, u AS není zakotveno (na rozdíl od SRO), jak často se musí DR AS scházet (aby se čekalo s kooptací do příštího zasedání DR).

Avšak domnívám se, že i v zákoně lze najít možnou podporu pro zamítnutí kooptace při volbě členů představenstva DR. Je to právě onen § 194 odst. 2 ObZ, který kooptaci připouští. Hovoří totiž o možnosti kooptace do příštího zasedání valné hromady, v tomto případě by to však bylo do příštího zasedání DR. Buď jde tedy o nepřesnost zákonodárce, nebo o skutečný účel takovouto kooptací neumožnit. Lze jediné doufat, že se úprava de lege ferenda zpřesní, nebo že tuto otázku vyjasní judikatura.

Dalším problémem, ač na první pohled bezesporným ustanovením, je § 197 odst. 2 ObZ, hovořící o možnosti (a zároveň povinnosti) členů DR AS nahlížet do dokladů společnosti a provádění kontroly. Vzhledem k tomu, že u SRO svěřuje tuto pravomoc zákonodárce celé DR a nikoli jejím členům, existuje názor, že i u DR AS by mělo jít o pravomoc celé DR, navzdory znění zákona. Jsem však toho názoru, že zákonodárce zde naprosto správně svěřil tuto pravomoc i jednotlivým členům DR, neboť AS jsou mnohem většími obchodními korporacemi, než bývají SRO, s mnoha akcionáři, a tedy i jejich DR má na starosti kontrolu mnohem většího rozsahu.

Jednotliví členové DR se tak mohou specializovat na určité úseky své odbornosti, poté informovat DR, a ta jako celek může již vyvodit patřičné důsledky a přijmout nutná opatření.

Další nepřesnou dikci ObZ můžeme najít v § 201 odst. 2, v souvislosti s participací zaměstnanců v DR. Toto ustanovení uvádí, že při zprávách DR podávaných valné hromadě se musí zároveň sdělit „*rozdílný názor členů dozorčí rady zvolených zaměstnanci společnosti...*“ Zákon zde ovšem hovoří o členech DR z řad zaměstnanců, tedy o množném čísle. Vzniká tak otázka, zda musí jít skutečně o rozdílný názor více členů z řad zaměstnanců, či zda stačí pouze názor jediný. Literatura se zde přiklání k odpovědi, že stačí pouze odlišný názor jediného zaměstnance společnosti, s čím musím souhlasit, neboť účelem tohoto ustanovení je dle mého názoru obeznámení valné hromady s odlišným stanoviskem členů DR volených valnou hromadou a členů DR volených z řad zaměstnanců. Pokud by se tedy k jedinému rozdílnému názoru nepřihlíželo, neplnilo by to dle mého mínění zákonný účel výše uvedeného ustanovení.

Je s podivem, že spory panují i ohledně povinnosti členů DR AS a SRO účastnit se valné hromady své společnosti. Ustanovení zákona je v tomto ohledu značně nepřesné, neboť u SRO uvádí oprávnění členů DR účastnit se valné hromady a u AS nepřímou povinnost k dané účasti. Literatura se tak pře, zda i v případě SRO jde o povinnost, či pouze o pouhé oprávnění. Osobně se musím na tomto místě zcela ztotožnit s argumentem J. Dědiče, který vyslovil názor, že povinnost účasti vyplývá již z povinnosti postupovat s péčí řádného hospodáře. Domnívám se, že tu by svou neúčastí z libovolných důvodů (ne tedy z důvodů mimořádných) mohli zanedbat, a proto se přikláním k názoru povinné účasti členů DR obou společností na jejich valné hromadě.

Velice zajímavý nesoulad se vyskytuje v § 38l ObZ, kde jsou zakotveny překážky výkonu funkce, které nesmí daná osoba splňovat, pokud chce být členem DR. Překážka však může odpadnout, pokud byla osoba zvolena $\frac{2}{3}$ většinou společníků přítomných na valné hromadě společnosti nebo $\frac{2}{3}$ většinou všech členů DR nebo oprávněných zaměstnanců společnosti (pokud jde o zaměstnance společnosti) a příslušný orgán byl navíc na překážku výkonu funkce upozorněn. Zajímavé však je, že se ObZ nezmiňuje o volitelích, kteří volí členy DR z řad zaměstnanců při nepřímé volbě. Domnívám se, že zákonodárce zde opomněl volitele zmínit, počítá tedy s přímou volbou zaměstnanců do DR, nikoli však s nepřímou, i když je daná možnost upravena v § 200 odst. 5 a 7 ObZ. Mám za to, že by se § 38l měl analogicky vztahovat také na volitele a překážka výkonu funkce by měla odpadnout, pokud na ní byli volitelé upozorněni, a přesto $\frac{2}{3}$ většinou všech osob z řad zaměstnanců do DR zvolili.

Nutné je také upozornit na názor určitých autorů, vztahující se k aktivnímu volebnímu právu zaměstnanců společnosti při volbách do DR.

§ 200 odst. 1 ObZ uvádí podmínky, za kterých je v AS obligatorní participace zaměstnanců, a to tehdy, pokud má AS 51 a více zaměstnanců v pracovním poměru na pracovní dobu přesahující polovinu týdenní pracovní doby stanovené zvláštním právním předpisem v první den účetního období, v němž se koná valná hromada, která volí členy DR. Nehovoří tedy o všech zaměstnancích společnosti, ale pouze o těch, co výše uvedenou podmínku splňují.

§ 200 odst. 5 ObZ poté upravuje, kdo má při volbách zaměstnanců do DR aktivní volební právo, což jsou „zaměstnanci, kteří jsou kde společnosti v pracovním poměru“, tedy všichni zaměstnanci AS.

Problém nastává v okamžiku, kdy § 200 odst. 5 ObZ odkazuje na odstavec 1, tedy na zaměstnance, splňující podmínku pracovní doby přesahující polovinu týdenní pracovní doby, nikoli na všechny zaměstnance s aktivním volebním právem (v témže odstavci, první větě). Část autorů (T. Dvořák, J. Pokorná) totiž hovoří o odkazu na § 200 odst. 1, jako o zaměstnancích s aktivním volebním právem, což se domnívám je chybné, neboť aktivní volební právo upravuje § 200 odst. 5 ObZ (jak je vidno výše).

Domnívám se, že jediné vysvětlení je, že považují za zaměstnance s aktivním volebním právem ne všechny, ale jen ty, kteří přesahují polovinu týdenní pracovní doby. To je ovšem dle mého výše uvedeného názoru chybné.

Hojně diskutovanou a zatím nevyřešenou otázkou je i možnost, zda může být členem DR právnická osoba, či nikoliv. Literatura se v tomto ohledu opravdu různí, část autorů se domnívá, že i když § 194 odst. 7 uvádí členem DR pouze osobu fyzickou, tak odkaz téhož paragrafu, odstavce 2 na § 71 odst. 2 znamená i možnost soudu jmenovat členem DR osobu právnickou.

Naopak existuje názor, že odkaz je pouze na § 71 odst. 2 ObZ (týkající se jmenování likvidátora soudem) a ne na § 71 odst. 1, a i kdyby šel užít analogicky, uvádí, že likvidátorem může být jen fyzická osoba, nestanoví-li ObZ nebo zvláštní právní předpis jinak (tím je však pouze zákon č. 21/1112 Sb., o bankách).

Osobně se domnívám, že z odkazu § 194 odst. 2 ObZ na obdobné (a nikoli příměřené) užití některých vět § 71 odst. 2, a tedy i z obdobného užití věty „*Je-li likvidátorem právnická osoba, je povinna určit fyzickou osobu, která bude jejím jménem vykonávat funkci*“, lze usuzovat, že za současného znění ObZ lze jmenovat soudem za člena DR i právnickou osobu.

Posledním v této kapitole zmíněným problémem je otázka, zda mohou mít členové DR AS různě dlouhá funkční období, a tedy i, zda mohou mít různě dlouhá funkční období členové DR volených valnou hromadou a členové DR z řad zaměstnanců společnosti.

Literatura se na této otázce prozatím neshodla. Existuje názor, že různě dlouhá funkční období nejsou možná (vzhledem k zákazu diskriminace), stejně tak názor, že co není zakázáno, je dovoleno, a tedy to možné je.

Tuto otázku nemá cenu řešit v souvislosti s DR SRO, neboť zákonná úprava funkční období nestanovuje, naproti tomu v DR AS najdeme v § 200 odst. 2 ustanovení jako: „*Funkční období člena dozorčí rady nesmí přesáhnout.... První funkční období členů dozorčí rady...*“ Zákon tedy nehovoří o funkčním období DR jako celku, ale o funkčním období jednotlivých členů DR. Nehledě na to, podobné zákonné konstrukce jsou i u funkčního období členů KK v družstvu a literatura se shodla, že je u nich rozdílné funkční období možné. Domnívám se tedy, že ze znění zákona je snadno vyvoditelné, že by členové DR AS mohli mít různě dlouhá funkční období, avšak nemyslím si, že to byl záměr zákonodárce. V DR AS totiž může vyvstat povinná účast zaměstnanců v DR a je jen stěží představitelné, že by členové volení valnou hromadou měli funkční období například 5 let, a členové volení zaměstnanci roky 2. Tato úprava by mohla být opravdu diskriminační a domnívám se, že i snadno soudně napadnutelná.

Avšak u AS, u které není účast zaměstnanců na řízení povinná, nevidím důvod, proč by členové DR volení valnou hromadou nemohli mít funkční období různě dlouhá, i když to z praktického hlediska nedoporučuji. Mohlo by se totiž snadno stát, že s vícečlennou DR by každou chvíli končilo funkční období nějakému členovi a valná hromada by se musela pokaždé sejít a zvolit člena nového.

4 Kontrolní orgány v evropské společnosti (SE)

Evropská společnost (Societas Europaea) je druhou formou nadnárodní obchodní korporace upravené evropským právem. Ač název Nařízení SE hovoří o „statutu evropské společnosti“, již v čl. 1 téhož nařízení můžeme najít ustanovení, že „*Na území Společenství lze založit obchodní společnost⁶²⁴ ve formě evropské akciové společnosti za podmínek a způsobem stanoveným v tomto nařízení.*“ Navzdory oficiálnímu názvu „evropská společnost“ tak jde o formu akciové společnosti, jak už v roce 2003 uvedla I. Pelikánová.⁶²⁵ Dle jejího názoru „*Není totiž pochyb o tom, že SE skutečně akciovou společností je.*“⁶²⁶

4.1 Právní úprava

SE se řídí především normativní úpravou obsaženou v Nařízení SE, Směrnici SE, dále Zákonem SE a subsidiárně se na ni vztahuje i úprava, která platí pro národní akciové právo.⁶²⁷ Význam mají však i samotné stanov SE (neboli její společenská smlouva). K. Eliáš uvádí, že je třeba mít se při použití stanov SE na pozoru. „*Pokud NařES připouští, aby si určité otázky upravily stanov, má tato úprava přednost před národním právem. V ostatním se ustanovení stanov aplikují v rozsahu zákonných dispozic národního práva.*“⁶²⁸ Postupně budou tedy platit pro SE se sídlem v ČR ustanovení Nařízení SE, stanov SE, které Nařízení SE ukládá upravit, Zákona SE, národní právní úpravy pro akciové společnosti a nakonec i stanov SE, v rozsahu, ve kterém to naše právo umožňuje.⁶²⁹

4.2 Organizační struktura

Stejně jako u SCE si zakladatelé mohou ve stanovách zvolit, zda jejich společnost bude mít monistický, či dualistický systém řízení. V obou systémech najdeme jako nejvyšší orgán valnou hromadu, v dualistickém pak představenstvo a DR a v monistickém systému SR.

---

⁶²⁴ § 56 odst. 1 ObZ řadí SE mezi obchodní společnosti také.

⁶²⁵ I. Pelikánová se pozastavuje nad názvem Nařízení SE, jehož důvod není přesně znám. Domnívá se, že pramení z nejednotnosti názvů v jednotlivých členských státech (PELIKÁNOVÁ: *In XIII. Karlovarské právnícké dny ...*, s. 188.).

⁶²⁶ PELIKÁNOVÁ, Irena. Evropská akciová společnost a její význam pro české právo. In *XIII. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde Praha, 2003, s. 188.

⁶²⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 380.

⁶²⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 380.

⁶²⁹ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 139 - 140.

Jelikož se Nařízení SE věnuje organizační struktuře SE jen v malé míře, bude dle J. Dědiče a P. Čecha hrát významnou roli národní právo členského státu, kde bude mít SE sídlo. Především se tak uplatní právní úprava akciového práva daného členského státu.⁶³⁰

4.2.1 Dualistický systém SE

Dle K. Eliáše platí národní právní úprava pro AS v podstatě pro dualistický model SE. Odlišnosti spatřuje pouze ve volbě členů představenstva, možnosti DR pověřit svého člena funkcí v představenstvu a povinnosti představenstva informovat DR i ohledně budoucího podnikatelského vývoje SE.⁶³¹ Dále se tedy budu zabývat především odlišnostmi, na které K. Eliáš upozornil.

Podle Nařízení SE je DR oprávněna dohlížet na činnost představenstva a je zajímavé výslovné uvedení, že nesmí řídit SE.⁶³² Její dohlížecí, a tedy i kontrolní činnost se tak vztahuje na statutární a řídicí orgán – na představenstvo, jehož členy dle Nařízení SE také jmenuje a odvolává. Ve svých stanovách však může SE určit, aby byli členové voleni valnou hromadou, což je přesný opak úpravy v našem ObZ. V § 194 odst. 1 ObZ je totiž stanoveno, že členy představenstva volí valná hromada, ve stanovách však může být určeno, že toto oprávnění má DR AS.

Členy DR jmenuje, stejně jako v AS, valná hromada, avšak členové první DR mohou být jmenováni stanovami. Zde J. Dědič a P. Čech⁶³³ i T. Dvořák⁶³⁴ shodně míní, že se neužije § 172 odst. 3 ObZ, který stanovuje povinnost určit členy v zakladatelské smlouvě, pokud je AS založena bez veřejné nabídky akcií.

Celkový počet členů DR stanoven není, nutné je ale upozornit na to, že ČR mohla v Zákoně SE stanovit nejnižší nebo nejvyšší počet, čehož však nevyužila. Dle J. Dědiče a P. Čecha se tak neuplatní ustanovení v ObZ,⁶³⁵ podle kterého DR musí mít minimálně 3 členy. Dále uvádějí: „*Může být však sporné, zda platí požadavek o dělitelnosti počtu členů představenstva třemi*“.⁶³⁶ Naopak dle J. Pokorné tato otázka sporná není a J. Pokorná vyvozuje, že se neužije celý

---

⁶³⁰ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 137.

⁶³¹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 380.

⁶³² Nařízení SE čl. 40 odst. 1

⁶³³ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 164.

⁶³⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 783 - 784.

⁶³⁵ § 200 odst. 1 ObZ

⁶³⁶ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 164.

§ 200 odst. 1 ObZ, tedy ani ustanovení o dělitelnosti třemi.⁶³⁷ M. Petr o dělitelnosti třemi soudí, že se toto ustanovení patrně nepoužije, vzhledem k tomu, že ČR nevyužila zmocnění⁶³⁸ a počet členů DR tak zůstává na určení stanov.⁶³⁹ T. Dvořák zastává názor, že „...není možno trvat na požadavku dělitelnosti počtu členů dozorčí rady třemi, neboť aplikace tohoto pravidla by nutně negovala vůbec neomezenou svobodu SE v určení počtu členů své dozorčí rady.“⁶⁴⁰

Osobně se domnívám, že sporu v této otázce není, neboť ČR nezakotvila v Zákoně SE žádné omezení pro členy DR SE, ač tak učinit mohla, tudíž nechala tuto úpravu zcela na vůli SE.

Funkční období členů DR najdeme ve společných pravidlech Nařízení SE pro monistický a dualistický systém. Zde je uvedeno, že stanovy určují jejich funkční období, to však nesmí přesáhnout 6 let.⁶⁴¹ Liší se tedy od DR AS o jeden rok. T. Dvořák však míní, že se i tak použije § 194 odst. 2 ObZ o zániku funkčního období po uplynutí dodatečné lhůty, stejně jako u SCE.⁶⁴² Dle mého názoru se musí § 194 odst. 2 ObZ použít, neboť Nařízení SE ani Zákon SE speciální ustanovení o zániku funkčního období neobsahuje, je proto nutné použít předpisy národního akciového práva, a to je právě § 194 odst. 2 ObZ.

Co se týče členství právnické osoby v DR, tak Nařízení SE tuto možnost povoluje, pokud to stanovy připouští,⁶⁴³ ovšem za předpokladu, že to dovolují předpisy akciového tuzemského práva. J. Dědič a P. Čech vyvozují: „Ustanovení § 194 odst. 7 ObchZ zřejmě tuto možnost vylučuje, neboť připouští, aby členem představenstva byla pouze osoba fyzická. Právnickou osobu může členem představenstva jmenovat výhradně soud za podmínky § 194 odst. 2 ObchZ.“ Je nutné doplnit, že autoři zde mluví o ustanoveních platných pro představenstvo AS, která se však uplatní i pro členy DR AS (§ 200 odst. 3 ObZ). J. Pokorná v otázce členství právnické osoby v DR nepřipouští pochybnosti a uvádí že „...tato možnost by však u evropské společnosti se sídlem v ČR nepřicházela v úvahu, protože to nedovolují české předpisy o akciové společnosti...“⁶⁴⁴

Dle mého názoru je nepochybné, že při uplatnění § 194 odst. 7 ObZ nemůže být členem DR právnická osoba, jelikož zákon výslovně uvádí „Členem představenstva může být pouze fyzická osoba...“, a toto ustanovení se užije na členy DR obdobně. § 194 odst. 2 ObZ však umožňuje, že

⁶³⁷ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1076; POKORNÁ, Jarmila. *Právní úprava evropských společností v evropském a českém právu*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 103.

⁶³⁸ Zmocnění dané ČR Nařízením SE v čl. 40 odst. 3, dle kterého členský stát může stanovit nejvyšší či nejnižší počet členů DR SE se sídlem na jeho území.

⁶³⁹ PETR, Michal. *Evropská společnost II. část. Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 3, s. 108.

⁶⁴⁰ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 783.

⁶⁴¹ ObZ v § 200 odst. 2 u členů DR v AS uvádí maximální dobu 5 let.

⁶⁴² DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 782.

⁶⁴³ Čl. 47 Nařízení SE: „Stanovy SE mohou povolit společnosti nebo jiné právnické osobě, aby byla členem jednoho z jejích orgánů, nestanoví-li jinak právní předpisy vztahující se na akciové společnosti v členském státě, ve kterém se nachází sídlo SE. Tato společnost nebo jiná právnická osoba jmenuje fyzickou osobu, aby vykonávala její funkce v dotyčném orgánu.“

⁶⁴⁴ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1071.

členy DR může jmenovat za podmínek stanovených zákonem soud a může členem jmenovat i právnickou osobu. Otázkou je, zda se pro SE uplatní i § 194 odst. 2 ObZ. Odpověď dává sám Zákon SE, který v § 24 odkazuje na § 194 odst. 2 ObZ, a dává možnost jmenovat člena představenstva SE soudem, ovšem hovoří o představenstvu SE. Důvodová zpráva k Zákonu SE dodává, že důvodem je neohrožení „akceschopnosti představenstva“.⁶⁴⁵ I kdybychom ale aplikovali § 194 odst. 2 ObZ i na DR SE, je nutno připomenout, že ani v našem právním povědomí neexistuje shoda ohledně možnosti soudu jmenovat členem DR AS právnickou osobu, což je blíže popsáno v kapitole 3.5.4.

Mezi představenstvem a DR platí klasická inkompatibilita, jako v našem ObZ. V rámci SE a SCE se však můžeme setkat s velice zvláštním institutem. Je totiž možné, aby DR jmenovala jednoho ze svých členů, který by dočasně jednal jako člen představenstva, pokud místo v představenstvu není obsazeno. Jmenovanému členu DR se poté dle Nařízení SE dočasně pozastavuje funkce v DR. Dle T. Dvořáka⁶⁴⁶ tato možnost jmenování ovšem nevyklučuje kooptaci, stejně jako u SCE. Navíc takto pověřen může být DR jak člen jmenovaný valnou hromadou, tak volený zaměstnanci. Význam tohoto ustanovení vidí T. Dvořák dvojí. Jednak „...dočasně zajišťit funkci představenstva...“ především pokud má jen jednoho člena a jednak v dočasném pozastavení výkonu funkce člena DR. Zde spatřuje význam především „...z hlediska výpočtu konce funkčního období...“⁶⁴⁷ Pověřený člen představenstva totiž nepřestává být členem DR.

Dle mého názoru je u tohoto institutu zajímavé právě to, že se nevztahuje na omezený počet případů. Lze tedy pověřit člena DR na uprázdněné místo v představenstvu z jakéhokoli důvodu a bez jakéhokoli omezení.

Doplňování členů v kontrolním orgánu upravuje i ObZ u DR AS, a to možností kooptace také bez zákonného omezení. Naproti tomu u družstva se vyskytuje jak kooptace, tak institut náhradníků, zákon však tyto možnosti omezuje jen pro případy odvolání nebo smrti. Jak je však uvedeno v kapitole 5.2.2, domnívám se, že i v těchto případech by mělo dojít k využívání zákonem stanovené možnosti doplnění bez důvodu, proč se původní místo uprázdnilo.

Dále se jeví neobvyklá i možnost, že kontrolní orgán může pověřit svého člena funkcí v orgánu statutárním. Zdá se totiž, že je tak popírána klasická inkompatibilita. Ovšem Nařízení SE tomu předchází tím, že pozastavuje funkci pověřeného člena v DR.

Co se týče této problematiky, ČR využila zmocnění v Nařízení SE a Zákonem SE stanovila, že jmenovaný člen DR tuto funkci může vykonávat, „...pouze do doby konání nejbližšího

---

⁶⁴⁵ *Vládní návrh zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti* [online]. psp.cz, 2004 [cit. 15. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=691&CT1=0>>.

⁶⁴⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 782.

⁶⁴⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 782.

jednání orgánu, do jehož působnosti náleží volba či jmenování nového člena představenstva“,⁶⁴⁸ což může být samozřejmě jak DR, tak valná hromada. Jinak by tímto dnem oprávnění jmenovaného člena zaniklo a chybějícího člena představenstva by jmenoval soud dle § 194 odst. 2 ObZ.

DR musí být samozřejmě dostatečně informována, aby mohla náležitý dohled a kontrolu vykonávat. Nařízení SE tak ukládá představenstvu, informovat DR nejméně jednou za 3 měsíce o průběhu podnikatelské činnosti, a také o jeho předpokládaném vývoji. Dle J. Dědiče a P. Čecha se tak „...zakotvuje dozorová působnost též pro futuro, nikoli pouze ve vztahu k minulým skutečnostem a dějům.“⁶⁴⁹ Což osobně považuji za velice příhodné, jelikož má tak DR možnost kontrolovat i budoucí kroky společnosti a případným negativním krokům zamezit. De lege ferenda lze tuto úpravu doporučit také do začlenění právní úpravy AS.

Avšak o událostech, které by na SE mohly (nikoli tedy musely) mít významný vliv, musí představenstvo informovat DR neprodleně, jakmile se o nich dozví. Sama DR může požadovat od představenstva jakékoli informace, které jsou potřebné pro její výkon dohledu nad ním. ČR v § 25 Zákona SE stanovila, že toto právo má nejen DR jako celek, ale i její jednotlivý člen, ale pouze pokud je to nezbytné, a je-li to v důležitém zájmu společnosti. Co je důležitý zájem SE již definováno není. Pokud by v této otázce došlo ke sporu, řešil by ho soud (na návrh ono člena DR nebo představenstva). J. Dědič a P. Čech doplňují, že toto ustanovení o právu na informace jednotlivého člena DR „...směřuje zejména na situace, ve kterých je dozorčí rada nečinná a řádný výkon funkce vyžaduje individuální zásah.“⁶⁵⁰ Důvodová zpráva však odůvodňuje jisté omezení zákonodárce „nezbytností“ a „důležitým zájmem“ zkušenostmi, že naprosto neomezené právo členů DR na informace může být zneužito.⁶⁵¹ Domnívám se proto, že by bylo sice de lege ferenda vhodné začlenit do ObZ právo DR požadovat informace po představenstvu AS, avšak s odkazem na výše uvedené argumenty přiznat toto právo celé DR, a nikoli jednotlivým jejím členům.

Je nutné dodat, že veškeré informace, které jsou DR poskytovány je oprávněn se dozvědět každý jeho člen, a proto musí být zajištěn náležitý přenos informací. Přitom lze dle mého mínění ze slova „oprávněn“ vyvodit, že i každý člen DR musí vynaložit určité aktivní chování k získání potřebné informace. Naopak DR je dle mého názoru povinna svému členovi umožnit se k dané informaci dostat.

---

⁶⁴⁸ § 24 Zákona SE

⁶⁴⁹ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 163.

⁶⁵⁰ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 164.

⁶⁵¹ *Vládní návrh zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti* [online]. psp.cz, 2004 [cit. 15. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=691&CT1=0>>.

Do oprávnění DR patří i možnost provést či nechat provést jakákoli šetření potřebná k výkonu jejích povinností. Tak Nařízení SE dle J. Dědiče a P. Čecha „...*výslovně upravuje záležitost, která je v českém akciovém právu sporná... že může využít ve své kontrolní činnosti i externistů...*“⁶⁵²

I když samotná DR nesmí řídit SE, J. Dědič a P. Čech uvádějí, že může do řízení zasahovat nepřímo „...*tím, že určitá jednání představenstva předem schvaluje.*“⁶⁵³ Tato jednání musí být dle Nařízení SE uvedena ve stanovách. ČR mohla stanovit, že si DR může takováto jednání určit sama, a také jaké druhy jednání mají být ve stanovách uvedeny. To ovšem v Zákoně SE nenajdeme a dle J. Dědiče a P. Čecha tak nelze užít § 191 odst. 2 ObZ,⁶⁵⁴ což uvádí shodně i J. Pokorná,⁶⁵⁵ ani § 193 odst. 2 ObZ.⁶⁵⁶ J. Pokorná k tomu dodává, že „...*úprava uvedená v § 191 odst. 2 obch. zák.*“⁶⁵⁷ *se tak nepoužije a případná schvalovací působnost dozorčí rady je plně v rukou rozhodnutí akcionářů ve stanovách.*“

Usnášeníschopnost DR upravuje čl. 50 Nařízení SE s tím, že v případě rovnosti hlasů v DR je rozhodující hlas předsedy (je nutné upozornit, že nikoli předsedajícího, jak je zakotveno v § 66 odst. 4 ObZ, což platí i při rozhodování v DR AS). Stanovy však mohou vymezit usnášeníschopnost jinak, ale ne v případě, že je 1/2 členů DR volena zástupci zaměstnanců. Na rozdíl od našeho ObZ Nařízení SE prolamuje osobní povinnost k výkonu funkce a umožňuje DR usnášet se i v zastoupení svých členů.

Na rozdíl od úpravy volby předsedy DR v AS je v Nařízení SE konkrétně uvedeno, že DR volí svého předsedu ze svého středu.⁶⁵⁸ Toto výslovné zakotvení v Nařízení vylučuje jakékoli pochybnosti, které se často vyskytují v souvislosti s předsedou DR AS. Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.3.1, český zákonodárce totiž výslovně nestanovil, kdo volí předsedu DR AS, a také z jakého okruhu. De lege ferenda by bylo však jistě vhodné po vzoru Nařízení SE pochybnosti v tomto ohledu z ObZ odstranit, čehož se ujal ZOK v § 448 odst. 3.⁶⁵⁹

Ač tedy české akciové právo připouští pochybnosti, v SE je nepřípustné, aby předsedou DR byl jiný člen SE nebo 3. osoba. Nařízení SE navíc stanovuje, že pokud volí 1/2 členů DR zaměstnanci, tak za předsedu může být zvolen jen člen jmenovaný valnou hromadou. A contrario se tak předsedou DR v takovém případě nemůže stát člen DR z řad zaměstnanců společnosti.

⁶⁵² DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 164.

⁶⁵³ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 163.

⁶⁵⁴ Dle tohoto ustanovení může DR kdykoli rozhodnout o omezení jednání představenstva.

⁶⁵⁵ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVÁŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1076.

⁶⁵⁶ Zde jsou vymezena jednání, která dle ObZ vyžadují souhlas DR.

⁶⁵⁷ § 191 odst. 2 ObZ: „*Stanovy, rozhodnutí valné hromady nebo dozorčí rady mohou omezit právo představenstva jednat jménem společnosti, avšak tato omezení nejsou účinná vůči třetím osobám.*“

⁶⁵⁸ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 164.

⁶⁵⁹ § 448 odst. 3 ZOK: „*Dozorčí rada volí a odvolává svého předsedu.*“

4.2.2 Monistický systém SE

Tento systém řízení naše české právo neznalo, a proto bylo třeba ho pro úpravu SE zakotvit speciálně. Stalo se tak Zákonem SE, který se více jak úpravě dualistického modelu věnuje právě modelu monistickému.⁶⁶⁰ K úpravě tohoto modelu se vyjádřil T. Dvořák a míní, že „*Koncepce správní rady... tak, jak ji upravují ust. §§ 26 - 42 zákona o SE, ovšem rozhodně není jednoduchá a již vůbec ne bezproblémová.*“⁶⁶¹

Hned na začátku je třeba zmínit se o terminologii zakotvené § 4 Zákona SE, který J. Hejda⁶⁶² považuje za nejvýznamnější ustanovení v Zákoně SE právě proto, že se v ní český zákonodárce pokusil sladit terminologii Nařízení SE a ObZ. Zákonodárce se dle důvodové zprávy pokusil vymezit terminologii právě proto, že se na SE aplikuje také národní akciové právo,⁶⁶³ což by šlo dost obtížně, jelikož náš ObZ neupravuje monistický systém řízení. Jak bychom pak aplikovali ustanovení týkající se DR na SR v Zákoně SE?

Odpověď dává právě onen § 4 Zákona SE a stanovuje, že pokud se v Zákoně SE mluví o DR, podle okolností se tím rozumí SR. Dále uvádí, že pokud Zákon SE, v části, kde hovoří o monistickém systému, neobsahuje zvláštní pravidla, platí podle okolností pro SR ustanovení pro DR v AS, čímž je dle důvodové zprávy řešen „... *jeden z nejdůležitějších problémů celého návrhu.*“⁶⁶⁴ Dle mého názoru je tak zjednodušena aplikace našeho akciového práva i na evropský monistický systém SE. Zákonodárce tudíž nemusel přijímat celkovou novou úpravu monistického systému, ale odkázal na úpravu DR AS v ObZ, což považuji za vhodnější řešení, než přicházet se zcela novou úpravou. Monistický systém řízení v ObZ zakotven není a aplikací národního práva ho dle mého názoru činní lépe přijímaným. Jinou otázkou však je, zda aplikace národního práva na SR SE bude bezproblémová. Určitým zjednodušením je třetí odstavce § 4 Zákona SE, podle něho se totiž na SR užijí ustanovení ObZ týkající se DR AS, pokud její působnost v dualistickém systému patří DR.

Lze tedy dle mého mínění shrnout, že je třeba oddělit od SR její kontrolní působnost, kterou vykonává v dualistickém systému DR. A pokud v Nařízení SE ani Zákoně SE nebude zakotvena speciální úprava, aplikují se ustanovení ObZ vztahující se na DR AS.

Dále se tedy budu věnovat SR jen z hlediska její kontrolní působnosti a možnosti zaměstnanců podílet se na jejím složení.

⁶⁶⁰ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 382.

⁶⁶¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 785.

⁶⁶² HEJDA, Jan. *Evropská společnost - I. Právní rámec*, 2005, č. 9, s. 5,10.

⁶⁶³ *Vládní návrh zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti* [online]. psp.cz, 2004 [cit. 15. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=691&CT1=0>>.

⁶⁶⁴ *Vládní návrh zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti* [online]. psp.cz, 2004 [cit. 15. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=691&CT1=0>>.

SR je ze zákona povinna, pokud to považuje za účelné, uskutečňovat kontroly a ověření jak řízení SE, tak jejího hospodaření a provozu podniku. Lze říci, že v tomto ohledu tak vykonává působnost, jakou má DR v dualistickém modelu, a není třeba ji dále rozebírat.

Stejně jako u SCE má každý člen SR oprávnění dozvědět se veškeré informace, které byly SR předány, a T. Dvořák doporučuje tohoto práva využívat vzhledem k možnosti porušení výkonu funkce s péčí řádného hospodáře.⁶⁶⁵ Dle mého názoru je samozřejmě nutné disponovat veškerými dostupnými informacemi, aby mohla být kontrola řádně vykonávána, neboť bez dostatečné informovanosti ji lze jen těžko provádět.

Jako DR SE má i SR svého předsedu. Ten je volen ze středu SR, pokud by ale 1/2 volili zaměstnanci společnosti či jejich zástupci, může být zvolen jen z členů SR volených valnou hromadou. Stejně jako u SCE toto opatření znemožňuje, aby se statutárním orgánem SE mohl stát člen z řad zaměstnanců.⁶⁶⁶ Předseda může být dále kdykoli odvolán, pouze ale, pokud nadpoloviční většina hlasů pro odvolání patří členům DR voleným valnou hromadou. Je dle mého mínění tedy zřejmé, že se i evropská úprava zapojení zaměstnanců v orgánech společnosti snaží trochu korigovat míru vlivu, kterou by zaměstnanci mohli v SR mít. Volba i odvolání předsedy tak musí být převážně v dispozici členů SR volených valnou hromadou a ne zaměstnanci společnosti.

Sám předseda má podobně jako v SCE určitou kontrolní funkci. Jeho povinností je dohlížet, aby orgány SE dobře fungovaly, a sledovat, zda členové SR jsou schopni řádně vykonávat svou funkci, a to dle T. Dvořáka „... *nikoli právně, nýbrž fakticky, tj. zejména odborně a zdravotně...*“ O případné neschopnosti musí informovat valnou hromadu nebo zaměstnance, aby věděli, že jimi ustanovená osoba členství v SR není schopná.⁶⁶⁷ Domnívám se, že toto oprávnění předsedy SR je zcela vhodné, neboť jak jinak by se valná hromada nebo zaměstnanci společnosti mohli dozvědět o dané „neschopnosti“ člena DR, kterého ustanovili. Dle mého názoru by nebylo od věci uvažovat o zakotvení takového oprávnění i do našeho ObZ v rámci DR v SRO a AS a KK v družstvu.

Stejně jako u SCE jsou členové SR jmenováni valnou hromadou a první členy mohou jmenovat stanovy. Maximální počet členů SR určují stanovy SE, omezení je však v minimu 3 členů, pokud je u SE upravena účast zaměstnanců. T. Dvořák se zde pozastavuje nad termínem „maximální počet členů,“ tedy ne určitý počet členů. Stanovy tak nemusí obsahovat přesný počet členů SR, ten určí valná hromada usnesením nebo zvolením určitého počtu členů SR, anebo ho určí fakultativně stanovy. T. Dvořák míní „*Zavedení této konstrukce se však nejeví jako domyšlené.*“ Má

---

⁶⁶⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 790.

⁶⁶⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 794.

⁶⁶⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 795.

za to, že v případě zapojení zaměstnanců nemusí být zcela zřejmé, zda byla dodržena pravidla stanovená ve smlouvě o zapojení zaměstnanců v SR, pokud stanovy přesný počet neurčují. Dále si klade otázku „... *zda se určitý počet členů správní rady ve stanovách uvádět nemusí, ale může, anebo zda se uvádět nesmí.*“ Usuzuje, že ze Zákona SE lze dovodit, že stanovy určují vždy maximální nebo minimální počet členů SR, ale nikdy ne přesný s tím, že přesný počet stanoví usnesením valná hromada.⁶⁶⁸

Důvodová zpráva k Zákonu SE tuto otázku neřeší. Osobně se domnívám, že pokud § 26 odst. 1 Zákona SE uvádí „*Správní rada evropské společnosti musí mít nejméně 3 členy. Stanovy určí maximální počet členů správní rady, který nesmí překročit 18 členů*“, lze se domnívat, že stanovy mohou stanovit i minimální počet členů SR, neboť pokud budou členové jen 3, je to právě onen minimální počet členů, který může ze zákona SR mít. Stejný závěr vyplývá z § 27 odst. 4 Zákona SE,⁶⁶⁹ který dává SE možnost stanovit ve stanovách minimální počet členů SR, který je ale pořád nad hranicí zákonného minima.

Pokud by dle mého názoru SE stanovila, že minimální i maximální počet členů SR jsou 3, určila by tak i konkrétní počet členů SR. Pokud bychom vycházeli z názoru T. Dvořáka, a SE by určila počet členů 5, minimální je ze zákona 3, 5 by nebyl konkrétní počet členů SR, ale maximální počet (neboť T. Dvořák míní, že nelze ve stanovách konkrétní počet členů stanovit) a rozmezí počtu členů SR by tak bylo 3 – 5.

Pokud jde o otázku, zda může být členem SR i právnická osoba, tak na rozdíl od dualistického modelu zde najdeme přímo ustanovení českého zákonodárce, že členem SR může být pouze fyzická osoba. Tudíž není třeba si klást jako u DR v dualistickém modelu otázku, zda může soud jmenovat členem DR právnickou osobu. Ke všemu důvodová zpráva Zákona SE k tomu uvádí, že české akciové právo takové členství pro AS vylučuje, ale neupravuje monistický systém řízení. Jelikož by taková možnost úpravu zkomplikovala, prozatím důvodová zpráva členství právnických osob nedoporučila.⁶⁷⁰

Co se týče možného „doplnění“ členů, v dualistickém modelu najdeme přímo v Nařízení SE zakotvený institut možného pověření člena DR funkcí v představenstvu, o kooptaci však zmínka není. Vzhledem k tomu, že v monistickém modelu je jen jeden orgán kromě valné hromady, vylučuje to dle mého názoru možnost zakotvení pověření, ale Zákon SE hovoří o možnosti kooptace u členů SR. Je zde však zakotvená jistá hranice, jestliže počet jejích členů klesl pod zákonem stanovené minimum, tedy 3 členů, je nutné svolat valnou hromadu. Jestliže

⁶⁶⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 789.

⁶⁶⁹ § 27 odst. 4 Zákona SE: „*Jestliže se počet členů správní rady snížil pod stanovami určené minimum, aniž klesl pod minimum určené zákonem, musí správní rada provést kooptaci do 3 měsíců od okamžiku, kdy tento stav vznikl.*“

⁶⁷⁰ *Vládní návrh zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti* [online]. psp.cz, 2004 [cit. 15. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=691&CT1=0>>.

však počet členů klesl jen pod minimum upravené ve stanovách (když stanovy určí minimální počet 5, poklesnutí na 4 nebo 3 členy ještě není pod zákonnou hranici), je nutno kooptaci provést do 3 měsíců od okamžiku, kdy tento stav vznikl.

Pokud by SR chybějícího člena nejmenovala a ani nesvolala valnou hromadu, je možné navrhnout soudu, aby jmenoval mandátáře za účelem svolání valné hromady. Toto vše však platí pouze pro členy jmenované valnou hromadou. Pokud by členy SR volili či jmenovali zaměstnanci SE nebo jejich zástupci, musí SR učinit nezbytné kroky, aby se tak co nejdříve stalo. Pokud mají zaměstnanci pouze právo doporučení osoby nebo vyslovení souhlasu s volbou nebo jmenováním, provede SR kooptaci tak, aby tato práva zaměstnanců nebyla dotčena. Dle mého mínění je tedy jasné, že stejně jako v našem akciovém právu, nemůže SR kooptovat členy, jejichž místo se uprázdnilo po členech SR z řad zaměstnanců společnosti. Mohlo by tak totiž dojít k situaci, kdy by se kooptací vyměnili členové SR z řad zaměstnanců společnosti.

Otázkou se jeví, zda se při kooptaci uplatní § 194 odst. 2 ObZ, kdy chybějící členy představenstva má možnost jmenovat soud. T. Dvořák tuto možnost odmítá, dle jeho názoru by tak ustanovení o jmenování mandátáře postrádalo smysl.⁶⁷¹ Domnívám se, že nelze použít § 194 odst. 2 ObZ, pokud by se jednalo o jmenování právnické osoby, neboť to Zákon SE výslovně vylučuje. Uvádí, že členem SR může být pouze fyzická osoba.

Pokud bychom dále uvažovali pouze o možnosti jmenovat soudem fyzickou osobu, T. Dvořák to sice vylučuje, ale Nařízení SE hovoří pouze o možnosti navrhnout soudu jmenování mandátáře, nejde tedy o povinnost. Dle mého názoru by bylo nutné v daném případě užít nejprve Nařízení SE, tedy možnost kdy by bylo soudu navrženo jmenování mandátáře, pokud by se tak nestalo, bylo by teprve možné, aby chybějícího člena SR jmenoval soud dle § 194 odst. 2 ObZ. Neboť dle § 4 Zákona SE je možné aplikovat na SR úpravu týkající se DR AS, pokud neexistuje speciální úprava.

4.3 Zapojení zaměstnanců

Zapojení zaměstnanců bylo v rámci přijímání Nařízení SE jednou z komplikací,⁶⁷² jelikož bylo těžké najít společnou úpravu pro všechny členské státy. Tradičně se zde přeli zastánci a odpůrci názoru, zda mají zaměstnanci společnosti zasahovat do řízení společnosti svého zaměstnavatele či zda mají hájit jen své sociální a pracovní zájmy.⁶⁷³ Nakonec byla opuštěna

---

⁶⁷¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 793.

⁶⁷² Dle J. Hejdy bylo komplikací jak zapojení zaměstnanců, tak konflikt mezi monistickým a dualistickým způsobem řízení (HEJDA: *Právní rádce*, 2005. . ., s. 4.).

⁶⁷³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 816.

myšlenka unifikace v Nařízení SE a úprava byla pouze harmonizována ve Směrnici SE, která doplňuje Nařízení SE s ohledem na zapojení zaměstnanců.⁶⁷⁴

Co vlastně je zapojení zaměstnanců Zákona SE definuje v § 46 odst. 2. Jedná se tedy o způsob, jakým se zaměstnanci mohou podílet na rozhodování ve společnosti. Zahrnuje jak právo na informace a projednání, tak právo vlivu na složení orgánu SE – přesněji řečeno SR nebo DR.

Celá procedura zapojení zaměstnanců je v celku složitá,⁶⁷⁵ přitom SE nemůže být založena stejně jako SCE, dokud nebude otázka zapojení zaměstnanců na řízení SE vyřešena.⁶⁷⁶ Zvláště negativně se k ní staví T. Dvořák, který ji soudí jako „...*nejednotnou, nesmírně komplikovanou a obsahově a výkladově nejasnou a náročnou...*“ Dodává „...*žda to evropský zákonodárce s ochranou zájmů zaměstnanců poněkud nepřehnal...*“⁶⁷⁷ Samotná možnost zaměstnanců participovat na řízení společnosti svého zaměstnavatele mu nevádí, avšak konkrétní úpravu účasti zaměstnanců dle Zákona SE akceptovat nemůže. „...*Systém je ve své podstatě krajně nevyhodný právě pro ty, k jejichž ochraně je určen... nemají reálnou šanci se v něm orientovat.*“⁶⁷⁸ Přitom účelem zvláštní úpravy participace zaměstnanců dle M. Petra bylo „...*přínejmenším zachování rozsahu oprávnění, která měli zaměstnanci ... evropské společnosti... před jejím vznikem...*“⁶⁷⁹

Všechny zaměstnance SE⁶⁸⁰ zastupuje při jednání o míře jejich zapojení na řízení SE vyjednávací výbor složený ze zástupců zaměstnanců, který jedná s řídicími orgány zúčastněných právnických osob⁶⁸¹ a jejich cílem je vytvoření dohody, jakou měrou se zaměstnanci budou na řízení SE podílet.

J. Hejda uvádí tři možná řešení zapojení zaměstnanců. Jedním je dohoda mezi vyjednávacím výborem a řídicími orgány. Druhým omezení zapojení na právo na informace a projednání dle sídelního právního řádu. Vyjednávací výbor se však nemůže rozhodnout pro první nebo druhé řešení, pokud by se tím zhoršilo postavení zaměstnanců, a to především z hlediska práva vlivu. Jestliže nebude dosaženo v zákonem stanovené lhůtě dohody a společnost nerozhodne jinak, použije se jako třetí řešení subsidiární úprava pro zapojení zaměstnanců stanovená v Zákoně SE, pokud tak rozhodne každá zúčastněná společnost. Tato subsidiární úprava je dle J. Hejdy „...*jakýmsi nezbytným minimem práv zaměstnanců na jejich zapojení v rámci evropské*

⁶⁷⁴ PETR, Michal. Evropská společnost II. část. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 3, s. 113.

⁶⁷⁵ Shodně míní i J. Pokorná (POKORNÁ: *Právní úprava evropských společností...*, s. 104.).

⁶⁷⁶ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVÁŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1076.

⁶⁷⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 816.

⁶⁷⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 69.

⁶⁷⁹ PETR, Michal. Evropská společnost II. část. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 3, s. 113.

⁶⁸⁰ Zaměstnanci SE, která má sídlo v ČR, zaměstnanci jejich dceřiných společností a organizačních složek.

⁶⁸¹ Právnické osoby, které jsou přímo zúčastněné na vzniku budoucí SE.

*společnosti.*⁶⁸² Pokud nedojde do půl roku k dohodě mezi vyjednávacím výborem a řídicími orgány, jednání se ukončí a dále se na zapojení zaměstnanců použijí podpůrná pravidla stanovená v příloze Směrnice SE a Zákona SE v § 52 - § 62. V těchto ustanoveních (nebo také podpůrných pravidlech) je upraveno jak právo na informace a projednání, tak právo vlivu. Posledně uvedené právo se však uplatní pouze za určitých podmínek daných Zákonem SE, a to v § 53 odst. 3 – 6, kterým bude pozornost věnována níže.

4.3.1 Právo na informace

Právo na informace a projednání v podpůrných ustanoveních Zákona SCE uplatňují zaměstnanci prostřednictvím výboru zaměstnanců. Pro jeho složení dle J. Dědiče a P. Čecha „...platí obdobná pravidla jako pro složení vyjednávacího výboru...“⁶⁸³ Toto právo dává zaměstnancům oprávnění, aby byli pravidelně informováni o podnikatelské činnosti SE (a to nejméně jednou za rok). Kdykoli bude představenstvo, SR nebo DR jednat, mají právo na návrh každého programu jejich jednání a od řídicího orgánu (představenstva nebo SR) musí obdržet kopie veškerých listin jí předkládaných. T. Dvořák toto uchopení českého zákonodárce považuje za „...značně přemrštěné, neboť zaměstnanci nejsou vlastníky SE, a, a to především, zaměstnanci se k podkladům předkládaným akcionářům a členům orgánů SE dostanou, akcionáři a členové orgánů však k podkladům předkládaným zaměstnancům nikoliv.“⁶⁸⁴

S tímto názorem T. Dvořáka nemohu než souhlasit, jelikož evropská úprava zapojení zaměstnanců se mi zdá přemrštěná i na naše poměry v ObZ týkající se zapojením zaměstnanců v AS, kterou osobně shledávám jako přílišnou, o čemž bylo již pojednáno v kapitole 1.6.

Výbor zaměstnanců musí být také představenstvem nebo SR informován, a to bez zbytečného odkladu, o všech výjimečných okolnostech, které by mohly ve značném rozsahu negativně ovlivnit zájmy zaměstnanců SE. J. Hejda shrnuje, že jde v podstatě o informace o podstatných skutečnostech SE, již uskutečněných nebo plánovaných, které obdrží orgán zaměstnanců, aby zvážil, jaký dopad ony plány budou mít.⁶⁸⁵

4.3.2 Právo na projednání

S právem na informace samozřejmě souvisí i právo na projednání. Pokud z relevantních informací a s dostatečným předstihem vyplyne potřeba projednat dané záležitosti, má orgán

⁶⁸² HEJDA, Jan. Evropská společnost II. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 11.

⁶⁸³ DĚDIČ Jan, ČECH, Petr. Evropská společnost – aktuální otázky týkající se zakládání a corporate governance. In *XIV. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde Praha, 2005, s. 133.

⁶⁸⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 836.

⁶⁸⁵ HEJDA, Jan. Evropská společnost II. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 9.

zastupující zaměstnance právo navázání dialogu s příslušným orgánem SE.⁶⁸⁶ Těmito orgány jsou dle § 62 odst. 1 Zákona SE představenstvo nebo SR, a ve stejném ustanovení najdeme i demonstrativní výčet čeho se projednání může týkat. J. Hejda upozorňuje „... *že se skutečně jedná o právo na projednání, nikoliv o právo na spolurozhodování.*“⁶⁸⁷ Výbor zaměstnanců po projednání vydá stanovisko, kterým však řídicí orgán vázán není. Pokud se rozhodl jednat jinak, v rozporu se stanoviskem, je povinen dle § 62 odst. 2 Zákona SE vyhovět nové žádosti o projednání, a to dříve, než rozhodnutí v rozporu se stanoviskem uskuteční.

Nutno doplnit, že v ustanovení § 62 odst. 1 Zákona SE najdeme zmíněné pravidelné zprávy, které musí řídicí orgány s výborem zaměstnanců projednat. Zákon u pravidelných zpráv odkazuje na § 64 odst. 1 Zákona SE. J. Hejda⁶⁸⁸ a T. Dvořák⁶⁸⁹ se však shodně domnívají, že jde o chybu, neboť toto ustanovení o pravidelných zprávách nehovoří, a naopak mělo by se dle jejich mínění jednat o § 61 odst. 1 Zákona SE, kde jsou zmíněna v souvislosti s právem na informace.

Osobně nemohu než souhlasit, neboť v § 64 odst. 1 Zákona SE jsou zakotvena podpůrná ustanovení práva vlivu, konkrétně jak velké bude právo jejich vlivu při změně AS na SE. Pravidelné zprávy zde tedy nejsou zmíněné vůbec.

4.3.3 Právo vlivu

Právo vlivu zaměstnanců na složení SR nebo DR dle § 46 odst. 2 Zákona SE obsahuje „...*právo být volen a volit nebo jmenovat nebo doporučovat, popřípadě nesouhlasit s volbou či jmenováním členů...*“ Navíc mají dle Zákona SE takto zvolení, jmenovaní a doporučení členové SR nebo DR stejná práva a povinnosti jako členové volení či jmenovaní valnou hromadou, nestanoví-li zákon jinak (§ 64 odst. 6 Zákona SE).

J. Hejda se zde pozastavuje právě nad oním „nestanoví-li zákon jinak.“ Míní, že „*Z legislativních pravidel vlády ČR vyplývá, že takové spojení znamená, že jinak může stanovit tento, nebo i jiný zákon, tj. jakýkoli zákon.*“⁶⁹⁰ S tím souvisí dle jeho názoru ustanovení v ObZ § 201 odst. 2 a 3 u DR AS, kde můžeme najít určité zvýhodnění členů DR volených zaměstnanci. Členové DR totiž odpovídají s péčí řádného hospodáře, a to i členové volení zaměstnanci společnosti. Pokud se prokáže, že s péčí řádného hospodáře jednali, vylučuje to jejich případnou odpovědnost za škodu. Již T. Dvořák⁶⁹¹ zde neustále upozorňuje, jak důležité je uvést odlišný názor do zápisu z jednání, jelikož na členovi DR leží důkazní břemeno, že s péčí řádného hospodáře jednal.

⁶⁸⁶ HEJDA, Jan. Evropská společnost II. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 9.

⁶⁸⁷ HEJDA, Jan. Evropská společnost II. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 14.

⁶⁸⁸ HEJDA, Jan. Evropská společnost II. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 14.

⁶⁸⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 836.

⁶⁹⁰ HEJDA, Jan. Evropská společnost II. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 15.

⁶⁹¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 163.

J. Hejda upozorňuje na to, „... že zatímco člen dozorcí rady zvolený valnou hromadou musí o uvedení jeho odchylného názoru v zápisě z jednání požádat, odchylný názor člena orgánu, který byl zvolen nebo jmenován ze strany zaměstnanců, se zaznamená v zápisě automaticky...“⁶⁹² Dále uvádí, že odchylný názor členů volených zaměstnanci se vždy sdělí valné hromadě na jejím zasedání. Považuje tak postavení těchto členů DR za výhodnější (obdobně i K. Eliáš⁶⁹³), a jelikož Zákon SE ve výše uvedeném § 64 odst. 6 Zákona SE uvádí, nestanoví-li zákon jinak, považuje za možné aplikovat § 201 odst. 2 a 3 ObZ také v případě SE.⁶⁹⁴

Domnívám se, že ze zákonné formulace „nestanoví-li zákon jinak“, lze skutečně usuzovat na jakýkoli zákon, a nikoli na Zákon SE, neboť by znění poté muselo být „nestanoví-li tento zákon jinak“. Lze tak souhlasit s J. Hejnou, že tímto jiným zákonem by opravdu mohl být ObZ, a tedy je možná i aplikace § 201 odst. 2 a 3 ObZ. Ovšem, zda byl toto skutečný záměr zákonodárce lze jen těžko říci, protože důvodová zpráva k této otázce mlčí.

Právo vlivu budou mít zaměstnanci SE, pokud tak stanoví dohoda o způsobu a rozsahu zapojení zaměstnanců dle § 54 Zákona SE, nebo podpůrně, pokud to stanoví zákon sám. V dohodě by pak musel být přesně stanoven způsob a rozsah tohoto práva. Dle T. Dvořáka je třeba upravit především počet členů SR nebo DR, nad kterými budou zaměstnanci vykonávat svůj vliv, a dále způsob, jak ho budou vykonávat.⁶⁹⁵

Právo vlivu bude stanoveno Zákonem SE, pokud výbor zaměstnanců nedojde k dohodě, nebo pokud se zapojení neomezí jen na právo vlivu a projednání dle práva sídelního státu SE (§ 53 odst. 1 Zákona SE). Poté se užije subsidiární úprava práva vlivu upravená Zákonem SE v § 64, pokud k tomu zúčastněné právnické osoby vysloví souhlas a při splnění podmínek v § 53 odst. 3 – 5 Zákona SE. Tyto podmínky stanovují, jaký rozsah vlivu museli mít zaměstnanci před vznikem SE, aby se mohla uplatnit subsidiární ustanovení práva vlivu v Zákoně SE.⁶⁹⁶ J. Dědič a P. Čech k těmto ustanovením dodávají, že „Jejich význam je klíčový, neboť určují, nakolik se budou zaměstnanci přímo podílet na řízení evropské společnosti.“⁶⁹⁷

Jsou zde rozlišeny různé způsoby vzniku SE, a podle toho se buď uplatní právo vlivu, nebo nikoli. Jinými slovy, je zde určeno, zda budou mít zaměstnanci budoucí SE právo vlivu na rozhodování ve společnosti.

⁶⁹² HEJDA, Jan. Evropská společnost II. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 15.

⁶⁹³ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 319.

⁶⁹⁴ HEJDA, Jan. Evropská společnost II. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 15.

⁶⁹⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akcionářská společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 831.

⁶⁹⁶ *Vládní návrh zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti* [online]. psp.cz, 2004 [cit. 15. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=691&CT1=0>>.

⁶⁹⁷ DĚDIČ Jan, ČECH, Petr. Evropská společnost – aktuální otázky týkající se zakládání a corporate governance. In *XV. Karlovarské právní dny*. Praha: Linde Praha, 2005, s. 130.

Jak velké právo vlivu budou mít zaměstnanci na zapojení v SE, upravuje právě § 64 Zákona SE. Pokud byla SE založena změnou z AS, budou mít zaměstnanci SE právo vlivu stejným způsobem i ve stejném rozsahu, jako v přeměněné AS. Pakliže bude SE založena jinak, bude jejich právo vlivu v takovém rozsahu, které je pro zaměstnance nejvýhodnější v jakékoli ze zúčastněných právnických osob.

O tom, jak budou volby probíhat, kolik míst tedy budou mít zástupci zaměstnanců v SR a DR a o jejich rozdělení mezi zaměstnance rozhodne výbor zaměstnanců.⁶⁹⁸ Výbor zaměstnanců může také rozhodnout o způsobu, jak budou zaměstnanci doporučovat jednotlivé členy k volbě či jmenování nebo vyslovovat nesouhlas s volbou či hlasováním.⁶⁹⁹ J. Dědič a P. Čech uvádějí, že „*Lze očekávat, že se při rozhodování o těchto otázkách prosadí právě zaměstnanci z těch států, ve kterých evropská společnost, resp. její dceřiné společnosti zaměstnávají nejvíce osob,*“⁷⁰⁰ což je mi jeví jako pravděpodobné, jelikož se budou nepochybně chtít, vzhledem k jejich množství ve společnosti v daném státě, co největší měrou podílet na alespoň částečné participaci na řízení společnosti, ve které pracují.

4.3.4 Závěr

SE jako evropská „akciová“ společnost si může vybrat mezi dvěma modely řízení (dualistickým s DR nebo monistickým se SR), avšak v jenom i druhém můžeme narazit na množství aplikačních potíží, které plynou z užití národního akciového práva na místa, která nejsou v Nařízení SE nebo Zákoně SE speciálně upravena. Můžeme však narazit také na instituty, které evropské právo SE obsahuje, leč naše akciové právo nezná, a je nutné se zamyslet, zda by byly vhodnou inspirací pro náš ObZ.

V dualistickém modelu SE panuje spor především o možnost aplikovat na DR SE ustanovení ObZ § 200 odst. 1 týkajícího se minimálního počtu 3 členů DR a jejich dělitelnosti třemi. Celkový počet členů DR SE totiž stanoven není, je nutné si ale uvědomit, že ČR měla možnost využít zmocnění v Nařízení SE a Zákonem SE určit nejvyšší či nejnižší počet členů DR SE, čehož nevyužila. Když měl tedy český zákonodárce možnost stanovit něco, čehož nevyužil, je dle mého názoru správné neaplikovat ustanovení českého akciového práva, neboť znamená jak

---

⁶⁹⁸ Rozdělení se určí podle podílu zaměstnanců SE, kteří jsou v jednotlivých členských státech, k celkovému počtu zaměstnanců SE.

⁶⁹⁹ Při tomto rozdělení míst je nutné, aby byli v SR a DR SE zastoupeni zaměstnanci ze všech členských států, jinak by výbor zaměstnanců musel jmenovat jednoho člena ze států, které nemají zastoupení v SR nebo DR. Na volbu nebo jmenování zaměstnanců, kteří jsou zaměstnáváni v ČR, se použije technický postup v § 200 ObZ, který platí pro volbu členů DR zaměstnanci v AS. Výjimkou by bylo, pokud by právo členského státu sídla SE použití práva ČR vylučovalo.

⁷⁰⁰ DĚDIČ Jan, ČECH, Petr. Evropská společnost – aktuální otázky týkající se zakládání a corporate governance. In *XV. Karlovarské právní dny*. Praha: Linde Praha, 2005, s. 131.

další omezení, tak vylučuje absolutní volnost SE určit počet svých členů, kterou mu tak nezakotvením jakéhokoli omezení do Zákona SE poskytl.

Další spornou otázkou je, zda je možné aplikovat na DR SE § 194 odst. 2 ObZ, a připustit tedy i eventuální možnost, aby se členem DR SE stala právnická osoba, kterou by soud jmenoval. Zde je nutné poukázat na to, že i sám Zákon SE odkazuje na § 194 odst. 2 ObZ v souvislosti s možností jmenovat soudem člena představenstva SE. Dle mého názoru je tedy možné použít toto ustanovení i na DR SE, je ovšem sporné, zda lze připustit, aby soud takto jmenoval členem DR SE i právnickou osobu. Nařízení SE totiž hovoří o možnosti jmenovat soudem právnickou osobu, ale musí to připouštět české akciové právo. Ovšem v něm v tomto ohledu panuje značná nejednotnost, což je rozebráno blíže v kapitole 3.5.4.

Ohledně SR SE činí problém otázka, zda se uplatní § 194 odst. 2 ObZ, který umožňuje jmenovat chybějící členy příslušného orgánu (zde tedy SR, avšak nikoli z řad zaměstnanců) soudem. Zde je třeba uvést, že v případě, kdy v SR chybí nějaký člen, je možnost doplnit ho kooptací, nebo tím, že SR svolá valnou hromadu za účelem volby, a dále i možnost (avšak nikoli povinnost) navrhnout soudu jmenování mandátáře za účelem svolání valné hromady, ta by poté chybějícího člena jmenovala. Existují názory, že se tudíž § 194 odst. 2 ObZ použít nemůže, neboť by výše uvedené ustanovení o jmenování mandátáře postrádalo smysl. Osobně se však domnívám, že § 194 odst. 2 ObZ se zcela jistě nepoužije na jmenování právnické osoby do SR, neboť to Zákon SE vylučuje, je třeba se však pozastavit nad tím, zda by soud mohl jmenovat osobu fyzickou. U jmenování mandátáře jde totiž pouze o možnost, a nikoli o povinnost. Pokud by se tedy ustanovení o mandátáři nevyužilo, místo po uprázdněném členovi SR by zůstalo volné, a vzhledem k tomu, že se dle § 4 Zákona SE na SR aplikují ustanovení týkající se DR AS, jestliže neexistuje zvláštní úprava, mám za to, že je možné v takovém to, byť výjimečném případě, chybějícího člena SR soudem jmenovat.

Další problém, který je možná na první pohled zcela přehlédnutelný, může vyvstat v případě, že SE ve svých stanovách určí, že počet členů v SR je například 5. Zákon SE totiž obsahuje ustanovení, že SR SE musí mít minimálně 3 členy (což není nic neobvyklého), avšak že stanovy musí určit maximální počet členů (tedy ne určitý počet členů), který nesmí překročit číslo 18. V této souvislosti se můžeme setkat s názorem, že SR ve stanovách může určit tedy maximální počet členů, minimální počet členů, ale nikoli přesný počet. Domnívám se, že to by mohlo v praxi činit opravu veliké potíže, pokud by totiž stanovy uvedly počet členů SR 5, byl by to nekonkrétní počet, ale maximální počet, minimální jsou 3, a tak by počet členů byl 3 až 5.

To, že ve stanovách lze maximální počet členů uvést, říká výslovně Zákon SE, z § 27 Zákona SE lze však dle mého názoru dovodit i možnost stanovení minimálního počtu

členů ve stanovách SE, neboť hovoří o kooptaci členů SR, pokud počet jejích členů poklesne pod stanovami určené minimum, nikoli však minimum stanovené zákonem. K tomu je tedy třeba minimální počet členů SR znát.

Zdá se však, že i ve stanovách lze určit přesný počet členů SR a to, pokud bude určeno, že počet členů SR jsou 3. Bude to tedy nejen minimální počet, maximální počet, ale i konkrétní počet, proto nelze souhlasit s názorem, že konkrétní počet členů SR ve stanovách SE stanovit nelze.

5 Kontrolní komise v družstvu

5.1 Obecné vymezení družstva

Právní úprava družstva je v ObZ upravena v druhé části od § 221 do § 260. Pokud zvláštní úprava družstva nestanoví jinak, platí pro družstvo i obecná ustanovení obsažená v dílu I, hlavy I, části druhé ObZ.⁷⁰¹

Dle zákona je družstvo společenstvím neuzavřeného počtu osob, čímž se liší od obchodních společností, neboť za jeho trvání do družstva mohou členové volně vstupovat a vystupovat.⁷⁰² Určitou zvláštností je, že orgánem družstva nebo jeho členem může být jen člen družstva, výjimku stanovuje § 244a ObZ, což jsou případy, kdy zaměstnanci družstva volí členy KK. Pokud by však k takové volbě přesto došlo, byla by ze zákona neplatná.⁷⁰³

Jedním z principů,⁷⁰⁴ které ve družstevní formě podnikání lze nalézt je princip kolektivismu. Existence družstva je tedy výsledkem vůle určitého počtu lidí a zákon jako nejmenší počet tohoto kolektivu stanovil číslo pět. Toto však neplatí, pokud jsou členy alespoň dvě právnické osoby.⁷⁰⁵

Obchodní zákoník v § 237 vyjmenovává obligatorní orgány, které musí družstvo vytvořit, a to členskou schůzi, představenstvo a KK, další orgány si může vytvořit fakultativně pomocí svých stanov. Výjimkou je úprava tzv. malého družstva, kdy působnost představenstva a KK plní členská schůze.

5.2 Kontrolní komise (KK)

Jak je již uvedeno výše, KK je jedním z obligatorních orgánů v družstvu a plní všeobecnou kontrolní působnost. Kontroluje veškeré oblasti, které souvisí s činností družstva a především s jeho hospodařením, proto se také ze zákona vyjadřuje k řádné účetní závěrce a návrhu na rozdělení zisku nebo úhradě ztráty.

M. Pekárek a I. Štenglová dodávají, že KK tak vykonává kontrolu i všech členů družstva „...*(pokud jde o činnost přímo související s jejich členstvím v družstvu)*“ a kontrolu všech orgánů

⁷⁰¹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2009, s. 180.

⁷⁰² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 765.

⁷⁰³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 805.

⁷⁰⁴ Dalšími jsou principy otevřenosti členství a družstevní demokracie.

⁷⁰⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 765 - 766.

družstva.⁷⁰⁶ To by dle mého názoru však znamenalo, že kontroluje i činnost členské schůze, které je sama DR odpovědná.

Otázkou je, co přesně znamená mínění zákonodárce v § 244 odst. 1 ObZ „...je oprávněna kontrolovat veškerou činnost družstva.“ Je tedy pouze oprávněna nebo i povinna, a pokud je povinna, tak co všechno do této povinnosti spadá, aby v případě nesplnění této povinnosti bylo možné hnát KK k odpovědnosti?

Částečně na tuto otázku odpovídá F. Helešic, dle jeho mínění toto oprávnění kontrolovat veškerou činnost družstva znamená „...vstupovat do všech prostorů družstva, nablížit do všech písemností, ověřovat stav součástí jeho majetku a jím užívaných věcí, funkčnost zařízení, strojů...“⁷⁰⁷

Pokud by byla KK dle mého názoru pouze oprávněna, tak by za neplnění této činnosti nemohla být odpovědná. To by bylo ale v rozporu s jejím účelem jako KK. Domnívám se, že by zákonodárce měl přesně vymežit, co má KK kontrolovat (minimálně demonstrativním výčtem), aby v případě pochybností byly eliminovány spory.

Abyste však KK mohla vykonávat svou působnost, potřebuje k tomu dostatečné množství informací. Dle § 244 odst. 6 ObZ je oprávněna si je vyžádat od představenstva⁷⁰⁸ či ředitele družstva, a ti jsou jí povinni bez zbytečného odkladu oznámit všechny skutečnosti, které mohou mít závažné důsledky⁷⁰⁹ pro hospodaření nebo postavení družstva a jeho členů (jako příklad může sloužit hrozba úpadku družstva).⁷¹⁰

Pokud by KK zjistila nějaké nedostatky,⁷¹¹ upozorňuje na ně představenstvo a vyžaduje zjednání nápravy. T. Dvořák si klade otázku, co by se stalo, kdyby představenstvo podnět KK ignorovalo. Dle jeho mínění má možnost podat zprávu členské schůzi, ale pokud ani ta nebude reagovat, jediným východiskem je podání rezignace na členství v KK.⁷¹² Dle § 243 odst. 4 ObZ se představenstvo musí sejt do 10 dnů od doručení podnětu KK, pokud na její výzvu nedošlo k nápravě nedostatků. Zákon se ale zmiňuje pouze o povinnosti představenstva se sejt, nikoli nedostatky napravit. Poté by se nejspíše postupovalo dle mínění T. Dvořáka výše.

Jedna z důležitých pravomocí KK je zakotvena v § 251 ObZ, a to je zastupování družstva ze zákona. K jednotlivým členům družstva se dle zákona vztahuje odpovědnost za škodu, a ti pak

⁷⁰⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 878.

⁷⁰⁷ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 344.

⁷⁰⁸ Z. Čáp uvádí, že pokud by představenstvo svoji informační povinnost neplnilo, má KK možnost vyslat svého zástupce na jednání představenstva a žádat po něm požadované informace (ČÁP: *Obchodní zákoník: komentář- II. díl...*, s. 1219.).

⁷⁰⁹ Dle Z. Čápa závažné důsledky v jakémkoli smyslu, např. hospodaření družstva, postavení družstva (ČÁP: *Obchodní zákoník: komentář- II. díl...*, s. 1219.).

⁷¹⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 163.

⁷¹¹ Dle Z. Čápa jde o jakékoli nedostatky „... v rámci činnosti a jeho orgánů...“; neboť je zákon sám nevymezuje (ČÁP: *Obchodní zákoník: komentář- II. díl...*, s. 1218.).

⁷¹² DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 163.

odpovídají za své činy svým osobním majetkem. KK tak uplatňuje nároky z odpovědnosti za škodu vůči členům představenstva (a představenstvo vůči členům orgánů družstva).⁷¹³ Činí tak prostřednictvím člena, kterého určí, jelikož sama není dle Z. Čápa jednatelským orgánem družstva.⁷¹⁴ To stejné jí náleží i v případě soudního řízení. K jednání tak nepotřebuje ani souhlas, ani pověření členské schůze, tuto pravomoc vykonává pouze ze zákona. Pokud se ale členská schůze rozhodne nic po členech představenstva nevybíhat, musí to KK respektovat.⁷¹⁵

KK je vzhledem ke stanovenému počtu členů orgánem kolektivním. Odpovědná je pouze členská schůze, která také volí a odvolává její členy, a je vázána jejími usneseními.⁷¹⁶ Tato povinnost je stanovena přímo zákonem, a stanovy tedy nemohou zvolit úpravu odlišnou.⁷¹⁷ Co se týče počtu členů, zákon nestanovuje maximální počet členů, ale jako minimum uvádí členy tři. To je, jak se dá povšimnout, stejná konstrukce jako u DR SRO a AS v ObZ.

Dle mého mínění je logické, že KK odpovídá právě členské schůzi, jednak proto že je jí volena a jednak proto, že je jí volena, právě pro účel kontroly v zájmu družstva, tedy všech jeho členů, to znamená členské schůze.

Funkce KK je jednak kontrolní, a jednak jí zákon přiznává vyřizování stížností⁷¹⁸ ostatních členů družstva, které se družstva týkají.⁷¹⁹ Pro doplnění F. Helešic uvádí, že s vyřizováním neodmyslitelně souvisí i oznamování výsledků členům, kteří je podali.⁷²⁰ To dle mého mínění samozřejmě plyne z logiky věci jako postup, jakým bude stížnost vyřízena. M. Pekárek a I. Štenglová dodávají: „*Tyto stížnosti se mohou stát i podnětem k provedení kontroly v družstvu,*“⁷²¹ což vidím jako příhodné jak pro KK, tak pro celé družstvo. Zákon totiž nevynechává, že by KK musela přistoupit k šetření pouze z vlastní iniciativy, což by bylo dle mého názoru samozřejmě neúčelné. O. Římalová v této souvislosti poukazuje na to, že zákonodárce nestanovil žádnou lhůtu pro vyřízení stížností, lze proto doporučit upravit ji ve stanovách družstva.⁷²²

---

⁷¹³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 825 - 826.

⁷¹⁴ ČÁP, Zdeněk. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1235.

⁷¹⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 452.

⁷¹⁶ Pokud jsou dle § 194 odst. 4 ObZ v souladu s právními předpisy a stanovami společnosti.

⁷¹⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 439.

⁷¹⁸ J. Čáp doporučuje určit lhůty k vyřízení žádosti ve stanovách družstva, zákonem totiž stanoveny nejsou (ČÁP: In DĚDIČ a kol. *Obchodní zákoník: komentář. IV. díl...*, s. 3209.).

⁷¹⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 819.

⁷²⁰ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 344.

⁷²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 878.

⁷²² ŘÍMALOVÁ, Olga. In ŘÍMALOVÁ, Olga, HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Družstva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 244.

Pokud jde o frekvenci schůzí kontrolního orgánu, tak zákon dává jasnou odpověď, a to podle potřeby, ale nejméně jedenkrát za 3 měsíce. T. Dvořák toto ustanovení shledává jako „...*nadbytečný byrokratismus, omezující svobodnou vůli členů KK družstva.*“⁷²³ KK se tak musí scházet, i pokud by nevyvstala žádná otázka k projednávání.⁷²⁴

F. Helešic naopak vidí v zákonodárcem stanovené minimální lhůtě pro scházení KK možnost, jak čelit její možné pasivitě, která se v praxi může vyskytnout.⁷²⁵ Zde se přikláním k názoru F. Helešice, neboť dle mého mínění by k takovéto pasivitě mohlo dojít, zvláště tam, kde je KK ustanovena pouze pro splnění povinnosti jejího obligatorního ustavení daného zákonem. Na druhé straně se domnívám, že v klasickém družstvu (tedy s 50 a více členy) není již tolik pravděpodobné, že by kontrolní orgán působil čistě formálně, neboť je odpovědný všem členům v družstvu, a ti by jeho případnou pasivitu mohli „odměnit“ jeho odvoláním (přesněji odvoláním jeho členů).

V zákoně sice uvedeno není, že by se z každé schůze měl pořádat zápis o jejím zasedání, avšak T. Dvořák to vidí jako nutnost z mnohých důvodů, především pak vzhledem k odpovědnosti za škodu při výkonu funkce, aby se dalo zjistit, kdo pro který návrh hlasoval, popřípadě nehlasoval.⁷²⁶ Osobně se domnívám, že pro praxi je žádoucí písemně zaznamenávat prakticky cokoli, a průběh schůze není výjimkou. Postupem času totiž může dojít ke sporným tvrzením a nesrovnalostem v tom, co se na zasedáních událo (v ZOK je již ustanovení o písemném zápisu z jednání KK v § 721).

Svoji vůli projevuje KK jako kolektivní orgán formou usnesení. Pro platnost se vyžaduje řádné svolání KK, přítomnost nadpoloviční většiny členů, a souhlas většinou přítomných členů (zákon popřípadě stanovy mohou určit – tedy libovolně a bez omezení,⁷²⁷ kdy je třeba většina kvalifikovaná).⁷²⁸

I v KK najdeme institut předsedy, popřípadě místopředsedy, které KK volí ze svých členů. Stanovy mohou však odchylně určit, že budou voleni členskou schůzí. Dle T. Dvořáka členy takto zvolené může pak odvolat pouze členská schůze, a nikoli tedy členové KK,⁷²⁹ což dle mého názoru platí i opačně, pokud předsedu volí KK.

Zákon stejně jako u obchodních společností upravuje neslučitelnost funkcí členů představenstva a KK, především z důvodu podstaty a obsahu obou funkcí, s tím, že stanovy

⁷²³ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 163.

⁷²⁴ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 163.

⁷²⁵ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 345.

⁷²⁶ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 163.

⁷²⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 441.

⁷²⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 804 - 805.

⁷²⁹ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 163.

mohou určit další případy či okolnosti neslučitelnosti. K. Eliáš doporučuje řídit se dle možnosti dané zákonodárcem⁷³⁰ a ve stanovách zakotvit další případy inkompatibility⁷³¹ například pro ředitele či prokuristu. Nebylo by totiž vhodné, aby členem kontrolního orgánu byla osoba spjatá s orgánem výkonným.⁷³² J. Pokorná jako příklad neslučitelnosti, který by mohly stanovy zakotvit, uvádí příbuzenské vztahy,⁷³³ stejně tak O. Římalová,⁷³⁴ což osobně považuji za velice příhodné pro určení ve stanovách. Nemyslím si, že by bylo vhodné, aby v orgánech státních společností byly příbuzné osoby. Zákon to nezakazuje, ale praktický dopad může být obrovský. Od problémů s autoritou, až po jakékoli „ututlávání“ problémů či pochybení. V čistě soukromých společnostech je však obsazení v orgánech společnosti pouze na vůli zakladatelů, společníků či akcionářů, ježto oni jsou vlastníky společnosti.

Ustanovení o inkompatibilitě je kogentní povahy, jeho porušení by tedy mělo za následek, že rejstříkový soud by osoby porušující toto ustanovení nezapsal do obchodního rejstříku. Pokud by stanovy družstva byly v rozporu s tímto ustanovením (§ 247 ObZ), bylo by toto ustanovení neplatné a soud by zvolení takovýchto osob na návrh oprávněné osoby prohlásil za neplatné.⁷³⁵

5.2.1 Způsobilost k členství v KK

Členem KK se může stát pouze člen družstva (neplatí u § 244a ObZ), který dá souhlas se svým zvolením, není zároveň členem představenstva, nevztahuje se na něj zákaz výkonu funkce dle § 38l ObZ a splňuje další podmínky v §194 odst. 7 ObZ.⁷³⁶ Tyto podmínky, podmínky způsobilosti k výkonu funkce, slouží k tomu, aby se do orgánů nemohly dostat nepovolané a nezpůsobilé osoby. Zákon sice nestanovuje ani jejich odbornou znalost, ani praxi, ale členská schůze takovýto požadavek může zakotvit do stanov družstva.⁷³⁷ T. Dvořák takovouto možnost doporučuje a já z vlastní praxe nemohu než souhlasit. Lze si totiž stěží představit, že bude KK vykonávat poctivě kontrolu ve společnosti a vyjadřovat se k účetní závěrce, když její členové nebudou rozumět účetnictví, a totéž platí o návrhu na rozdělení zisku nebo úhrady ztráty.

Členem v KK může být samozřejmě nejen fyzická osoba, ale také osoba právnická. Svá práva a povinnosti bude poté v KK vykonávat prostřednictvím zmocněnce, který ale členem

---

⁷³⁰ § 247 odst. 2 ObZ: „Stanovy mohou určit další případy neslučitelnosti funkcí nebo okolností, pro které člen družstva nemůže být členem některého voleného orgánu družstva.“

⁷³¹ Shodně M. Pekárek a I. Štenglová (PEKÁREK, ŠTENGLOVÁ: *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání..., s. 882.).

⁷³² ELIÁŠ, Karel, DVORÁK, Tomáš a kol. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, 2006, s. 545.

⁷³³ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 736.

⁷³⁴ ŘÍMALOVÁ, Olga. In ŘÍMALOVÁ, Olga, HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Družstva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 221.

⁷³⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 823.

⁷³⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 442.

⁷³⁷ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 140.

družstva být nemusí. Co se týče zmocnění, postupuje se dle § 31n OZ⁷³⁸ (zastoupení na základě plné moci). K jednání v KK je právnická osoba povinna určit zástupce – fyzickou osobu - na základě speciální plné moci.⁷³⁹

5.2.2 Vznik členství v KK

Vznik členství v KK, jako obligační závazkový vztah s určitými právy a povinnostmi, může nastat několikerým způsobem. Jednak zvolením členskou schůzí,⁷⁴⁰ dále zvolením za náhradníka, kooptací, anebo tak, že za určitých podmínek (v § 194 odst. 2 ObZ⁷⁴¹) jmenuje chybějící členy KK soud na návrh osoby, která osvědčí právní zájem.

Na uprázdněné místo v KK, a to z jakéhokoli důvodu,⁷⁴² může nastoupit náhradník (zákon uvádí, že je třeba stanovit jejich pořadí⁷⁴³), pokud stanovy družstva určují, že členská schůze volí náhradníky. T. Dvořák ve své publikaci z r. 2006 uvádí, že se náhradník stane členem KK se všemi právy a povinnostmi „...a to v den, kdy se místo, na něž nastupuje, uprázdnilo.“⁷⁴⁴ V Kursu obchodního práva o 4 roky později uvádí, že se náhradník stává řádným členem KK, „... a to v den, kdy nabyla účinnosti rezignace původního člena na místo v představenstvu nebo kontrolní komisi, nebo ke dni smrti původního člena.“⁷⁴⁵ V obou publikacích ale uvádí, že místo se může uprázdnit z jakéhokoli důvodu.⁷⁴⁶ Pokud bychom vycházeli z jeho druhé publikace, znamenalo by to, že náhradník nastupuje pouze v případě, že původní člen KK odstoupí nebo zemře, což vyplývá i z § 248 odst. 2 ObZ (stejně platí v případě kooptace). Osobně však nevidím důvod, proč by se institut náhradníků měl uplatnit jen a pouze v případě odstoupení nebo smrti původního člena. Ostatně stejný názor zastává i K. Eliáš⁷⁴⁷ a F. Helešic.⁷⁴⁸ Naproti tomu opačně soudí Z. Čáp.⁷⁴⁹

⁷³⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 439.

⁷³⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 439.

⁷⁴⁰ Dle F. Helešice se nově zvolený člen KK ujímá funkce následující den po zvolení, avšak je možné členskou schůzí stanovit i pozdější den nástupu do funkce (HELEŠIC: *Evropské a české družstevní právo...*, s. 319.).

⁷⁴¹ § 194 odst. 2 ObZ věta první a druhá: „*Jestliže člen představenstva zemře, odstoupí z funkce, je odvolán nebo jinak skončí jeho funkční období, musí příslušný orgán společnosti do tří měsíců zvolit nového člena představenstva. Nebude-li z tohoto důvodu představenstvo schopno plnit své funkce, jmenuje chybějící členy nebo člena představenstva soud na návrh osoby, jež na tom osvědčí právní zájem, a to na dobu, než budou zvoleni noví členové nebo člen příslušným orgánem společnosti, jinak může soud i bez návrhu zrušit společnost a nařídít její likvidaci.*“

⁷⁴² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 440.

⁷⁴³ Dle F. Helešice by při opomenutí stanovení pořadí náhradníků měla mít KK možnost povolát náhradníka s nejlepšími předpoklady s tím, že nejbližší členská schůze by měla poté pořadí dodatečně stanovit (HELEŠIC: *Evropské a české družstevní právo...*, s. 320.).

⁷⁴⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 145.

⁷⁴⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 440.

⁷⁴⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 440.; DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 145.

⁷⁴⁷ ELIÁŠ, Karel, DVOŘÁK, Tomáš a kol. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, 2006, s. 546.

⁷⁴⁸ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 320.

⁷⁴⁹ ČÁP, Zdeněk. In POKORNÁ, Jarmila, KOVÁŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář - II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1231.

Pokud se tedy místo člena v KK uprázdní, nastupuje na něj náhradník, a to dle O. Římalové „... *nejdříve dnem, kdy předchozímu členovi zanikla funkce v orgánu družstva.*“⁷⁵⁰ Je jasné, že pokud by v této době nesplňoval podmínky výkonu funkce, členem KK by se nestal. Sporným ale je, pokud by je splňoval, zda může své členství v KK odmítnout. V ObZ odpověď na tuto otázku nenajdeme, ale T. Dvořák soudí, že „... *z logiky věci však plyne kladná odpověď.*“⁷⁵¹ Dle mého názoru je kladná odpověď důsledkem toho, že náhradníky volí členská schůze, a stejně jako u volby je tedy třeba souhlasu volené osoby.

Otázkou je, zda náhradní člen nastupuje do konce uplynutí funkčního období původního člena, či na celé funkční období od počátku. V tomto T. Dvořák zastává první variantu.⁷⁵² To samé uvádí ve svém článku i F. Lebl,⁷⁵³ ale osobně se k jejich názoru stavím skepticky.

Členská schůze volí v obou případech jak členy KK, tak i jejich náhradníky. V obou případech tedy projevuje svoji kladnou vůli. V obou případech musí (jak řádní členové, tak náhradníci – budoucí členové) splňovat podmínky pro výkon funkce. Osobně mi tedy připadá, že v obou případech jsou členové řádně zvoleni, a pokud řádní členové nastupují na plné funkční období, nevidím důvod, aby náhradníci na toto období nenastupovali také. Na druhou stranu ze samého pojmu „náhradník“ lze vyvodit, že je tato osoba jen náhradníkem řádného člena, a proto by ho měla nahradit jen do konce funkčního období, které mu zbývalo. Dále by bylo také nejspíše nepraktické, aby každý člen KK měl jinak dlouhé funkční období (ač je to dle T. Dvořáka možné⁷⁵⁴), neboť by se musela v takovém případě nákladně scházet členská schůze pokaždé, když by někomu z členů KK jeho funkční období skončilo. To by dle mého názoru bylo u většího počtu členů KK prakticky nemyslitelné.

Pokud se náhradníci nevolí, žádný není zvolen, nebo všichni odmítnou přijmout členství, může KK povolat (kooptovat) zastupujícího člena. Je to však jen dočasná pozice, dokud se řádnou volbou na nejbližší schůzi KK nezvolí nový člen KK, popřípadě nezvolí novým členem zastupujícího člena. Zastupující člen přestává být členem KK okamžikem zahájení zasedání KK. Práva a povinnosti zastupujícího člena jsou však stejné jako u řádného.⁷⁵⁵ Tento institut slouží stejně jako u AS jako možnost nesvolávat zasedání členské schůze pokaždé, když se sníží počet jejích členů.⁷⁵⁶

---

⁷⁵⁰ ŘÍMALOVÁ, Olga. In ŘÍMALOVÁ, Olga, HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Družstva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 220.

⁷⁵¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 146.

⁷⁵² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 440.

⁷⁵³ LEBL, František. *K funkčnímu období v orgánech družstva* [online]. starlit.cz, 4. ledna 2010 [cit. 9. června 2011]. Dostupné na <<http://www.starlit.cz/clanky.aspx?clanek=2010-001>>.

⁷⁵⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 150.

⁷⁵⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 823 - 824.

⁷⁵⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 440.

T. Dvořák však vidí u kooptace v družstvu nedostatek vzhledem k tomu, že není třeba ji ve stanovách povolit, a ani není podmíněna tím, že by počet členů KK volených členskou schůzí klesl pod polovinu. Tím má dle jeho názoru KK až příliš velkou pravomoc.⁷⁵⁷ Také F. Helešic míní, že by touto cestou bylo možné kooptace „... *zneužit k uchvácení vedení družstva do rukou předem dohodnuté malé skupiny družstevníků.*“⁷⁵⁸ V této souvislosti je třeba upozornit na to, že v případě kooptace u představenstva nebo DR AS, ObZ uvádí minimální hranici, pod kterou nesmí počet členů v orgánu klesnout, aby byla kooptace ještě možná. Obdobně obsahuje určitou hranici pro kooptaci v SR i Zákon SE.⁷⁵⁹ Otázkou zůstává, proč je tedy kooptace v KK bez zákonného omezení. Domnívám se totiž, že by se tak kooptací mohli obměnit všichni členové v KK. To si lze snadno představit, zvláště pokud budou v KK pouze 3 členové. Jistě by proto bylo de lege ferenda vhodné upravit i u kooptace v družstvu podobné zákonné omezení jako u AS, minimálně povolením tohoto institutu ve stanovách společnosti a stanovením dolní hranice, kdy je ze zákona kooptace ještě možná (což ZOK nově obsahuje v § 725⁷⁶⁰).

Rozdíl mezi kooptací a náhradníky v družstvu lze dle mého názoru spatřovat především v tom, že v případě kooptace kooptuje ten samý orgán, ve kterém se místo uvolnilo, a to jmenováním. Naopak u náhradníků jde o volbu, a to volbu vrcholného orgánu společnosti – členské schůze.

	Stanovy:	Dolní hranice:	Z důvodu:	Zákonné omezení:	Práva a povinnosti	Provedení
Náhradníci (Družstvo)	Musí to určit stanovy		odstoupení nebo smrti	dnem účinnosti odstoupení + dle stanoveného pořadí	jako člen řádný	volí je členská schůze
Kooptace (Družstvo)	-----	-----	odstoupení nebo smrti	není-li zvolen náhradník + do doby, kdy může být provedena řádná volba	jako člen řádný	kooptuje KK
Kooptace (AS)	musí to určit stanovy	počet členů zvolených valnou hromadou neklesl pod $1/2$	-----	do příštího zasedání valné hromady	jako člen řádný	kooptuje DR

5.2.3 Zánik členství

Co se týče zániku členství, tak pokud nebyl člen KK zvolen na další funkční období před uplynutím svého dřívějšího funkčního období, jeho členství zaniká uplynutím 3 měsíců od konce jeho funkčního období.⁷⁶¹ Pokud bude tedy zvolen např. na 4 roky, jeho funkční období zaniká

⁷⁵⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 146.

⁷⁵⁸ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 321.

⁷⁵⁹ § 27 odst. 3, 4, 5 Zákona SE

⁷⁶⁰ §725 ZOK věta první: „Stanovy mohou určit, že kontrolní komise, počet jejích členů neklesl pod polovinu, může jmenovat náhradní členy do příští členské schůze.“

⁷⁶¹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 446.

po 4 letech a 3 měsících. Tato lhůta dává družstvu dle T. Dvořáka dostatečný čas na to, aby mohlo doplnit členy KK.⁷⁶²

V této souvislosti vyvstává otázka, pokud je během 3měsíční lhůty zvolen nový člen KK, kdy zaniká funkce původnímu členovi KK. Zda oním zvolením nového člena, či doběhnutím 3měsíční lhůty. J. Čáp soudí, že aby mohl být zvolen nový člen KK, musí jeho funkční období nejdříve uplynout, tedy musí uplynout lhůta (dle mého příkladu výše) 4 let a 3 měsíců. Pokud běží dodatečná 3měsíční lhůta, musel by být člen KK členskou schůzí nejprve odvolán, než by byl zvolen nový.⁷⁶³

Naproti tomu I. Štenglová uvádí: „Z praktických důvodů lze doporučit výslovné odvolání členů...“ KK z funkce. Funkce původního člena KK zaniká dle I. Štenglové volbou nového, jen pokud je zvolen plný počet členů KK nebo pokud bude výslovně v usnesení členské schůze uvedeno, za kterého člena nový nastupuje.^{764,765}

T. Dvořák souhlasí jen do té míry, že „...je třeba dosavadního člena... vždy výslovně odvolat z funkce, má-li být volba nového člena platná. Není-li zde nepochybně rozhodnutí o odvolání dosavadního člena, je volba nového člena neplatná pro neurčitost.“⁷⁶⁶

Osobně mám za to, že výše uvedeným dohadům by se dalo vyhnout, kdyby funkční období končilo fakticky uplynutím (dle výše uvedeného příkladu) 4 let, na které byl člen KK zvolen. Pokud je účelem dle T. Dvořáka pouze poskytnout družstvu lhůtu na volbu nového člena KK, družstvo se stejně jako po 4 letech od volby může připravovat již 3 měsíce před uplynutím 4 let. Jistě nelze přepokládat, že by se volba členské schůze konala přesně v den uplynutí čtyřletého funkčního období, spíše by tedy zvolila nového člena předem a odložila by účinnost volby na den zániku funkčního období stávajícího člena.

Jinak byla problematika 3měsíční dodatečné lhůty podrobně řešena v kapitole 3.6.4, a proto se jí zde nebudu již více věnovat, neboť platí obdobně, co bylo řečeno u členů DR SRO a AS.

Člena KK lze samozřejmě odvolat i během jeho funkčního období a takovou možnost má členská schůze z jakéhokoli důvodu.⁷⁶⁷ F. Helešic ovšem doporučuje důvody odvolání uvést,

⁷⁶² DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 150.

⁷⁶³ ČÁP, Jirí. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář IV. díl. § 221 - § 775*. Praha: Polygon, 2002, s. 2408.

⁷⁶⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 717.

⁷⁶⁵ U člena DR v SRO I. Štenglová však uvádí: „Funkce člena dozorců rady zaniká volbou nového člena, nejpozději však uplynutím tří měsíců od skončení jeho funkčního období.“ Z toho by poté vyplývalo, že u DR SRO platí, že jejich funkční období končí kdykoli, když je zvolen nový člen DR (ŠTENGLOVÁ: *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání..., s. 473.).

⁷⁶⁶ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 150.

⁷⁶⁷ Shodně Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. října 2000, sp. zn. 29 Cdo 968/2000, které stanovuje, že společenskou smlouvou nebo stanovami nelze založit neodvolatelnost z funkce.

neboť by to dle jeho názoru mohlo „... vyvolat nejistotu a opatrnost ostatních členů voleného orgánu...“⁷⁶⁸ Pokud by ve stanovách bylo ustanovení, že je členská schůze povinna nechat člena KK ve funkci po celé jeho funkční období, bylo by takové ustanovení neplatné pro obcházení zákona. Účelem zákona není, aby byl člen KK neodvolatelný,⁷⁶⁹ což dle mého názoru také ObZ zakotvuje v § 239 odst. 4, písm. b), kde hovoří o volbě a odvolání členů KK členskou schůzí.

Sám člen KK může ze své funkce také odstoupit (rezignovat), je třeba to však KK oznámit (doručením)⁷⁷⁰ – tím okamžikem nabývá odstoupení platnosti.⁷⁷¹ Dle judikatury Vrchního soudu je nutné, odstoupení adresovat společnosti, neboť jeho orgány nemají právní subjektivitu.⁷⁷²

Odstoupení je stejně jako odvolání možné z jakéhokoli důvodu nebo bez jeho udání.⁷⁷³ Odstoupení projedná buď orgán určený stanovami, nebo orgán, který ho zvolil do funkce, a to na nejbližší jeho schůzi. T. Dvořák uvádí, že pro praxi je vhodné, aby stanovy družstva určily pro projednání orgán, jehož je osoba členem, protože se jeví jako nepraktické, aby byla členská schůze svolávána kdykoli bude chtít někdo odstoupit z funkce.⁷⁷⁴ J. Pokorná ohledně projednání členskou schůzí soudí stejně, neboť podle ní „... řádné jednání je zpravidla realizováno jen jedenkrát do roka.“⁷⁷⁵ Osobně zastávám stejný názor, neboť mám za to, že svolání členské schůze může být u velkého počtu členů družstva natolik časově a finančně náročné, že by se mělo omezit na skutečně nevyhnutelné nebo zákonem stanovené situace. Navíc F. Helešic dodává, že „... projednání členskou schůzí je tu zbytečné... protože na odstoupení jako jednostranném aktu člena nemůže kterýkoli orgán nic měnit...“⁷⁷⁶

Co se projednání odstoupení týče, v případě členské schůze postačuje ústní forma projednání, neboť zákon žádnou konkrétní nestanovuje. T. Dvořák⁷⁷⁷ i F. Helešic⁷⁷⁸ ale z praktických důvodů doporučují formu písemnou (svůj názor ohledně písemných úkonů v praxi, které ObZ výslovně nevyžaduje, jsem vyjádřila již výše). Pokud KK odstoupení neprojednala do 3 měsíců, má se jeho odstoupení za projednané, tedy následující den. Lhůta 3 měsíců je kogentní, nemůže být tedy stanovami nikterak měněna.

---

⁷⁶⁸ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 335.

⁷⁶⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 446.

⁷⁷⁰ O. Římalová upozorňuje na to, že zákon sice nehovoří o písemném oznámení, je to však z praktického hlediska nutno doporučit (ŘÍMALOVÁ: *Družstva*. 2. vydání..., s. 220.).

⁷⁷¹ Dle T. Dvořáka není zpětvzetí možné, „... neboť o tom zákon nic nestanoví“ (DVOŘÁK: *Družstevní právo*. 3. vydání..., s. 148.).

⁷⁷² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. ledna 2004, sp. zn. 7 Cmo 89/2003

⁷⁷³ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 148.

⁷⁷⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 149.

⁷⁷⁵ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 637.

⁷⁷⁶ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 336.

⁷⁷⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 149.

⁷⁷⁸ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 336.

Nežli je však odstoupení projednáno, musí odstupující člen vykonávat svou funkci nadále, jinak by byl družstvu odpovědný za škodu tímto způsobenou.⁷⁷⁹ V zájmu samotného družstva je však rychlé projednání rezignace člena, neboť takový člen jistě nebude zastávat svou funkci s takovou „vervou“ jako dosud a pohánět ho bude pouhá odpovědnost za škodu.⁷⁸⁰ Pro úplnost, T. Dvořák nepovažuje pojem „projednání“ za příliš vhodný, neboť dle jeho názoru nemá daný orgán jinou možnost, než vzít odstoupení na vědomí,⁷⁸¹ což míní i M. Pekárek a I. Štenglová,⁷⁸² a k čemuž se shodně staví i judikatura Vrchního soudu v Praze.^{783,784}

Smrt je další možnost zániku funkce člena KK, rozhodující je tedy den, který je uveden v úmrtním listě, popřípadě den, který soud určí v rozsudku jako den úmrtí v případě prohlášení za mrtvého.

V případě, že člen KK přestane splňovat podmínky pro výkon funkce, postupuje se dle § 194 odst. 7 ObZ (na který odkazuje § 243 odst. 8 ObZ) a funkce člena KK ex lege zaniká, což je blíže rozebráno v kapitole 3.6.5.

Ke sporu může dojít ohledně následku, pokud členu KK zanikne členství v družstvu. I. Pelikánová míní: „Tyto podmínky mohou vyplývat ze stanov. Měly by proto také stanovy upravit následky zániku těchto předpokladů. Asi nejvhodnějším řešením je konstrukce fikce odstoupení v takovém případě...“⁷⁸⁵ M. Pekárek naopak vidí řešení v odvolání člena KK z funkce^{786, 787} a O. Římalová míní, že funkce v KK zanikne ex lege,⁷⁸⁸ tedy nastane stejný následek, jako kdyby člen KK přestal splňovat podmínky pro výkon funkce v § 194 odst. 7 ObZ.

Domnívám se, že pokud je členství v družstvu zákonnou podmínkou, která musí být splněna pro členství v orgánu v družstva, tak zánikem členství v družstvu ex lege zanikne i členství dané osoby v KK. Přikláním se proto k názoru O. Římalové.

⁷⁷⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 447.

⁷⁸⁰ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 149.

⁷⁸¹ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 149.

⁷⁸² M. Pekárek a I. Štenglová In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 249.

⁷⁸³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. ledna 2004, sp. zn. 7 Cmo 89/2003

⁷⁸⁴ Je nutné zmínit i Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. srpna 1999, sp. zn. 7 Cmo 672/98, ve kterém bylo uvedeno, že dnem, kdy valná hromada měla odstoupení projednat, je míněna i možnost, kdy se valná hromada nesejde pro neúčast společníků. Není tedy možné, aby společníci „bojkotovali“ projednání odstoupení. Tento judikát lze dle mého názoru vztáhnout i na projednání odstoupení v KK.

⁷⁸⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku-2. díl. § 56 - 260*. Praha: Linde Praha, 1995, s. 725.

⁷⁸⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 883.

⁷⁸⁷ Zajímavé je, že u členů DR SRO I. Štenglová soudí, že pokud člen DR přestane splňovat podmínky výkonu funkce, jeho funkce zanikne (ŠTENGLOVÁ: *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání..., s. 474.).

⁷⁸⁸ ŘÍMALOVÁ, Olga. In ŘÍMALOVÁ, Olga, HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Družstva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 221.

5.2.4 Funkční období členů

Funkční období jednotlivých členů KK určují stanovy, nesmí však přesáhnout 5 let. T. Dvořák uvádí, že funkční období jednotlivých členů může být ve stanovách různé.⁷⁸⁹ Stejný názor má i M. Pekárek a I. Štenglová, neboť zákon nehovoří „... o funkčním období jako celku, ale o funkčním období jednotlivých členů orgánu družstva.“⁷⁹⁰ Z. Čáp sice připouští různou délku funkčního období, ovšem uvádí, že v praxi je časté, že funkční období člena představenstva a KK končí stejně.⁷⁹¹ Domnívám se, že účelem je právě nesvolávání členské schůze pokaždé, kdy některému z členů daných orgánů uplyne funkční období, což je uvedeno již výše (dle § 632 ZOK však bude končit funkční období všem členům voleného orgánu stejně).

U prvních členů KK nesmí funkční období přesáhnout 3 roky, zvoleni však mohou být i opakovaně, a to i členové pozdější.⁷⁹² Dle T. Dvořáka je účel tohoto ustanovení o prvních členech KK nejasný.⁷⁹³ Odpověď však dává K. Eliáš a uvádí, že v procesu zakládání společnosti zde zaměstnanci ještě nejsou, a tak by zůstali v prvním funkčním období DR bez práva vlivu na řízení (pokud by byly stanovené podmínky dané zákonem pro jejich participaci). Proto je dle jeho názoru toto první funkční období DR zkráceno na 1 rok, aby po této době musela být provedena řádná volba s možností volby členů DR zaměstnanci.⁷⁹⁴

Domnívám se, že tato úvaha by bezpochyby lecco vysvětlovala, avšak možnost participace zaměstnanců na řízení společnosti vložil do ObZ až zákon č. 126/2008 Sb. v důsledku přijetí Zákona o přeměnách (blíže kapitola 5.2.8), kdežto ustanovení o zkráceném funkčním období obsahoval již původní zákon č. 513/1991 Sb. z roku 1991.⁷⁹⁵ Buď tedy předvídal, že bude v budoucnu možná účast zaměstnanců na řízení společnosti i v družstvu, anebo je účel o tomto ustanovení stále nejasný, neboť důvodová zpráva v tomto ohledu mlčí. Nutno dodat, že dle ZOK bude konstrukce o prvním funkčním období vynechána.⁷⁹⁶

Funkce člena vzniká dnem, kdy o ní členská schůze platně a účinně rozhodla, s tím, že je možné, aby odložila účinnost na pozdější dobu.⁷⁹⁷ Pokud jde o první členy KK, je nutné

⁷⁸⁹ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 150.

⁷⁹⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 246.

⁷⁹¹ ČÁP, Zdeněk. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář - II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1227.

⁷⁹² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 822.

⁷⁹³ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 150.

⁷⁹⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 316.

⁷⁹⁵ *Sbírka zákonů České a Československé federativní republiky, ročník 1991, částka 98*

⁷⁹⁶ § 632 ZOK: „Funkční období nesmí být delší než 5 let. Funkční období členů voleného orgánu končí všem jeho členům stejně; to platí i pro delegáty.“

⁷⁹⁷ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 147.

upozornit, že jejich funkce začíná až dnem vzniku družstva, nikoli jeho založením, neboť družstvo v této době ještě neexistuje.⁷⁹⁸

Maximální délku funkčního období nelze stanovit odlišně, v zákoně je dána kogentní úprava a její porušení by mělo za následek neplatnost takového rozhodnutí.⁷⁹⁹ Vzhledem k tomu, že zákonem je jasně stanoveno, že funkční období určují stanovy, znamená to, že tato problematika nesmí být ve stanovách opomenuta.

K. Eliáš upozorňuje na to, že pokud by skončilo funkční období KK a noví členové by nebyli zvoleni, tak po 2 letech hrozí, že soud družstvo zruší a rozhodne o jeho likvidaci,⁸⁰⁰ což uvádí ObZ v § 257 odst. 1, písm. c).

5.2.5 Zákaz konkurence

Na členy KK se dle § 249 ObZ⁸⁰¹ vztahuje zákaz konkurence, přesněji nesmí být tedy podnikateli, členy statutárních a dozorčích orgánů právnických osob s obdobným předmětem činnosti. Pokud by došlo k porušení tohoto zákazu, postupovalo by se dle § 65 ObZ.⁸⁰² V tomto případě ale zákon uvádí, že stanovy mohou upravit zákaz konkurence i jinak.

Co ovšem přesně znamená „jinak“ vymezeno není. M. Pekárek a I. Štenglová pouze uvádějí, že se na tom literatura ještě neshodla.⁸⁰³ Pokud žádné omezení není ObZ stanoveno, znamená to snad, že by mělo být možné rozsah konkurence zúžit i rozšířit, případně vyloučit? Dle mého názoru by mělo platit, co není zakázáno, je dovoleno, ale v § 196 ObZ, který pojednává o zákazu konkurence členů představenstva a DR AS, najdeme obsahově podobná ustanovení jako v § 249 ObZ. Dočteme se zde, že „...pokud ze stanov nebo z usnesení valné hromady nevyplývají **další** omezení, člen představenstva nesmí...“ Další omezení dle I. Štenglové⁸⁰⁴ znamená, že jde rozsah konkurence rozšířit, ne však zúžit, a tedy ani vyloučit. Podobné platí i u § 136 pro členy DR a jednatele SRO. Dle mého názoru by tudíž to samé mělo platit i pro rozsah konkurence, který uvádí § 249 ObZ pro členy družstva.

T. Dvořák ale soudí, že si družstvo může obsah konkurence ve stanovách stanovit jinak, a poté by se použila úprava ve stanovách družstva. „Stanovy mohou zákaz konkurence rozšířit nebo

⁷⁹⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 150.

⁷⁹⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 441.

⁸⁰⁰ ELIÁŠ, Karel, DVOŘÁK, Tomáš a kol. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, 2006, s. 545.

⁸⁰¹ § 249 ObZ: „Členové představenstva a kontrolní komise družstva, prokuristé a ředitel nesmějí být podnikateli ani členy statutárních a dozorčích orgánů právnických osob s obdobným předmětem činnosti. Stanovy mohou upravit rozsah zákazu konkurence jinak.“

⁸⁰² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 445.

⁸⁰³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 824 - 825.

⁸⁰⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 676.

zúžit.⁸⁰⁵ Stanovy však nemohou zákaz konkurence vůbec vyloučit...“ Takový zákaz by byl dle jeho názoru neplatný a platilo by ustanovení zákona.⁸⁰⁶ Dodává, že „...smyslem institutu je především ochrana družstva a jeho členů před nepoctivým jednáním jeho vedoucích funkcionářů. Je proto žádoucí zákaz konkurence ve stanovách pojímat spíše extenzivním než restriktivním způsobem...“⁸⁰⁷ S tímto tvrzením se ztotožňuji, a proto dle mého názoru by stanovy družstva neměly mít možnost rozsah konkurence zúžit ani vyloučit.

Opačně ovšem soudí K. Eliáš, a míní „... že je v moci stanov rozsah zákazu zúžit i rozšířit...“⁸⁰⁸ Stejně míní i O. Římalová. „Cílem zákazu konkurence je to, aby členům orgánů družstva a dalším určeným osobám bylo zabráněno v nepoctivém... jednání... Je tudíž v zájmu samotného družstva, aby při tvorbě stanov bylo této otázce přistupováno s maximální odpovědností.“⁸⁰⁹ S ohledem na odůvodnění však nevidím důvod, proč by tím pádem mohly stanovy družstva zákaz konkurence vymezovat úžeji. Avšak Z. Čáp soudí, že slovem „jinak“ zákonodárce míní „...jinou úpravu rozsahu zákazu konkurence... vymezení předmětu zákazu...“⁸¹⁰, nikoli zúžení či rozšíření osob, na které se dané ustanovení vztahuje. Což soudím, pokud bychom připustili, že stanovy družstva mohou zákaz konkurence i zúžit, jako nejlogičtější řešení z výše uvedených.

J. Čáp se domnívá, že ponechání zákonodárcem nezměněné ustanovení o zákazu konkurence po novele ObZ č. 370/2000 Sb, kdy byla upřesněna tato problematika u SRO a AS svědčí o závěru, že zákonodárce toto opomněl. Dodává: „V zájmu ochrany družstva a jeho členů lze doporučit, aby ustanovení stanov o zákazu konkurence nezužovalo obsah zákazu konkurence ani okruh osob spadajících pod tento zákaz...“⁸¹¹

Z výše uvedeného lze tedy učinit závěr, že ačkoli tuto otázku zákon neřeší, literatura se shodla na možném rozšíření zákazu konkurence a nemožnosti jeho vyloučení. Spor se však vede o to, zda lze zákaz konkurence v družstvu také zúžit, což je dle podobné úpravy u DR SRO a AS nemožné. Osobně se však s ohledem na odůvodnění výše uvedených autorů domnívám, že zúžit zákaz konkurence není v případě členů v KK možný, neboť tento institut má chránit především samotné družstvo (stejně jako úprava u SRO a AS). Jistě by bylo ale de lege ferenda vhodné, aby zákonodárce tuto nejasnost definitivně odstranil, což se ZOK stalo. § 722 odst. 1 věta druhá

⁸⁰⁵ ELIÁŠ, Karel, DVORÁK, Tomáš a kol. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, 2006, s. 546.

⁸⁰⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 444.

⁸⁰⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 445.

⁸⁰⁸ ELIÁŠ, Karel, DVORÁK, Tomáš a kol. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, 2006, s. 546.

⁸⁰⁹ ŘÍMALOVÁ, Olga. In ŘÍMALOVÁ, Olga, HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Družstva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 222.

⁸¹⁰ ČÁP, Zdeněk. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1232.

⁸¹¹ ČÁP, Jiří. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář-IV. díl. § 221 - § 775*. Praha: Polygon, 2002, s. 3221.

ZOK uvádí: „*Stanovy mohou určit, že pro členy kontrolní komise nebo některé z nich zákaz konkurence neplatí, nebo mohou zákaz konkurence jinak vymezit.*“

5.2.6 Hlasování

Otázku hlasování nemohou stanovy upravit odchylně, neboť v KK platí, že jeden člen rovná se jeden hlas. Hlasuje se veřejně, ale stanovy mají možnost určit hlasování tajné, mají dokonce možnost určit, že se bude hlasovat bez osobní přítomnosti členů KK, pokud s tím tedy všichni členové vysloví souhlas, pak se všichni hlasující členové pokládají za přítomné.⁸¹² Zde Z. ČÁP upozorňuje na to, že „*Pokud by třeba jen jeden z členů orgánu nevyjádřil souhlas s tímto způsobem hlasování (třeba jen tím, že vůbec nereagoval), nelze tento způsob hlasování použít, a orgán se musí sejít na své schůzi.*“⁸¹³ Domnívám se, že to samozřejmě plyne již z dikce zákona § 250 odst. 2 ObZ, jelikož hovoří o „projevení souhlasu všech členů orgánu“. Pokud by se tedy nějaký z členů KK nevyjádřil, svůj souhlas by neprojevil, a nesplnil tak podmínku danou zákonem.

V souvislosti s problematikou hlasování se přikláním k názoru T. Dvořáka, že lze v souvislosti s hlasováním v KK použít § 66 odst. 4 ObZ.⁸¹⁴ Jestliže tedy dojde v KK k rovnosti hlasů, rozhoduje dle T. Dvořáka hlas předsedajícího.⁸¹⁵ Domnívám se, že pokud ObZ stanovuje, že v KK musí být minimálně 3 členové, tak v případě lichého počtu k rovnosti hlasů dojít nemůže, v případě sudého počtu však ano. Jak by se ovšem taková situace řešila, zákon v ustanovení pojednávajícím o družstvu neřeší. Proto mi připadá použití § 66 odst. 4 ObZ jako příhodné. A dále proto, že pokud zvláštní úprava pro družstva nestanoví něco jiného, měla by se užít úprava obecná, tedy i § 66 odst. 4 ObZ.

5.2.7 Odpovědnost členů

Odpovědnost členů KK je upravena v § 194 odst. 5 ObZ, na který odkazuje § 244 odst. 8 ObZ. Toto ustanovení je blíže rozebráno v kapitole 3.9, považuji ale za nutné některé oblasti jejich odpovědnosti zde zmínit.

Dle T. Dvořáka je třeba rozlišit jejich odpovědnost obchodněprávní, občanskoprávní, trestněprávní a správněprávní. Člen KK totiž může spáchat jak trestný čin (zločin nebo přečin), tak přestupek nebo jiný správní delikt.⁸¹⁶ T. Dvořák k tomuto tématu zmiňuje judikát z r. 1999, ve

⁸¹² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 825.

⁸¹³ ČÁP, Zdeněk. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář - II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1234.

⁸¹⁴ § 66 odst. 4 ObZ věta druhá: „*Při rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedajícího. Zákon hovoří o předsedajícím a ne o předsedovi, tudíž bude rozhodující hlas i místopředsedy kontrolní komise, který bude schůzi v nepřítomnosti předsedy řídit.*“

⁸¹⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 441.

⁸¹⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 160.

kterém bylo řečeno, že i když rozhodl kolektivní orgán (tedy více osob kolektivně), nevylučuje to, že jednotliví jeho členové budou individuálně odpovídat trestněprávně nebo správněprávně. Pokud se tedy na daném rozhodnutí podíleli, a naplnili tak všechny znaky určitého trestného činu.⁸¹⁷

Obchodněprávní odpovědnost zmiňuje již výše uvedený § 194 odst. 5 a 6 ObZ. Jako všichni členové družstva, i členové KK se mohou dopustit jednání, kdy v důsledku porušení povinnosti při výkonu své funkce budou odpovídat družstvu za škodu, a to společně a nerozdílně.⁸¹⁸ Jejich odpovědnost bude pak objektivní⁸¹⁹ a neomezitelná. Pokud by se stanovy družstva nebo smlouva o výkonu funkce pokusily tuto odpovědnost omezit nebo vyloučit, byla by tato ustanovení neplatná. Družstvo se ani nemůže předem vzdát svého práva na náhradu škody, která dosud nevznikla,⁸²⁰ naopak náhrady škody již vzniklé se vzdát může.^{821,822}

5.2.8 Zapojení zaměstnanců

Participaci zaměstnanců v KK družstva je sice v ObZ věnován pouze jeden paragraf, který souvisí se Zákonem o přeměnách, přesto je však nutné o něm pohovořit. Jelikož jsou však tématem mé diplomové práce kontrolní orgány a ne Zákon o přeměnách, bude o tomto tématu pojednáno jen velice stručně.

§ 244a byl do ObZ zakotven zákonem č. 126/2008 Sb., a to právě v důsledku přijetí Zákona o přeměnách. Jím byla do českého řádu transponována desátá směrnice Rady EU. Bylo totiž nutné, aby zákonodárce dovolil zapojení zaměstnanců do záležitostí družstva, pokud se v důsledku přeshraniční fúze do obchodního rejstříku запиše nástupnické družstvo, se sídlem v ČR. Jestliže se tak stane, může⁸²³ vzniknout zaměstnancům právo volit jednoho či více členů KK, a družstvo poté musí KK zřídit.⁸²⁴

Zákon přitom odkazuje na § 200 odst. 5 až 7 ObZ, kde jsou zakotvena technická pravidla voleb zaměstnanců, blíže k tomu kapitola 3.5.3. Desátá směrnice totiž upravila pouze způsob a podmínky zapojení zaměstnanců, což není dle důvodové zprávy k zákonu č. 126/2008 Sb. na

---

⁸¹⁷ Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky, tr. R 23/1999-II

⁸¹⁸ § 194 odst. 5 ObZ

⁸¹⁹ Bez ohledu na zavinění dané osoby

⁸²⁰ § 574 odst. 2 OZ: „Doboda, kterou se někdo vzdává práv, jež mohou v budoucnosti teprve vzniknout, je neplatná.“

⁸²¹ Prominutí dluhu v § 574 odst. 1 OZ: „Věřitel se může s dlužníkem dohodnout, že se vzdává svého práva nebo že dluh promíjí; tato dohoda musí být uzavřena písemně.“

⁸²² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 445.

⁸²³ Pokud budou splněny podmínky Zákona o přeměnách.

⁸²⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 821.

škodu, jelikož současný ObZ upravuje technicko - administrativní pravidla průběhů volby v ustanoveních týkajících se DR AS.⁸²⁵

Druhý odstavec § 244a mluví o vnitrostátní fúzi, tudíž pokud se bude družstvo účastnit přeshraniční fúze (dle § 244a odst. 1 ObZ) a vznikne mu právo na zapojení zaměstnanců, tak stejná práva budou mít i zaměstnanci nástupnického družstva při vnitrostátní fúzi (pokud zákon nestanoví jinak). Důvodová zpráva k tomu uvádí, že jinak by se družstvo mohlo následně vnitrostátní fúze účastnit jen proto, aby zbavila zaměstnance výše uvedeného práva⁸²⁶ (stejně platí i u dalších vnitrostátních fúzích).

Pokud zaměstnancům právo na zapojení v KK zanikne, tak zanikne i členství osob jimi zvolených do KK. Můžeme zde hovořit o jakém si zvláštním způsobu zániku členství v KK, ke kterému může dojít buď ze zákona, nebo vzájemnou dohodou stran.⁸²⁷

5.2.9 Obdobná použití jiných ustanovení v ObZ

Nakonec je třeba uvést, že pro členy KK se obdobně použije § 193 odst. 2 ObZ, týkající se opatření v případě ztrát, § 194 odst. 2 věta první až pátá a § 194 odst. 4 až 7 ObZ, pojednávající o volbě členů KK, povinnosti a jejich odpovědnosti a také ručení za škodu způsobenou při výkonu funkce (odkaz v § 244 odst. 8 ObZ). Jsou to ustanovení, která se váží k představenstvu AS a uplatní se i pro DR AS. Pro členy KK tak platí v tomto ohledu to, co již bylo napsáno o členech DR SRO a AS, proto tu daná ustanovení nebudou dále rozebírána.

5.3 Malé družstvo

ObZ v § 245 upravuje odlišný režim pro vytváření orgánů a jejich následnou existenci u tzv. malého družstva.⁸²⁸ Jeho způsob fungování se v určitých oblastech musí od klasického družstva odlišovat a je pro ně praktické mít zjednodušený systém fungování i orgánů.⁸²⁹

T. Dvořák v Kursu obchodního práva z r. 2010 uvádí, že „*Malým družstvem je družstvo, které má méně než 50 členů, anebo které má méně než 5 členů, jehož členy jsou pouze právnické osoby.*“⁸³⁰

O několik stránek dále však najdeme upřesnění že, není zcela jasné, zda zákon má formulaci „...v družstvech s členstvím právnických osob...“⁸³¹ na mysli členství pouze právnických

⁸²⁵ Vládní návrh zákona č. 126/2008 Sb. [online]. psp.cz, 2007 [cit. 12. června 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=360&CT1=0>>.

⁸²⁶ Vládní návrh zákona č. 126/2008 Sb. [online]. psp.cz, 2007 [cit. 12. června 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=360&CT1=0>>.

⁸²⁷ Vládní návrh zákona č. 126/2008 Sb. [online]. psp.cz, 2007 [cit. 12. června 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=360&CT1=0>>.

⁸²⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 164.

⁸²⁹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku-2. díl. § 56 - 260*. Praha: Linde Praha, 1995, s. 713.

⁸³⁰ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 431.

osob. Vyvozuje však, že ze zákona nelze dovodit opak, tudíž to třeba není.⁸³² To samé uvádí ve své publikaci z r. 2006.⁸³³

I. Pelikánová již v r. 1995 konstatovala „*Družstvo, které má méně než pět osob, musí vždy mít mezi svými členy alespoň dvě právnické osoby... proto je část věty s členstvím právnických osob zbytečná.*“⁸³⁴ M. Pekárek a I. Štenglová také bez debaty konstatují, že zákon uvádí: „*V družstvech s méně než pěti členy, což mohou být jen družstva s nejméně dvěma právnickými osobami...*“⁸³⁵ J. Pokorná ovšem soudí, že u malého družstva s méně než 5 členy „... tvoří členský substrát družstva jen právnické osoby...“,⁸³⁶ k čemuž se připojuje i Z. Čáp.⁸³⁷ Naopak K. Eliáš má za to, že právnické osoby musejí být alespoň dva členové, tudíž ne všichni členové.⁸³⁸ S nejoriginálnějším řešením přichází J. Čáp, který se omezil na konstatování, že členy malého družstva jsou „*pouze nebo též*“⁸³⁹ právnické osoby. Připouští tedy obě dvě varianty.

Osobně se domnívám, že pokud zákon stanoví „*V družstvech s členstvím právnických osob...*“ nelze z toho usuzovat, že má na mysli „*pouze*“ právnické osoby, a ani jiný odstavec v tomto paragrafu tomu nenasvědčuje. Tudíž není třeba dle mého názoru otázku dále rozebírat.

Co se týče ustanovení o méně než 50 členech v malém družstvu, to považuje F. Helešic za nevhodné, neboť míní, že takovému družstvu, které má 50 členů nemůže činit problém zvolit do představenstva a KK 6 členů z jeho 49 možných.⁸⁴⁰ Z toho vyplývá, že by nejspíše doporučoval menší počet členů pro možnost družstva využít zákonné úpravy malého družstva a zjednodušené soustavy jeho orgánů. Domnívám se však, že u malého družstva nejde o možnost, že by mělo družstvo tak malý počet členů, že by nebylo možno dosadit určitý počet do orgánů společnosti, i když to vyloučeno není. Jde spíše o možnost zjednodušené vnitřní struktury, která je jistě v praxi přijímána více než vřele, pokud zákon tu možnost dává.⁸⁴¹

Vytváření klasické komplikované soustavy orgánů pro družstvo s malým počtem členů by bylo neúčelné.⁸⁴² Proto zákonodárce umožnil, aby stanovy družstva mohly určit (pokud by ve stanovách výslovně neurčilo, že představenstvo a KK nestanoví, tak je běžným družstvem a

---

⁸³¹ § 245 odst. 3 ObZ: „*V družstvech s členstvím právnických osob, která mají méně než pět členů, určí způsob rozhodování a statutární orgán stanovy.*“

⁸³² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 154.

⁸³³ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 164.

⁸³⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář ke obchodnímu zákoníku-2. díl. § 56 - 260*. Praha: Linde Praha, 1995, s. 717.

⁸³⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 881.

⁸³⁶ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 736.

⁸³⁷ ČÁP, Zdeněk. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1224.

⁸³⁸ ELIÁŠ, Karel, DVORÁK, Tomáš a kol. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, 2006, s. 544.

⁸³⁹ ČÁP, Jirí. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- IV. díl. § 221 - § 775*. Praha: Polygon, 2002, s. 3214.

⁸⁴⁰ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 347.

⁸⁴¹ Shodně J. Čáp (ČÁP: In DĚDIČ a kol. *Obchodní zákoník: komentář- IV. díl...*, s. 3212.).

⁸⁴² DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 164.

ustanovit je musí⁸⁴³), že členská schůze bude vykonávat působnost jak představenstva, tak KK.⁸⁴⁴ T. Dvořák ovšem soudí: „*Tato konstrukce je ovšem nesmyslná. Je-li totiž statutárním orgánem družstva předseda sám nebo spolu s dalším členem, pak z toho logicky plyne, že členská schůze nemůže vykonávat působnost statutárního orgánu – představenstva.*“⁸⁴⁵ Souhlasí sice s názorem J. Čápa, že členskou schůzi zde lze považovat za „...jiný orgán podílející se na řízení...“,⁸⁴⁶ přesto ale T. Dvořák dodává: „...působnost statutárního orgánu nemá.“⁸⁴⁷ Postřeh T. Dvořáka je dle mého názoru velice zajímavý, neboť když nahlédneme do § 245 ObZ, v prvním odstavci se dočteme, že působnost představenstva (tedy statutárního orgánu) a KK (orgánu kontrolního) v malém družstvu vykonává členská schůze. Avšak druhý odstavec téhož paragrafu hned uvádí, že statutárním orgánem je předseda, popřípadě s dalším pověřeným členem. Je to tedy chyba zákonodárce, nebo jde snad v tomto ustanovení dělit působnost představenstva mezi členskou schůzi a předsedu družstva? Osobně se domnívám, že jde spíše o pochybení ze strany zákonodárce, minimálně co se týče zákonného zakotvení, a de lege ferenda by bylo vhodné tuto nejasnost odstranit. Dle ZOK bude úprava statutárního orgánu skutečně upřesněna a bude jím pouze předseda družstva (§ 726 odst. 1 ZOK). Důvodová zpráva zde uvádí, že „...dosavadní právní úprava vyvolávala interpretační těžkosti (zda je při jmenování dalšího člena jeden statutární orgán či dva statutární orgány, a jaký je vzájemný vztah předsedy a dalšího člena) a praktické problémy (v praxi se stávalo, že se předseda s dalším členem neshodl a statutární orgán tak byl ochromen).“

	Nejvyšší orgán:	Statutární orgán:	Kontrolní orgán:
Družstvo	členská schůze	představenstvo	KK
Malé družstvo	členská schůze	členská schůze	
		předseda	

Sporným se dále jeví, zda lze na členskou schůzi aplikovat § 243 odst. 8 ObZ.⁸⁴⁸ T. Dvořák soudí, že to možné není, „...neboť to dilem není z povahy věci možné (např. předpisy o funkčním období, neboť členové členské schůze se nevolí), dilem nelze jejich aplikaci ze zákona dovodit (např. předpisy o odpovědnosti nelze na členy členské schůze aplikovat).“⁸⁴⁹ Opačně soudí J. Čáp, neboť míní, že se toto ustanovení vztahuje i na jiný orgán podílející se na řízení.⁸⁵⁰

⁸⁴³ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 165.

⁸⁴⁴ F. Helešic dodává, že členská schůze tak bude kontrolovat sama sebe a musí se scházet mnohem častěji než v klasickém družstvu (HELEŠIC: *Evropské a české družstevní právo*..., s. 347.).

⁸⁴⁵ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 165.

⁸⁴⁶ ČÁP, Jirí. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář-IV. díl. § 221 - § 775*. Praha: Polygon, 2002, s. 3214.

⁸⁴⁷ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 165.

⁸⁴⁸ Pro členy představenstva, popřípadě členy jiných orgánů podílejících se na řízení platí obdobně § 193 odst. 2, § 194 odst. 2 věta první až pátá a § 194 odst. 4 až 7 ObZ.

⁸⁴⁹ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 165.

⁸⁵⁰ ČÁP, Jirí. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář-IV. díl. § 221 - § 775*. Praha: Polygon, 2002, s. 3214.

Další otázka se týká zákonné konstrukce, že stanovy mohou určit, že působnost představenstva a KK plní členská schůze (§ 245 odst. 1 ObZ). Musí tedy plnit členská schůze působnost obou dvou orgánů, nebo může jen jednoho. J. Čáp soudí: „Zřejmě by bylo možné, aby stanovy určily, že členská schůze přejímá působnost jen jednoho z těchto orgánů a druhý orgán by byl obvyklým způsobem volen členskou schůzí.“⁸⁵¹ Naproti tomu názor T. Dvořáka je opačný. Míní, že „...tento výklad se však nesrovnává s ust. § 245 odst. 1 ObchZ...“ Zákon totiž dle jeho mínění spojením „a“ jasně stanovuje, že členská schůze musí plnit působnost obou orgánů, a to jak představenstva, tak KK.⁸⁵² Obdobně soudí i F. Helešic⁸⁵³ a Z. Čáp.⁸⁵⁴ Osobně se přiklání k odůvodnění T. Dvořáka, jelikož zákonné spojení slov s „a“ mi připadá prosto jakýchkoli odlišných závěrů.

Zákon u malého družstva stanovuje, že je nutné určit předsedu družstva, popřípadě dalšího člena pověřeného členskou schůzí, který bude zároveň i jeho statutárním orgánem. Zde vyvstává otázka, jde pak o kolektivní statutární orgán, či jde o více statutárních orgánů. A pakliže jde o kolektivní orgán, zda se aplikuje § 243 odst. 3 ObZ.⁸⁵⁵

M. Pekárek a I. Štenglová⁸⁵⁶ zastávají názor, že tento další člen je jakýmsi místopředsedou družstva a v případě písemných právních úkonů je podepisuje společně s předsedou (také kvůli tomu, že malá družstva nemají představenstvo). F. Helešic zastává stejný názor, tedy že jde o kolektivní statutární orgán a k právnímu úkonu třeba podpisu obou funkcionářů. Dále uvádí: „Dvou podpisů je v těchto případech potřeba, když se jedná o důležité dispozice s majetkem družstva nebo jiné důležité akty...“⁸⁵⁷ Jestliže by totiž byl vyžadován pouze jeden podpis, sice by to bylo vzhledem ke zjednodušení organizace malého družstva v podstatě správné, ale že by šlo o „... přílišné soustředění působnosti tentokrát do rukou jedinice, které může ke škodě družstva svádět ke zneužití.“⁸⁵⁸

I. Pelikánová soudí, že jde o jeden kolektivní statutární orgán⁸⁵⁹ tvořený předsedou a dalším členem, nikoli tedy o dva statutární orgány. Co se týče aplikace § 243 odst. 3 ObZ, dle jejího názoru není nutné, aby předseda podepisoval současně s dalším členem, neboť toto ustanovení se vztahuje pouze na představenstvo, a v tomto případě jde o zvláštní statutární orgán.⁸⁶⁰ Stejně míní i O. Římalová.⁸⁶¹

⁸⁵¹ ČÁP, Jiří. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 757.

⁸⁵² DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 165.

⁸⁵³ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 347.

⁸⁵⁴ ČÁP, Zdeněk. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář - II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1224.

⁸⁵⁵ § 243 odst. 3 věta třetí ObZ: „Je-li však pro právní úkon, který činí představenstvo, předepsána písemná forma, je třeba podpisu alespoň dvou členů představenstva.“

⁸⁵⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 821.

⁸⁵⁷ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 347, 349.

⁸⁵⁸ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 349.

⁸⁵⁹ Shodně míní i O. Římalová (ŘÍMALOVÁ: *Družstva*. 2. vydání..., s. 247.).

⁸⁶⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku-2. díl. § 56 - 260*. Praha: Linde Praha, 1995, s. 716.

J. Čáp souhlasí s názorem I. Pelikánové a O. Římalové, ale dodává: „*Vzhledem k dosti neurčité dikci tohoto zákonného ustanovení však nezbyvá, než řešit tuto záležitost jednoznačným ustanovením stanov a ... také zapisovat do obchodního rejstříku, jakým způsobem činí statutární orgán malého družstva právní úkony jménem družstva.*“⁸⁶²

J. Pokorná míní o užití § 243 odst. 3 ObZ opačně. „*Podpisy obou budou vyžadovat ty úkony, pro které právní předpisy požadují písemnou formu...*“⁸⁶³ J. Čáp je opačného názoru: „*Na podepisování se nepoužije § 243 odst. 3 poslední věta ObchZ, protože v tomto případě malé družstvo nemá představenstvo jako statutární orgán, a nejedná se tedy o právní úkony učiněné představenstvem.*“⁸⁶⁴

T. Dvořák se také přiklání k pojetí kolektivního statutárního orgánu malého družstva. „*Platná úprava právnických osob však stojí na premise, že každá právnická osoba má pouze jediný statutární orgán. Ostatně tomu nasvědčuje i ust. § 245 odst. 2 ObchZ...*“⁸⁶⁵ Rozchází se však s I. Pelikánovou v možnosti použití § 243 odst. 3 ObZ. Dle jeho mínění se § 243 odst. 3 použije, neboť ze zákona nelze vyvodit opak a i na členy tohoto kolektivního orgánu se vztahují práva a povinnosti členů představenstva v ObZ, tedy i tento paragraf.⁸⁶⁶

Osobně se přikláním k názoru, že o kolektivní orgán jde, neboť zákon žádné obchodní korporaci dva statutární orgány nepřiznává a nedovedu si dost dobře představit praktický dopad, pokud by to tak bylo. Jeden by v nepřítomnosti zastupoval druhý, ale jejich názory by mohly být naprosto opačné. Pokud jde o použití § 243 odst. 3 ObZ, zastávám názor, že pokud je statutární orgán kolektivní, a je v něm tedy více jak jedna osoba, mělo by se postupovat stejným způsobem jako u představenstva, tudíž by písemné právní úkony podepisoval předseda s dalším členem (pravidlo čtyř očí, kdy za představenstvo jedná předseda, popřípadě místopředseda, s dalším členem představenstva⁸⁶⁷).

Na konec je třeba dodat, že dle rozhodnutí Vrchního soudu ze dne 12. května 2010^{868,869} se za malé družstvo nepovažuje takové, které má sice méně než 50 členů, ale jehož úprava orgánů se neliší od zákonné úpravy klasického družstva. Podle téhož rozhodnutí Vrchního soudu zaniká

---

⁸⁶¹ ŘÍMALOVÁ, Olga. In ŘÍMALOVÁ, Olga, HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Družstva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 247.

⁸⁶² ČÁP, Zdeněk. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1225.

⁸⁶³ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 636.

⁸⁶⁴ ČÁP, Jirí. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. IV. díl. § 221 - § 775*. Praha: Polygon, 2002, s. 3213.

⁸⁶⁵ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 166.

⁸⁶⁶ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 166.

⁸⁶⁷ ELIÁŠ, Karel. Hodnotový výklad zákona a inspirace ze starých textů. In *XVIII. Karlovarské právnické dny*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 32.

⁸⁶⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. května 2010, sp. zn. 7 Cmo 36/2010

⁸⁶⁹ HORÁKOVÁ, Kateřina: *Vrchní soud v Praze: Znaky tzv. malého družstva. Zánik funkce předsedy družstva, pověřeného člena ve vztahu k uplynutí funkčního období* [online]. C. H. BECK.cz, 1. října 2010 [cit. 5. června 2011]. Dostupné na <http://www.beck.cz/cz/z-nasich-casopisu/art_1000/vrchni-soud-v-praze-znaky-tzv-maleho-druzstva-zanik-funkce-predsedy-druzstva-povereneho-clena-ve-vztahu-k-uplynuti-funkcniho-obdobi.aspx>.

funkce předsedy družstva (i pověřeného člena) volbou nového předsedy během jeho funkčního období či po 3 měsících od jeho uplynutí. Funkce předsedy zaniká také uplynutím 3 měsíců od konce funkčního období, pokud nebyl jmenován nový předseda družstva.

Pokud jde o druhou formu⁸⁷⁰ družstva, jehož členy jsou právnické osoby, pak stanovy určí způsob jeho rozhodování i statutární orgán družstva.⁸⁷¹ Je tedy nutné, aby si družstvo ve stanovách upravilo svůj statutární orgán a podle rozsahu, který stanovy určí, bude pak vykonávat působnost představenstva. Působnost KK zůstane logicky na členské schůzi.⁸⁷²

Co se týče ZOK, dojde v malém družstvu ke změnám (§ 726 ZOK). Malé družstvo bude takové, které má méně jak 50 členů, je tedy vypuštěna konstrukce o členství právnických osob. Jak již bylo řečeno, statutárním orgánem bude pouze předseda družstva, tedy se odstraní nesmyslná zákonná konstrukce popsaná výše.

5.4 Závěr

Ani právní úpravě družstva se nevyhnulo množství aplikačních potíží, na které sám ObZ nedává jasné odpovědi, a na kterých se neshodla ani literatura renomovaných autorů. Některé oblasti právní úpravy by vyžadovaly de lege ferenda zlepšení (blíže kapitola 10.5.4), další přesnější zakotvení a o některých se literatura doposud pře, neboť na ně zatím nedala odpověď ani judikatura.

Problém může vyvstat například ohledně zákazu konkurence, neboť ObZ v § 249 uvádí, že stanovy mohou upravit zákaz konkurence „jinak“ od zákonné úpravy. Co ovšem slovo jinak znamená, vymezené není. Literatura se v tomto ohledu liší, neboť část autorů zastává názor, že slovo jinak znamená možné rozšíření, nikoli však zúžení ani vyloučení (I. Štenglová), jiní míní, že tak jde zákaz konkurence rozšířit i zúžit, ale ne již vyloučit (T. Dvořák, K. Eliáš, O. Římalová).

Osobně se domnívám, že zákaz konkurence má sloužit především k ochraně obchodní korporace, aby členům KK bylo zabráněno v nepoctivém jednání, je tedy v jejím zájmu zákaz konkurence nezužovat. Navíc mám za to, že by šlo analogicky aplikovat ustanovení o zákazu konkurence v SRO a AS, kde ho není možné zúžit ani vyloučit. V tomto ohledu existuje také názor, že zákonodárce při novelizaci zákazu konkurence u SRO a AS v r. 2000 pouze opomněl upravit také úpravu u družstva. S ohledem na výše uvedené argumenty je proto dle mého názoru možné u členů KK v družstvu jejich zákaz konkurence pouze rozšířit.

---

⁸⁷⁰ F. Helešic (HELEŠIC: *Evropské a české družstevní právo...*, s. 347.) nesouhlasí s termínem „forma“ malého družstva, který užívá T. Dvořák a dává přednost „zvláštní kategorii malých družstev“. Stejně jako O. Římalová (ŘÍMALOVÁ: *Družstva*. 1. vydání..., s. 184.).

⁸⁷¹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 432.

⁸⁷² DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 166.

Nejvíce problematických otázek však vniká v podle mého názoru nedokonalém zakotvení malého družstva v ObZ.

Jeden z problémů nastává již při otázce, kdy může družstvo místo klasické vnitřní struktury zvolit zjednodušenou úpravu tzv. „malého družstva“ v ObZ. Zákon v § 245 odst. 3 ObZ uvádí, že malým družstvem je i takové družstvo, jehož členy jsou právnické osoby, a které má méně jak 5 členů. Z toho ovšem nelze dovodit, zda zákonodárce mínil členy pouze právnické osoby, nebo část právnických osob. Domnívám se však, že ze zákonné dikce „V družstvech s členstvím právnických osob, která mají méně než pět členů“ nelze dovodit, že by všichni členové museli být právnickými osobami. Vzhledem k tomu, že se jedná o předpis soukromoprávní povahy a v něm, co není zakázáno, je dovoleno, mám za to, že není třeba, aby všichni členové malého družstva byly právnické osoby. Zákon hovoří o množném čísle, mělo by tedy být postačující členství pouze 2 právnických osob s tím, že celkový počet členů je menší jak 5.

Spornou otázkou se dle literatury může jevit i § 245 odst. 1 ObZ, který uvádí: „*V družstvu, jež má méně než padesát členů, mohou stanovy určit, že působnost představenstva a kontrolní komise plní členská schůze.*“ Existuje totiž názor, že členská schůze by mohla plnit působnost i jen pouze představenstva nebo pouze KK. Domnívám se však, že takový závěr není možný, a to především ze zákonné konstrukce „představenstva a kontrolní komise“, a proto členská schůze musí převzít působnost obou těchto orgánů.

Další problém v malém družstvu může nastat u § 245 odst. 2 ObZ. Dle něho „*Statutárním orgánem je předseda, popřípadě další člen pověřený členskou schůzí.*“ V tomto ohledu panuje v literatuře spor, zda zákonodárce v tomto paragrafu mínil jeden kolektivní statutární orgán, nebo zda jde o dva statutární orgány. A pokud jde o orgán kolektivní, zda se aplikuje § 243 odst. 3 ObZ, který hovoří o nutném podpisu minimálně dvou členů představenstva, pokud je předepsána písemná forma právního úkonu. Domnívám se, že v tomto případě jde o kolektivní statutární orgán, neboť každá obchodní korporace má dle zákona pouze jediný statutární orgán a nedomnívám se, že v tomto ustanovení mínil zákonodárce zakotvit statutární orgány dva. Jde tedy jen o nepřesnou dikci zákona. Co se týče aplikace § 243 odst. 3 ObZ, literatura se zde rozchází především v tom ohledu, zda jde v tomto případě o představenstvo nebo o zvláštní statutární orgán, na který by se pak ustanovení § 243 odst. 3 ObZ vztahující se na představenstvo družstva nepoužilo.

Mám za to, že zákonodárce chtěl sice úpravou malého družstva zjednodušit jeho organizační strukturu, avšak pokud je právní úkon natolik závažný, že ObZ vyžaduje písemnou formu a v případě představenstva družstva podpis dvou členů, měl by se i zde § 243 odst. 3 ObZ uplatnit. Jde totiž o ochranu samotného družstva.

6 Kontrolní orgány v evropské družstevní společnosti (SCE)

Tato nejmladší forma supranacionálního podnikání v EU je dle čl. 1 Nařízení SCE družstvem ve formě SCE, je právnickou osobou a jejím základním účelem je uspokojování potřeb svých členů nebo rozvoj jejich ekonomických a sociálních činností. Dle T. Dvořáka se tedy SCE nijak neliší od účelu klasického družstva, s výjimkou, že výkon této činnosti je možný přes dceřinou společnost.⁸⁷³

6.1 Právní úprava

Co se týče aplikace právních předpisů na SCE, z důvodu neopakování toho, co již bylo řečeno, odkazují na kapitolu 4.1, která pojednává o právní úpravě SE, neboť se použije obdobně. Lze snad jen doplnit, že celá aplikační úprava je poměrně složitá, a v důsledku toho dle názoru T. Dvořáka i prozatím málo využívaná.⁸⁷⁴

6.2 Organizační struktura

Co se týče organizační struktury, je zcela na vůli SCE, zda ve stanovách zvolí monistický či dualistický způsob řízení. V našem právním řádu sice není zakotven monistický způsob řízení,⁸⁷⁵ ale dle čl. 37 odst. 5 Nařízení SCE jsou státy povinny zakotvit chybějící model řízení pro SCE ve svém právním řádu v případě, že ho jejich právní předpisy neupravují.⁸⁷⁶

Dle Nařízení SCE je tedy možné zvolit buď jeden, nebo druhý způsob řízení. F. Helešic ovšem soudí, že „...*možnost pouze jedné z těchto dvou alternativ a žádné jiné není právě nejší astnější. Možné velikosti Evropských družstev a možná pestrost jejich předmětu činnosti může vyvolat potřebu jiné soustavy řízení, než je možná podle stanov Evropského družstva.*“⁸⁷⁷ Zastává názor, že pro SCE s menším počtem členů by mělo Nařízení SCE zavést specifický model řízení a jako příklad uvádí naši úpravu v ObZ, týkající se malého družstva.

Pokud je zvolen dualistický způsob, je v čele společnosti dle Nařízení SCE⁸⁷⁸ řídicí orgán a kontrolní orgán. U monistické SCE je v čele společnosti SR, jíž náleží jak obchodní vedení společnosti, tak její kontrola.⁸⁷⁹ Pokaždé však bude vrcholným orgánem SCE valná hromada.

⁸⁷³ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 279.

⁸⁷⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 490.

⁸⁷⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 491.

⁸⁷⁶ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU: aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?* 2. vydání. Praha: Bova Polygon, 2005, s. 230.

⁸⁷⁷ HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 80.

⁸⁷⁸ Čl. 36 Nařízení SCE

⁸⁷⁹ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU: aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?* 2. vydání. Praha: Bova Polygon, 2005, s. 230.

Je třeba se nejdříve věnovat rozdílné terminologii, která označuje orgány SCE v jednotlivých předpisech a knižních publikacích, a tudíž může činit značné obtíže. Nařízení SCE, jak již bylo uvedeno, hovoří o valné hromadě, řídicím a kontrolním orgánu a SR. Naproti tomu Zákon SCE už pojmy konkretizuje a mluví o valné hromadě, představenstvu i KK, a SR. J. Dědič a P. Čech používají sice valnou hromadu a SR, ale dále také představenstvo a DR (místo KK).⁸⁸⁰ T. Dvořák mluví o valné hromadě, SR, představenstvu a KK⁸⁸¹ (používá tedy pojmy ze Zákona SCE). F. Helešic užívá pojmů členská schůze, správní orgán, řídicí orgán a kontrolní orgán.⁸⁸²

Nařízení SCE	valná hromada	řídicí orgán	kontrolní orgán	správní orgán
Zákon SCE	valná hromada	představenstvo	KK	SR
J. Dědič, P. Čech	valná hromada	představenstvo	DR	SR
T. Dvořák	valná hromada	představenstvo	KK	SR
F. Helešic	členská schůze	řídicí orgán	kontrolní orgán	správní orgán

Co se terminologie týče, dalo by se souhlasit s názorem F. Helešice, že by Zákon SCE měl místo pojmu valná hromada užívat pojem členská schůze „...protože vyjadřuje existenci členského vztahu k družstvu...“⁸⁸³ Domnívám se, že pokud je SCE družstvo ve formě SCE, měl by se Zákon SCE terminologicky shodovat s pojmy užívanými pro družstvo v ObZ a nezavádět do praxe novoty v podobě užívání termínu „valná hromada“ společně s termíny představenstvo a KK, které náš ObZ užívá pro řídicí a kontrolní orgán v družstvu. Na druhou stranu je si však třeba uvědomit, že pokud by se terminologie v Zákoně SCE shodovala s ObZ, zase by se rozcházela s Nařízením SCE. V něm je uvedena „valná hromada“ a nikoli „členská schůze“, což by dle mého názoru mohlo pro praxi, kdy se musí používat jak Nařízení SCE, tak Zákon SCE, činit značné obtíže.

De lege ferenda je proto třeba výše uvedenou změnu nedoporučit, neboť u právní úpravy SCE se v první řadě pracuje s Nařízením SCE, a poté se Zákonem SCE a s ObZ až v naprosto poslední řadě.

6.2.1 Dualistický model SCE

Pokud SCE zvolí dualistický model, bude v čele společnosti představenstvo jako správní a statutární orgán a KK jako orgán dozorcí. Jelikož je dualistická soustava řízení v našem právním

⁸⁸⁰ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 288.

⁸⁸¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 304, 310, 319, 321.

⁸⁸² HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 81, 94, 95 - 96.

⁸⁸³ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 274.

řádu obvyklá, není třeba ji zvláště pro SCE na našem území zakotvovat, a pokud nějaké otázky neupravuje Nařízení SCE, ani Zákon SCE, tak se užije úprava v ObZ, a to pro představenstvo a KK v družstvu.⁸⁸⁴

Dá se tedy říci, že v dualistickém modelu se pro KK SCE převážně užije úprava v ObZ, týkající se KK družstva. Nařízení SCE obsahuje pouze několik ustanovení o KK SCE (čl. 37 - 41) a Zákon SCE pouze uvádí, že KK musí mít alespoň 3 členy, a že dočasné pověření člena KK výkonem funkce v představenstvu trvá jen do nejbližšího zasedání valné hromady (§ 22 a § 24 odst. 2).

Proto bude dále pro dualistickou SCE uvedena jen právní úprava v Nařízení SCE, která se odchyluje od úpravy KK v družstvu.

Podle Nařízení SCE je KK povolána k dohledu nad představenstvem a zastupuje SCE ve sporech s představenstvem nebo s jeho členy. F. Helešic se domnívá, že na ustanovení o dohledu je třeba pohlížet extenzivně a započítat do něj „...*dodržování a plnění usnesení členské schůze⁸⁸⁵ a vůbec zajišťování její řádné činnosti.*“⁸⁸⁶

Domnívám se, že absence řádné definice dohledu v Zákoně SCE a Nařízení SCE, svědčí o tom, že v případě neplnění dohledu KK v určité oblasti, bude jen stěží hnána KK k odpovědnosti. F. Helešic⁸⁸⁷ sice upozorňuje na to, že kontrolní činnost bude muset být specifikována ve stanovách, v rámci povinnosti upravit působnost a odpovědnost členů SCE, ale do jaké míry opět stanoveno není.

Naproti tomu Nařízení SCE, co se týče způsobu, jak dohled vykonávat, opravňuje KK, aby buď sama prováděla veškerá šetření, která jsou podle ní potřebná k výkonu dohledu, nebo aby je nechala provést (T. Dvořák zde mluví o možnosti KK přizvat si tak „*externí výpomoc,*“⁸⁸⁸ a přiznává toto oprávnění i DR AS, stejně tak J. Dědič, zvláště pokud takovou možnost připustí stanovy.⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰

Členové KK⁸⁹¹ jsou dle Nařízení SCE jmenováni a odvoláváni valnou hromadou a KK zase jmenuje a odvolává členy představenstva, pokud stanovy neručí, že budou jmenováni valnou hromadou.

⁸⁸⁴ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 319.

⁸⁸⁵ F. Helešic používá pojem členské schůze pro valnou hromadu v SCE (HELEŠIC: *Evropské družstvo...*, s. 81.).

⁸⁸⁶ HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 96.

⁸⁸⁷ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 346.

⁸⁸⁸ DVORÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 321.

⁸⁸⁹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář - III. díl. § 176 - § 220z.b.* Praha: Polygon, 2002, s. 2470.

⁸⁹⁰ DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 533.

⁸⁹¹ První členy KK však mohou jmenovat stanovy SCE.

Z tohoto ustanovení je tedy patrné, že KK v SCE má v tomto ohledu silnější postavení, než KK v našem družstvu, avšak Nařízení SCE dává i možnost jmenování členů KK valnou hromadou, podobně jako v družstvu volí členy představenstva členská schůze.

Je nutné poznamenat, že zde panuje terminologická nejednotnost, neboť Nařízení SCE hovoří o jmenování řídicích orgánů společnosti a Zákon SCE uvádí možnost volby členů KK valnou hromadou. Ale vzhledem k tomu, že Nařízení SCE uvádí možnost odvolání členů u řídicích orgánů, je jasné že jmenováním má na mysli volbu orgánů SCE.⁸⁹²

Mezi představenstvem a KK se uplatňuje klasická inkompatibilita, která se shoduje s naší úpravou pro obchodní korporace. Úkolem KK je dohlížet na výkon představenstva a pro tento výkon dohledu je oprávněna od představenstva žádat jakékoli potřebné informace.

I bez žádosti je představenstvo povinno KK nejméně jednou za 3 měsíce informovat o průběhu a budoucím odhadu podnikání SCE. Krom toho musí představenstvo informovat KK o událostech, které by mohly mít významný dopad na SCE, a to okamžitě, jak se o takové situaci dozví.⁸⁹³ T. Dvořák k tomu poznamenává, že tak má KK možnost kontrolovat hospodaření jak minulé, tak i jeho budoucí vývoj.⁸⁹⁴ Navíc s veškerými těmito informacemi, které jsou KK podávány, se může seznámit každý její člen.

Domnívám se, že tato informační povinnost ze strany řídicího orgánu a právo ze strany kontrolního orgánu je velice inspirující, a bylo by vhodné o něm pouvažovat minimálně i pro budoucí úpravu v družstvu, AS a SRO, která má zřízenou DR, neboť u těchto dvou obchodních společností chybí informační povinnost, dá se říci úplně.

Svolávání schůzí KK zabezpečuje její předseda, který je volen z jejich členů. Nařízení SCE stejně jako u SE stanovuje, že pokud jmenují polovinu členů KK zaměstnanci, tak předseda může být zvolen pouze ze členů volených valnou hromadou SCE. Předseda svolá schůzi KK nejen z vlastního podnětu, ale také, pokud o to požádá nejméně $\frac{1}{3}$ jejich členů. V opačném případě, tedy pokud předseda takové žádosti do 15 dnů od doručení do vlastních rukou nevyhoví, mohou schůzi svolat ti členové, kteří o to požádali. Dle T. Dvořáka může být žádost o svolání podána z jakéhokoli důvodu⁸⁹⁵ a členové KK tak nejsou ničím omezeni.

Jakousi novinkou a výjimkou z inkompatibility mezi členem představenstva a KK je článek 37 odst. 3 Nařízení SCE, který umožňuje, aby některý ze členů KK zastával funkci v představenstvu SCE. Pokud ho touto funkcí KK usnesením pověří (a to i pokud by členy

---

⁸⁹² Také F. Helešic ve své práci Evropské družstvo používá pojem volba KK členskou schůzí, namísto valnou hromadou SCE (HELEŠIC: *Evropské družstvo...*, s. 96.).

⁸⁹³ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 321.

⁸⁹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 321.

⁸⁹⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 322.

představenstva jmenovala valná hromada),⁸⁹⁶ jde o jmenování pouze dočasné, a to do nejbližšího zasedání valné hromady, která může zvolit řádného člena. Pokud by se tak nestalo, pověření člena KK trvá i nadále. Takto pověřeným členem může být jak člen KK volený valnou hromadou, tak volený zaměstnanci. T. Dvořák vidí smysl této úpravy jednak v tom, že představenstvo má jednak čas najít náhradu za řádného člena, a jednak v tom, že je pozastaven výkon funkce člena KK, který se ukončením pověření opět obnovuje. Pověřený člen tak nepřestává být členem KK.⁸⁹⁷ Přitom není dle T. Dvořáka vyloučena kooptace členů představenstva.⁸⁹⁸

F. Helešic však míní, že otázka kooptace je v tomto případě složitá, ač se dle obecné zásady uplatní v rámci SCE ustavení do funkce členů představenstva v ObZ. „*Máme totiž za to, že když možnost kooptace dovoluje nařízení o stanovách výlučně u řídicího orgánu a navíc jen člena kontrolní komise, není možné v Evropském družstvu aplikovat ustanovení našeho obchodního zákoníku o kooptaci obecně. Stejně nebude možné v Evropském družstvu volit náhradníky volených orgánů družstva, když nařízení o stanovách umožňuje volbu náhradníků pouze u správního orgánu tohoto družstva.*“⁸⁹⁹

Dá se říci, že otázka možnosti kooptace je jedním ze sporných bodů, na které zatím není dána jasná odpověď. Pokud bychom se přiklonili k názoru T. Dvořáka, že kooptace je i přes možnost pověření člena KK možná, vyvstávají v této souvislosti další otázky. Pokud by členové představenstva chtěli na uvolněné místo kooptovat a členové KK zase pověřit osobu ze svého středu, co by mělo přednost? Pokud by mělo přednost Nařízení SCE, a jakožto předpis EU by mělo, tak by se kooptace dle ObZ užila nejspíše pouze v případě, že by KK možnosti nevyužila.

Avšak i názor F. Helešice je třeba brát v úvahu, tedy, pokud Nařízení SCE uděluje pouze KK a jen možnost pověřit svého člena do představenstva SCE, zda tím současně i vyvrací možnost, aby se na zbylé orgány i na ni samotnou použila kooptace upravená ObZ? Domnívám se, že je třeba se přiklonit spíše k této variantě. Nařízení SCE výslovně možnost kooptace neumožnilo, ale zakotvilo jakýsi „obdobný institut“ ve formě dočasně pověřeného člena KK v představenstvu. Obávám se, že připuštění jak možného pověření dle Nařízení SCE, tak kooptaci dle ObZ by znamenalo vznik mnoha dalších aplikačních otázek, na které však zatím nejsou dány odpovědi.

Další sporná otázka souvisí s užitím úpravy malého družstva dle ObZ na SCE, literatura se totiž v tomto ohledu různí. T. Dvořák uvádí, že se tato úprava nepoužije „... *neboť kontrolní komise SCE se zapsaným sídlem na území ČR musí mít vždy alespoň 3 členy (§ 24 odst. 1 ZSCE)*“.⁹⁰⁰

⁸⁹⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 319.

⁸⁹⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 319.

⁸⁹⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 319.

⁸⁹⁹ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 322.

⁹⁰⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 321.

F. Helešic zastává názor odlišný. „*Nariženi o stanovách*⁹⁰¹ samostatně neřeší orgány malého Evropského družstva. To ani není potřeba, protože toto družstvo má vždy možnost volit mezi monistickou a dualistickou soustavou svých orgánů. Při tom platí, že při zvolení monistické soustavy má být správní orgán složen nejméně ze tří členů, pokud v něm má být zástupce zaměstnanců. To znamená mimo jiné, že tento orgán může mít i méně než tři členy, pokud v něm nemá být zástupce zaměstnanců Evropského družstva.“⁹⁰² „*Domníváme se však, že malým družstvům lépe vyhovuje monistická soustava orgánů než naše řešení...*“⁹⁰³ dualistické.

Osobně se přikláním k názoru T. Dvořáka, protože ObZ v ustanovení týkajícím se malého družstva uvádí, že působnost představenstva a KK plní členská schůze, tudíž samotný kontrolní orgán neexistuje. Zákon SCE ale uvádí, že KK SCE musí mít minimálně 3 členy, a to by tím pádem splněno být nemohlo.

Co se týká monistické SCE ve formě malého družstva, § 25 Zákona SCE uvádí, že SR musí mít nejméně 3 členy (blíže následující kapitola). Malé družstvo v ObZ je ale koncipováno na dualistické koncepci, jelikož hovoří o představenstvu a KK, jejichž působnost bude vykonávat členská schůze. Kde by však byly oni minimálně 3 členové SR? Musela by být dle mého názoru přijata úprava malého družstva ve formě monistické SCE, což v Zákoně SCE upraveno není.

6.2.2 Monistický model SCE

V monistickém modelu je v čele společnosti SR, která zastává funkce obou výše uvedených orgánů typických pro dualistický model.⁹⁰⁴ SR je tak jakýmsi správním, a zároveň i dozorčím orgánem, a její členové jsou voleni a odvoláváni valnou hromadou. Pokud to stanoví, volí valná hromada také náhradníky s tím, že první členy SR mohou jmenovat stanovy.

SR je orgánem kolektivním, musí mít nejméně 3 členy a přesný počet určují stanovy. Maximální počet český zákonodárce v Zákoně SCE nestanovil a dle T. Dvořáka je to proto, aby nebyly zaváděné „*zbytečné novoty*“.⁹⁰⁵ V ObZ totiž maximální počet členů v orgánech obchodních společností nenajdeme (mimo ObZ je to pouze § 26 Zákona SE hovořící o maximálním počtu 18 členů v SR).

K počtu členů ve SR se vyjadřuje i F. Helešic. „*Pozoruhodné je ustanovení, podle něhož má mít správní orgán v případě, že mají být jeho členy i zástupci zaměstnanců družstva, nejméně tři členy. Z tohoto vyplývá, že nepočítá-li Evropské družstvo se zastoupením zaměstnanců v jeho správním orgánu, může mít i méně než tři členy...*“⁹⁰⁶

---

⁹⁰¹ Nařízení SCE

⁹⁰² HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 350.

⁹⁰³ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 271.

⁹⁰⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 491.

⁹⁰⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 310.

⁹⁰⁶ HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 94.

Osobně tento názor nesdílím, jelikož mám za to, že Nařízení SCE sice stanovuje, že pokud se na řízení SCE budou podílet i její zaměstnanci, musí být členové SR nejméně 3, zároveň však dává zmocnění jednotlivým státům k určení počtu členů v SR. Český zákonodárce toho využil a v § 25 Zákona SCE stanovil, že SR musí mít nejméně 3 členy. Z toho lze dovodit, že minimálně 3 členy musí mít za všech okolností.

SR je, jak název napovídá, orgánem převážně správním, vykonává však i činnost řídicí a kontrolní. Vzhledem k tématu mé diplomové práce se budu dále zabývat SR jen po její kontrolní stránce.

V Nařízení SCE i v Zákonech SCE však nenajdeme žádnou kapitolu, která by nesla název „Kontrolní činnost SCE“ nebo „Kontrola“. Jak má vypadat kontrolní činnost této organizace je tak nutno hledat v různých člancích Nařízení SCE a v paragrafech Zákona SCE, a zjišťovat tedy dost pracně, co o kontrole oba tyto předpisy vlastně říkají.

Dle § 28 odst. 2 Zákona SCE volí SR ze svého středu předsedu, který reprezentuje a řídí SR, hlavně ale dohlíží na řádný výkon ostatních orgánů SCE, a vykonává tak dozor nad jejich činností.⁹⁰⁷ Zákon mu ukládá informovat poté valnou hromadu o tom, co při kontrole zjistil. Ze zákona tedy plyne, že předseda SR je tak kromě samotné správní funkce také orgánem vykonávajícím kontrolu.

Nařízení ale stanovuje, že pokud by 1/2 členů SR volili zaměstnanci, tak může být předsedou SR jen člen volený valnou hromadou.⁹⁰⁸ Tato úprava dle T. Dvořáka „...*reálně zřemoužňuje, aby člen správní rady volený zaměstnanci nebo jejich zástupci se mohl stát statutárním orgánem SCE jakožto PDG.*“⁹⁰⁹ Zkratkou PDG je míněn předseda správní rady, který je zároveň generálním ředitelem. SR totiž jmenuje a odvolává statutární orgán, kterým je právě generální ředitel. Tím může být jak 3. osoba, tak předseda SR.⁹¹⁰ Z toho lze tedy vyvodit, že i PGŘ (kromě předsedy SR) bude vykonávat dozor nad činností ostatních orgánů SCE a dohlížet na ně, pokud bude současně i předsedou SR.

Zákon SCE do působnosti SR řadí určování pravidel řízení SCE (pokud si rozhodnutí nevyhradila valná hromada) a její povinností je také dohlížet na to, že tato pravidla řízení budou řádně vykonávána.

SR se dle § 27 odst. 1 Zákona SCE může zabývat jakoukoli záležitostí SCE (pokud ji Nařízení SCE, Zákon SCE, ObZ nebo stanovy nesvěřily do působnosti valné hromady). Zde tedy můžeme najít jak povinnost SR dohlížet na řádný výkon pravidel řízení, tak možnost

---

⁹⁰⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 314.

⁹⁰⁸ Čl. 44 odst. 1 Nařízení SCE.

⁹⁰⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 314.

⁹¹⁰ § 29 odst. 1 Zákona SCE

projednat jakoukoli záležitost SCE, tedy i záležitost týkající se kontroly. Její usnesení je pak závazné pro všechny orgány SCE, kromě valné hromady.

Usnášeníschopnost SR řeší Nařízení SCE v čl. 50 a stanovuje, že v případě rovnosti hlasů ve SR rozhoduje hlas předsedy. Tedy pouze předsedy, a ne předsedajícího, na rozdíl od hlasování v KK družstvu nebo DR v AS, stanovy však mohou určit jinak. Domnívám se však, že by byla vhodnější konstrukce o rozhodujícím hlasu předsedajícího, neboť mám za to, že může vyvstat případ, kdy předseda SR nebude na zasedání přítomen. V takovémto případě by byla konstrukce o předsedajícím jistě vhodnější.

S kontrolou nepochybně souvisí i ustanovení v Nařízení,⁹¹¹ dle kterého má každý člen SR SCE právo seznámit se se všemi zprávami, dokumenty a informacemi, které jsou SR předkládány. T. Dvořák uvádí, že jde o jeho „...*níčím neomezené a nepodmíněné právo přezkoumávat kdykoliv věcnou správnost a úplnost informací mu poskytnutých jako podklad pro rozhodování ve správní radě.*“⁹¹² Dle jeho mínění „*Je nanejvýš účelné, aby tohoto práva také skutečně využíval a nespokojil se toliko s trpným spoléháním se na pravdivost a úplnost předkládaných mu podkladů, ježto tyto nemusí být ani správné ani úplné, a krom toho, bez ohledu na kvalitu těchto podkladů, by mohl velmi snadno porušit svoji povinnost výkonu funkce s péčí řádného hospodáře.*“⁹¹³

F. Helešic k důvodu tohoto ustanovení dodává, že informace a dokumenty tak „...*nesmějí být monopolizovány předsedou nebo některými dalšími jeho členy*“.⁹¹⁴

Podle mého názoru lze tedy soudit, že každý člen SR má také právo kontroly (nejen tedy předseda SR a PGR, který je zároveň předsedou SR), co se týče informací mu předkládaných, vzhledem k tomu, že na jejich podkladě poté rozhoduje.

Posledních pár vět této kapitoly bych věnovala vzniku a zániku funkce člena SR, ač zde platí předpisy ObZ vztahující se k členu představenstva kromě drobných odchylek.⁹¹⁵

Co se týče vzniku funkce, tak jak již bylo výše uvedeno, členy SR volí valná hromada, dále se do procesu volby mohou zapojit také zaměstnanci SCE, o čemž je blíže pojednáno v následující kapitole. A do třetice je možná i kooptace s tím, že je nutno dodržet práva zaměstnanců na zapojení, ať už jde o samotnou volbu, nebo doporučení či souhlas. Zajímavé je, že na rozdíl od SE, mohou být členy SR právnické osoby, a to za podmínek v čl. 46 Nařízení SCE.

O zániku funkce člena SR platí ustanovení ObZ o zániku funkce člena představenstva AS, takže v podstatě to, co bylo řečeno o zániku funkce člena DR AS. Odchytku můžeme najít

⁹¹¹ Čl. 43 odst. 2 Nařízení SCE

⁹¹² DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 313.

⁹¹³ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 313.

⁹¹⁴ HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 94.

⁹¹⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 313.

u uplynutí dodatečné 3měsíční lhůty, neboť člen DR AS je dle ObZ volen na dobu maximálně 5 let, a jeho funkční období tak končí po 5 letech a 3měsících. K zániku funkce člena SR dochází také po uplynutí dodatečné 3měsíční lhůty od konce jeho funkčního období, které však může být dle Nařízení SCE až 6 let.⁹¹⁶

6.3 Zapojení zaměstnanců

O tom co zapojení zaměstnanců znamená, a co obsahuje, bylo již pojednáno v souvislosti se SE v kapitole 4.3. Stejně jako u SE najdeme úpravu této oblasti zvláště harmonizovanou, a to ve Směrnici SCE, která byla implementována do druhé části Zákona SCE.

Charakteristické pro SCE je, že stejně jako SE nemůže vzniknout dříve, než bude zapojení zaměstnanců zaručeno ve smlouvě o zapojení, nebo bude jinak vyřešeno. Zde se F. Helešic pozastavuje nad tím, že „...orgány zúčastněných právnických osob a zvláštní vyjednávací výbor jejich zaměstnanců svým aktem – uzavřenou smlouvou – zavazuje zakládání tj. ještě neexistující Evropské družstvo.“⁹¹⁷

Záleží na jednotlivém členském státě, kde bude mít SE své sídlo, jakou měrou se její zaměstnanci budou na rozhodování společnosti účastnit. Postupy pro tuto účast je tak třeba stanovit v každém státě, kde bude SCE sídlit.⁹¹⁸

Dle názoru T. Dvořáka se úprava zapojení zaměstnanců u SCE „...radikálně odchylyje od uznávaných mezinárodních družstevních zásad, podle nichž jen členové družstva svobodně rozhodují o záležitostech svého družstva. Tento princip byl u SCE popřen...“⁹¹⁹ Ač mínění T. Dvořáka není zcela nakloněno rozsahu zapojení zaměstnanců, které v této oblasti Rada přijala, F. Helešic je názoru opačného. Míni, že „...přístup EU k zajištění účasti zaměstnanců na rozhodování o záležitostech Evropského družstva by měl inspirovat i k řešení této otázky v ostatních našich družstvech...“⁹²⁰ Zdá se tedy, že úprava zapojení zaměstnanců v SCE byla našimi renomovanými experty na družstevní právo přijímána různě.

F. Helešic navíc dodává, že stanovy SCE samozřejmě nezakazují, aby členské státy zakotvily spoluúčast zaměstnanců v právní úpravě svých národních družstev. Míni „...že by u nás šlo o odstranění jisté disproporce mezi právní zárukou účasti zaměstnanců akciových společností a družstev... Pokud by se tato disproporce nevyrovnala, došlo by k jejímu prohloubení ...“⁹²¹

Je zřejmé, že F. Helešic je velkým zastáncem účasti zaměstnanců na řízení obchodních společností. Osobně toto jeho nadšení nesdílím a souhlasím s názorem M. Černého, který

⁹¹⁶ Čl. 45 odst. 1 Nařízení SCE.

⁹¹⁷ HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 366.

⁹¹⁸ HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 98.

⁹¹⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 492.

⁹²⁰ HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 81.

⁹²¹ HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 99.

přirovnal participaci zaměstnanců na řízení společnosti k rozhodování nájemníků o věci jim pronajímané⁹²² (o čemž bylo již pojednáno v kapitole 1.6).

Na rozdíl od SE, u SCE se zapojení zaměstnanců různí podle toho, jakým způsobem byla SCE založena. Pokud byla SCE založena fúzí, přeměnou z národního družstva nebo založením více právnickými osobami, pak Směrnice SCE dle J. Dědiče, P. Čecha⁹²³ a T. Dvořáka⁹²⁴ kopíruje vyjednávací proceduru ve směrnici SE.

Pokud byla SCE založena fyzickými osobami, či fyzickými osobami a jednou právnickou osobu, a dohromady zaměstnávají alespoň 50 zaměstnanců v nejméně dvou členských státech, pak se užije výše popsáný postup prostřednictvím vyjednávacího výboru. V opačném případě se užije národní úprava zapojení zaměstnanců podle státu, kde má SCE své sídlo.⁹²⁵

Je nutné upozornit na to, že člen SR nebo KK, kterého jmenují zaměstnanci, nemusí být členem SCE. V tomto se úprava SCE liší od úpravy družstva, neboť tam je to nezbytnost k výkonu funkce v orgánech družstva. Bez tohoto ustanovení by ale účast zaměstnanců v SCE nebyla vůbec možná.⁹²⁶

V družstvu také musí volit členy orgánů družstva pouze člen družstva. Jelikož ale Směrnice SCE požaduje opak, nemohla by se subsidiárně použít ustanovení týkající se družstva v ObZ. Zákonodárce tak v § 98 Zákona SCE zakotvil úpravu, stanovující, že pokud mají zaměstnanci právo vlivu, a zákon nebo stanovy nestanoví jinak, použije se obdobně § 200 ObZ. Užije se pro zastoupení zaměstnanců v SR nebo KK, jejich volbu, odvolání a jejich práva a povinnosti, jež tento paragraf upravuje pro DR v AS.

Názor T. Dvořáka na zapojení zaměstnanců v SCE je jednoznačný. „*Meritorně je celá úprava až na několik dílčích legislativně technických aspektů prakticky totožná se zapojením zaměstnanců u SE.*“ Jako jedinou výjimku uvádí případ, kde je SCE založena bez právního předchůdce, nebo jestliže nemá žádné zaměstnance, anebo pokud je jejich počet menší než 50. V takovém případě se zapojení zaměstnanců neuplatní, a to až do doby, než o to minimálně 1/3 všech požádá.⁹²⁷ Pak se užije klasický postup ohledně zapojení prostřednictvím vyjednávacího výboru.

⁹²² ČERNÝ, Michal. Příspěvek k diskuzi nad právní úpravou dozorčí rady akciové společnosti. In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 31.

⁹²³ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU: aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?* 2. vydání. Praha: Bova Polygon, 2005, s. 231.

⁹²⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 329.

⁹²⁵ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU: aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?* 2. vydání. Praha: Bova Polygon, 2005, s. 231 - 232.

⁹²⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 342.

⁹²⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 492.

6.4 Závěr

Jak bylo již řečeno, je SCE evropským družstvem, a může si zvolit mezi dvěma soustavami řízení. Pokud si zvolí model dualistický, bude se na ni, kromě speciální úpravy v Zákoně SCE a Nařízení SCE, vztahovat úprava v ObZ, týkající se družstva. Pokud zvolí model monistický, ten je zakotven především v Zákoně SCE, jelikož ObZ ho jako obecně přípustný nepovoluje.

A právě v souvislosti s aplikací ustanovení ObZ týkajícího představenstva a KK družstva vzniká mnoho aplikačních otázek a nejasností, na které nedává odpověď ani zákon, ani judikatura, a lze je tak hledat pouze v odborné literatuře.

Jedna z věcí, která může činit při aplikaci potíže, je právě nesjednocená terminologie Zákona SCE a ObZ, jelikož první z nich hovoří o valné hromadě SCE, a druhý o členské schůzi, jako o nejvyšším orgánu společnosti. Přitom jde prakticky o totéž, a proto existují názory de lege ferenda, že by bylo vhodné sjednotit pojmy z důvodu lepší aplikační použitelnosti ustanovení ObZ na SCE. Domnívám se, že je však třeba pamatovat i na aplikaci Nařízení SCE, které je třeba používat zároveň se Zákonem SCE, a pokud by v obou předpisech byla rozdílná terminologie, mohlo by to mít negativní dopad na praktickou použitelnost.

Další otázka vyvstává v souvislosti s úpravou malého družstva v ObZ a její použitelnosti na SCE. V současné době to možné není, jelikož KK SCE musí mít minimálně 3 členy a u malého družstva plní funkci KK členská schůze, a proto samotný kontrolní orgán ani neexistuje. Otázkou je, zda by však nebylo vhodné de lege ferenda do Zákona SCE takovou úpravu zakotvit jak pro dualistický, tak monistický model SCE, právě pro evropská družstva, která mají menší počet členů. Ač to může být považováno za vhodné, domnívám se, že by se zákonodárce vložením zvláštní úpravy do Zákona SCE pro malá družstva ve formě SCE mohl dostat do rozkolu s Nařízením SCE. Tuto možnost totiž Nařízení SCE jednak neuvádí, a jednak by se taková úprava (kdyby působnost kontrolního a řídicího orgánu vykonávala valná hromada) jistě dostala do rozporu s Nařízením SCE, které hovoří o výběru pouze mezi dualistickým a monistickým modelem řízení (tedy buď složením valná hromada, představenstvo a DR nebo valná hromada a SR).

Velice zvláštní úpravu oproti českému družstvu obsahuje také Nařízení SCE v možnosti pověřit člena KK dočasně funkcí v představenstvu SCE. Takovouto možnost totiž ObZ nepřipouští, jelikož by to narušilo neslučitelnost řídicí a kontrolní funkce. Otázkou je, zda by byl takovýto institut přínosný i pro české družstvo de lege ferenda. Dle mého mínění je odpověď jednoznačně záporná. Důvodem je možnost, že takto pověřený člen KK může být i člen volený do KK z řad zaměstnanců, což je u SCE za určitých okolností možné a v družstvu rovněž. Poté

by se ale mohlo stát, že zaměstnanec, jakožto člen KK, by se dočasně stal i členem řídicího orgánu společnosti, což by dle mého názoru bylo popřením principů, na kterých družstevnictví stojí. Nehledě na to, že u SR samo Nařízení SCE ukládá protipatření, aby se člen SR z řad zaměstnanců nemohl stát PGR, a tedy statutárním orgánem družstva. Čl. 44 Nařízení SCE totiž výslovně stanovuje, že předseda SCE, který může být i PGR, musí být jmenován jen z členů volených valnou hromadou SCE.

Spornou se zdá také otázka možné aplikace kooptace v ObZ na členy orgánů SCE. Pokud se přikloním k názoru, že kooptaci z ObZ lze na představenstvo SCE použít, ač Nařízení SCE ukládá možnost pověřit člena KK funkcí právě v představenstvu, je třeba si klást otázku, jak by tento systém fungoval v praxi. Nedali by členové představenstva přednost raději vlastní možnosti kooptace před ustanovením pověřeného člena z řad KK? Co by bylo upřednostněno? Upřednostnil by se dle Nařízení SCE institut pověřeného člena KK a kooptace z ObZ by se užila jen v případech, když by KK možnost pověření nevyužila? To všechno jsou nezodpovězené otázky, na které je třeba dát odpovědi, což může učinit nejspíš pouze judikatura.

7 Kontrola v EHZS

EHZS je, jak již bylo pojednáno v kapitole 2.4.2 nejstarší nadnárodní forma obchodní společnosti, jejímž účelem není dosahování zisku pro vlastní sdružení, ale usnadňování či rozvíjení hospodářské činnosti⁹²⁸ jejich členů a zlepšení nebo zvýšení jejich hospodářských výsledků.⁹²⁹

Dle Nařízení EHZS je na členských státech ES/EU, zda je zařadí mezi obchodní společnosti nebo mezi sdružení. ObZ zařadil EHZS v § 56 odst. 1 mezi obchodní společnosti a I. Pelikánová zařazení ještě více specifikovala, když uvedla, že dle jejího názoru patří EHZS mezi osobní obchodní společnosti, a to s neomezeným ručením společníků, čím se blíží úpravě VOS.⁹³⁰

J. Dědič a P. Čech shodně uvádějí, že se EHZS nejvíce blíží VOS,⁹³¹ určité rysy má však dle jejich názoru shodné i s SRO.^{932,933} Upozorňují však na to, že VOS je dle ObZ právníkou osobou (stejně jako SRO). Naopak sdružení podle smlouvy o sdružení dle OZ⁹³⁴ způsobilost k právním úkonům nemá. Nelze tedy EHZS řadit mezi sdružení dle OZ, neboť Nařízení EHZS tuto způsobilost EHZS přiznává.⁹³⁵

7.1 Právní úprava

Jako i na ostatní formy evropských obchodních korporací, i na EHZS se vztahuje množství právních předpisů, které se aplikují v rozdílném pořadí. Jako prvé stojí samozřejmě Nařízení EHZS.⁹³⁶ Subsidiárně se aplikuje prováděcí právní předpis, a to Zákon EHZS⁹³⁷ na právní otázky, které Nařízení EHZS vůbec neupravuje, upravuje zčásti nebo přikazuje použití

---

⁹²⁸ M. Kudelová uvádí nutnost hospodářské činnosti, avšak není třeba nutně činnost podnikatelská (KUDELOVÁ: *Právní rádce*, 2006..., s. 40.). Shodně uvádí i J. Dědič a P. Čech. (DĚDIČ, ČECH: *Evropské právo společností...*, s. 106.).

⁹²⁹ Čl. 3 odst. 1 Nařízení EHZS

⁹³⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Věřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní*. Praha: Orac, 2002, s. 282.

⁹³¹ Blíže srovnávací tabulka (DĚDIČ, ČECH: *Evropské právo společností...*, s. 78.).

⁹³² Mezi společné znaky EHZS a SRO dle J. Dědiče a P. Čecha patří právní subjektivita a způsobilost k právním úkonům, vznik zápisem do obchodního rejstříku, statutárním orgánem nemusí být člen sdružení, možnost smluvně převádět účast a zánik účasti účastníka nezpůsobuje automaticky zrušení společnosti (DĚDIČ, ČECH: *Evropské právo společností...*, s. 78.).

⁹³³ Shodně míní M. Petr (PETR: *Právní rozhledy*, 2004..., s. 591.), navíc hovoří o společných znacích i s AS (vzhledem k ustanovení § 13 Zákona EHZS).

⁹³⁴ Dle § 825 odst. 1 OZ se několik osob může sdružit, aby se společně přičinily o dosažení sjednaného účelu. Dle odst. 2 však tato sdružení nemá způsobilost k právům a povinnostem.

⁹³⁵ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 77.

⁹³⁶ Nařízení EHZS

⁹³⁷ Zákon EHZS

právě prováděcího právního předpisu. V poslední řadě se použije i smlouva o EHZS, která se od Nařízení EHZS nebo Zákona EHZS může v určitých případech odchýlit.^{938,939}

7.2 Vnitřní organizace a kontrola

Jakožto právnická osoba musí mít EHZS určitou strukturu orgánů. Můžeme je dělit na obligatorní, které jsou dané Nařízením EHZS a fakultativní, které si sdružení může zřídit, pokud je zakotví ve smlouvě o EHZS, a určí v nich jejich pravomoc (čl. 16 odst. 1⁹⁴⁰ Nařízení EHZS). Mezi obligatorní orgány patří společně jednající členové sdružení, jako nejvyšší orgán společnosti,⁹⁴¹ tak jeho jednatelé, kteří tvoří statutární orgán, nýbrž jsou zákonným zástupcem⁹⁴² EHZS.

Jak je vidno, kontrolní orgán však mezi obligatorní orgány EHZS nepatří. V této souvislosti se T. Dvořák zmiňuje, že některé ze zahraničních EHZS zakotvují DR, aby v EHZS kontrolovala činnost jednatelů.⁹⁴³ J. Dědič a P. Čech mezi možné fakultativní orgány EHZS zařazují i funkci prezidenta nebo výbory s technickým pověřením, ale dle jejich názoru „...většina existujících sdružení jiné než povinné orgány nevytváří, protože to ztěžuje chod sdružení“.⁹⁴⁴ Důvodová zpráva k Zákonu EHZS mluví také o možnosti zřídit funkci prezidenta, zároveň ale uvádí, že „...tato funkce má však účinky vůči třetím osobám jen, pokud je současně funkcí jednatele ve smyslu nařízení.“⁹⁴⁵

Lze tedy shrnout, že pokud si EHZS zřídí fakultativně DR, bude kontrolu ve společnosti zajišťovat ona. Otázkou však zůstává, jak bude kontrola ve společnosti probíhat, pokud EHZS DR nezřídí. Této problematice se však odborná literatura nevěnuje, vlastně se kontrole v EHZS nevěnuje vůbec. Osobně se tedy domnívám, že lze dovést kontrolu v EHZS i bez zřízení DR následujícím způsobem.

Zákon EHZS v § 1 odst. 1 uvádí, že pokud nejsou některé otázky řešené ani v Nařízení EHZS, ani Zákonem EHZS, posoudí se podle ObZ v části, která upravuje obecná ustanovení obchodních společností a VOS⁹⁴⁶ (nestanoví-li Zákon EHZS jinak). Takto by se zdálo, že se

⁹³⁸ Smlouva o EHZS se může odchýlit od Nařízení EHZS, pouze pokud to ono Nařízení nezakazuje nebo z úpravy neplyne něco jiného. Od Zákona EHZS se lze ve smlouvě odchýlit, pokud to právo ČR nezakazuje.

⁹³⁹ DVORÁK, Tomáš. *Evropské hospodářské zájmové sdružení*. Praha: ASPI, 2006, s. 3 - 4.

⁹⁴⁰ Čl. 16 odst. 1 Nařízení EHZS: „Orgány sdružení jsou členové jednající společně a jednatel nebo jednatelé. Smlouva o sdružení může stanovit další orgány; určí jejich pravomoci.“

⁹⁴¹ DVORÁK, Tomáš. *Evropské hospodářské zájmové sdružení*. Praha: ASPI, 2006, s. 148.

⁹⁴² Čl. 20 odst. 1 Nařízení EHZS: „Sdružení zastupuje vůči třetím osobám pouze jednatel nebo, je-li jich více, každý z jednatelů.“

⁹⁴³ DVORÁK, Tomáš. *Evropské hospodářské zájmové sdružení*. Praha: ASPI, 2006, s. 147.

⁹⁴⁴ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004, s. 100.

⁹⁴⁵ *Vládní návrh zákona č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení* [online]. psp.cz, 2003 [cit. 18. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=501&CT1=0>>.

⁹⁴⁶ Jaká ustanovení ObZ se dle J. Dědiče a P. Čecha použijí na EHZS je možné najít v publikaci DĚDIČ, ČECH: *Evropské právo společností...*, s. 93.

dostáváme do § 81 odst. 5 ObZ, pojednávajícího o kontrole společníků ve VOS, což je detailně rozebráno v kapitole 8.

Dle mého názoru je však nutné nejdříve se řídit Nařízením EHZS,⁹⁴⁷ kde můžeme najít jistou podobnost mezi čl. 18 a § 81 odst. 5 ObZ. V tomto článku je zaprvé zakotveno, že každý člen (EHZS) má právo získat od jednatelů informace o záležitostech sdružení. Obsahově stejné ustanovení upravuje § 81 odst. 5 věta první ObZ. Dále čl. 18 Nařízení EHZS uvádí, že každý člen má zároveň i právo seznamovat se s účetními knihami a doklady. Na rozdíl od § 81 odst. 5 ObZ, který umožňuje společníkům VOS nahlížet do všech dokladů společnosti a ke všemu možnost zmocnit auditora nebo daňového poradce, tak čl. 18 Nařízení EHZS hovoří pouze o účetních knihách a dokladech a o seznamování se s nimi.

Dle mého názoru se tak použije přednostně úprava daná Nařízením EHZS, a proto bude kontrolu v EHZS, pokud DR nebude zřízena, vykonávat každý člen EHZS, a to nepřímo prostřednictvím informací získaných od jednatelů společnosti a seznamováním se s účetními knihami a doklady. Jelikož se neaplikuje na EHZS § 81 odst. 5 ObZ, a jelikož to Nařízení EHZS výslovně neuvádí, nebudou mít členové EHZS možnost k zmocnění auditora nebo daňového poradce a neaplikuje se tedy § 81 odst. 5 ObZ.

7.3 Zapojení zaměstnanců

Na závěr je nutno uvést na pravou míru otázku zapojení zaměstnanců u EHZS. F. Helešic totiž srovnává úpravu zapojení u SCE s EHZS a to tak, že „...orgány EU obdobně zaručily účast zaměstnanců na řízení Evropského hospodářského zájmového sdružení...“⁹⁴⁸ Osobně nevidím žádnou možnost srovnání v zapojení zaměstnanců. U SCE zapojení upravuje Směrnice SCE, která je implementována v našem Zákoně SCE a upravuje celý proces zapojení od plánovaného založení SCE přes vytvoření vyjednávacího výboru až po možnosti, když se smlouva o zapojení zaměstnanců neuzavře. Naproti tomu v Zákoně EHZS ani v Nařízením EHZS žádnou podobnou úpravu zapojení zaměstnanců nenajdeme. Vlastně v ní nenajdeme žádnou úpravu této problematiky. Zákon o EHZS o zaměstnancích nemluví a Nařízením EHZS jen uvádí, že sdružení nesmí zaměstnávat více jak 500 osob.

EHZS má pouze dva obligatorní orgány, z toho nejvyšším orgánem jsou společně jednající členové (tedy všichni členové EHZS), kteří se již členstvím v EHZS mohou jako společně jednající orgán podílet na jakémkoli rozhodnutí k dosažení předmětu sdružení (čl. 16 Nařízení EHZS). Vzhledem k tomu, že Zákon EHZS ani Nařízením EHZS nehovoří o jakékoli

---

⁹⁴⁷ Shodně J. Dědič a P. Čech, kteří uvádějí, že se celý § 81 ObZ na EHZS nepoužije (DĚDIČ, ČECH: *Evropské právo společnosti...*, s. 83.)

⁹⁴⁸ HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004, s. 98.

možnosti zaměstnanců participovat na rozhodování v tomto orgánu sdružení, domnívám se, že mínění F. Helešice je nesprávné a úpravu zapojení zaměstnanců na řízení společnosti SCE a EHZS nelze vůbec srovnávat.

7.4 Závěr

Lze shrnout, že o EHZS příliš odborné literatury nenajdeme, a o kontrole v EHZS nenalezneme prakticky nic. Zákon EHZS sice odkazuje na úpravu VOS v ObZ, ale již v něm uvedeno není, jaká ustanovení o VOS se mají přesně použít, aby nekolidovala s Nařízením EHZS. Pokud bychom tak aplikovali ustanovení ObZ pojednávající o kontrole společníků ve VOS, mohli bychom se snadno dostat do rozporu s Nařízením EHZS. Pokud bychom se však řídili pouze Nařízením o EHZS, najdeme v něm členům sdružení přiznáno pouze právo na informace a na seznámení se s účetními knihami a doklady. Co však konstrukce „seznámení se“ znamená, řešeno není. Domnívám se, že ono „seznámení se“ značí mnohem menší oprávnění, než u společníků ve VOS, kteří mohou „nahlížet a zmocnit auditora nebo daňového poradce“, což je pro společníka, který dané problematice nemusí vůbec rozumět, přínosné. Znamená to tedy, že členové EHZS mohou vzít dané skutečnosti pouze na vědomí, nebo mají také právo zmocnit ke kontrole jiné osoby? Domnívám se, že tomu tak není, jelikož Nařízení EHZS o možnosti kontroly členů sdružení nehovoří vůbec. Dává jim, na rozdíl od společníků VOS, pouze možnost se s účetními knihami a doklady seznámit. Přiznat jim tedy i možná další práva by sice bylo v jejich prospěch, a pokud by k tomu Nařízení EHZS českého zákonodárce zmocnilo, bylo by na to plné právo, avšak nic takového Nařízení EHZS nepřipouští. Je tedy více než pravděpodobné, že bychom se aplikací ObZ dostali do rozporu s Nařízením EHZS, a taková aplikace by tudíž nebyla možná.

Vzhledem k tomu, že existuje názor ohledně možné participace zaměstnanců na řízení EHZS, je zde nutné dodat, že taková participace není v Nařízení EHZS ani Zákoně EHZS zakotvena, tudíž v současné době není ani možná.

8 Kontrola ve veřejné obchodní společnosti (VOS) a komanditní společnosti (KS)

Vzhledem k tomu, že VOS a KS nevytvářejí žádný zvláštní kontrolní orgán, zdálo by se, že do práce o kontrolních orgánech nepatří. Přesto ale i bez zvláštního kontrolního orgánu v nich určitá kontrola probíhá a je nutné se o ní zmínit.

8.1 Právo na informace

Je třeba mít na paměti, že v obou těchto obchodních společnostech je nutné ostatním společníkům umožnit účast na správě záležitostí společnosti. U VOS se mohou na řízení společnosti podílet všichni společníci, společenská smlouva však může obchodní vedení i činnost statutárního orgánu svěřit pouze jednomu či více společníkům (§ 81 odst. 2 ObZ a § 85 odst.1ObZ). Naproti tomu u KS jsou k řízení společnosti oprávněni pouze komplementáři (§ 97 odst. 1 ObZ a § 101 odst. 1 ObZ).

Společník pověřený obchodním vedením ve VOS a komplementář v KS se musí řídit pokyny,⁹⁴⁹ které si domluvil s ostatními společníky, a řídit se jejich společným rozhodnutím.⁹⁵⁰ Tito ostatní společníci jim udělují pokyny a mohou a musí je kontrolovat.⁹⁵¹

Mohou je přímo kontrolovat jak v plném slova smyslu, tak nepřímo pomocí práva na informace, které s kontrolou nepochybně souvisí. Zde je třeba pracovat s § 81 odst. 5 ObZ, který říká, že společník VOS pověřený obchodním vedením je povinen na požádání poskytovat informace ostatním společníkům. Dle I. Pelikánové tímto ustanovením zákonodárce nejspíš míní, že jde o právo společníků, kteří nejsou obchodními vedoucími, na informaci proti těm, kdo byli obchodním vedením pověřeni.⁹⁵² Navíc I. Pelikánová dodává, že pokud by měly být informace poskytovány i bez žádosti, musel by to stanovit zákon nebo společenská smlouva.⁹⁵³

J. Dědič se v názoru od I. Pelikánové odchyluje a hovoří pouze o možnosti o informace požádat, a to ústně nebo písemně.⁹⁵⁴ Osobně se však domnívám, že pokud by společenská smlouva stanovila, že informace budou podávány i bez žádosti, není v tom žádný rozpor se zákonem a taková úprava je tedy dle mého názoru možná.

---

⁹⁴⁹ Pokud nejsou dle T. Dvořáka „...v rozporu se zákonem, společenskou smlouvou, zjevně neodporují dobrým mravům či principům poctivého obchodního styku“ (DVOŘÁK: Komanditní společnost, s. 95).

⁹⁵⁰ Dle T. Dvořáka přijaté v souladu se zákonem, právními předpisy, dobrými mravy a pravidly ekvity (DVOŘÁK: Komanditní společnost..., s. 98.).

⁹⁵¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008, s. 100 a 256.

DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 98.

⁹⁵² PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář ke obchodnímu zákoníku: s přihlédnutím ke evropskému právu- 2. díl. 3. vydání*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 431 – 432.

⁹⁵³ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Věřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní*. Praha: Orac, 2002, s. 147.

⁹⁵⁴ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl. § 1 - § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 769.

J. Pokorná doplňuje, že právo na informace se týká všech společníků, tedy i těch, kteří byli obchodním vedením pověřeni.⁹⁵⁵

Co se týče práva na informace u KS, dle § 98 ObZ má komanditista právo požadovat od komplementářů informace o všech záležitostech společnosti a má právo na vydání stejnopisu účetní závěrky. Díkce zákona tedy stejně jako u VOS mluví o nutnosti žádosti, analogicky by se zde ale nejspíš dal použít názor I. Pelikánové o vyloučení žádosti.

Lze tedy shrnout, že u VOS mají všichni společníci (i ti pověřeni obchodním vedením) právo žádat informace od společníka, kterého obchodním vedením pověřili, a u KS má jeden či všichni komanditisté právo žádat informace od jednoho či všech komplementářů.⁹⁵⁶ Domnívám se, že díky tomuto oprávnění může mít každý, komu to zákon přiznává, dobrý přehled o stavu společnosti, a tím i předpoklady lépe využít své právo kontroly v společnosti.

8.2 Právo kontroly

Zmínku přímo o kontrole společníků najdeme u VOS i KS ve stejných paragrafech jako v kapitole 8.1. Každý společník VOS je oprávněn nahlížet do všech dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje, nebo k tomu zmocnit auditora nebo daňového poradce. Naproti tomu § 98 hovoří o právu komanditisty nahlížet „jen“ do účetních knih a účetních dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje, nebo k tomu zmocnit auditora.

	Kdo?	Právo nahlížet?	Co kontrolovat?	Právo zmocnit k tomu
VOS	každý	do všech dokladů společnosti	kontrolovat tam obsažené údaje	auditor daňový poradce
KS	komanditista	do účetních knih do účetních dokladů	kontrolovat tam obsažené údaje	auditor

Je jasné, že každý společník se nevyzná v účetnictví, a proto k tomu může zmocnit jiné osoby, jako auditora a daňového poradce. T. Dvořák soudí, že pokud by společenská smlouva omezovala možnost kontroly pouze na kontroly osobní, prováděné pouze přímo společníkem dané společnosti, bylo by toto ustanovení neplatné pro rozpor s dobrými mravy dle § 39 OZ.⁹⁵⁷

Zákon u VOS hovoří o možnosti společníka zmocnit ke kontrole údajů auditora nebo daňového poradce, ale u KS se zmiňuje pouze o možnosti zmocnit auditora. T. Dvořák hovoří

⁹⁵⁵ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 439 - 440.

⁹⁵⁶ § 93 odst. 1 ObZ: „Komanditní společnost je společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nespaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku (komanditisté) a jeden nebo více společníků celým svým majetkem (komplementáři).“

⁹⁵⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 98.
DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008, s. 100 a 256.

ale i o možnosti komanditisty zmocnit daňového poradce, neboť dle jeho názoru, je to pouze opomenutí zákonodárce.⁹⁵⁸

Osobně nevidím důvod, proč by společníci VOS mohli zmocnit jak auditora, tak daňového poradce, a komanditisté jen auditora. Zvláště proto, že § 93 odst. 4 ObZ uvádí, že pokud není stanoveno jinak, použijí se na komanditní společnost přiměřeně ustanovení ObZ o VOS.

Další otázkou je, proč lze dle zákona zmocnit pouze auditora a daňového poradce. To řeší T. Dvořák také pomocí analogie a hovoří i o možnosti zmocnit i jiné osoby (např. účetní).⁹⁵⁹ Dle jeho mínění však není možné zmocnit advokáta či notáře, což posuzuje jako iracionální, protože by mohli být také společníkovi nápomocní.⁹⁶⁰ Naopak J. Dědič hovoří pouze o auditorovi nebo daňovém poradci, a to právě pro jejich zákonnou povinnost mlčenlivosti.⁹⁶¹ Domnívám se však, že to není důvod vyloučit z možností zmocnění advokáta či notáře, neboť se na ně povinnost mlčenlivosti vztahuje také. A už vůbec nevidím odůvodnění v tom, že je dle T. Dvořáka možné zmocnit auditora, daňového poradce i jiné osoby (jako je např. účetní), ale ne advokáta či notáře. Mám za to, že pokud připustíme zmocnění jiných osob, kromě těch, co stanovuje ObZ, je nutné dovolit zmocnit kohokoli, koho společníci uznají za vhodného.

Pro úplné vyčerpání tématu je nutné pohovořit o oblasti, kam mají společníci právo nahlížet, tedy co mohou kontrolovat. U VOS zákon mluví o všech dokladech společnosti a u KS o účetních knihách a účetních dokladech. Dle I. Štenglové může komanditista kontrolovat hospodaření společnosti pouze v tomto rozsahu, ale společenská smlouva může oprávnění rozšířit, ne však zúžit.⁹⁶²

T. Dvořák hovoří o extenzivním výkladu § 98 ObZ a možnosti komanditistů nahlížet do všech dokladů společnosti, ne pouze do dokladů účetních,⁹⁶³ na což osobně nahlížím jako na smysluplnější, neboť nevidím důvod, proč by to mělo být u komanditistů odlišné, když je tato možnost zákonem přiznaná u společníků ve VOS. Navíc se domnívám, že zakotvení práva komanditisty žádat všechny informace o společnosti (tedy i ve všech dokladech) vylučuje zároveň omezení nahlížet pouze do účetních dokladů společnosti. Mám tedy za to, že oprávnění požadovat veškeré informace znamená i možnost nahlížení do všech dokladů společnosti, jak je tomu u společníků VOS.

---

⁹⁵⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 98.

⁹⁵⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 98.

⁹⁶⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008, s. 100.

⁹⁶¹ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl. § 1 - § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 769.

⁹⁶² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 333.

⁹⁶³ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008, s. 256.

Na závěr je třeba dodat, že pokud by VOS či KS odepřela zákonem popřípadě společenskou smlouvou stanovenou možnost kontroly, lze se tohoto práva domáhat soudní cestou.⁹⁶⁴

8.3 Závěr

Vzhledem k tomu, že VOS ani KS nemají speciálně zřízený kontrolní orgán, tak ObZ svěřil oprávnění kontroly ve VOS jednotlivým společníkům a v KS komanditistům. Nevidím však důvod k současné zákonné úpravě, aby u nich bylo právo kontroly odlišné, a aby jedni (společníci VOS) mohli zmocnit auditory a daňové poradce, a druzí pouze auditory (komanditisté). ObZ je má touto cestou chránit, umožnit jim kontrolu ve společnosti a je zcela logické, že ne každý společník se vyzná v účetnictví či jiných odborných otázkách a zmocnit k tomu pověřené osoby je naprosto účelné. Pokud tedy zákonodárce opomněl ustanovení o zmocnění daňového poradce u KS zakotvit, mělo by se analogicky užít ustanovení u VOS. A pokud je u společníků ve VOS zakotvena možnost zmocnit výše uvedené osoby, měla by dle mého názoru být možnost zmocnit kohokoli s právem mlčenlivosti, tedy i advokáta nebo notáře, což např. T. Dvořák vylučuje.

---

⁹⁶⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 333.

9 Návrh statutu evropské soukromé společnosti (SPE)

9.1 Legislativní proces

EU/ES dala vzniknout již třem nadnárodním právním formám, a to EHVS (1985⁹⁶⁵), SE (2001⁹⁶⁶) a SCE (2003⁹⁶⁷), a nyní je v procesu vznik další, a to evropská soukromá společnost (v práci dále jen SPE). Ani jedna z výše uvedených forem se totiž nehodí pro malé a střední podniky, a to byl jeden z důvodů, proč byl v Evropském parlamentu 1. 2. 2007 přijat návrh usnesení, který obsahoval doporučení Komisi, aby do konce roku 2007 předložila návrh nové SPE.⁹⁶⁸ Evropská komise na jeho základě otevřela v červenci 2007 veřejnou debatu, aby se veřejnost vyjádřila k nutnosti vzniku úpravy takovéto společnosti.⁹⁶⁹ Dotazník se týkal především různých problémů, které mají firmy v oblasti zahraničního podnikání v EU.⁹⁷⁰

V rámci Evropské komise tak byl vypracován návrh statutu SPE Generálním ředitelstvím pro vnitřní trh a služby a Evropská komise návrh přijala 25. 6. 2008. Poté byl návrh zaslán k projednání Radě a Evropskému parlamentu, přičemž se uplatňuje metoda konzultace.⁹⁷¹

Rada návrh s konkrétními stanovisky projednala, před schválením však musela vyčkat na nezávazné stanovisko od Evropského parlamentu. Jeho výbor pro právní záležitosti (JURI) 19. 1. 2008 schválil zprávu k návrhu nařízení o statutu SPE, avšak od návrhu Evropské komise se částečně odchýlil.⁹⁷² Nicméně 10. 3. 2009 přijal Evropský parlament stanovisko k návrhu výše uvedeného statutu a do jisté míry zprávu výboru JURI kopíruje. Díky metodě konzultace je ale rozhodnutí Evropského parlamentu pro Radu nezávazné, a je třeba vyčkat, jak dopadne její jednání.⁹⁷³

Na jednání, které proběhlo 3. 12. 2009, se Rada nedokázala jednomyslně shodnout, a to především v otázkách týkajících se sídla a participace zaměstnanců.⁹⁷⁴ Od té doby se celý proces

---

⁹⁶⁵ Účinnost roku 1989.

⁹⁶⁶ Účinnost roku 2004.

⁹⁶⁷ Účinnost roku 2006.

⁹⁶⁸ MIŠŮR, Petr. Návrh nařízení Rady o Statutu evropské soukromé společnosti byl vrácen k přepracování. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 3, s. 84.

⁹⁶⁹ KUNČÍKOVÁ, Radka. Evropská soukromá společnost. In Hamulák, Ondřej a kol (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. 1. vydání. Olomouc: Nakladatelství UP, 2007, s. 58.

⁹⁷⁰ MIŠŮR, Petr. Návrh nařízení Rady o Statutu evropské soukromé společnosti byl vrácen k přepracování. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 3, s. 85.

⁹⁷¹ *Statut evropské soukromé společnosti* [online]. euroskep.cz, 12. srpna 2008 [cit. 10. září 2010]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/13/1934/clanek/statut-evropske-soukrome-spolecnosti/>>.

⁹⁷² *Statut evropské soukromé společnosti* [online]. euroskep.cz [cit. 10. září 2010]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8449/11198/clanek/aktualizace-statut-evropske-soukrome-spolecnosti/>>.

⁹⁷³ *Statut evropské soukromé společnosti* [online]. euroskep.cz [cit. 10. září 2010]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8449/11198/clanek/aktualizace-statut-evropske-soukrome-spolecnosti/>>.

⁹⁷⁴ *Evropská soukromá společnost* [online]. eu.komora.cz [cit. 10. září 2010]. Dostupné na <<http://eu.komora.cz/evropska-soukroma-spolecnost.php>>.

prakticky nepohnul kupředu a nepřímou k tomu přispěl i fakt, že Evropská komise uvažuje o změnách v SE, neboť nefunguje, jak se od ní očekávalo (blíže v kapitole o 10.3).⁹⁷⁵

Poslední zasedání proběhlo 30. 5. 2011, zde se Rada opět na návrhu SPE nedokázala jednomyslně shodnout a další termín jednání prozatím nestanovila. Členské státy se nedokázaly dohodnout zejména na minimálním kapitálu SPE, a dále na otázkách ohledně sídla a zapojení zaměstnanců. Neshody panují také ohledně toho, že by zaměstnanci měli mít stejná práva na zapojení, ač budou působit v jakémkoli státu EU.⁹⁷⁶

9.2 Právní úprava

SPE by měla být jakousi formou evropské s.r.o.⁹⁷⁷ Její právní úprava by měla být v budoucnu zakotvena v nařízení Rady o SPE. SPE by se tak řídila tímto nařízením a dále svými stanovami a v poslední řadě i právem členského státu, ve kterém by měla své sídlo⁹⁷⁸ (pokud by nějaké otázky neupravoval ani statut, ani stanovy společnosti).⁹⁷⁹ Dle P. Mišúra by toto právo členského státu použitelné pro SPE, byla ustanovení ObZ, která se vztahují k SRO.⁹⁸⁰

9.3 Orgány společnosti a kontrola

SPE má být především formou společnosti pro malé a střední podniky, které si potřebují organizaci společnosti upravit dle svého. Podle návrhu SPE by proto společníci měli mít volnost rozhodnout, jak bude jejich společnost vnitřně organizována, a to tak, aby jim to co nejvíce vyhovovalo.⁹⁸¹ Návrh SPE tak vyžaduje jednatele či více jednatelů, ale zároveň možnost zvolit mezi monistickým nebo dualistickým způsobem řízení s tím, že DR má být dobrovolná.⁹⁸²

O obou způsobech řízení již bylo blíže pojednáváno v kapitole 1.4 a jen pro doplnění pojmů, jednatele či více jednatelů, představenstvo či SR definuje Návrh SPE jako řídicí orgán, který odpovídá za řízení SPE, a DR jako orgán dozorců, pokud jde o dualistický systém řízení.

Minimální obsah, který by měly stanovy SPE obsahovat, se nachází v příloze č. I návrhu SPE. V rámci organizace se jedná především o složení a strukturu jednotlivých orgánů

⁹⁷⁵ *Podnikání v březnu 2011* [online]. euroskep.cz, 6. dubna 2011 [cit. 11. června 2011]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8444/18729/clanek/podnikani-v-breznu-2011/>>.

⁹⁷⁶ *Podnikání v květnu 2011* [online]. euroskep.cz, 3. června 2011 [cit. 11. června 2011]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8444/19075/clanek/podnikani-v-kvetnu-2011/>>.

⁹⁷⁷ HAVLÍČEK, Ondřej. *Evropská soukromá společnost – nová forma „evropské“ společnosti* [online]. epravo.cz, 13. října 2008 [12. září 2010]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-soukroma-spolecnost-nova-forma-evropske-spolecnosti-55267.html>>.

⁹⁷⁸ Nejlépe úpravou členského státu pro SRO.

⁹⁷⁹ Návrh nařízení o statutu SPE čl 4.

⁹⁸⁰ MIŠÚR, Petr. Návrh nařízení Rady o Statutu evropské soukromé společnosti byl vrácen k přepracování. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 3, s. 85.

⁹⁸¹ Návrh nařízení o statutu SPE.

⁹⁸² *Evropská soukromá společnost* [online]. eu.komora.cz [cit. 10. září 2010]. Dostupné na <<http://eu.komora.cz/evropska-soukroma-spolecnost.php>>.

společnosti, podle toho, jaký model řízení je vybrán. Každopádně, pokud by měla SPE zřízen dozorčí orgán, tak ve svých stanovách musí uvést jeho vztah k řídicímu orgánu společnosti.

Protože se u formy SPE nejedná o velké podniky, účast zaměstnanců je dle důvodové zprávy jen výjimečná. Na jejich účast by se ale měly vztahovat právní předpisy toho státu, kde má mí SPE svoje sídlo.⁹⁸³

9.4 Závěr

Myšlenka vzniku SPE, jako formy podnikání pro malé a střední podniky, byla pojata již v roce 2007. Brzy byl Evropskou komisí vypracován návrh nařízení o statutu SPE a vše bylo předloženo Evropskému parlamentu a Radě. Jelikož se v procesu přijímání uplatňuje metoda konzultace, není rozhodnutí Evropského parlamentu rozhodující, avšak je třeba dosáhnout jednomyslnosti v Radě, což se roku 2009 nepodařilo.

Od prosince 2009 tak celý proces přijímání nezaznamenal prakticky žádný vývoj a vše závisí na tom, zda se Rada na dalším jednání dokáže jednomyslně shodnout, což se ani roku 2011 nezdařilo (především v otázkách participace zaměstnanců).

Domnívám se, že tato evropská forma „SRO“ bude pro menší typy společností velkým přínosem, především z hlediska přeshraničního obchodu. Její úprava by proto měla být pro podnikatele co nejjednodušší a složité úpravy evropské participace zaměstnanců, které známe především ze Směrnice SE a SCE, by měly být co nejvíce zredukovány.

P. Mišúr vyslovil v březnu r. 2010 (tedy poté, co se Rada v prosinci r. 2009 neshodla) názor ohledně návrhu statutu SPE, že „...*ke konečnému schválení – zdá se – mnoho nezbývá*“.⁹⁸⁴ Dle mého názoru však lze očekávat, že Radě bude ještě notnou chvíli trvat, než oné jednomyslné shody dosáhne, neboť již od roku 2009 se nedokáže v rámci návrhu nařízení SPE shodnout prakticky ve třech stejných oblastech.

---

⁹⁸³ Pouze u přemístění sídla se užije zvláštních pravidel v čl. 38 návrhu nařízení o statutu SPE.

⁹⁸⁴ MIŠŮR, Petr. Návrh nařízení Rady o Statutu evropské soukromé společnosti byl vrácen k přepracování. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 3, s. 84.

10 Návrhy de lege ferenda

10.1 Budoucí právní úprava SRO a AS

Vzhledem k tomu, že od 1. ledna 2014 bude v účinnosti nový ZOK (v souvislosti s celkovou rekodifikací soukromého práva), je třeba do této práce zapracovat i významné změny, které v souvislosti s tématem mé diplomové práce přinesou.

V průběhu práce je již s ZOK (autorů B. Havla a T. Dvořáka) a jeho důvodovou zprávou pracováno, proto je v této kapitole odkazováno na jednotlivé části práce, kde je již nová úprava zmíněna, a navíc je zde zapracována problematika, o které se v práci dosud nepojednávalo.

10.1.1 SRO

Co se týče DR v SRO, tak zůstane v ZOK převážně fakultativním orgánem společnosti a dle důvodové zprávy je „*Pojetí dozorců rady... převzato s přiměřenými odkazy na úpravu jednatele,*“ které odkazují na obdobné užití zákazu konkurence pro jednatele SRO, a také na postup v případě ukončení funkce člena DR smrtí, odvoláním, odstoupením nebo jiným ukončením jeho funkce. Zde je zajímavé, že v takovémto případě bude muset valná hromada SRO zvolit do 1 měsíce nového člena DR, oproti současné úpravě, ve kterém je odkazem na § 194 odst. 2 ObZ určena lhůta 3 měsíců.⁹⁸⁵

Úprava zapojení zaměstnanců v SRO v důsledku přeshraniční přeměny bude dle důvodové zprávy upravena v „doprovodných předpisech“, a v ZOK se tedy nevyskytuje.⁹⁸⁶

10.1.2 AS

Ani úprava DR v AS se nedomnívá podstatných změn. Co stojí za zmínku je jistě nová možnost, aby se členem DR staly také právnické osoby (kapitola 3.5.4), pokud budou vykonávat svou působnost prostřednictvím fyzických osob, které budou splňovat zákonné podmínky pro členy DR. Dle důvodové zprávy „*Toto řešení, které není ve světovém právu ničím neznámým, vychází z toho, že se uznává reálná existence právnických osob v případě náhrady škody apod.*“⁹⁸⁷

---

⁹⁸⁵ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

⁹⁸⁶ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

⁹⁸⁷ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.3, bude dělitelnost třemi u počtu členů DR de lege ferenda zachována jen u AS, u kterých bude i nadále participace zaměstnanců na řízení společnosti obligatorní. Takováto obligatorní účast bude pouze v důsledku přeshraničních přeměn, a proto se v ZOK „...*povinnost zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě ... v návaznosti na požadavek Legislativní rady vlády vypouští.*“⁹⁸⁸

Co je dle ZOK dále upraveno odlišně je kooptace členů DR (kapitola 3.5.6), jelikož na rozdíl od aktuálního ObZ je možnost kooptace rozšířena na všechny členy DR, a tedy ne pouze na ty, které valná hromada jmenovala. Tudíž do počtu členů, který nesmí klesnout pod polovinu, se započítávají i členové volení zaměstnanci. Důvodová zpráva uvádí jako důvod možnost, že kooptaci upravují stanovy, a je na společnosti, zda kooptaci připustí.⁹⁸⁹ Nová úprava se také zmiňuje o „náhradních“ (kapitola 3.5.5), které mohou určit stanovy, a ti by nastoupili na uvolněné místo člena dozorčí rady.⁹⁹⁰

V souvislosti s kooptací je třeba zmínit i možnost, aby byla kooptace možná i představenstvem AS, jehož členy volila nikoli valná hromada, ale DR společnosti (kapitola 3.1.1.1).⁹⁹¹

Nutno uvést, že dle ZOK bude nejspíše možné, aby soud jmenoval chybějící členy DR také na uvolněná místa po zaměstnancích společnosti (kapitola 3.5.4), alespoň to naznačuje platné znění zákona v § 453 odst. 1.⁹⁹²

Ohledně zákazu konkurence bude mít DR oproti současnému ObZ vlastní právní úpravu, a není tedy užít odkaz na představenstvo AS, jinak by však měla být úprava k dnešní obdobná.⁹⁹³

Co se týče neslučitelnosti funkcí, ZOK nepřináší v této problematice výrazné změny, až na vynechání výslovného slova „prokurista“, jelikož prokura bude nově přesunuta do NOZ.

---

⁹⁸⁸ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

⁹⁸⁹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

⁹⁹⁰ § 454 odst. 2 ZOK: „Stanovy mohou také určit volbu náhradníků, kteří nastupují na uvolněné místo člena dozorčí rady podle stanoveného pořadí.“

⁹⁹¹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

⁹⁹² § 453 odst. 1 ZOK: „V případě smrti člena dozorčí rady, odstoupení z funkce, odvolání anebo jiného ukončení jeho funkce zvolí příslušný orgán do 2 měsíců nového člena dozorčí rady. Nebude-li z tohoto důvodu dozorčí rada schopna plnit své funkce, jmenuje chybějící členy soud na návrh osoby, která na tom má právní zájem, a to na dobu, než bude řádně zvolen chybějící člen nebo členové, jinak může soud společnost i bez návrhu zrušit a nařídít její likvidaci.“

⁹⁹³ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

Všechny výše uvedené změny tedy nastanou v úpravě DR AS, ovšem ZOK přináší i další důležité novinky, a to především možnost monistického uspořádání AS. Je tak zavedena obligatorní možnost volby mezi dualistickým a monistickým systémem řízení (§ 396 ZOK).

Z platného ZOK a jeho důvodové zprávy se zdá, že úprava SR v monistickém systému nebude odlišná od SR SE a SCE, krom toho, že není převzato omezení maximálního počtu 18 členů, jak uvádí Zákon SE v § 26 odst. 1. § 456 ZOK navíc jasně stanovuje, kdy se bude aplikovat ustanovení ZOK o členech DR a představenstva na SR, její členy, předsedu a ředitele společnosti.

10.2 Budoucí právní úprava družstva

De lege ferenda se v ZOK právní úprava družstva rozroste ze současných 39 paragrafů na 222. Dle důvodové zprávy se ustanovení týkající se KK věcně shodují se současným zněním až na určité upřesnění. Co se týče malého družstva, úprava bude zjednodušená a zpřehledněná, ale věcně se lišit nebude. Konkrétně se stanoví monokratický statutární orgán u malého družstva, jímž bude předseda, což je blíže popsáno v kapitole 5.3).

Dále bude v malém družstvu de lege ferenda KK zřízena vždy, pokud by družstvo ve svých stanovách výslovně neurčilo, že ustanovena nebude.

Do budoucna bude vyřešena i otázka T. Dvořáka: „... *co se stane, jestliže malé družstvo přestane být v důsledku vzestupu počtu svých členů malým družstvem.*“⁹⁹⁴ V takovém případě bude dle § 726 odst. 3 ZOK povinnost malého družstva ustanovit představenstvo a KK a upravit dle toho své stanovy. V opačném případě bude hrozit nucené zrušení družstva soudem.

10.3 Budoucí právní úprava SE, SCE, EHVS

Co se týče supranacionálních forem podnikání, jako je SE, SCE a EHVS, nadále zůstávají dle ZOK obchodními korporacemi, upravenými mimo ZOK, obecně se řídící nařízeními a zvláštními právními předpisy. Nově v ZOK najdeme pouze ustanovení, že družstvy jsou družstvo a evropská družstevní společnost (§ 1 odst. 3 ZOK), což může sloužit jako dostatečná odpověď na otázku, kam se řadí SCE.

Co se týče SE, je nutné zmínit, že Evropská komise uvažuje o změnách,⁹⁹⁵ neboť dle zprávy adresované Evropskému parlamentu a Radě, kterou zveřejnila 19. 11. 2010, nenaplnuje SE očekávání z doby, kdy bylo Nařízení SE přijímáno. Evropská komise argumentuje, že SE prakticky neexistuje, ale je na 27 různých SE podle sídelních členských států. Ve zprávě jsou

⁹⁹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 164.

⁹⁹⁵ *Vnitřní trh v listopadu 2010* [online]. euroskop.cz, 7. prosince 2010 [cit. 28. června 2011]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8449/17932/clanek/vnitri-trh-v-listopadu-2010/>>.

uvedeny různé problémy, které SE doprovází. „Jako nejdůležitější negativně působící prvky při zřizování SE jsou uváděny náklady na založení,⁹⁹⁶ časově náročné a složité postupy a právní nejistota společně s nedostatkem souvisejících znalostí a praktických zkušeností poradců a příslušných veřejných orgánů v této oblasti.“⁹⁹⁷

Za největší problém fungování uvádí Evropská komise nedostatečnou informovanost o SE, a to jak uvnitř EU mezi podnikateli, tak i za hranicemi EU.⁹⁹⁸

Problémem je také zapojení zaměstnanců. „Některé společnosti, právní poradci a podnikatelská sdružení považují pravidla o zapojení zaměstnanců za negativně působící prvek, protože jsou podle nich složitá a časově náročná, a to zejména v členských státech, jejichž vnitrostátní právní předpisy systém zastoupení pracovníků nevyžadují.“⁹⁹⁹

Co se týče předpokládaného dalšího vývoje, měla by Evropská komise předložit revizní návrhy nynějšího Nařízení SE a Směrnice SE v roce 2012.¹⁰⁰⁰

10.4 Budoucí právní úprava VOS a KS

ZOK zachovává u společníků VOS právo kontroly i možnost nahlížení do dokladů společnosti, avšak již výslovně nehovoří o možnosti zastoupení advokátem nebo auditorem.¹⁰⁰¹ Důvodová zpráva tuto absenci odůvodňuje tím, že „...to plyne z obecné možnosti zastoupení podle občanského práva.“

U KS tato úprava chybí úplně, jelikož se však na KS dle ZOK přiměřeně užijí ustanovení o VOS, pokud ze společných ustanovení nebo z ustanovení o KS neplyne něco jiného, bude výše uvedené platit i pro komanditisty KS.

10.5 Vlastní návrhy autorky de lege ferenda

Mé vlastní návrhy na zlepšení právní úpravy de lege ferenda jsem průběžně zapracovala do této práce, avšak ty, dle mého nezávažnější, jsem se rozhodla vetknout do této kapitoly.

---

⁹⁹⁶ Průměrná suma na zřízení SE je podle zprávy Evropské komise okolo 784 000,- Eur.

⁹⁹⁷ Zpráva komise Evropskému parlamentu a Radě [online]. europa.eu, 17. listopadu 2010 [cit. 28. června 2011]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/se/report112010/com2010_676_cs.pdf>.

⁹⁹⁸ Zpráva komise Evropskému parlamentu a Radě [online]. europa.eu, 17. listopadu 2010 [cit. 28. června 2011]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/se/report112010/com2010_676_cs.pdf>.

⁹⁹⁹ Zpráva komise Evropskému parlamentu a Radě [online]. europa.eu, 17. listopadu 2010 [cit. 28. června 2011]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/se/report112010/com2010_676_cs.pdf>.

¹⁰⁰⁰ Vnitřní trh v listopadu 2010 [online]. euroskop.cz, 7. prosince 2010 [cit. 28. června 2011]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8449/17932/clanek/vnitri-trh-v-listopadu-2010/>>.

¹⁰⁰¹ Vládní návrh Zákona o obchodních korporacích, § 113 [online]. justice.cz, květen 2011 [cit. 12. června 2011]. Dostupné na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/Vladni%20navrh%20zakona%20o%20obchodnich%20korporacich_2011.pdf>.

10.5.1 Návrhy de lege ferenda obecně

V souvislosti s aktuální právní úpravou vyvstává mnoho problematických, sporných a zákonem neřešených otázek, které jsou blíže rozebrány v mé práci. Různí autoři sice nabízejí na výše uvedené problémy svá řešení, avšak obecně by se dalo doporučit, aby tyto sporné oblasti byly řešeny ve stanovách či společenských smlouvách obchodních společností a družstev, neboť se tak dá zabránit případným sporům, které můžou v praxi vzniknout.

Další oblast, ke které bych se ráda vyjádřila, a která může v praxi přinášet problémy, se týká míry odbornosti ve všech kontrolních orgánech.

Kontrolní orgány, které zákonodárce obligatorně zakotvil do zákonné úpravy, mají sloužit především ke kontrole ve společnosti a předcházet situacím, které by mohly mít na obchodní korporace negativní vliv. Mají tedy chránit majitele společností, společníky, akcionáře a členy družstva. Členové v těchto kontrolních orgánech však ze zákona nemusí mít žádné odborné vzdělání ani praxi, a právě to může být problémem.

Je však otázkou, zda by měla být taková úprava de lege ferenda zakotvena či nikoli. Domnívám se, že takové zcela obecné obligatorní ustanovení by vhodné nebylo. Soukromoprávní obchodní korporace jsou ve vlastnictví společníků, akcionářů a členů, kteří je založili. Oni sami by tedy měli mít právo rozhodovat o tom, jak odborný chtějí kontrolní orgán mít. Je však zcela v jejich zájmu (zvláště u větších obchodních korporací) takovýto orgán mít (pokud je ze zákona fakultativní) a mít v něm členy co nejodbornější a předvídat a eliminovat tak důsledky, které by na ně mohly mít negativní dopad.

Lze dle mého názoru tedy doporučit, že pokud nebude právní úprava v tomto ohledu do budoucna minimálně dispozitivní (což dle ZOK nebude), měly by být výše uvedené otázky ošetřeny v dokumentech obchodních korporací (alespoň těch větších). Může se totiž lehce stát, především tam, kde je kontrolní orgán zřízen pouze pro vyhovění zákonné povinnosti, že jeho členové dostanou na stůl například účetní závěrku a nebudou v nejmenším vědět, co s tím. Jistě lze argumentovat jejich případnou odpovědností, to však neznamená, že k tomu v praxi nedochází.

Jistě by proto nebylo od věci mít v DR, KK nebo SR odborníky s kvalifikovaným vzděláním nebo praxí, a zajistit tak dostatečnou odbornost kontrolního orgánu ve společnosti nebo družstvu. To je však zcela na vůli jejich vlastníků, což je v předpise soukromoprávní povahy jistě správné.

Posledních pár vět bych chtěla věnovat již tolikrát v literatuře probíranému tématu, a to participaci zaměstnanců na řízení obchodních korporací.

Osobně zastávám již výše uvedený názor, že vlastníci obchodních korporací by měli zcela svobodně rozhodovat o společnosti nebo družstvu, které vlastní nebo založili. Proto se mi rozsáhlé úpravy participace zaměstnanců do jejich řízení ze strany evropského práva jeví jako přehnané. Nehledě na to jsou natolik složité, že je jen těžko pochopitelné, že byly přijaty pro zaměstnance, a nikoli proti nim. Nicméně evropské úpravě a úpravě přijaté v důsledku jejich směrnic se nejde nic jiného, než podvolit. Nicméně je možné do budoucna změnit úpravu účasti zaměstnanců u AS v ObZ. Domnívám se, že jedním řešením by bylo nechat ji zcela fakultativní (kromě úpravy vyplývající z evropských směrnic) nebo se inspirovat nepřijatou pátou směrnicí (blíže kapitola 1.6) a stanovit ji pouze u společností s účastí 1000 a více zaměstnanců, anebo ji do budoucna zcela vypustit (opět až na důsledky plynoucí z evropských směrnic).

Je nutné dodat, že ZOK zvolil poslední zmíněnou variantu, což soudím jako nejvhodnější řešení. Ale je nutné také upozornit na to, že ZOK bude účinný až od 1. 1. 2014 a do té doby (tedy 2 roky) bude třeba participaci zaměstnanců „přetrpět“. Domnívám se, že by bylo praktičtější uvažovat o jejím vypuštění ze zákona v dohledné době (prostřednictvím přechodných ustanovení ZOK) a nečekat na účinnost nového ZOK.

10.5.2 SRO a AS

Domnívám se, že u právní úpravy DR obou výše uvedených společností, a AS obzvláště, by bylo v první řadě vhodné zakotvit *de lege ferenda*¹⁰⁰² do ObZ informativní povinnost ze strany představenstva, o tom bude však pojednáno dále v kapitole 10.5.3, v souvislosti s právní úpravou SE.

Dále se domnívám, že by bylo vhodné terminologicky sjednotit ObZ v oblasti volby a jmenování (což ZOK provedl), neboť ObZ sice používá pro ustavení členů kontrolního orgánu nejvyšším orgánem společnosti pojem „volba“, avšak zcela neúčelně u SRO v § 125 odst. 1, písm. g) hovoří o „jmenování“, a poté u § 139 odst. 1 ObZ zase o „volbě“.

Domnívám se, že by se *de lege ferenda* bylo vhodné zamyslet i nad přeformulováním § 200 odst. 5 ObZ, který pro volby zaměstnanců do DR AS požaduje účast poloviny oprávněných voličů (nebo volitelů), jinak budou neplatné. Problém ovšem vyvstává v souvislosti s tím, že zaměstnanci společnosti nejsou povinni k volbám přijít, ačkoli jim to bylo představenstvem AS umožněno. Může se tak stát, že budou jejich místa v DR neobsazena. Valná hromada totiž zvolit do DR zaměstnance společnosti nemůže a ani jmenování soudem není za současného znění ObZ umožněno (blíže kapitola 3.5.4). Mám tedy za to, že řešení lze *de lege ferenda* spatřovat buď v odstranění podmínky přítomnosti minimálně poloviny oprávněných

---

¹⁰⁰² Je třeba poznamenat, že ZOK takovou informativní povinnost *de lege ferenda* neobsahuje.

voličů, nebo v povinné účasti zaměstnanců na volbách do DR, anebo v možnosti, aby soud mohl jmenovat členy DR na uprázdněná místa po zaměstnancích společnosti.¹⁰⁰³

V poslední řadě spatřuji rozpor v § 200 odst. 5 a § 200 odst. 7 ObZ a přikláním se tedy k názoru části renomovaných autorů, kteří zde vidí nesoulad. Odstavec 5 totiž umožňuje nepřímou volbu zaměstnanců do DR, tedy prostřednictvím volitelů, pokud to stanoví volební řád. Odstavec 7 však umožňuje nepřímou volbu pouze v případě, pokud má společnost více jak 1000 zaměstnanců. Domnívám se, že výše uvedená ustanovení by se měla navzájem shodovat a de lege ferenda by bylo vhodné do odstavce 5 doplnit, že nepřímá volba je možná za podmínek stanovených v odstavci 7, a pokud to stanoví volební řád.

10.5.3 SE

Stejně jako v SCE upravuje Nařízení SE možnost pověřit člena DR SE, aby dočasně vykonával funkci v představenstvu SE, a jeho výkon funkce v DR dočasně zaniká. Zamyšlení se nad tím, zda by bylo vhodné se tímto institutem inspirovat i v budoucí úpravě obchodního práva je pojednáno v kapitole 10.5.4 v souvislosti s návrhy de lege ferenda u SCE. Kapitulu SE chci věnovat především možnosti, aby se současná právní úprava DR v AS inspirovala informační povinností zakotvenou v úpravě DR SE.

Domnívám se, že navzdory určitým nedostatkům, které Nařízení SE obsahuje především v oblasti složité participace zaměstnanců, je velice dobře zakotvena informační povinnost, kterou má představenstvo ve vztahu k DR, jelikož ji musí jednou za 3 měsíce informovat o průběhu podnikatelské činnosti, a také o jeho předpokládaném vývoji. Domnívám se, že takto má DR možnost kontrolovat i budoucí kroky společnosti a možnost případným negativním krokům zamezit, což považuji za velice příhodné.

O událostech, které by mohly mít na SE významný vliv, je však představenstvo povinno DR informovat neprodleně, jakmile se o nich dozví. Na druhou stranu i DR může sama požadovat po představenstvu jakékoli informace, které jsou pro její dohled a kontrolu potřebné.

Je zarážející, že úprava AS dle ObZ žádnou výslovnou informační povinnost ze strany představenstva nezakotvuje, ani výslovně neopravňuje DR žádat po představenstvu potřebné informace. Literatura se sice vyjadřuje k povinné součinnosti představenstva v souvislosti s přezkumem účetních závěrkách a návrhu na rozdělení zisku a úhrady ztráty, to však dle mého názoru není dostačující a de lege ferenda by jistá inspirace v oblasti informací z úpravy DR SE byla jistě přínosná.

---

¹⁰⁰³ De lege ferenda bude ze ZOK obligatorní participace zaměstnanců na řízení AS vypuštěna.

10.5.4 Družstvo

První věc, která se mi v současné právní úpravě jeví jako nepraktická je, že dle ObZ lze institut náhradníků a kooptaci v KK uplatit pouze, pokud původní člen KK odstoupí nebo zemře. V tomto ohledu je třeba upozornit na právní úpravu u AS, která kooptaci umožňuje z jakéhokoli důvodu. Jeví se mi proto zákonné omezení jako velice nepraktické, neboť členství v KK může zaniknout i z jiných důvodů, jako je například odvolání nebo zánik podmínek pro výkon funkce. Stejný názor zastává i řada renomovaných autorů, a proto lze de lege ferenda doporučit, aby bylo toto zákonné omezení do budoucna vypuštěno.¹⁰⁰⁴

Je nutné také pohovořit o možnosti KK kooptovat chybějícího člena (z výše uvedených důvodů), avšak na rozdíl od právní úpravy v AS není třeba zakotvení takové možnosti ve stanovách společnosti a není stanovena žádná zákonná hranice, pod kterou již kooptace není možná. Domnívám se, že takto by se mohlo stát, že by kooptací mohli být nahrazeni všichni členové KK, nebo alespoň většina, a poté by již nerozhodovali ti, které zvolila sama členská schůze, jako nejvyšší orgán v družstvu. De lege ferenda se domnívám, že je třeba takové omezení v budoucí právní úpravě zakotvit.¹⁰⁰⁵

V souvislosti se zákazem konkurence lze také de lege ferenda doporučit konkretizaci současné právní úpravy, neboť ze současného znění zákona není jasné, zda je možné zákaz konkurence členů dozorčí rady zúžit či úplně vyloučit, neboť se omezuje na pouhé konstatování, že stanovy družstva mohou upravit rozsah zákazu konkurence jinak. Ani v literatuře o výkladu pojmu „jinak“ shoda nepanuje, a proto se domnívám, že je třeba do budoucna konkretizovat, zda zákonodárce skutečně mínil nechat zcela na vůli družstva, jak zákaz konkurence vymezí, nebo zda šlo o pouhé opomenutí, když upřesňoval úpravu zákazu konkurence zákonem č. 370/2000 Sb. u SRO a AS. Ze současného znění ObZ by se dle mého názoru totiž dalo snadno analogicky pracovat s úpravou zákazu konkurence u SRO a AS, pokud ona sama není u družstva zcela jasně vymezená.¹⁰⁰⁶

V poslední řadě je třeba upozornit na naprosto odporující si ustanovení u malého družstva, kdy ObZ jednak stanovuje, že působnost představenstva (tedy statutárního orgánu) a KK v něm plní členská schůze, a jednak, že jeho statutárním orgánem je předseda. Domnívám se, že je třeba jasně určit, co zákonodárce skutečně zamýšlel. Mám za to, že z praktického hlediska a z institutu předsedy v malém družstvu lze doporučit, aby byla působnost statutárního orgánu svěřena na příště pouze jemu.¹⁰⁰⁷

---

¹⁰⁰⁴ V ZOK bude současné zákonné omezení vypuštěno (§ 752 ZOK).

¹⁰⁰⁵ V § 725 ZOK budou obě dvě podmínky. Jak nutnost umožnit kooptaci ve stanovách družstva, tak že počet členů KK nesmí klesnout pod polovinu.

¹⁰⁰⁶ V § 722 ZOK bude zákaz konkurence člena KK konkretizován.

¹⁰⁰⁷ Dle § 726 ZOK bude jediným statutárním orgánem malého družstva předseda družstva.

10.5.5 Návrhy u SCE

V rámci SCE je nutné se zamyslet především nad možností inspirovat se institutem, kdy KK (kontrolní orgán) dočasně pověří svého člena, aby zastával funkci v představenstvu SCE (v řídicím orgánu) a zakotvit ho de lege ferenda do úpravy v ObZ, nebo spíše již do ZOK. Osobně se domnívám, že zakotvit takovýto institut vhodné rozhodně není, neboť odporuje klasické zásadě inkompatibility funkcí mezi členy řídicího a kontrolního orgánu zakotvené do našeho ObZ, a také by se mohlo snadno stát, že by se členem řídicího orgánu (například představenstva AS) stal zaměstnanec společnosti, jelikož Nařízení SCE umožňuje, aby tímto pověřeným členem KK byl i zástupce z řad zaměstnanců.

10.5.6 Návrhy u VOS a KS

V rámci možných změn de lege ferenda u úpravy VOS a KS je třeba se zamyslet především nad tím, proč mají společníci ve VOS možnost zmocnit ke kontrole dokladů ve společnosti auditora a daňového poradce a komanditisté v KS pouze auditora, a proč jde pouze o auditora a daňového poradce, a ne například o advokáta. Domnívám se, že de lege ferenda by bylo vhodné úpravu sjednotit a umožnit jak společníkům, tak komanditistům zmocnit k takovýmto úkonům i další osoby, jako je např. účetní nebo advokát. Mám za to, že tato úprava má sloužit především společníkům a komanditistům ke kontrole ve společnosti, má být tedy učiněna v jejich prospěch a není účelné ji omezovat pouze na možnost zmocnit auditora a daňového poradce a u komanditistů pouze na auditora.

Závěr

Cílem této práce bylo zanalyzovat aktuální právní úpravu dozorčích orgánů v našem právním řádu, poukázat na nejasnosti a problematické otázky, které s sebou současná právní úprava přináší a navrhnout jejich možné řešení.

U obchodních korporací, které nemají zákonem stanovený kontrolní orgán, bylo navíc mým cílem dopátrat se toho, zda v nich je vůbec někomu kontrolní pravomoc svěřena, a kdo přesně s ní disponuje, jelikož to na první pohled nemusí být vůbec patrné.

Po pečlivém nastudování dané problematiky jsem zjistila, že ne vždy je ustanovení zákona natolik přesné, aby nečinilo výkladové potíže, na které mají různí renomovaní autoři různé názory. A pokud i snad dle mého názoru přesné je, přesto se v literatuře najde rozdílný náhled na, na první pohled bezespornou, záležitost.

Myslím, že však můžeme být vděční i za to málo rozdílných názorů, vážící se k dozorčím orgánům, neboť literatury na toto téma není příliš mnoho, a dá se říci, že někde není vůbec žádná a je třeba složité vyvozování vlastních závěrů, jako k dopátrání se kontroly u evropského hospodářského zájmového sdružení.

Pokud již však nějakou literaturu o kontrolních orgánech obchodních korporací najdeme, nepatří zrovna mezi ty nejnovější, a lze jen těžko říci, zda se názory autorů od doby vydání změnily, nějak se vyvíjely či jinak pokročily.

Diskutabilní teoretické i praktické otázky provázejí celou mojí práci a ty nejdůležitější jsou spolu s návrhy mých řešení shrnuté v dílčích závěrech jednotlivých kapitol.

Co se týče dozorčích rad ve společnosti s ručením omezeným a v akciové společnosti, tak se domnívám, že nejdůležitější otázka vzniká již v úvodu do právní úpravy zmíněných dozorčích rad a to, zda je možné svěřit dozorčí radě i jinou působnost, než kterou stanovuje zákon. Některé názory odborné literatury se v této otázce přiklání k záporné odpovědi (I. Rada), neboť dle nich by obchodní zákoník musel výslovně uvádět pravomoci, které lze navíc dozorčí radě svěřit. Jiní takovouto možnost připouštějí, a to z důvodu možnosti v obchodním zákoníku zřízovat i jiné než obligatorní orgány výslovně stanovené, tedy orgány fakultativní (I. Štenglová, T. Dvořák).

Osobně se musím přiklonit k druhému výše uvedenému názoru, neboť se domnívám, že z možného zřízení dalších orgánů ve společnosti lze opravu dovést, že dozorčím radám lze společenskou smlouvou nebo stanovami svěřit i jinou pravomoc, než výslovně uvedenou obchodním zákoníkem, pokud to ovšem není pravomoc zákonem svěřená valné hromadě nebo statutárnímu orgánu společnosti.

K tomuto závěru mne vede i fakt, že pokud by zákonodárce veškerou pravomoc ve společnosti již rozdělil mezi valnou hromadu, dozorčí radu a statutární orgán, nezbyla by pravomoc, která by mohla být fakultativně zřízenému orgánu svěřena.

Nevidím tedy důvod, proč by dozorčí radě nemohla být svěřena i jiná oprávnění. Zároveň se ale domnívám, že by měla nějak souviset s kontrolou a dozorem, neboť ona sama je orgánem dozorčím a svěřit jí například sestavování obědového menu na zasedání valné hromady by bylo krajně neúčelné.

Je s podivem, že ani ohledně aktivního volebního práva zaměstnanců společnosti při volbách do dozorčí rady akciové společnosti shoda nepanuje a až na první pohled bezesporné ustanovení vyvolává v teoretických kruzích nejasnosti. Řeč je o § 200 odst. 1 a 5 obchodního zákoníku, který se týká voleb zaměstnanců do kontrolního orgánu společnosti. V § 200 odst. 1 je uvedeno, kdy je participace zaměstnanců na řízení akciové společnosti obligatorní a to tehdy, pakliže má společnost 51 a více zaměstnanců v pracovním poměru na pracovní dobu přesahující polovinu týdenní pracovní doby stanovené zvláštním právním předpisem v první den účetního období, v němž se koná valná hromada, která volí členy do dozorčí rady. Zákonná dikce je sice krkolomná, ale pro naše účely postačí uvědomit si, že je hovořeno o zaměstnancích s pracovní dobou přesahující polovinu týdenní pracovní doby. § 200 odst. 5 totiž na § 200 odst. 1 odkazuje, odkazuje tedy na zaměstnance, kteří výše uvedenou podmínku splňují. Avšak existují i názory, že odkazem na § 200 odst. 1 jsou míněni zaměstnanci s aktivním volebním právem, což se dle mého názoru neslučuje s § 200 odst. 5, větou první, která uvádí, že aktivní volební právo při volbách do dozorčí rady mají zaměstnanci, kteří jsou ke společnosti v pracovním poměru, tedy všichni zaměstnanci společnosti a ne jen ti, kteří přesahují svou pracovní dobou polovinu týdenní pracovní doby. Z toho lze vyvodit, že literatura se ohledně aktivního volebního práva neshodla a míní jím buď všechny zaměstnance společnosti, nebo jen ty, splňující výše uvedenou podmínku. Obávám se však, že zákon hovoří jasně a zaměstnanci s aktivním volebním právem jsou všichni zaměstnanci akciové společnosti, kteří jsou k akciové společnosti v pracovním poměru.

U společností evropského typu, tedy evropské společnosti a evropské družstevní společnosti vznikají sporné otázky především v souvislosti se subsidiární aplikací našeho obchodního zákoníku. Lze jen těžko stoprocentně určit, zda je možné určitá ustanovení výše uvedeného právního předpisu aplikovat i na tyto evropské korporace a nedostat se tak do rozporu s nařízeními nebo směrnicemi Evropské unie, které je vždy třeba aplikovat přednostně.

U právní úpravy evropské společnosti je hojně diskutovaná otázka, zda je možné aplikovat na dozorčí radu evropské společnosti ustanovení § 200 odst. 1 obchodního zákoníku, týkající se minimálního počtu 3 členů dozorčí rady a obligatorní dělitelnosti třemi. Je nutné uvést,

že počet členů dozorčí rady není Nařízením Rady o statutu evropské společnosti stanoven, ale Česká republika měla možnost využít zmocnění v tomto nařízení a zákonem o evropské společnosti určit nejvyšší či nejnižší počet členů DR evropské společnosti, což se nestalo. Domnívám se, že pokud měl český zákonodárce možnost stanovit něco, čehož nevyužil, je správné neaplikovat ustanovení českého akciového práva, neboť znamená jak další omezení, tak vylučuje absolutní volnost evropské společnosti určit počet svých členů, kterou mu nezakotvením jakéhokoli omezení do zákona o evropské společnosti poskytl.

Spory u evropské družstevní společnosti můžeme spatřovat především v možnosti, použít současnou úpravu malého družstva v obchodním zákoníku také na evropskou družstevní společnost. Vzhledem k tomu, že kontrolní komise evropské družstevní společnosti musí mít minimálně 3 členy a v malém družstvu dle obchodního zákoníku samotná kontrolní komise neexistuje, neboť její působnost vykonává spolu s působností představenstva členská schůze, je nutné učinit závěr, že takováto aplikace možná není, ač o tom v literatuře shoda nepanuje. Navíc se domnívám, že by taková úprava *de lege ferenda* ani nebyla možná, jelikož Nařízení o statutu Evropské družstevní společnosti umožňuje volbu pouze mezi dualistickým a monistickým modelem řízení (tedy buď složením valná hromada, představenstvo a dozorčí rada nebo valná hromada a správní rada). V evropské družstevní společnosti by však zůstala pouze valná hromada, která by plnila působnost jak kontrolního, tak řídicího orgánu, což by nebylo v souladu s Nařízením o statutu Evropské družstevní společnosti.

Ovšem problematické otázky malého družstva se netýkají pouze evropské družstevní společnosti, ale také úpravy samotného družstva v obchodním zákoníku. Ze současné zákonné díkce není totiž vůbec jasné, kdy je družstvo skutečně malým družstvem. Obchodní zákoník totiž stanovuje, že malým družstvem může být buď družstvo, které má méně než padesát členů, nebo družstvo, jehož členy jsou právnické osoby a má méně jak pět členů, tedy čtyři členy. Otázkou je, zda v druhém případě je třeba, aby všichni čtyři členové byli právnickými osobami, či zda postačí pouze dva členové (z důvodu zákonem stanoveného množného čísla). Literatura se v tomto ohledu přiklání na jednu i druhou stranu, a to bez jakéhokoli odůvodnění. Domnívám se však, že ze znění zákona nelze přesně dovodit, že by všichni čtyři členové museli být právnickými osobami. A vzhledem k tomu, že je obchodní zákoník předpis soukromoprávní povahy, a v něm co není zakázáno, je dovoleno, je nutné učinit závěr, že je postačující členství dvou právnických osob, a to pro vyhovění zákonnému znění, který v této souvislosti uvádí množné číslo („právnických osob“).

Diskutabilní otázky ohledně kontroly se však netýkají pouze obchodních korporací, které mají zřízený speciální kontrolní orgán, ale také veřejné obchodní společnosti a komanditní

společnosti. Avšak právo kontroly je v nich obchodním zákoníkem upraveno odlišně a otázkou zůstává proč. Ve veřejné obchodní společnosti je právo kontroly svěřeno jejím jednotlivým společníkům a v komanditní společnosti zase komanditistům, avšak zatímco prvně jmenovaní mohou ke kontrole zmocnit auditory a daňové poradce, druzí toto právo mají pouze ohledně auditorů. Osobně jsem však neshledala důvod, proč tak zákonodárce učinil. Domnívám se, že obchodní zákoník by měl společníky a komanditisty chránit, umožnit jim kontrolu ve společnosti nejvyšší měrou a je zcela logické, že ne každý společník se vyzná v účetnictví či jiných odborných otázkách a zmocnit k tomu pověřené osoby je naprosto účelné. Pokud tedy obchodní zákoník ustanovení o zmocnění daňového poradce u komanditní společnosti neupravuje, domnívám se, že by se mělo analogicky užít ustanovení u veřejné obchodní společnosti. Mám ovšem za to, že není důvod ani k tomu, dovolit výše uvedeným společníkům zmocnit pouze auditory nebo daňové poradce, a zakázat zmocnit advokáty a notáře, byť i to je názor z řad odborné literatury.

Asi nejvíce problematické bylo dovést možnou kontrolu u evropského hospodářského zájmového sdružení. Je sice pravda, že zákon o evropském hospodářském zájmovém sdružení odkazuje na právní úpravu ve veřejné obchodní společnosti v obchodním zákoníku, nikde však nenajdeme ustanovení, která se mají přesně použít, aby se nedostala do rozporu s Nařízením o evropském hospodářském zájmovém sdružení. Je tedy otázkou, zda použít právo kontroly společníků ve veřejné obchodní společnosti, či nikoliv. Domnívám se, že tomu tak není, neboť speciální úpravu můžeme najít ve výše uvedeném nařízení a ta hovoří pouze o právu na informace a na seznámení se s účetními knihami a doklady. Je tedy vidno, že je zde upraveno mnohem menší oprávnění než u společníků ve veřejné obchodní společnosti, neboť ti mohou nahlížet do dokladů společnosti a zmocnit ke kontrole auditora nebo daňového poradce. Mám za to, že bychom se tak aplikací obchodního zákoníku v tomto ohledu mohli dostat do rozporu s Nařízením o evropském hospodářském zájmovém sdružení, neboť evropský zákonodárce měl jistě své důvody, proč onu „kontrolu“ zakotvil tímto striktním způsobem a neumožnil českému zákonodárci rozsah oprávnění rozšířit.

Bohužel, v současné době řeší většinu výše uvedených spekulativních okruhů pouze literatura renomovaných autorů (a v otázce evropského zájmového sdružení o kontrole pojednáno prozatím nebylo vůbec). Řešení problémů pouze literaturou probíhá v důsledku pramále existence judikatury, která by se přímo ke kontrolním orgánům vztahovala a dávala „tápajícím“ teoretikům a praktikům jasné odpovědi.

S ohledem na výše uvedené torzo jen mála z nejproblematictějších otázek, by de lege ferenda bylo jistě vhodné, aby byla právní úprava zpřesněna a odstraněna nejistota, která sporné otázky doprovází, neboť judikatura dává jen pramálo odpovědí a naopak v některých ohledech

přináší množství dalších spekulativních otázek. Zákonodárcova snaha je však jistě patrná, a to v souvislosti s celkovou rekonstrukcí soukromého práva, jelikož byl přijat nový Zákon o obchodních korporacích. Z jeho platného znění je však již předem zřejmé úsilí odstranit diskutabilní zákonná ustanovení a nahradit je mnohem přesnější úpravou.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo 3: Akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2006. 360 s.
- DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 944 s.
- DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Evropské právo společností: včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon, 2004. 532 s.
- DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU: aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?* 2. vydání. Praha: Bova Polygon, 2005. 496 s.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. 886 s.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Družstevní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 390 s.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Evropské hospodářské zájmové sdružení*. Praha: ASPI, 2006. 264 s.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Praha: ASPI Publishing, 2004. 328 s.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právnické osoby*. 3. vydání. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008. 428 s.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: právnické osoby*. 2. vydání. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2005. 516 s.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. 318 s.
- ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde Praha, 2000. 433 s.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 503 s.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: Právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 617 s.
- ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti: Beckova edice právo a hospodářství*. Praha: C. H. Beck, 1994. 340 s.
- ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektum, 1997. 256 s.
- FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 1170 s.

- HELEŠIC, František. *Evropské a české družstevní právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 510 s.
- HELEŠIC, František. *Evropské družstvo*. 1. vydání. Praha: Družstevní asociace ČR, 2004. 122 s.
- KRÍŽ, Radim. *Dozorčí rada a představenstvo akciové společnosti v praxi a teorii*. 1. vydání. Praha: Codex Bohemia, 1999. 255 s.
- LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2009. 260 s.
- PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo 1*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 576 s.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Věřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní*. Praha: Orac, 2002. 282 s.
- POKORNÁ, Jarmila. *Právní úprava evropských společností v evropském a českém právu*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 370 s.
- RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2008. 219 s.
- ŘÍMALOVÁ, Olga, HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Družstva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. 494 s.
- ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 - Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha, 2007. 312 s.

Komentáře

- DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl. § 1 - § 92e*. Praha: Polygon, 2002. 848. s.
- DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- II. díl. § 93 - § 175*. Praha: Polygon, 2002. 1743. s.
- DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- III. díl. § 176 - § 220^zb*. Praha: Polygon, 2002. 3055 s.
- DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář- IV. díl. § 221 - § 775*. Praha: Polygon, 2002. 4079. s.
- DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997. 1303 s.
- DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: Přehled judikatury s komentářem- 1. díl*. Praha: Linde Praha, 2010. 990 s.

- DĚDIC, Jan, LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: Přehled judikatury s komentářem- 2. díl.* Praha: Linde Praha, 2010. 1975 s.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník: Velký akademický komentář- 1. díl.* Praha: Linde Praha, 2008. 1391 s.
- ELIÁŠ, Karel, DVOŘÁK, Tomáš a kol. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900; podle stavu k 1. 11. 2006.* 5. vydání. Praha: Linde Praha, 2006. 975 s.
- FIALA, Jan, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: Komentář- 1. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009. 904 s.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář ke obchodnímu zákoníku: s přihlédnutím ke evropskému právu- 2. díl.* 3. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004. 576 s.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář ke obchodnímu zákoníku- 2. díl. § 56 - 260.* Praha: Linde Praha, 1995. 767 s.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář ke obchodnímu zákoníku- 2. díl. § 56 – 260.* 2. vydání. Praha: Linde. 1998. 1307 s.
- POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009. 1115 s.
- POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář- II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009. 881 s.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář.* 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1375 s.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář.* 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 1447 s.
- ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: Komentář.* 10. vydání. Praha: C. H. BECK, 2006. 1504 s.

Odborné články

- ČECH, Petr. K (ne)přípustnosti zkrácení funkčního období člena dozorčí rady. *Právní rádce*, 2007, č. 2, s. 67 - 70.
- ČERNÝ, Michal. Příspěvek k diskuzi nad právní úpravou dozorčí rady akciové společnosti. In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 24 – 33.

- DĚDIČ Jan, ČECH, Petr. Evropská společnost – aktuální otázky týkající se zakládání a corporate governance. In *XV. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde Praha, 2005, s. 119 - 134.
- DVORŤÁK, Tomáš. Rozvažování nad evropskou společností. *Právní rozhledy*, 2007, roč. 13, č. 2, s. 68 - 72.
- ELIÁŠ, Karel. Hodnotový výklad zákona a inspirace ze starých textů. In *XVIII. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 32.
- ELIÁŠ, Karel. Některé zákonné konstrukce k ochraně majetku akciové společnosti: (Poznámky k § 193 odst. 2 a k § 196a obchodního zákoníku). In *XII. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde Praha, 2002, s. 111 – 118.
- HEJDA, Jan. Evropská společnost II. *Právní rádce*, 2005, č. 10, s. 4 – 15.
- HEJDA, Jan. Evropská společnost - I. *Právní rádce*, 2005, č. 9, s. 4 - 11.
- KUDELOVÁ, Magdaléna. Evropské hospodářské zájmové sdružení. *Právní rádce*, 2006, č. 12, s. 40 - 42.
- KUNČÍKOVÁ, Radka. Evropská soukromá společnost. In Hamul'ák, Ondřej a kol (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. 1. vydání. Olomouc: Nakladatelství UP, 2007, s. 58-61.
- LOCHMANOVÁ, Ludmila. Dozorčí rada akciové společnosti: (se zaměřením na ust. § 200 odst. 5 ObchZ). In ELIÁŠ, Karel (ed). *Soukromé právo v pohybu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 134 - 147.
- MIŠŮR, Petr. Návrh nařízení Rady o Statutu evropské soukromé společnosti byl vrácen k přepracování. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 3, s. 84 - 87.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. Evropská akciová společnost a její význam pro české právo. In *XIII. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde Praha, 2003, s. 180-193.
- PETR, Michal. Evropská společnost II. část. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 3, s. 107 - 114.
- PETR, Michal. Evropské hospodářské zájmové sdružení. *Právní rozhledy*, 2004, č. 16, s. 591-599.
- POKORNÁ, Jarmila. Zánik funkce člena představenstva akciové společnosti. *Obchodní právo*, 2003, č. 9, s. 2.
- RADA, Ivan. Odstoupení z funkce. *Právní rozhledy*, 2009, č. 24, s. 867 - 875.
- STEDIG, Rolf. Evropské družstvo – „Věčný návrh“ nebo projekt, který má budoucnost? *Právník*, 2002, roč. 141, č. 6, s. 695 – 700.

Ostatní nespecifikované

- BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava. *Ukončení funkce člena dozorčí rady zvoleného zaměstnanci*. ASPI: 22505 (LIT).
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k § 200 odst. 1 zákona č. 513/1991 (akciová společnost – orgány společnosti)*. In ASPI 17333 (LIT).
- Sbírnka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky, R 13/1995
- Sbírnka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky, tr. R 23/1999-II

Judikatura českých soudů

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. ledna 1996, sp. zn. Odo 23/1995
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2004, sp. zn. 29 Odo 1137/2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2003, sp. zn. 32 Odo 560/2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2007, sp. zn. 29 Odo 1053/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. prosince 2009, sp. zn. 23 Odo 3867/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 1780/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. února 2009, sp. zn. 29 Cdo 2863/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. října 2000, sp. zn. 29 Cdo 968/2000
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2001, sp. zn. 29 Cdo 2072/2000
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 11/2002
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 601/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 567/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 371/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. 35 Odo 755/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. září 2006, sp. zn. 29 Odo 1549/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp. zn. 29 Odo 839/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. února 2006, sp. zn. 29 Odo 4223/2007
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. září 2009, sp. zn. 29 Odo 4547/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. srpna 1999, sp. zn. 7 Cmo 672/1998

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. září 2003, sp. zn. 7 Cmo 364/2002
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. ledna 2004, sp. zn. 7 Cmo 89/2003
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. června 2004, sp. zn. 7 Cmo 263/2003
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. března 2006, sp. zn. 7 Cmo 418/2005
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. července 2008, sp. zn. 7 Cmo 56/2008
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. května 2010, sp. zn. 7 Cmo 36/2010
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 3. října 2000, sp. zn. 9 Cmo 1016/1999

Judikatura Evropského soudního dvora

- Van Gend en Loos

Soudní dvůr (rozsudky před rokem 2004): Rozsudek ze dne 5. února 1963, *NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos proti Nederlandse administratie der belastingen*, 26/62.

- Van Duyn

Soudní dvůr (rozsudky před rokem 2004): Rozsudek ze dne 4. prosince 1974, *Yvonne van Duyn proti Home Office*, 41/74.

- Defrenne v. Sabena

Soudní dvůr (rozsudky před rokem 2004): Rozsudek ze dne 8. dubna 1976, *Gabrielle Defrenne proti Société anonyme belge de navigation aérienne Sabena*, 43/75.

- Von Colson

Soudní dvůr (rozsudky před rokem 2004): Rozsudek ze dne 10. dubna 1984, *Sabine von Colson a Elisabeth Kamann proti Land Nordrhein-Westfalen*, 14/83.

- Francovich

Soudní dvůr (rozsudky před rokem 2004): Rozsudek ze dne 19. listopadu 1991, *Andrea Francovich a Danila Bonifaci a další proti Italské republice*, C-6/90 a C-9/90.

Elektronické zdroje

Úřední díla

- *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)* [online]. psp.cz, 2012 [cit. 28. března 2012]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>.

- *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 370/2000 Sb.* [online]. psp.cz, 1999 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.
- *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 126/2008 Sb.* [online]. psp.cz, 2007 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=360&CT1=0>>.
- *Důvodová zpráva k zákonu č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník* [online]. psp.cz [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0684_15.htm>.
- *Sbírka zákonů republiky československé, zákon č. 234/1949 Sb., o akciových společnostech* [online]. mvcr.cz, 6. prosince 1949 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1949/sb79-49.pdf>>.
- *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech* [online]. mvcr.cz, 23. dubna 1990 [cit. 25. ledna 2011]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb023-90.pdf>>.
- *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 162/1990 Sb., o zemědělském družstevnictví* [online]. mvcr.cz, 10. května 1990 [cit. 25. ledna 2011]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb029-90.pdf>>.
- *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 176/1990 Sb., o bytovém, spotřebním, výrobním a jiném družstevnictví* [online]. mvcr.cz, 18. května 1990 [cit. 25. ledna 2011]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb031-90.pdf>>.
- *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník* [online]. mvcr.cz, 18. prosince 1991 [cit. 25. ledna 2011]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2510>>.
- *Sbírka zákonů české a československé federativní republiky, zákon č. 103/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník* [online]. mvcr.cz, 23. dubna 1990 [cit. 27. března 2012]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb022-90.pdf>>.
- *Vládní návrh zákona č. 234/1949 Sb., o akciových společnostech* [online]. psp.cz, 1949 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0363_00.htm>;
- *Vládní návrh zákona č. 370/2000 Sb.* [online]. psp.cz, 1999 [cit. 10. října 2010]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=476&CT1=0>>.
- *Vládní návrh zákona č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení* [online]. psp.cz, 2003 [cit. 18. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=501&CT1=0>>.

- *Vládní návrh zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti* [online]. psp.cz, 2004 [cit. 15. května 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=691&CT1=0>>.
- *Vládní návrh zákona č. 126/2008 Sb.* [online]. psp.cz, 2007 [cit. 12. června 2011]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=360&CT1=0>>.
- *Zpráva komise Evropskému parlamentu a Radě* [online]. europa.eu, 17. listopadu 2010 [cit. 28. června 2011]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/se/report112010/com2010_676_cs.pdf>.

Články

- HAVLÍČEK, Ondřej. *Evropská soukromá společnost – nová forma „evropské“ společnosti* [online]. epravo.cz, 13. října 2008 [12. září 2010]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-soukroma-spolecnost-nova-forma-evropske-spolecnosti-55267.html>>.
- HORÁKOVÁ, Kateřina. *Vrchní soud v Praze: Znaky tzv. malého družstva. Zánik funkce předsedy družstva, pověřeného člena ve vztahu k uplynutí funkčního období* [online]. C. H. BECK.cz, 1. října 2010 [cit. 5. června 2011]. Dostupné na <http://www.beck.cz/cz/z-nasich-casopisu/art_1000/vrchni-soud-v-praze-znaky-tzv-maleho-druzstva-zanik-funkce-predsedy-druzstva-povereneho-clena-ve-vztahu-k-uplynuti-funkcniho-obdobi.aspx>.
- KOVAL, Jan, SOCHOROVÁ, Petra. *Evropská družstevní společnost* [online]. epravo.cz, 22. června 2007 [cit. 12. června 2011]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-druzstevni-spolecnost-48836.html>>.
- LEBL, František. *K funkčnímu období v orgánech družstva* [online]. starlit.cz, 4. ledna 2010 [cit. 9. června 2011]. Dostupné na <<http://www.starlit.cz/clanky.aspx?clanek=2010-001>>.

Anonymní zdroje

- *Evropská soukromá společnost* [online]. eu.komora.cz [cit. 10. září 2010]. Dostupné na <<http://eu.komora.cz/evropska-soukroma-spolecnost.php>>.
- *Podnikání v březnu 2011* [online]. euroskep.cz, 6. dubna 2011 [cit. 11. června 2011]. Dostupné na <<http://www.euroskep.cz/8444/18729/clanek/podnikani-v-breznu-2011/>>.

- *Podnikání v květnu 2011* [online]. euroskop.cz, 3. června 2011 [cit. 11. června 2011]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8444/19075/clanek/podnikani-v-kvetnu-2011/>>.
- *Statut evropské soukromé společnosti* [online]. euroskop.cz, 12. srpna 2008 [cit. 10. září 2010]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/13/1934/clanek/statut-evropske-soukrome-spolecnosti/>>.
- *Statut evropské soukromé společnosti* [online]. euroskop.cz [cit. 10. září 2010]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8449/11198/clanek/aktualizace-statut-evropske-soukrome-spolecnosti/>>.
- *Vnitřní trh v listopadu 2010* [online]. euroskop.cz, 7. prosince 2010 [cit. 28. června 2011]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8449/17932/clanek/vnitri-trh-v-listopadu-2010/>>.
- *Zajímavosti* [online]. evropskespolecnosti.cz, 9. dubna 2010 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.evropskespolecnosti.cz/?lng=cz&sel=evropskaspolecnost>>.

Abstrakt

Tato diplomová práce pojednává o kontrolních orgánech obchodních korporací, jmenovitě o dozorčí radě, kontrolní komisi a správní radě, v části její kontrolní působnosti. Nevěnuje se tedy pouze obchodním korporacím českého práva, jako je společnost s ručením omezeným, akciová společnost a družstvo, ale také korporacím práva evropského, tedy evropské společnosti a evropské družstevní společnosti, a s nimi souvisejícím směrnícím a nařízením.

Cílem této práce je podrobně zanalyzovat aktuální právní úpravu dozorčích orgánů v našem právním řádu, poukázat na nejasnosti a problematické otázky, které s sebou současná právní úprava přináší, a navrhnout jejich možné řešení.

Hlavním úkolem dozorčí rady a kontrolní komise je v dualistickém modelu řízení především kontrola a dozor řídicího orgánu, ale i celé obchodní korporace. V monistickém modelu je úloha správní rady trochu odlišná, neboť v sobě spojuje jak funkci kontrolní, tak funkci řídicí.

V práci jsou kromě obchodních korporací, které mají svůj vlastní kontrolní orgán, uvedené i ty, které sice svůj kontrolní orgán nemají, ale i tak v nich kontrola určitým způsobem probíhá. Jde především o veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.

S kontrolními orgány nepochybně souvisí i participace zaměstnanců, které jsou v práci věnovány vlastní kapitoly u jednotlivých obchodních korporací, kterých se týkají. A dále je krátce pojednáno i o návrhu statutu evropské soukromé společnosti, který je doposud v procesu přijímání.

Celou práci zakončují návrhy de lege ferenda a nastínění možné budoucí úpravy Zákona o obchodních korporacích, přijímaného v souvislosti s celkovou rekodifikací soukromého práva.

Abstract

This diploma thesis is dealing with the Control Authority, business corporations, namely about the supervisory board, the audit commission and the administrative board, in the part of the control scope. It is not talking only about business corporations in the Czech law, like Limited Liability Company, joint-stock company and cooperative, but there also mentioned corporations of the European law, then Societas European and European Cooperative Societies, directives and regulations.

The aim of this diploma thesis is to analyze current legislative of the supervisory authority in our legal system, to show ambiguities and problematic issues, which are discussed and suggest their possible solution.

The main role of the supervisory board and the control commission in two-tier system management is the control and the supervision of the managing authority and the whole business corporation. There is a little bit different role of the board of directors in the unitary system, because the control function and the management function are connected together.

In the diploma thesis there are mentioned apart from business corporations, which have their own Control Authority, also corporations which do not have the Control Authority, but despite this fact they are controlled as well. It is concerning especially to general partnership, limited partnership and European Economic Interest Grouping.

If there is mentioned the Control Authority, then it has to be talked about employee involvement, which is described in the chapter at each mentioned business corporation, where it is required. There is also shortly talked about the suggestion of statute of European Private Company, which is waiting to be accepted.

The whole diploma thesis is ended by the suggestions *de lege ferenda* and outlining possible future legislation of the Bill of business corporations, which is supposed to be adopted with the total recodification of private law.

Klíčová slova

akciová společnost, dozorčí rada, družstvo, dualistický systém, evropská družstevní společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, evropská soukromá společnost, evropská společnost, funkční období, hlasování, jmenování člena orgánu soudem, komanditní společnost, kontrola, kontrolní komise, kooptace, malé družstvo, monistický systém, nahlížení do obchodních a účetních knih, náhradníci, obchodní rejstřík, odpovědnost, odstoupení, odvolání, podání vysvětlení, právo kontroly, právo na informace, právo na projednání, právo vlivu, protest, první členové orgánu, předseda, přezkum účetních závěrek, působnost, rozhodování, složení, společnost s ručením omezeným, správní rada, usnášénischopnost, veřejná obchodní společnost, volba, výkon funkce, vznik členství, zapojení zaměstnanců, zastupování společnosti, zákaz konkurence, zánik členství, způsobilost k členství, ztráta způsobilosti k výkonu funkce

Key words

acquisition of membership, appointment a member of the body of the company by the court
audit commission, ban of competition, board of directors, business register, composition, consultation of business and accounting books, control, cooperative, co-optation, decision-making, discharge of one's office, election, eligibility for membership, employee involvement, European Cooperative Society, European Economic Interest Grouping, European Private Company, first members of the body of the company, general partnership, give an explanation, chairman, joint-stock company, liability, limited liability company, limited partnership, loss of eligibility to a performance, protest, quorum, removal, replacements, representation of the company, resignation, review of statements of account, right to control, right to discuss, right to influence, right to information, scope, small cooperative, Societas European, supervisory board, term, termination of membership, two-tier system, unitary, voting